IBV

1603

- 131. -

nowo-Tacin.

BIBLIDOS
Siue
MIRACVLORVM,
aut, si mauis,
OPERVM
DIVINORVM,

serie Biblica descriptorum

Libri decem.

EDITI
à
M. ANDREA CALAGIO
VRATISL. POETA CAES.
Coronato.

Non citra Priuilegium, gratia Caes. Maiest. Autori indultum.

J. Schmid 1804

LIPSIAE,
IMPRIMEBAT MICHAEL LANTZENBERGER.

Anno M. DC.

REVERENDO PLV-
RIMVM,
Nobili, & Magnifico, Dn.

IOHANNI

HENCEIO A' BLAN-
CKENBVRG, SVPREMO
per Poloniam Silesiamq; Crucige-
rorum cum Stella Rubea, VRATI-
SLAVIAE ad S. Matthiam,
Magistro, &c.

Domino & Patrono suo, vnicè colendo.

QVod initio statim suscepti laboris huius sum suspicatus, fore, vt publicè vel ædificantis, vel oculis prætereuntium, quicquid etiam, exponentis modo, reprehensionem facilè, vel in crepida, essem incursu-

rus, in lucem proferendo noui Operis ſpecimen, vſu mihi venit maximè. Nam varia (vt eſſe conſueuerunt) variorum de eo extitêre iudicia, alijs inutilem, alijs vtilem reipub. nauare me literariæ operam, affirmantibus. Vt autem illorum nihil mouerer, horum vicit ſententia, quòd magni aliquid (intentatum profectò hactenus) audendo, auſumq; animosè vrgendo, non priuatum, ſed publicum contenderim videri ſpectaſſe commodum. Equidem, meum quod inde ſperauerim, exiguum planè fuit: niſi fortè crebra quinquennij exercitatione habitus mihi comparatus, aſſurgendi nonnihil carmine, præter morem & virium, qua præditus ſum, imbecillitatem. Tametſi ταυτολογίαν, & ambitioſa copioſiùs dicendi ornamenta, ſeu affectatam eloquentiam exoſus,

xoſus, ſuccinctè loqui, laborauerim ſemper, vt vt modum hunc improbare potuerint facilè non pauci, difficultatis ſiue obſcuritatis, neſcio cuius, niſi pueris forſitan, aut indoctioribus, maliſq; Grammaticis viſæ, effictorem. Habeant ſanè patior, & exoſculentur, cùm ſuum cuiq; placeat, ipſi ſibi ſuum quoq; ſcribendi ac dicendi, fabricandarum vtplurimùm ſibimet, nec petendarum à claſsicis autoribus formularum, genus atq; arbitrium; illudq; reminiſcantur Horatij: Quot capitum viuant, totidem ſtudiorum eſſe millia: Seu, quòd vulgò dicitur, quot capita, tot ſenſus. Genus ſermonis & phraſeos, non adeò diſcrepans, Latinis fuit antiquioribus; quos principes mihi propoſui imitandos, aureo illo, quo mundi Seruator, Iani templo per Auguſtum Imperatorē,

bellis vndiq; & vndiq; pacatis, diu clauso, nasci ex Virgine voluit, seculo florentes: Sed elocutio, sed verborum coagmentatio, non semper fuit eadē. Placuit plerisq; tenuiore, plerisq; mediocri, plerisq; sublimiore scriptitare stylo; pro vt quisq; etiam natura duce vsus est. Ac quæ nostrorum, vt seculum istud fuit ferax Scriptorum, in eo sit diuersitas, nemo non videt. Quid? quòd plurimus, cōmunem loquendi formam omninò retenturus, naturam etiam furca expellens, vsq; tamen recurrentem experiatur. Exemplis vti aliorum, odiosum fortassis fuerit. Mihi hoc accidisse, quid est, cùm in oculos cuiusuis incurrat, quòd inficier? Præterquam quòd paulò antè dicti, Venusini Poëtæ cōsilium secutus, prodesse, manibus atq; pedibus enixè operam dederim, delectare etiam volui,

ani-

animumq́; Legentis non ſuperfun-
ctoriè,in quolibet commate & colo,
immò in qualibet propemodum vo-
cula, detinere, non mea illa, ſed pro-
batiſsimorũ, ſtudio incredibili, atq;
retento accuratiſsimè Scripturæ ſen-
ſu, breuitatẽ equidem amantis, nec
prorſus aſpernantis quandam orati-
onis ſublimitatem, ſin aliter Theolo-
gorum admittuntur teſtimonia. Stu-
dui deinceps artificio, rariſsimis qui-
busque obſeruato, quo Maro vtitur
ſingulari, non temerè his aut illis li-
teris, ſiue Vocalibus ſiue Conſonis,
paſsim concurrẽtibus: quemadmo-
dũ Primi dedicatio præ ſe tulit. Ni-
mirum ocium, nõ ab Auguſto, non
â Mecœnate, prædium aliquod ſub-
urbanũ, vbi Muſæ meæ conquieſce-
rent, largito: ſed caſu, neſcio quo, in-
expectato certè, Virtutis proculdu-
biò, tanquam in gymnaſio athleta-

rum more exercendæ causa, mihi factum, nouennij iam, Deo medijs, & non medijs, propemodum (quæ nostra est quandoq; trepidatio) minùs expectatis, me intereà meosq; benignè sustentante, liberale me animauit, Creatori potiùs, quàm Creaturis, fœnerari, & hoc ipsum, quod credidit fruendum, reddere, sed non sine vsura (nouerit id ipse, qui nouit omnia, meliùs) talentum. Voti certè reus tenebar, facti iam olim, in morbo periculosissimo, de texenda BIBLIDE: at laboriosum propter officiū difficulter exoluendi, dum decennio primùm pòst facultas data abdicato. Ita bonum mihi Domine, quòd humiliasti me, vt discerem iustificationes tuas. Animârunt me exempla Veterum Ecclesiasticorum, simile quid in sacris carmine ausorum, vltra tamen Genesin, quòd sciam,

non

non progreſſorum. Acceſſerunt inſuper ſtimuli Amicorũ, non de plebe illorum, ſed autoritate ornatiſsimorum, mecũ rectiùs ſentientium. Neq; enim omnes (plurimi tamen, quibus ignoſco) fortunæ tonanti, & adhuc, ſub climacteris alíus periodũ, contumaci, terga dedêre. Præter Libellorum, ſingillatim hactenus, ac per intercapedinem, cũ ſcriptorum tum editorum, Patronos, nonnulli, Viri boni, ſua in me, rebus, quæ ſe dignæ fuerunt, omnibus, auxerunt beneficia: ideoq; laude liberalitatis minimè quidem priuandi, verùm alibi (cùm hîc loci nihil ad Bacchum) per occaſionem celebrandi. At te, iſthoc præcipuè, quem verſo, cardine, Vir ô & Antiſtes, præter inuidiæ expectationẽ, Deo chare, IOHANNES HENCEIE, ſumme mihi calamitatis publicæ, ac luis potiſsimùm nuperrimæ (ob

 labem

labem animi non repulſam ſeriò, recrudeſcẽtis prohdolor) tempore, Patrone, ſilentio prætermittere, religio mihi eſt. Vt verum (quid enim obſtat) fatear, cùm ab amicis, cùm à propinquis, ſicut tali periculo, nulla vinculi ratione habita, fieri conſueuit, ac quiſq; ſibi proximus eſt; deſertus ego, percuſſore Angelo mihi parcente, ſuas tamen copioſæ meſsis decimas, Filiã ſcilicet ſuauiſsimam, ah iam propè nubilem, vt alias id ætatis frequentiſsimas, & ſpem nepotũ præcocem inopinatò carpente, inopia rerum impedirer: tu frumentum tuum vermibus rodi potiùs, quod ferunt nunc temporis plurimi, lucrum inde, in eius ſumma caritate, Ægyptiacam illam ſeptennij hactenus æquante, captantes enorme, annonamq́; flagellantes; quàm in me vt emetireris, minimè paſsus es, ſe-

cundum

cundum benignorum adhuc, quos dixi, vnum atq; alterum: neq; pateris etiamnum, ita vt me beneficijs cumulans, Operis, Deo clementer auxiliato, immò hortatu tuo, iam ad vmbilicum deducti, dedicationem merearis vnus. Quid? quòd mēbratim, & quasi lacerum antè diuulgatum, nunc integrum, ſuisq; abſolutum (quod velim) numeris, illud non meis, non bibliopolarum, ſed tuis prodit ſumptibus, haud mehercule ijs tenuibus, nec in hunc finē, quem tu per ocium, ſi quod à Sacrorum reiq; familiaris adminiſtratione eſt reliquum, Poëtarum non profanorum, ſed ſacra tractantium ſtudioſiſsimus, eoq; Poëta dici ſi cuperes, futurus haud poſtremus, rectiſsimè perſpicis, à quoquam facilè ſuppeditandis; exiſtimante, rectiùs in comeſſationes, rectiùs in ſtructuras

magni-

magnificas rectiùs in luxum (vt verbo dicam vno) ambitione furentem, inq; parasitos, profundi argentum: quàm in Dei, suiq; præcones modestos, exiguum quid conferri. Valeat, & in diem viuat sinamus, quisquis etiam est, ita affectus: memoriamq;, vnà cum facultatibus eius relictis obliteratam, seu dignior, seu gulosior, meroq; pauimentum tingere hilarior abliguriat hæres. Neq; eam, invitam præsertim, nostro studio conseruatam, ob qualecunq; lucellum, cùm & nefas arguatur, tanti emo pœnitere. Magno autem emo tui præconia, magno emunt alij, tuam quoq; liberalitatem, & Pierides fouendi studium, experti: Deq; pluribus ille præcipuè (cuius vti venia, ita honoris causa dictum velim) in Academia ad Viadrum, insignis Mathematicus, ORIGANVS. Quid

sperem,

ſperem, facturam, ſi qua futura eſt ab hoc, ruinam mundi minitante ſeculo, poſteritatem? Immortales profectò illa tibi profitebitur gratias, quòd plurima, ad vſum publicum facientia, ſecundum mea, & nunc prodeuntia, & mox, Deo vitæ longiorem nobis vſuram concedente, ſubſecutura, ab interitu vindicâris. Vtq; id meritò, locuples porrò fuero teſtis, venula fontis mei, nondum planè ob ætatem ingraueſcentem exiccati, in amnem penitùs tuum iam deriuanda: Non indignante Sacratiſsimo Imperatore, Domino noſtro clementiſsimo, Diuo RVDOLPHO, qui & tua & mea, pro virili cuiuſq;, ſtudia ſibi mancipat omnia, ijsq; vt tuis indulſit largiùs; ita meis, vel te intercedente, ocium mediocrius, ad Dei, ſuamq; & familiæ Auſtriacæ, cui iuramento ſum obſtri-

ctus

ctus, laudem, indulgebit. O tunc felicem, si Alexandri illius Magni, ad Achillis tumulum, exclamatione abuti fas est, qui me virtutis suæ, iuniorem vtinam, præconem inuenerit. O me fortunatum, qui in senectutis tandem meæ (crudæ prorsus ac vegetæ citraque canos) baiulum, fortisq; pertinacis seu castigatorem, seu moderatorem, inciderim, votis iam olim, ah ne frustrà, desideratum multiplicibus. Suppetat modò, ad victum & amictum quod satis est: nec morabor inuidiæ, viuum me non nisi clàm & scelleratè, mortuum verò, quæ eius est malitia, & tum demùm audacia, palàm criminaturæ, calumniam, me cum Homero, me cum Statio, me cum Ouidio, dummodò aliquantisper expresis, vel esuriisse, quod factum est nunquam, vel exulasse, quod similiter.

Priua-

Priuatum enim viuere, atq; honeſtè, tametſi non locupletem, præſertim in patria, nulli rerumpubl. ſeu religionis, ſeu legum, ſeu virtutum ſtudijs cedente, mihi non eſt eſurire, non eſt exulare. Hoc tuo, Patronorum optime, ſi ſecundum Deum & Cæſarem, beneficio, fuero aſſecutus, non in hac ſolùm, ſed futura etiam vita, Electis coram omnibus, quorum conſortio nos acceſſuros, conſtantiſsimè credo contra Epicureorum ἀπιστίαν καὶ σαρκάσμους, teſtabor: Lingua tunc ad riui inſtar ſonante, nunc quomodocunq; balbutiente & impedita. Iſtud autem ſpiritus huius reliquum, vt nobis ad ſui nominis gloriam vſumq; publicum, non proroget ſolùm: ſed etiam in actionibus regat omnibus Saluator noſter, quem tu, dum ſpiras, ſperas vnicum, CHRISTVS

IESVS

IESVS, cum Patre æterno, & Sancto Spiritu, gemitibus imo de corde profectis, precor atq; precabor. Vale. Lipsiæ, vbi typorum gratia, mensem, aut ampliùs eo, Septembrem, meis in Patria derelictis, substiti, Recuperatæ Salutis Anno 1600.

Reuer. & Nob.

Magnif. tuæ

addictiß. Cliens

M. Andreas Calagius Vratißl.

BIBLI-

BIBLIDOS
Siue
MIRACVLORVM DIVINORVM
Liber primus.

IN formas conuersa nouas, ab origine mundi (tu,
Corpora, fatorumq; vices, & mira rela-
Non tamen inferiora fide, memorare sonoro
Ore, sacer mentem stimulat furor. Vnde proteruum
Ferre pedem, Deus alme, iubes? Gentisne ministræ
Altiùs ingressus ratione, arcana reuoluam,
Angelicos lapsus, excussumq́; æthere summo
Et Stygis æternis damnatum dæmona pœnis?
Aut quæ prima, Pater, rerum ante exordia, forsan
Egeris? Vnigenamúe tuum vt de mente, teipsum
Intuitus, generâris? & vt Spirabilis Aura,
Amborum indiuisus Amor, procedat vtroq;?
Cæca retrò series, & sensibus inuia nostris,
Nec nisi fors tentata tuo sine numine, cuiquam.
Hunc animum te dante mihi diuinius æstrum;
Te calamum moderante meum; & per singula solo
Te duce; nascentis si per primordia mundi
Expediar, penitusq́; sequar, quo crimine tanto
Primus homo, Colubri insidijs seductus & astu,
Miscuerit mortale suæ genus omne ruinæ?

Vnde tibi ira tenax manuum in monumenta tuarũ
Quod Satanæ crudelis opus ? cui turpiter auſis
Idem ille exciderit ? Cur non, veteri arte doloq́;
Deſinat æternæ ſocios adſciſcere pœnæ ?
Atq; ideò illa ſciens humanum extra omnia captum,
Præteream. Celebranda mihi ſint carminis ordo
Facta Dei, quando acta Ducum ſperare nec auſim,
Quæq; pharetratum nunc arma parantur in hoſtem,
Tuq; fatiſcenti ſummum ô decus addite mundo,
Quem regnis ſolioq́; Patris longè antè potitum,
Aſſiduè ſupereſſe, ſui petit Orbis amorem;
Expectet te ſerò licet Plaga Lactea, fortes
Quà regum heroumq́; animæ ſtipantur, eódem
Collectæ, iam accede Deo, RVDOLPHE, ſecundum
Numen, & his age vela meis da grandia cœptis.
Tempus erit, te dante (fuit, ſi fortè dediſſes)
Quando flaminibus venti maioris iturus,
Facta tua, Auſtriadûmq́; canam. Nunc mira potẽtis
Vix ſatis acta referre Dei, mihi plectra mouentur.
Seclorum, vitæq; ſatur, iam corporis ægri
Viribus amiſſis, dudum ſpacioſius æuum
Oderat ærumnoſus Adam, longaq́; trahebat,
Ipſe ſui impatiens, animam ſub morte nocentem.
Scilicet abſtruſum latebris, ſeſeq́; profeſſum
Peccati opprobrium, crimenq́;, caputq́; malorum,
Conſcia mens, dolor, atq; metus, contagia cordis,
Exercent ſine fine. Pudet cognata patentis,
Quo temerè exciderat, cœli conuexa tueri,
Statq́; ita cunctari dilatam in ſecula mortem.

Sol ino-

Sol inopem videt omnis eum somniq; cibiq;,
Nec res vlla iuuat, quàm rarò admissa tenacis
Musica mœroris decus, ingratumq; leuamen.
Idq; notans, dilectus ei, quo iustior alter
Non vnquam pietate fuit, sub tecta, metallo
Effosso terræ nondum laqueata, vocatis
Patribus ad festas epulas, solito ampliùs Henoch
Instaurare diem: tritauo quem semper acerbum,
Semper honoratum seruabat, origine rerum.
Augusta grauitate Viri, Seth secula degens
Octo, Enos septem, Cainan sex, quinq; verendus
Mahlaleel, sine labe Iared Vir quattuor, Hospes
Terna, duo (humano victurus longiùs æuo)
Mathusalas, & dimidium tantummodò Lamech,
Conueniunt, stratisq; thoris non arte, nec ostro,
Secula fracturo quondam peiora, recumbunt.
At nutus intenta, minor stat turba, parentum.
Pars manibus suffundit aquas, mantilia tonsis
Prætendunt alij villis, Cereremq; canistris
Expediunt. Intus Neptes, quibus ordine mundum
Cura penum struere, atq; focos adolere. Ministri
Inde alij mensis epulas ac pocula ponunt.
Iamq; cibus capiendus erat: Sed sedibus imis
Vnus abest occultus Adam, iam iamq; caducam
Certus in æternis vitam finire tenebris.
Ergo dapes stomacho ægra mouent fastidia cunctis:
Accitum placet ire Senem, multisq; negantem
Cogere blanditijs, precibusq;, & supplice fletu.
At, veluti regina iugi, atq; oblita iuuentæ

Iamdudum, radice sua sub tartara tendens,
Ac cælo commixta comas, immobilis hæret,
Instet plaga licet non vna securibus Ilex
Certatim strictis, multo dum vulnere tandem
Victa colonorum, labefactaq; funibus arctis
Nutet, & acclinet frondosa cacumina terræ:
Sic precibus non victa gerens præcordia, flecti
Indignatur Adam: Cælo nisi fortè sereno
Prodigium accessisset. Apex è vertice Lamech
Astantis, subitò visus diffundere lumen,
Et rutilas libare comas innoxia tactu
Flamma leui, circumq; genas ac tempora pasci.
Tum pater erectos ad conscia sydera vultus
Extulit, atq; manus clara cum voce leuauit:
O rerum supreme Sator, mihi desuper istud
Augurium qui mittis, idem læto omine firma,
Et nostros manifeste, doce ventura nepotes:
Vix ea protulerat, cæli de parte serena
Cùm fragor auditus clementis, & igne comanti
Stella, secans per inane viam, præsaga cucurrit,
Ac culmen delapsa super, se soluit in auras.
Hoc alacris monstro Senior, consurgit, & assum,
Quò nati inuitatis, ait. Simul accubat, antè
Sede vacante sibi, nunquam conuiua futurus.
Quis lucem satis ausus eam, mensasq;, quis æquet
Carmine, testantis non vnquam talia, vulgi
Gaudia? Luxuriante domo, ludisq; fremente,
Vix animo spes quisq; suas capit. Vnus in ore
Omnibus, vnus inest oculis per mutua fixis
Ora, diu non visus Adam, nec deinde videndus.

Iam sordent epulæ, satis hunc spectasse, loquentem
Audiuisse, lucrum. Cura altera carminis autor
Et citharæ plectriq; noui, crinitus Iubal,
Qui bibulas aures permulcens cantibus, artis
Implet amore suæ, facit & nescire labores.
Labitur intereà tempus, mensisq; remotis
Atq; cibis vbi prima quies, deuotior Hospes
Egregiam signis, liquido quam duxerat ære
Tubalcan, pateram famulos ex more poposcit,
Et mulso (nam vina aberant) impleuit inanem
Nobiliore, manuq; tenens, ita clariùs insit.
Hospitibus qui iura, Deus, das æqua quietis,
Ipse polo dignate, dapes accedere nostras
Sæpè, faue; nobisq; diem, seroq; nepoti,
Læticiæ dator, esse iube lætum, omnibus annis.
Dixit, & infusum mensæ primo attigit ore.
Tunc ad maiorem solito conuersus Adamum,
Multa super cœlo rogitat, super æquore multa.
Nunc quo terra modo speciem contraxerit orbis:
Nunc Solis, Lunæq; vices, nunc fœdera rerum.
Dic agedum nobis teneri primordia mundi,
Dic (ait) insidias Serpentis, & aspera lapsum
Erroremq; secuta tuum: Narrantis ab ore
Pendere attonitos iuuet, & meminisse minores.

I. MIRACVLVM.

Mundi, & hoc contentorum creatio: quam Adam iam morti propior, annorum videlicet nongentorum & tringinta, in Patrum Nepotumque conuiuantium frequentia perstringit. Occasionẽ etiam lapsus sui, ac quæ subsecuta eum est, pœnam attingit.

TVnc omnis cùm turba ſilens, grauitate iubētis,
Auribus arrectis aſtaret, & ora teneret;
Cunctatus paulùm, & cubito ſuſpenſus vtroq;,
Deducensq; manu propexam in pectora barbam,
Nec non dans gemitum ſublatum, ac ſydera (certos
Queis dederat quondā numeros et nomina) ſpectans
Voce Senex maiore, thoro ſic cœpit ab alto.
Immenſum integrare, Nepos hortare dolorem.
Humanas vt opes, & non reparabile regnum
Orbis, ab inſidÿs adeò ſubuerterit ille
Inuentor, quorum ipſe fui pars magna, malorum.
Quæ fando, quis non lacrymis riget ora profùſis?
Iamq; cadit nox atra polo, & vox faucibus hæret
Mœſta. Sed antiquos caſus, noſtriq; ruinam,
Et cauſſas rerum ſi noſcere tanta cupido,

Ordi-

Ordiar. Aeternus, cœlum terramq; crearat,
Prima sui documenta, Deus: Sed inanis ab omni
Parte, chaosq; fuit rude terra, & abyssus opaca,
Ac stringebat aquas spirantis sibilus auræ.
Lux igitur, dictante Deo, non segnis, inarsit
Prima dies, cum nocte vagas clausura tenebras.
Postera diductum inter aquas secreuit hiatum,
Limite porrecto, & vacui cognomine cœli.
Collectis loue subter aquis, mare fecit, humumq;
Tertia produxit, nec non decora istius, herbæ,
Seminis, arbusti, fructus, florum, atq; virentis
Arboris omne genus: Nondū imbre rigante, nec vllo
Germine parturiente, tamen tellure recentem
Fontis aquam aspergente. Polo duo lumina fixit,
Solis id, hoc Lunæ, stellarum & densius agmen
Quarta; dies, noctes, menses, & tempus, & orbem
Distinctura, suaq; face impletura vicissim.
Quinta mari pisces immisit, & ardua Cete,
Multiplicesq; greges auium spacio ætheris alti.
Sexta sui quæuis generis, iumenta, ferasq;,
Ac pecudes, vermesq; tulit. Quibus omnibus vnus
Rex datus, ad Domini instar homo, cū cōiuge cōiux,
Ille quidem terræ de puluere sumptus, at ista
Coxa sui de carne viri, sopita veterno
Lumina deuicti, sese insinuante per artus
Inspirata anima nostro ori ex ore creantis.
Septima lux operum alta Deo requiesq; modusq;.
Hortus erat, primos vergens Paradisus ad or-
Fertilis arboribus, iucunda ferentibus esu (tus,

Et visu sua poma, fouens quem rore rigabat
Fons viuæ largitor aquæ, diuisus in ora
Quattuor, & magnos inde excreturus in amnes.
Iste Phison, Heuilath terræ, preciosius aurum,
Bdellion, & cui purus onyx elucet arenis.
Ille Gethon, terram Aethiopum qui circuit omnem.
Tertius Assyrijs Tygris rapidissimus oris.
Vltimus Euphrates. Illo ponebar in Horto
Et custos & cultor ego incorruptus, edendi
Cùm mihi de quouis fructu permissa potestas.
Noticiæ tantùm vna boni interdicta maliq;
Arbor, ea quocunq; die si vescerer audax,
In media me morte reum fore. Nomina feci
Omnibus hîc cognata, Deo adducente, creatis.
Hîc etiam, cùm nulla mihi sociata laborum
Adiutrix, fabricata Deo, & non vtile nobis
Censenti ignorare parem, consorte carere,
Eua, caro de carne mea, à me dicta virago est:
Cui vir adhæsurus, gignendæ prolis amore,
Posthabita cum matre patrem neglexerit olim.
Nudus erã, nuda vxor eras, nec vtrũq; pudebat:
Vitali sed & anguis erat solertior omni.
Illecebris facit ille, metu iam mortis abacto,
Diuinam inuidiam caussatus, vt Eua beatis
Par Superis ventura, bonum & scitura malumq;,
Arbore funesta pomum defringat, edatq;.
Felix, horrori contactus & illius esus
Si mihi. Gustâram vix dum fatalia dona,
Ac sacro exuti mox maiestatis amictu

Ambo

Ambo videbamur. Quid multa? Pudenda tegebat
Subligar è folijs ficulnis textile nostra,
Et latebras, spaciante Deo atq; loquente per hortũ,
Præbebat miseris fruticeti anfractus opaci.
Vox, vbi Adam? mihi fulmen erat; timuisse professo,
Ac nudo, latuisse. Sed hoc (ait) vnde sciebas?
Scilicet illiciti vetita super arbore fructus
Arrisêre? Mihi per te desponsa suâsit,
Excepi. Cur? ille sub hoc. Ea rursus: hic anguis
Autor. At hæc, grauiore tonans Deus ore, malignè
Ausa, lues (inquit) monstrum ô, & triste piaclum
Naturæ: gradieris humi porrectus in aluum;
Assiduus tibi terra cibus; teq; inter & Euam,
Inter & amborum semen, crudelia fato
Extabunt odia: ipsa tuum caput exteret ipsa,
Tuq; superstantis duræ insidiabere calci.
Sed nec factũ impunè feres, muliercula: Vindex
Aerumnas cumulabo tuas; non absq; dolore
In gremium soluente viri concepta (potestas
Semper erit cui plena tui, volo) semina reddes.
Dicta mihi quoq; pœna mea est: Tibi terra colēti
Cesset iners, herbasq; rudes alimenta ministret
In vultus sudore tui; de puluere fias
Dum puluis, terræ primos reuolutus in ortus.
Tum braccas nobis velamina nexuit hirtis
Pellibus: En, iam diuus Adam, quid turpe, bonũue
Dinoscit. Nunc ergo famem ne leniat arbor
Ambrosiæ, culturus humum nostro exulet horto,
Excubitorq; fores metuendus acinace seruet.

II. MIRACVLVM.

Abeli ſacrificium, Deo iucundus odor, igne cœlitus delapſo, incenditur, & abſumitur: Caini nō item. Quipropterea inuidus, fratrem inſidioſè obtruncat, & inde ſtigmaticus orbem pererrat: vrbe tamen ante interitum ſuum exædificata, & nepotibus, ſeſe non melioribus, relictis.

EXilium hoc quàm dulce mihi, perpendite. Morte
Id grauius ratus eſſe cita, mihi dira precabar.
Succubuiſſem equidem, niſi ſpes, niſi portus, & aura
Aerumnæ, rerum ipſe Sator, clementior vltrò
Indulſiſſet, amore mei delapſus Olympo,
Alloquioq; meum ſolatus ſæpè dolorem.
Acceſſit ſimul Eua grauis (quod nominis ipſi
Indideram, quia mater erat viui omnis) & ægro
In lucem bis prole data, meliora ſpopondit.

Læta-

Lætabar creſcente domo, magnumq́; parentis
Nomen erat. Sed & iſta mihi, nil tale timenti,
Gaudia duratura minùs. Vix ora iuuenta
Signârant prima iuuenes, & vterq; litabat
Sacra Deo; telluris opes moderator aratri
Ille Cain, ſed paſtor Abel cruda exta nitentis
Primitiasq́; gregis. Fulgor vibratus aperto
Ecce polo, indicium diuini eluxit amoris
Cum tonitru, rapuitq́; dapes iſtius in ara
Abſorpſitq́; vorans, flammarum illius egente.
Hinc cauſſæ irarum manifeſtæ, hinc gliſcere ſenſim
Infelix odium: exta Deo fraterna probari,
Haud fruges tanti eſſe ſuas: culpam æqua ſequatur
Pœna licet, meritiq́; vicem ſua gratia, fratris
Cæde madere, Cain parui putat. Hocq́; volutans
Flammato ſub corde nefas, illum excit in agros,
Securumq́; ſui, claua necat. Iſta loquenti
Vocis iter lacrymæ clauſêre, per ora volutæ.
Hoc quoq;, Seth contrà orſus, ait, quia gratia fratris
Rara, ſuas fortaſſè manus ſceleratior idem
Sanguine tinxiſſet, dignum niſi ſtigma reatu
Oſtendens in fronte, Deo ſignante, per oras
Extremas Orientis inops erraſſet & exul.
Vtq́; Dei contemptor erat, ſic odit honeſtum,
Progeniemq́; ſui ſimilem ſtructa vrbe, creauit.
Dum tandem comes ignari mucrone nepotis,
(Qui primus thalami geminas ſibi fœdere iunxit)
Sectantis per luſtra feras, errante periret.
Dixerat, & cœtum nox intempeſta diremit.

III. Mi-

III. MIRACVLVM.

Creſcentibus delictis exaſperantur pœnæ. Diluuium vniuerſale Orbi terrarum diuinitus immittitur. Ac pereuntibus omnibus cum hominibus, tum animantibus cæteris, reptilibus pariter & volatilibus, Noë pietatis plenus, cum paucis Arcam ingreſſus, ſaluatur.

INtereà mortale genus, labentibus annis,
Sumpſerat incrementa ſui. Ac ſine lege bonorum
Errabant commixta malis connubia. Quippe
Occiderant Patres, & cœlo dignior Henoch,
More nouo tranſlatus erat; populiſq; Gigantes
Iura dabant. Cùm parte poli vlterioris, in omnem
Proſpectus mundum vnde patet, ſua lumina terris
Rex Zebaoth defixit. Iis mortalia marcor

Pectora desidiosus habet. Caput ergo coruscum
Concutiēs, & acerba fremēs: Video, inquit, in omni
Omne nefas, video, orbe: iacet ius, fasq;, bonumq;,
Et nostri proiectus amor. Me pœnitet, vnquam
Factum hominem, factum esse mihi. Quin præscius
Venturi, conuerto vices, & fata retracto? (æui
Fibras cordis edente mei ac stimulante dolore
Intus, humo cum stirpe genus mortale recidam
Degenerante: trahet secum ista ruina (vetustum
Natura repetente chaos) viuum omne, per auras
Siue volet, seu repat humi, vel mole feratur.
Me solus tu sospes eris seruante, secundus
Non vlli pietate, Noë. Quando ergo supernè
Delendis densos terris illidere nimbos,
Cunctaq; diluuio fixum miscere sedetq;,
Arca tua tibi structa manu præstabit asylum.

Voce probans hæc dicta quidem, tamen ille pre-
Iactura humani Generis concussus, in Orbe (catur,
Quæ sit forma futura suis cultoribus orbo?
Quis sacris pia thura focis, & vota daturus?
Anne paret solis sulcandum piscibus æquor?
Quærentem, trepidare vetat, terræq; sibiq;
Cultores alios habiturus origine mira.
Immò, ait, expertes tecum discriminis vxor,
Tres nati, totidemq; nurus sint: adde volucrum,
Reptilium, pecudumq; aliquot paria atq; ferarum,
Esto tibi quoq; cura penus. Sex secula vitæ
Egressus, vix ille ratem conscenderat: Ecce
Concussu tremuêre poli, tonat axis Olympi,

Exili-

Exiliunt piceis elisi nubibus ignes,
Et toto cataracta frequens (noctesq; diesq;
Dempto fine quater denas) ruit æthere nimbis.
Nec cælo tantùm ira sua est: Sua & agmine fa-
Amnibus, in tectos latè spaciantibus agros, (cto
Oceano auxiliaris aquæ sociante procellas.
Iam segetes, stabula, arua, greges, armēta, volucres,
Atq; homines, & tecta natant, nec fluctibus extat
Vlla domus, pressiq; latent alto æquore montes:
Vna ratis modò sulcat aquas secura pericli.

IIII. MIRACVLVM.

Orbis diluuio submersus in integrum restituitur. Et Noæ ex periculo seruati sacrificium cœlitus igne delapso succenditur: Irisq; gratiæ indicium definitur. Idem vino plantatæ vitis sepultus, Chamo filio iacet ludibrium.

Iamq;

IAmq; superfusi violenta licentia ponti
Omnia condiderat submersa furentibus vndis:
Cùm pacti memor antè Noæ, nunc parcior iræ
Omnipotens, nimbosa Noti Cauriq; remouit,
Submittens Boreæ raras cogentia nubes
Flamina. Mox pluuijs humor discedit ab astris,
Purpureo micat axe iubar; versa æquora retrò
Subsidunt, omnesq; suus capit alueus amnes,
Atq; reuicturus paulatim ostenditur orbis.
Caucason & Taurum montes interiacet ingens
Armenia. Hîc rate nauta nouus consedit vt altis
Verticibus, pacem libet explorare locorum.
Præmissus speculator abit bipatente fenestra
Coruus, & haud rediturus, humũ dũ deserat vnda,
Vrit herum cessante mora. Submissa columba est,
Spectatum, quis cursus aquæ. Per inane vagata
Illa diu, nec adepta locum, quo fortè sederet,
A domino prendente redux accessit amicis.
Altera pòst emissa, redit iam certior index,
Prætendens frondem ore suo pacalis oliuæ,
Argumentum illustre soli emergentis ab æstu.
Digna sed emitti quoq; tertia, gramine campis
Apricis redeunte, suis & floribus agro,
Imperij secura, domum remeare refugit.
Idcircò diuina Noë præcepta secutus,
E latebris socium omne suum trahit ordine longo
In lucem, exponitq; locis. Exultat in herba
Segne pecus; sua sylua feris, sua viscera terræ
Reptilibus, suus alitibus discurritur aër:

Ipse

Ipse Deo seruatori meritam erigit aram.
Erectæ vix casa reus voti exta volucrum
Intulerat pecorumq;: Fragor cùm læuus olympo
Insonuit reboante, cadensq; é nubibus ignis
Corripuit fibras, & vox audita per auras.
Corde, Noë, depone metus, oblite malorum.
Non vnquam excidij mundo, in vitiũ inde parenti
Ex vtero procliuis, homo tristissima caussa
Extiterit. Noctem alma dies vrgebit, itemq;
Alternis nox atra diem. Florente corona
Ver cinctum, æstatem frondentem trudet, hyemsq;
Autumno succedet: humus sua semina certo
Tempore suscipiet: sua tempora messis habebit.
Quare age, multiplicare volo, & dominare quibus
Quæ cælo, tellure, mari quæcunq; mouentur. (un
Sint eadem tibi cuncta cibus. Modò sanguine vesci
Parce. Cruenta impunè feret nec bestia. Fundens
Humanum pensabit homo quoq; sanguine, viuum
Horrentis delicta Dei formatus ad instar.
En testor cælum, æquor, humum, Styga, fœderis isti
Nos inter preciũ Iris erit. Quando imbrifer arcus
Induet innumeros aduerso sole colores,
Oceani bibiturus aquas, alimenta solutis
Nubibus, haud vnquam delendo fluctibus orbi
Tu mecum veniæ esto datæ memor, omnibus æuis.
Ac reparent mortale genus non saxa, sed isti
Tres nati, & series hinc descensura nepotum.
Iusserat: Ille solum colere & disponere vites
Instituit, vinumq; bibens tellure iacebat

Ludi-

Ludibrium Chamo resupinus & inguina nudus.
Dedecus hoc gemini fratres, hic Semus, & alter
Iapetus, scapulis iniecta veste, pudicos
Auersi vultus, retrò texêre parentem.
Qui somno resolutus, eis meliora, sed illi
Deuoto diris cecinit feralia vota.

V. MIRACVLVM.

Humanum genus multiplicatum, à fera agrestiq; vita ad cultiorem ciuilemq;, sub rege Nemrod primo, deducitur quidem: Sed consensus in extruenda Vrbe atque turri Babylonica ferocioris, diuinitus linguarum innumerabilibus idiomatibus, opere interrupto, confunditur, & in totum Orbem dissipatur.

EVentum fortuna tulit, certusq; probauit
Dicta fide præsaga Deus. Numerosa nepotum
Stirps auctum populis latè possederat orbem:
Colla iugo plebs iussa dabat: facta oppida stabant
Diuersis diuersa locis: venerabile regis
Nomen erat: Nemrodq; potens Babylonis habebat
Primus opes. Se mole pedes fert quantus Orion,
Ionij cùm stagna secans, supereminet vndas,
Aut humero portans auulsam rupibus ornum,
Incessu labefactat humum, & caput inserit astris.
Quanta vel Eurotæ ripis, aut vertice Cynthi
Instaurat Diana choros; glomeratur Oreas
Quam circum non vna: grauem gerit illa pharetrā,
Et gressu, propiore viro, procul omnibus extat.
Tantus erat Nemrod, talem se lætus agebat
Per medios, siue ille operi regnisq; futuris

Instaret, vel iura daret, seu comminus iret
In rigidos venator apros, vastosq; leones.
Vtq; hominum lingua vna fuit, sic vna voluntas
Structuræ. Clamore strepunt loca sedibus apta:
Pars lateres coquere igne parat, candésq; bitumen,
Ducere pars muros, manibusq; aduoluere saxa,
Aut optare locum tectis, & claudere sulco:
Effodiunt alij terras, alij ima theatris
Fundamenta locant, cementaq; rupibus altis
Effringunt, scenis nitida ornamenta futuris.
Sicut apes æstate noua per prata gregatim
Sudantes sub Sole, suæ cùm gentis adultam
Producunt sobolem, vel floribus horrea texunt,
Mellaq; stipantes, succendunt Nectare ceram,
Aut trepidas sub fasce leuant, aut plebe coacta
Segne pecus fucos prohibent à crate fauorum:
Flagrat opus, gratumq; thymi mel spirat odorem.
Magna rei iam fama viam affectabat ad astra:
Vrbs stat, & aëriæ turris fastigia tangunt
Sydera. Dixisses, inuolui Pelion Oetæ,
Et Rhodopen Pindo, Ossan Atho, Pangæaq; Olympo
Terrigenis, Phlægramq; suo sæuire tumultu,
Et furibunda dijs terrendis bella moueri.
At certè mihi bella, Pater rerum, æthere spectans
Bella mouentur, ait. Sed quis furor efferus, armat
In facinus tam grande, manus? Non desinet audax
Conatus vrgere suos gens, fulmine iacto
Insanum nisi forsan opus turbauero vindex:
Consona quæ cunctis, præstat confundere linguam.

Nec

Nec mora, dissensu studia in contraria vulgus
Scinditur, & vario vocum discrimine, quisq;
Quid tollat praeceps errore, quid afferat, haeret,
Nec vocem vllius nec mentem intelligit vllus.
Sic interruptus, periit labor, oraq; fato
Innumeris confusa sonis: ideoq; vocari
Emeruit locus ille Babel, abeuntibus omnes
Quaerendam ad sedem mortalibus orbis in oras.

VI. MIRACVLVM.

Abraham, patrem secutus, fatis sedem mutat crebrò. Sara rapta, redditur integra. Ipse à Lotho, hactenus fortunæ comite, separatus, cum Deo, multifariam apparente, ac terræ possessionem longamq; posteritatem pollicito, loquitur. Captum Loth liberat. A Melchisedeco benignè tractatur. Offerentis sacrificium delapso cœlitùs igne libatur. Agar grauida exulat, reditq;. Circumcisio instituitur. Et Saræ filius promittitur.

NOn minùs (vt sors dura probos plerũq; fatigat)
Thare etiam Semi de stirpe, sacraria Vestæ
Chaldæum Vr linquens, cum prole, nepote, nuruq;
Possedit terram Chanaan, moriturus in Haran.
Nox erat, & curis fessum sopor altus habebat
Thariaden, coramq; Deus manifestus, abiret
His etiam hortabatur agris: habiturus iisdem
Maiores longè: totam se nempe daturo,
Qua pateat modò parte, plagam; serieq; minorum
Aucturo crescente genus per secula notum;
Atq; repensuro, quæ digna indigna bonorum
Ferret, iniquorumue. Sequor, sibi dicere visus

Ille, tibi quocunq; vocor. Simul astra fugante
Sole, solum natale sibi ratus omne, suumq́;
Omne trahens secum (pecoris prædiues & auri
Quippe) datæ fatis nunc hæc, nunc illa colebat
Telluris loca, cuncta suis decorabat & aris:
Ac casus, ex fratre Nepos, comes ibat in omnes
Lothus, in Aegyptum quoq; : Sole vaporibus arua
Exurente, suo non responsura colono,
Nec victum promissum homini pecoriq; datura.
Vnde fugam molitus Abras, quæ deinde manebit
Nos tandem fortuna? Meæ si Sara saluti
Consulis, ô formosa, meam dic esse Sororem.
Dixit ea, & suscepta domo Pharaonis, amorem
Quàm sibi, plus timido quæsiuit opesq́; marito.
At pœnas tota aula dabat. Rex ergo vocatum
Increpat, & saluum cum salua vxore, ministris
Ipse suis, cultas nuper dimittit in oras.
Antiquis gaudebat agris ditissimus Abram,
Nec Lothus cedebat ei, quia magnus vtriq;
Grex ouium, vix terra duos vt ferret, eratq́;
Pastorum ira & pugna frequens de paupere regno.
Ille igitur, distemus, ait. Patet ecce volenti
Omnis humus, delecta tibi. Si læua tenebis,
Dexter ero; sin dextra placent, consedero læuus.
Annuit hic dictus, & campos vndiq; visu
Collustrans, selegit agrum, quem flexibus ingens
Claudit Iordanes, Paradisi ipsius habentem
Instar, & Ægypti sine dente, sine imbre feracis.
Apparens cùm rursus Abræ vero ore, quid Eurum,

Quid

Quid Zephyrũ (omnipotẽs inquit) ſpectare, q̃d Au-
Quid Borean cunctare? Tuũ, generiſq; futuri, (ſtrũ,
Omne tibi viſum, fuerit. Numerârit arenas,
Definire volet numerum quicunq; tuorum.
Omnem igitur terrã peragra. Peragrauit, & optãs
In Mambres conualle locum, conſedit ad Hebron.
Viribus intereà reges communibus arma
Finitimi in Sodomosq; Gomorrhæosq; ferebant;
Et pleni exuuijs ſuperato ex hoſte redibant.
Ipſe etiam Lothus, mærens ſua rura laremq;,
Præda trahebatur, manibus poſt terga reuinctis.
Haud tulit vltor Abras, clypeosq; & tela ſuorum
Expedijt, ſpolijsq; grauem ſuper ipſe ſecutus,
Nocte per inſidias oppreſſit, & exuit hoſtem.
Aſſerto Lotho reducem gaudentibus implet
Rex lacrymis Sodomæus: Item ruit obuius ore
Melchiſedec, rex idem hominum, ductaq; ſacerdos
Sorte Dei, vittis ac lauro tempora cinctus,
Optato veterem congreſſu agnoſcit amicum.
Complexis dextræ iunguntur, & hoſpita feſſis
Tecta patent, Tyrioq; ſuper diſcumbitur oſtro.
At verò rex vina cadi, Cereremq; caniſtris
Expediens, libansq; tenus ſummo ore, precatur:
Laus Abræ, laus ſumma Deo, qui cuncta creauit,
Quoq; volente, manus ad vincula porrigit hoſtis.
Dixit, & è præda decimas ſibi vendicet, orat.
Aſt ego non prædam, ſed quæſo ex Marte receptos,
Pacta probãs Sodomæus, ait. Procul, excipit Abras,
Abſit, vt his diter ſpolijs, tua ſanguine noſtro

Parta, tibi possessor habe: Sed & aduena belli
Escol, Aner, Mambre, lætentur parte rapinæ.
Compositi sic pace, Deus cum vocibus offert
Ante oculos sese confessus: Alacrior Abram
Solue graues, mea cura, metus. Quid muneris illi
Reddit, erit mihi? nulla meámne, ita deside Sara,
Respiciet Lucina domum? nec filius vllus
Extiterit, sed seruus opum non dignior hæres?
Hærentem, dubitare vetat, se prolis habendæ
Incussa. fixisq; iubet sua sidera cœlo
Luminibus numerare, gregi vincenda nepotum.
Ac dictis vbi plena fides, Deus ordine fertur:
E patria mihi ductus es, vt tibi propria tellus
Ista foret. Do signum, aries, capra, vacca, triennis
Cædantur, nec non cum turture blanda columba.
Ille ferit, discreta locis, tenuiq; volucres
Virga abigit custos stans, viscera cruda petentes.
Ac somni languore grauis, sic voce monetur:
Gens aliena tuam, sed non impunè, superbo
Seruitio exilioq; quater centum ampliùs annis
Vexabit, præda reducem fatalibus aruis.
Tu verò moriére Senex. Somnum excutit horror
Frigidus, & toto descendens corpore sudor.
Ecce polo densata coit caligo tenebris,
Et longo fumans decurrit flamma meatu,
Diuisasq; dapes paulatim innoxia lambit,
Fœderis inter Abram atq; Deum certissimus index.
At sterilis longùm vxor, Agar quin verna ma-
Progeniem tibi supplet? ait. Iam pondere vēter (rito
Creue-

Creuerat, & dominæ dono nimiùm illa tumebat,
Tantisper, dum stulta domo eijceretur, & exul
Erraret peritura, retrò nisi voce ministri
Cœlestis, sese submissum, pulsa fuisset.
Sic nato Ismaële pater gaudebat; vt ipsi
Rursus, adorandum clara se voce professus
Esse Deum, intonuit: Cumq; idem poplite flexo
In faciem prolapsus humi, protenderet vlnas,
Addidit: En tibi pacta, nouo. Non vnius autor
Gentis eris, nomenq; tuum non ampliùs Abram,
Verùm Abraham. De stirpe tua regesq; ducesq;
Prodibunt: præstabo Deus, tibi ritè colendus,
Antè etiam promissa. Mares præputia cuncti
Ponetis. Quicunq; die pòst editus infans
Octauo non ponet, eum de stirpe reuellam.
Sarais & sit Sara, parens. In voce parentis
Risit Abram: Centúmne putas mihi filius annos
Nascetur nato? grandæuaq; Sara creabit?
Ismael, te dante, diu tantùm esto superstes. (tum.
Et quid, erit, genitorq; ducum & spes ampla nepo-

VII. MIRACVLVM.

Illustriùs, quàm vnquam antè trium Angelorum specie, apparentem Deum hospitio cœnaq; accipit Abraham. Saræq; iocum propemodum sibi iam aniculæ persuadenti, promissio de sobole iteratur. Ac de Sodomorum excidio agitatur.

DIxerat. Imperijq; memor, vix iussa parârat,
Ac nimio sub Sole, thoro consederat herbæ

Lassus Abram; defixa solo cùm lumina tollens,
Prospectat tres stare viros. Occurrit, & orat (tu
Pronus humi: Tibi si qua mei est modò cura, pena-
Hospes ini, lauet vnda pedes, requiemq; det vmbra
Arboris, & iuuet ora cibus: sim proxima cœpta
Caussa viæ. Hæc vbi dicta, laris stat limine iussus,
Et, subigens tria liba foco, iubet, inferat vxor;
Ipse fodit vituli lactentis guttura cultro.
Dumq; cauo pars ære calet, pars stridet in igne,
Fraxineo transfixa veru, quod legerat horto
Niliacum coca truncat olus, succinctior hospes
Cursitat, instruitur lactis mensa atq; butyri.
Accumbunt, horamq; trahunt sermone benigno
Cœlicolæ: Nec maior erat mora, coctus & assus
Stat cibus, & cratere merũ; Quod munere diuûm
Ante oculos interq; manus succrescere visum,
Sponte sua, & complere scyphos, hærentibus ista
Hospitibus nouitate, manus tendentibus ambas,
Suppliciterq; dari veniam poscentibus vltrô
Exiguo faciliq; cibo. Tum dona secundis
Accedunt pyra, mala, nuces, & crustula mensis:
Nec medio fauus albus abest. Vt pressus edendi
Sedit amor: Sara vxor vbi? Num sola culinæ
Cura placet, nec cura subit mox prolis habendæ?
Audito stans illa Deo postica, cachinno
Concutitur: Iam tarda gelu, Sene coniuge, tandem
Mater ero, paruumq; sinu infantaria natum
Sustulero? Quid Sara stupet mirata, nec apta
Fœturæ, quasi? Nunquid anus iam exanguis vt aluo

Portet

Portet onus, queo? Praeq; metu risisse neganti,
Risisti, Deus inquit. Abram, nunc nosce, quod instat;
Horrendas scelerata dabit vicinia pœnas.
Surgentes, celeremus iter. Comes ibat & hospes,
Ac miserans, gemit: ecqua pius luet acta nocentis?
Parce, luat; si fortè Sodom, si fortè Gomorrha
Ante alios, celebres aut tot pietate fideq;,
Aut tot alat. Quin immò, refert, bis quinq; virorum
Arcuerint totas fatis vrgentibus vrbes.
Dixerat, aspectu se subtracturus amico.

VIII. MIRACVLVM.

Duo Angeli Sodomam præmissi, Lothum hospitem saluant eductum. Vrbs sceleratissima ignibus subuertitur cœlestibus. Vxor Lothi retrò spectans, in salis statuam transformatur. Paterque in filias per ebrietatem peccat inscius.

HEsperij iam pronus equos Sol margine ponti
Soluebat: Sodomæq; gradus ad mœnia missi
Torquebant peritura, duo. Quos vrbis vt ipso
Fortè sedens aditu Lothus conspexit, iturus,
Comminus exilijt, cum supplice voce: Subirent
Tecta, pedes lotum, & modico languentia victu
Corpora curatum: Cogi meruêre, negantes.
Ecce autem somno sese sternentibus illis, (nant,
Plebs hominum permixta domum statione coro-
Et Lothum clamore viros ad turpia poscunt.
Is clausas post terga fores egressus: Amici,
Hoc, ait, hoc horrete nefas tam grande, virorum

Expleat vtraq; nata vicem mea, cruda marito.
Haud passi vel plura loqui inferiora paratum
Cœlicolæ, vel ferre Senem conuicia vulgi,
Retracto clausêre domum, per opaca latentes
Nequicquam quærente fores, tantumq; tenebris
Plebe cauam prensante nouæ caliginis vmbram.
Et Superos dudũ ira mouet, iam vertitur (aiunt)
Summa dies, mersura aliis cum pluribus vrbem
Excidio, indignante scelus tellure nefandum.
Quare age, ne te fata trahant aliena tremendas
In pœnas, molire fugam, & vestigia seruent
Certa, tui quicunq;. Dies ventura rubebat,
Nectentemq; moras, generisq; pericla futuris
Frustrà inculcantem, cogunt, dextraq; prehensum

Cum sobole atq; vxore, retrò ne lumina flectant
Præmonitos, in monte locant, & Sigorin vsq;
Deducunt, solum quæ visa salutis asylum.
Continuò nox atra premit piceo omnia cœlo,
Luna latet, stellæq; cadunt, Boreasq; Notusq;
Arua trahunt, conuexa tremunt, atq; insonat axis.
Concussi nutante poli compage laborans;
Cumq; fragore ruens, densi in morem imbris, odoro
Sulphure, commixtis abrumpitur ignibus æther.
Iam Sodome in cinerem consedit, & ipsa Gomorrha:
Tum fumãs circùm omnis humus, nota vindicis iræ;
Pestiferam exhalat nebulis, mare facta, mephitin:
Quam nec adhuc impunè super secat æthera pennis
Vlla volans, quòd tantus iter molitus ab atris
Halitus ad spacia alta poli, se faucibus effert.
Hanc Abraham, de more iubens saluere renatum
Purpureo cum Sole diem, sub inania cœli
Ardentem procul inde videt glomerare fauillam.
Ille quidem tutò: Sed non impunè, minarum
Offensi secura Dei, quæ stulta retorquens
Ora, rudi saxo & sale Lothi induruit vxor:
Vnde lapis resolutus, adhuc mœrore liquescit,
Ac veluti Niobe lacrymis madet altera salsis.
Quid viduus nũc mœstus agat, qua sede quiescat,
Non videt. Atq; loco diffisus, rupis in antrum
Abditur. Hærebant comites per singula natæ.
Haud illis erat ardor, opes efferre ruinis,
Cura cibi potusq; prior, timidiq; parentis.
Idq; odio iam nomen erat, cùm nemo virorum

Fortè super; præstabat, eis dixisse maritum.
Este procul cum prole, cano quia dira, parentes.
Fusus humi defessa via curisq; diurnis
Membra Senex, toto proflabat corpore somnum.
At geminas (horresco loquens) diuersa Sorores.
Cura coquit; nec casta Venus quem mentibus addit,
Sed Furijs afflatus amor, patriaq; senecta
Succensus. Iam, maior ait, genus omne virorum
Occidit, exarmatq; patrem matura senectus
Imbellem, & nos turba sumus. Sine coniugis vsu
Num vacuum cultore nouo supplebimus Orbem?
Haud reor. Heu quò mente ferar, qd moliar, horre
Iamdudum fortasse, Soror. Sed amare, profanum
Quis putet esse scelus? scelus est odisse parentem.
Quippe thoros sociare auibus natura ferisq;
Aequa dedit, mihi dura neget? Sua filia certè
Vxor equo: Lasciua patrem fert bucula tergo:
Quas genuit, caper hirtus init: Nec turpe putatur.
Turpe mihi fuerit? Gentes quondam esse, recordor,
Mater vbi nato substrata est, filia patri,
Ac pietas alterna suum duplicauit amorem.
Non lædat me fraude loci lex illa. Stat ergo
Esse meo, quod mater erat: Non ausa, parenti
Vlteriùs dixisse. Deus procul arceat istud
Et pietas scelus, illa refert. Inuertere virgo
Naturam ô incesta, paras, & adultera patris,
Et pellex genitricis. Hiet tibi terra, vel ignis
Exiliat nouus antè polo, qui perdidit vrbes.
Proh furor. Ah quod triste tuo scelus excidit ore,

Exci

Exciderit quoq; mente, precor. Voluisse, sat esto,
Non autem fecisse nefas. Silet illa parumper,
Purpureas suffusa genas. Ait inde, pudore
Propositi cedente tenax : Mereare rogari,
Quaq; datur ratione, genus mortale reponas.
Suadentes stant ecce cadi spumante Lyæo ;
Largiùs hoc noster deiectusmembra. calescat.
Nostræ humili non spontè toro rapturus honorem
Virginitatis, & hunc vterum impleturus & istum
Semine: Nox hodierna mihi, tibi crastina detur.
His dictis,placuêre vices. Atq; vtraq; patre
Plena redit,iustosq; tument vrgentia menses
Vota, suas dum ventris onus grauidi appetat au-
Inde Moab natus, gens à quo principe stirpis (ras.
Dicta, Moabitæ : Post hinc, non Corniger ille,
Ammonitarum vnde genus diffunditur, Ammon.

IX. MIRACVLVM.

Denuò Abraham migrat,denuò raptam vxorem recipit illibatam, non sine miraculo : cùm gynæcei totius vteri tenerentur clausi. Tum Sara enixa tandem Isaac filium & vocat & putat.Agarq; pellex cum Ismaële iterum exclusi,Angeli ope mirabiliter seruantur.

ERgo loci seu fortè satur,seu ductus, vt antè,
Augurijs,perrexit Abras,sessurus ad Austrum
Aduena. Quem Geraræ rex Abimelecus amico
Hospitio tectoq; fouet ; sibi fœdere lecti
Iuncturus , soror esse viro quæ credita , Saram :

Per somnum nisi voce Dei, qui clauserat omnem
Aulæ vterum, mutare animum terrente coactus,
Redderet intactam, tecturus seq; suosq;.
Reddidit, ac cumulans lectos ouiumq; boumq;,
Vernarumq; greges, Abrahæ regalia dona
Addidit, argenti magno cum pondere facti:
Annuit & , quem vellet agrum sibi sedis, haben
Intereà seruante Deo promissa, maritum
Sara Senem fœcunda (fides miranda) parentem
Fecit Anus sobole, ipsa parens. Quam iussa secut
Octauo diuina die præcidit, & olim
Materiam risus, genitrice volente, vocauit
Isaacum genitor. Dedit ipsa puerpera paruo
Vbera, delectata ioco, quòd maxima natu,
Prole superbiret tenera, cunasq; moueret,
Non liquida sine voce, ciens per membra soporem
Irriguum, infantisq; sui fidissima custos.
Materno haud onerosa sinu Puer, vberis expe
Et fari rudis atq; gradi, iam brachia blando
Cum risu exertabat; Abras optata, lapillo
Vt numerans meliore diem, conuiuia tectis
Instituit: Puériq; duo de more, parentum
Ludebant ante ora. Minor cùm fortè, nec vltrò,
Maiori protrusus humi est, noua caussa doloris
Materni, eijceretur Agar cum prole molesta.
Id tacitum stimulabat Abram: Sed imagine somn
Ingentes vtriusq; fore attestante nepotes,
Admonitus, pane vno & aqua duntaxat onustæ,
Ismaële morante fugam non passibus æquis,

Qu

Quò tulerint te cunq; pedes, i dixit. At illa
Bersabees nudæ exul inops errabat in oris.
Ac hausto fluuij vtre, solo proiecit in vmbra
Dulce onus, indignata siti spectare peremtum;
Et quanto neruis telum emicat, interuallo
Concidit, illacrymans, & sydera questibus implens.
Nec minùs exanimis puero vagitus in auras
Excidit, auditusq; Deo: affirmante ministri
Voce, metum solantis Agar, fontemq; recentem
Monstrantis, subitò rupta tellure scatebris.
Hoc hausto, restincta sitis; dubitata duobus
Vita redit, tum cura placet, loca sola tenendi,
Per tepidæ deserta Phari: Dum more Dianæ
Seu iaculi fixisse feras, seu cuspidis ictu
Certior, audaci iuuenis pubesceret æuo,
Optaretq; sibi matris de gente maritam;
Magnæ stirpis origo, Deo spondente, futurus.

PRIMI LIBRI
FINIS.

BIBLI-

BIBLIDOS
Liber ſecundus.
I. MIRACVLVM.

Fœdere Abimelecum inter, & ſeſe, certis pignoribus confirmato, Abraham Deo morem in immolando Iſaac geſturus, ſed Angelica voce reuocatus, arietem fortuitò oblatum, filij loco cædit victimam; & repetitam de multiplicatione poſteritatis audit promiſſionem: Sublatamq; è viuis, ſepelit Vxorem.

IAmdudum Abimelecus, Abræ ridere sereno (futuri
Fortunam vultu, agnôrat; metuensque

Cerno

Cerno tui curam esse Deo: Quin ergo, precatur,
Teste caues hoc, ne qua meo malè gratia dispar
Officio, stirpiq; meæ, generiq; nepotum,
Existat; neu terra, tua patria æquior, hospes
Quæ profugo data sponte, mali quid perferat olim?
Ille refert: Iurabo, tui potare licenter
Quo puteo assueuêre greges, modò redde, nec vn-
Languërit communis amor. Simul eligit omni(quam
De numero festinus oues, ceu dona, bouesq;;
Et facti ignaro, septem quoq; segregat agnas,
Sacramenta sui iuris, quo vendicet vni
Egestum puteum ipse sibi. Locus vnde vetustum
Bersabees cognomen habet, sociale duobus
In fœdus iuratus. Vbi nemus ilice nigra
Vmbriferum, penetrale Dei haud abigendus amico
Colloquio, sacrauit Abram, trieteride multa
Atq; Palæstini ruris sine lite colonus.
Hic & tum responsa petens, flammisq; bidentum
Cæsarum dans exta, premens & vellera duro
Strata solo, se voce peti, ingeminante per vmbras
Audit nomen Abræ. Contraq; vbi rettulit, adsum;
Prosequitur Deus: Isaacum, chari omnis in vno
Quo nato stat cura patris, mihi montis in ara
Cædendum fumante, loco quem dixero, tolle.
Nox erat, exhaustisq; sopor dabat ocia rebus:
Consurgens, strataq; asina famulisq; duobus
Iussa parans, ille vrget iter; dum tertia certos
Fixum oculos aurora locat. Tum, state ministri.
Mulaq; dixit, eò donec seniorq; puerq;

Imus adoratum. Dicentis & ensis & ignis
In manibus: Sed ligna humeris portabat, in vsu
Cæsa sacri, puer. Isq; gemens sub pondere ligna
Cerno ignemq;: Sed hædus vbi moriturus ad aram
O pater? O fili, ille refert, curauerit hædum,
Expectans sua sacra, Deus. Loca dicta tenebant,
Mox aram viridante Senex de cespite texit,
Ligna struit, natumq; super ligat, & simul aptat
Heu dextram capulo, tacturus colla iacentis.
Ecce polo resonante leues vox lapsa per auras
Aligeri cælestis: Abra, Abra, sanguine nati
Parce pater maculare manus, satis ause, Deoq;
Mandanti parere memor. Vultu ipse retorto,
Lanigerum densos deprendit cornibus inter
Hærentem vepres: Calituras ignibus aras
Is pueri pro cæde piat, nomenq; relinquit
Immortale loco, Domini de monte videntis.
Protinus inde eadem cælo vox insuper addit:
Testor (ait Deus) atq; meo tibi numine firmo,
Quandoquidem, me propter, Abra, nec parcere nati
Vnigenæ dignatus, eris me dante beatus:
Et generis, quotcunq; polo vaga lumina summo
Scintillant imoq;, fretum quot voluit arenas,
Fama tui splendore premet numeroq; cateruæ
Infensæ domitrix, populis felicibus in te.
Ad comites redit ille suos, iam lætior isto
Omine, Bersabeenq; petit: Mox funere Saræ
Tristior, ac luctus pro coniuge amantior ægri.
Ingenti spelunca fuit summota recessu,

Et m

Et nemorum obtentu nullis aſpecta per æuum
Solibus, extremoq́; duplex Ephronis in agro:
Iſta, ſepulturæ licet indulgentibus vſum
Hethitis, Abrahæ precio tamen empta parato
Quadringentorum ſiclorum. Hac Sarais, annos
Viginti & ſeptem cum ſeclo egreſſa, quieuit.

II. MIRACVLVM.

Triſtitiam hilaritate temporum condiẽs Abraham, quam filio deſpondeat vxorem, Chananæam repudians, cogitat. Atrienſem itaq; ſuum, iuramento obſtrictum, Deoq́; commendatum pronubo, emittit. Qui in Meſopotamiam profectus, herili filio diuinitus exoratam inuenit, adducitque coniugem. Exemplo prorſus miraculoſo; Fieri connubia fato.

CAniciem inculto ſqualore, & ſordida luctu
Ora pio laxârat Abram; cùm cura fatigat
Sollicitum ſuper Iſaaco noua. Herilibus aptum
Nutibus, & cui cura domus erat omnis, adortus:
Iſtud, ait, continge femur, iuraq́; miniſter,
Teſte Deo, non hac Chananæi nominis vllam,
Cuius agrum nunc hoſpes aro, ſed ſtirpis auitæ,
Sed noſtra de gente nurum mihi. At ille: Paren-
Amplexum, & gentile ſolum mutare negante (tum
Virgine, reddiderône tuam natalibus oris (re iuſſit
Progeniẽ? Haud quaquam, inquit herus. Qui linque-
Me patrium larem & arua patris: Qui, terra ne-
Fatalis manet iſta tuos, mihi ſæpè ſpopondit, (potes
Cæleſti duce pandet iter, Deus: Inde petatur

Isaaco noua nupta meo. Te fœdere pacti
Soluerit, auersata sequi, nec Filius vsquam
Iuerit. Imperio lætus, bis quinq; Camelos
De magno grege, Verna legit, cunctisq; gerendas
Clitellas, & danda nouæ noua munera Sponsæ.
Præceptum permensus iter, quas fertilis inde
Euphrates, hinc Tigris obit, subsedit in oris,
Vespere componente diem; quo tempore vulgus
Fœmineum it portis, vndas de more petitum.
Cumq; suburbanum viridi defessa vocâsset
Ad puteum iumenta solo, prostratus & ipse,
Hac duplices cum voce manus intendit Olympo.
Quæ Domino, Deus, opto meo, clementior imple.
Ad fontem hunc en sisto pedem; iamq; vrbis alumnæ
Ex isto latices aderunt haurire gregatim.
Ergo mihi, Bibe, dicet aquam quæcunq; petenti,
Quin & aquabuntur non vllo armenta labore:
Te sit heri monstrante mei ascensura cubile. (ca
Nec dum ea verba locutus erat: Venit ecce Rebec-
Qualis equo rorante diem prægressus ab vndis
Lucifer, astrorum medios intermicat ignes:
Talis adhuc ignara viri, & fulgore genarum
Virgo notabiliore, gregalibus omnibus extans,
Ibat aquas haustum. Rediture occurrit, & orat
Verna: Bibā (sine) fontis egens. Bibe, subijcit, vtrem
Protinus inclinans: Sed & hausta canalibus vnda
Quadrupedum dabo sponte, sitim leuet vnda, dedit-
Ille animos oculosq; suos in Virgine fixus, (que
Obtutuq; stupens, lætatus & omine: Quæso

Fare, trahas quo Patre genus, qua matre, Puella:
Et pateantné hodiè hoſpitio mihi tecta tuorum?
Plura loqui non paſſa virum: Mihi ſanguinis autor,
Diues agri Bathuel; genitrix, non vltima matrum;
Nacchor auus; rerumq́; domi numeroſa ſupellex.
Tum verò ex auro hoſpes ei depromit inaures,
Armillasq́;, decem ſiclorum munera pondo.
Mox retrò celerante gradus, & ouante tot arrhis
Exultim, famamq́; ſuis portante, volutus
Ad terram, fert vota Deo, qui tramite recto,
Cognatas domino vſq; domos, firmârit euntem.
At ſpectans, ſpacioq́; Laban miratus eodem
Germanæ data dona, viro feſtinus ab vrbe
Aduolat, & : Quicunq;, meos dignare penates
Hoſpes, ait: prenſumq́; manu ſub mœnia ducit.
Ocyus exuta laqueos ceruice, cameli
Reſpirant; farrago recens præſepia replet;
In medio ipſorum pedibus comitumq́; lauandis
Lympha; ſuis inſtructa cibis ſtat menſa. Sed antè
Quàm dapibus, præbete viæ (rogo) munere cœptæ
Fungar, ait legatus. Vbi data copia fandi,
Continuans: Argenti Abraham prædiues & auri,
Balantum cui quinq; greges; cui gramine quina
Luxuriant armenta boum; præſepibus altis
Cui noti generis ſtabulant aſini atq; cameli;
Cui centum fœcundus ager renouatur aratris;
Cui ſexus vtriuſq; manus numeroſa miniſtrat;
Cuiq́; Seni Sara ortus Anu iſtorum vnicus hæres:
Ille mihi præcepit herus, caue faxis, alumna

Gentis, vbi peregrinor, amet connubia nati:
Sola petat de gente mea, de stirpe paterna.
Cumq; , neget sperata sequi si forsan ? iturus
Exciperem. Quem mente Deum confessus, honoro,
Ille tuum propensus iter duce diriget (inquit)
Angelico: pactamq; fidem exonerauerit, ire
Huc tibi dedignata comes. Nunc deniq; vestros
Ad muros delatus ego, & proiectus in herba,
Sustuleram cum voce manus: Si, fata, peracta
Faustis propiora viæ, sic deînde fauete.
Huc haustum quæ fontis aquas egressa, puella
Dixerit oranti: Bibe tuq; tuiq; Cameli:
Illa precor, matura thoro pubescat herili.
Ecce Rebecca oculis sese tulit obuia nostris,
Optatas porrexit aquas, & fassa parentes,
Armillas manibus, capiti asportauit inaures
Dona. Tuli tum vota Deo, direxerit autor
Ad domini qui nostra mei vestigia neptem.
Ergo sciam, placeatné gener, nullusúe ? repulsu
Vt diuersa petam. Contrà Bathuelq;, Labanq;,
Ille parens, hic frater; Iò haud sine numine dextr
Hospes ades, planè ista Dei iussa auspicis, ambo
Exclamant: En Sponsa tuo, iam tradimus, ibit
Vxor hero. Gauisus eo sermone petitor,
Numen adorauit, perfectaq; protulit auri
Pondera cælati argentiq;, & plurima vestes
Dona nouæ Nuptæ, Soceris, & Fratribus. Inde
In noctem extructis ineunt conuiuia mensis.
Luce sua sol ortus agros laxârat: & ille

Nequicquam tardatus; Eam, indulgete: quòd omnes
Sollicitis (ait) ire dies herus ante recursum
Computet articulis. Nec plura, & Virgo rogata,
Nunquid ei comes ire velit? Volo, dixit, & iuit;
Vt serie maiore genus fulciret, iniquos
Pressurum imperio, votis dimissa suorum:
Debora nutrice simul, famulaq; caterua
Se lateri præstantis heræ agglomerante, viæq;.
Iam tandem ventum ad fines, cùm Sole cadente
Isaacus secum in sola spaciatus arena,
Speq; tenens optata, leuans & fortè virenti
Ora solo deiecta, globo consurgere nubem
Puluerea m procul inde videt, quam mole graduq;
Grande camelorum suspenso sustulit agmen,
Seq; renidenti vultu venientibus offert.
At Sponso stupefacta suo, & delapsa camelo
Virgo pigrè, documenta dedit roseo ore pudoris
Ingenui, obtentoq; caput protexit amictu.
Tum dextris vtrinq; datis ad tecta subibant,
Ac coniunx nouus, octo nouo quinquennia lustro
Designans, miratus iter narrantis alumni,
Inductæ thalamis nuptæ flagrante dolorem
Conceptum ex materno obitu, lenibat amore.

III. MIRACVLVM.

Aliquandiu Abraham viduus, postquam filij matrimonio consuluit, sui non obliuiscitur, superinducenda defunctæ, vxore alia, eaq; fœcundissima. Donec decurso spacio mortuus, suæ Saræ monu-

mento coniungitur. Cæterùm Isaaci Rebecca, diu sterilis, gemellos tandem in locis nuper duello collisos, Esau & Iacob, miraculosè parit. Quorum alter alterum edulio in primogenitis defraudat.

SEd Senior quoq; colla iugo desueta secundo
Submisit; patriq; nouo fœcunda frequentem
Progeniem Cetura dedit. Dum languidus æuo
Deficeret, propiorq; neci tantummodò natis
Munera, non vna de pellice, certa, sed omnes
Saraidæ legaret opes. Qui lumine cassum,
Frater & Agarides, quondàm moriturus & ipse
Natorum bis sex, duodena per oppida, fines
Assyrios inter Pellæaq; littora, fati

Sorte Ducum, genitor, Saræ apposuêre sepulcro.
Isaaco verò, ad puteum Viuentis habenti
Mansuram sedem, æquus opis nullius egentem
Fortunam præstare Deus: Modò gaudia sera
Bis denos differre thori frigentis in annos.
Cùm tandem Rebecca vtero concurrere fœtus,
Hactenus infœcunda, duos deprendit, aitq;
Exclamans: Quidnam ista putem discordia signet?
Gens duplex, pugnansq; tuo (responsa paternis
Ex adytis arcana canunt) prodibit ab aluo,
Et maior, ceruice feret iuga dura minoris.
Iam decimū partu mensem accelerauerat vrgens
Cynthia: quæsiuitq; viam, qua frater in auras
Exereret sese geminus, ruber Esaus ille,
Et capreæ in morem hirtus: At hic, plantam illius
Arctiùs extremam digitis cōplexus, Iacob. (vncis
Charus & hic matri, ille patri creuêre; ferinæ
Cædis, agri, Triuiæq; comes studiosior alter,
Alter homo simplex, stabuliq; gregisq; magister.
Fortè minor natu iste, cauo rufum ære polenta
Coxerat, & maior venatu exhaustus, in ædes
Irruit, esuriensq; sibi dandam obsecrat escam,
Ex facto dicendus Edom. Assentitur Iacob,
Primatum hac dape spontè sui si venditet ortus.
Venditat, & iurat, tanti securus honoris.

IIII. MIRACVLVM.

Ob annonæ difficultatem Isaac paulùm secessurus, & in Palæstina, posteris fatali, peregrinari iussus

diuinitus, Abimelech patrium habet hospitem. Donec dimissus, vicina coleret, tandemq; in patriam rediret, Deo erigendus. In quo vitæ statu felici ab Abimelech visitatur; & fœdus inter vtrumq; stabilitur.

Haud longùm pòst, Sole solum torrente perustum,
Et Cerere agricolam primis fallente sub herbis,
Orta fames: Dubioq;, sibi quænam hospita tellus
Isaaco speranda? Phari ne quæreret exul
Arua, Palæstinis peregrinaretur in oris,
Signa Deus manifesta dedit, promissaq; terras
Has eius fore, & astra sua inferiora nepotum
Stirpe, locupletesq; alias in Semine gentes:
Ad leges quia vita Abrahæ directa supernas.
Illi igitur, velut antè patri, non tetricus hospes
Abimelech, ratione pari deceptus, ob oris
Quòd coniux, quæ ficta viro soror esset, honorem.
Dum signis positis pro nomine certior, astum
Argueret, dictisq; metum leniret amicis;
Quæ fouit diuinus amor. Nam grata colono,
Centenis reddebat humus sua semina granis:
Augebat fœtura greges: fortuna beatas
Indulgens cumulabat opes: & copia cornu
Crescentem turgente domum supplebat abundans.
Inuidia comitante tamen, puteisq; repertis
Quondam Abrahæ, regerente solum, vt rex ipse iu-
Maiorem se penè, suis excedere tectis. (beret
Ilicet excessit, Geraræ nouus accola riui,
Obstructasq; parentis aquas hinc inde, reclusit,
Dissi-

Dissidij caussam pastorum vtrinq; frequentem.
Donec eum dulcedo suæ, magis omnibus agris,
Bersabees reuocaret. Vbi, de nocte professum
Vocibus his instare Deum sibi visus: amicum
Numen ego, & tutela Abrahæ, tibi sola salutis
Aura, tuum ditabo genus, modò mitte timorem:
Thure calens altare, patri pietate secundus,
Struxit, adoratoq; Deo tentoria fixit.
Hac in sorté, vetus veteri hospes ab hospite fortè
Visitur, ignarusq; rei, quid venerit? infit:
Rexné meos dignare lares? quem nuper iniquus
Iussisti procul ire tuis? Vt munere diues
Fortunæ, charusq; Deo tu, legibus æquis
Nobiscum mittare recens in fœdus: Vt vllam
Ne per te vim nostra ferant, tua nulla tulerunt
Ceu per nos: Vt qualis adhuc boue rura paterno,
Dimissus cum pace, colis, nos nostra colamus,
Ore Palæstinus caussas exponit, amici
Adsumus. Adsitis fausto pede, & omine læto
O vtinam, contrà ille. Simul iunguntur vtrinq;
Hospitio dextræ, modico domus inclyta luxu
Instruitur, festiua trahunt conuiuia noctem,
Cumq; die surgente fides coit arcta duorum.

V. MIRACVLVM.

Esau sibi benedicturo patri venante, charior matri subordinatur Iacob, & præparato edulio benedictionem fratri præripit. Idemq; ea de caussa, illo domum serò reuerso, ac repulsam indignissimè pas-

mè passo, cædemque fraternam minitato, exulatum ire à matre præmonetur.

EMeritis autem Isaacus venerabilis annis,
Calígansq; oculis, natum vocat: Esaë, vici
Viuendo mea fata, necis iam certus, at horæ
Ignarus. Quin ergo humeris solita induis arma,
Atq; vagans per lustra, feram quam deijcis arcu,
Vnde pares pulmenta, quibus Pater explear, antè
Facturus pia vota tibi, quàm labor in auras?
Dixit. Et imperium celerans ille, exit in agros.
At genitrix: Ne nate minor tarderis, & hœdos
Affer (ait versuta) duos, coctisq; parenti
Eluso, pro fratre veni, dicende beatus.
Si tangar, subit ille, patet fraus certa, quòd apro
Horridior frater, lactente ego mollior agno.
Illa, meum sit, si quod erit discrimen, & error;
Iussa subi duntaxat (ait) facienda. Simulq;
Fraterno, cunctata nihil, iuuenem induit ostro,
Hœdorum exuuias manibus circundat, & offam
Expedit. Inuitatur, edat Pater, Esaë clamans,
Túne mihi iam iamq; redux? Ego (dixit Iacob)
Esaüs, ad tua iussa celer, spem votaq; certæ
Fortuna anticipante feræ. Rursum Isacus: Adsta,
Explorem tactu esse meum, qui diceris, Esau.
Collatumq; gradu, attrectans: Vox (inquit) Iacob
Prima mei, verùm hirta manus deprenditur Esau.
Iam, fili, iam vescor ouans, quæcunq; ferina;
Et quæ das mihi, vina bibo. Quin oscula iungis
Insuper? Illa vbi iuncta, suos vbi cultus odores

Spira-

Spirabat, bona fata canens, hæc addidit ore:
Qualis odor sata alentis agri lactentia: Nati
Talis odor. Spargente Deo tibi roret Eous:
Vini, olei, frugumq; sinus tibi pandat opimo
Prouentu præpinguis humus: Tibi subdita gentes
Colla, tribus, vnaq; fluens ab origine sanguis,
Ac sub crura manus tendant, seruire paratas.
Sit dirus, qui dira tibi, qui fausta precatur,
Sit felix. Post dicta, pedem referente minore,
Maior adest, epulasq; ferens, ait: Optime, nostro
Venatu saturare, Pater; satisq; resolue
Ora meis. Quis es? ipse. Refert: Ego filius Esau
Primæuus tuus. Aure pauens, hærensq; gelato
Corde Senex, contrà: Quis enim prior affuit, esca
Non sine? nec sine voce mea gratante recessit?
Auditis, vlulare furens, & poscere questu
Luctisono noua fata patrem. Qui talibus hiscit:
Te frater (scio) fraude sua præuertit Iacob.
Nominis id (rursum ipse) suo vel iure, meretur.
Primitias idem antè mei fallacior ortus
Præripuit: Nunc vota Patris, mihi debita, lucrum
Supplantator habet, fors irreuocanda? Vocanda,
Excipit ille, equidem retrò non vlla. Sub eius
Te misi fratresq; tuos iuga: Mella, merumq;,
Atq; oleum, & frumenta fluant illi vndiq;, voui.
Quid præstem, non cerno, tibi. Tamen, ora rigantem
Fletibus, iratumq; sibi, & sua fata querentem,
Vbertate soli ac roris, ceu pignore, firmat;
Consertos vibrante bonum gladio ire per hostes,
Immu-

Immunemq; iugi fraterni aliquando futurum.
Ex illo, seruare nouum sub pectore vulnus,
Nec dubias iactare minas, se nempe paternis
Manibus inferias fraterna cæde daturum.
Quod metuens: I, mater ait, præstetq; latebras
Haud multis, ô nate, Laban tibi auunculus annis:
Dum facto veniam dantis, furor iraq; fratris
Victa, remollescant, & tu reuocére parenti.
Cur vno miseranda die nato orber vtroq; ?
Et mecum socias Pater Isace iture sub vmbras.
Certè, Hethæa mei quòd si qua erit vxor Iacob,
Inuisam, mihi crede, moror charissime lucem.

VI. MIRACVLVM.

Vxoris consilium approbante patre, filius, vt asylum & socerum, spreta Chananæa, quæreret auunculum, persuasus, in itinere per somnum, scalis cœlum terramque contingentibus, descendentes atque ascendentes videt Angelos: Deumque promissiones patribus factas repetentem audit. Experrectus, lapidem ceruical suum, altare consecrat, & votum facit.

Sic querulæ trepidæq;, Pater solatia Matri
Laturus, natum accit, & his deîn vocib. vrget.
Excipiat te nulla, volo, Chananæa maritum:
Iussa subi materna; Tigrin bibe; prole beatus
Fœminea, Socer esto Laban tibi sanguine iunctus.
Quæq; tuo promisit auo, Deus omnia præstet,
Ac genti peregrina tuæ sit propria tellus.
Dixit. & ille viam iussas molitur ad arces:

Intereà inuidiæ ſtimulis agitantibus, vnam
Natarum Iſmaëlis, adhuc addente duabus
Fratre etiam, gemini antè thori ſibi fœdere iunctis.
Tertius Heſperio Sol gurgite tinxerat axem;
Membra via fuſurus humi deſeſſa, premendi
Collectis ſaxis ſibi puluinaris in vſum,
Incubuit: Somnoq; grauis, ſub imagine certa
Oblongas vtroq; ſolum pulſare polumq;,
Calcariq; iugo Aligeris per mutua ſcalas
Deſuper ac ſurſum, ſuſpexit: Et æthere nixum
Stare ſibi acclamante Deum: Deus ipſe, duorum
Vnus, aui patriſq; tui. Qua ſtratus es, olim
Sede pia te terra manet, me dante, tuumq;
Semen, adepturum congeſti pulueris inſtar.

Trans

Trans Eurũ, Zephyrũ, Boream extenderis, & Au-
Atq; tuo, generisq; tui gens munere felix (strum
Omnis erit. Me rege, leges hinc, inde retexes
Monstratum securus iter me rege, nec vllam
Pollicitis statuente diem. Præsagus opaca
Desierat cum nocte sopor; trepidansq; Viator,
Hunc'ne locum dubitem esse sacrum? Terrore pro-
Maior, & accliui secretus limes Olympo (fecti
Cælicolis, ait. Ac silicem, quam presserat, aram
Excitat, irrorans succum popularis oliuæ:
Vrbsq; priùs quæ Luza fuit, tunc dicta Bethela.
Quin vota accessère: Viæ si, nocte locutus,
Dux fuerit, quam carpo; mihi si tutor, & altor
Haud dubius; fidusq; solum ad natale receptus:
Semper erit Deus ille mihi; lapis iste Tonantis
Ipsa domus; decimisq; suis hæc ara calebit.

VII. MIRACVLVM.

In Mesopotamiam tandem, & mirabiliter quoque ad Socerum, delatus Iacob, dum Rachel sperat coniugem, septennio famulatus, Lia supposita circumuenitur: Ac vtramque habiturus, annos seruitutis iterare cogitur. Illa propter amoris prærogatiuam sterili, hac fœcunditatis existente.

IAmq; tenens habitata abauo, loca Eoa, resedit
Ad puteum, demorsa greges vbi pascua terni
Mandebant sub fronde; alij dum mille venirent
Depositum saliente sitim simul eius in vnda. (ran-
Ac prior: Heus, pueri, vnde domo? Dicentibus, Ha-

Nacchor

Nacchoridenné Laban nouistis? Nouimus, aiunt.
Ecquid (ait) valet ille? Valet, retulêre: paterni
En custos gregis ipsa, Rachel. Contrà orsus Iacob:
Multa dies excludit adhuc in pascua potu
Mittendas paulisper oues. Adaquare coactas,
Mos nobis assuetus inest, dempto obice fontis,
Claudendi properè potis, vix ore roganti
Ediderant, & Virgo super venit. Ocyùs ille
Cognatam agnoscens, dudum sitientibus agnis
Reclusas propinat aquas, & ad oscula versus
Ipsius, illacrymansq́; sibi matrem esse Rebeccam,
Innuit. Ast haud multa morans ea, nuncia patri
Euolat, occursu complexuq́; vda petenti
Basia, ducendi subter sua tecta nepotis.
Indultum hospitio fuerat, caussasq́; morandi
Innectens hac voce Laban: Mecum esse volenti,
Quid dedero mercedis? Erant huic sydere natæ
Pubentes æquo, Lia lippa, sed altera formæ
Dote notabiliore, Rachel. Hanc munus Iacob
Poscit amans, septem deseruiturus in annos,
Spondenti: quos ire breues vis egit amoris.
Tum, nubat sibi pacta, rogat. Nec dicta retractās,
Sacra thori tædasq́; parat Socer, atq; vocatis
Hospitibus, diffuso hilarat conuiuia Baccho.
Nocturna sed fraude Liam supponit inertem.
Quam Sponsus redeunte die miratus, & hærens:
Quæ Soceri in Generum ista fides? exclamat. At, ille
Voce subit: Ne iure thori præuertat adultam
Iunior anticipante Soror, mos patrius obstat:

Exactos duplicato dies, meriture minorem.
Aſſenſus, geminauit. Eaq; vxore potitus,
Alterius fructum igne noui faſtidit amoris.
Hoc æquo non corde ferens Deus, ordine recto
(Germana ceſſante) Liam fœcundat, vt ipſa
Matre, Ruben, Simeon, Leui, Iudasq;, ſub auras
Prodirent, ob vincla ſibi gratante mariti.

VIII. MIRACVLVM.

Sterilitate ſua offenſa natu minor, inuidia maioris, ancillam, liberorum ex ea ſuſcipiendorum cauſſa, marito obtrudit. Quod exemplo æmulatur altera: donec ipſamet viciſſim partubus aliquot, numerum ſuorum augeat, fraudulenter Sororem ludificata. Similiter ſocerum Gener, abitus ſimulatione, & pecudum conceptu, ingenioſè deludit.

AT ſterilem ſe, accenſa Rachel, liuore Sororis,
Inſonti exprobrare viro, famulamq; cubilis
Participem dignata, Balam, ſpe prolis habendæ,
Bis taciti ſeſe voti facere ipſa potentem;
Nomen & huic gauiſa Danum ſucceſſibus, illi
Nephthalium præbere. Sed extimulata Sororis
Exemplo Lia, pigra vteri, largitaq; Zelphæ
Ancillæ, libare thoros audacter heriles,
Non ex ſe ſuſcepit item duo pignora (felix
Dupliciter quoq; viſa ſibi) Gad nomine, & Aſer;
Mox eadem fœcunda iterum. Nam ſarcina matri
Extiterat qui prima, Ruben, progreſſus in agrum,

Trit

Triticea ſub meſſe, graui ſub Sole, repertas
Mandragoras, vel ſponte ſua fert munus eidem:
Quo fuerat capienda Rachel, vt nocte Sorori,
Ter grauidæ (non abſq; Deo) redeuntibus annis,
Nunc nato alterno, quorum prior Iſaſchar, alter
Zabulo: nunc nata (quondam ſibi crimine) Dina,
Concedens, recubaret humi ſine amore ſecundo.
Ipſa Deo quoq; dante grauis dum dedecus alui
Effœtæ nondum, generato aboleret Ioſeph. (undè
Tunc, Socer ô, quòd certa tibi (gener inquit) ab-
Noſtra fides, tute ipſe ſciens, fateare neceſſe eſt.
Augeri tua cuncta tuo me viſa miniſtro.
Pauper eras, nunc diues opum. Me propter, amicus
Impleuit tua vela Deus, tutumq; per æquor

Nauis ijt. Nunc ergo mihi cum matribus omnem
Progeniem, & veniam remeandi ad tecta reposco
Patria, sitq; mihi sine tandem in limine portus.
Auribus admittente preces clementibus illo,
Et sese ad sua vota via felice subinde
Propitijs iuisse dijs, debere probatis
Digna ministerijs etiam emolumenta, professo;
Isacides: Haud tecum equidem mercede paciscor,
Nostra tamen si pondus apud te dicta merentur,
Pasco tuum, velut antè, pecus, mansurus. In vnum
Compulsos partire greges: hinc velleris omnes
Eiusdem, priuata tibi pecuaria serua;
Hinc mihi versicoloris oues caprasq; peculi
Præmia: Fur ero, iniqua petens, vel iure sequestro.
Non renuens consulta Laban, pecus omne co-
Segregat, vnicolorq; suis dat pascere natis: (Etum
Seq; inter, Generumq; trium interualla dierum
Esse iubet. Qui falce secans ex arbore virgas
Non vna, has virides, illas sine cortice, lymphis
Ductilibus, pecori specula insidiosa bibenti,
Et subsidenti maribus, sua stagna tuendo,
Sicq; coloratos edenti nixibus hœdos,
Iniecit, coitu summo subtraxit easdem;
Et matura sibi, Socero serotina liquit,
Iumentis, gregibus, famulis, opibusq; locuples.

IX. MIRACVLVM.

Iacob de suæ felicitatis inuidia, & Soceri morositate questus, vxoribus cum sobole & supellectile assumptis, abitum molitur clandestinum. Id fama pere-

grè accipiens Laban, profugum insequitur, deq; iniuria cum ipso expostulat. Quam obiurgatus partim dicto, partim Rahel astuta facto retundunt. Acquiescentibus demum vtrinq;, conuiuij interuentu conditiones fœderis feruntur.

Affinis verò inuidiæ, sua commoda dente
Mordaci rodentis, & incessentis amicum,
Iamq; suas (quæ patris) opes seruare querentis
Impatiens; hirquosq; dolens transuersa tuentes
Iamdudum Soceri; adde sibi mandante, suumq;
Præsidium auxiliumq; Deo spondente, parentum
Flagraret tandem, atq; loci natalis amore:
Talibus vxorem commouit vtramq; querelis.
Heu vestri quàm torua diu fero lumina patris?
Enixè quàm lentus heri fero longa superbi
Seruitia, elusus toties mercede negata,
Testibus ab vobis? Quoties mihi, discolor, inquit,
Omne pecus maculis, merces tua: discolor omnis
Fœtus erat. Quoties dixit, tibi concolor: omnis
Vnius fœtura gregem supplere coloris.
Diuitias ita nempe Deo mihi dante parentis,
Nec dubijs dicente sonis, de nocte: Bethelæ
Numen ego, auditum antè, volo, has age desere ter-
Ad patrios rediture lares. Ea fatus, abire (ras,
Quò traheret, sociumq; fugæ sufferre laborem
Dudum alacres, spolioq; graues, cum prole camelis
Tollit, agens sese ante, greges: Portantur auari
Incrementa Labanis, opes. Rerum inscius, ille
Lanigeras tondebat oues. Vbi certior autor

Damna vehit, rationis inops tergoq́; fugacis
Assiliens clamore procul: Summam indice vultu
Læticiam vt testatus (ait) cantuq́; fuissem,
Oraq́; complexu linquendus ad ora tulissem:
Extremum dixisse Vale; nec more latronis,
Per fraudem, asportasse mea cum prole nepotes,
Debueras, fugitiue Gener. Iamq́; ausa piares
Morte, tui nisi numen aui meliora furenti
Subijceret. Sed amore soli fatalis abibas,
Scilicet. At cur furta vehis mea numina raptor?
Coniugibus, pro se ille loquens, ne fortè patern
Vi raptis viduarer, ait, taciturnus abiui.
Sacrilegum autē ignoro nefas. Age, protinus omni
Excutiens, scrutare meos; & plebe tuorum
Dede neci spectante, reum. Magalia frustrà
Lustrantem disiecta, Rachel sibi conscia furti,
Et properè idolis subter stramenta repostis
Incumbens, vmbramq́; rei sua menstrua fraude
Prætexens, elusit. Ibi Gener, aspera iustis
Admiscens, tumido ore: Meo si terga lacessis
Quo merito mea, faxis, ait; propone, repertum
Si quid habes fortassè tuum, hac sub iudice turba.
Bisne decem annorum ista redit mihi debita merces?
Vere tuos ineunte greges fœtura nouauit:
Vnde meam sedare famem mihi maximus horror.
Occului discerpta feris. Amissa rependi
Insomnis, patiensq́; gelu alternantis & æstus.
Nec videor seruisse satis. Nisi numen auitum
Respiciens immoto oculo mala nostra fidemq́;

Obstiterit, patrisq; metus, fors limine nudum
Iussisses procul ire tuo? Contrà ora resoluens,
Omne meum possessor habe. Nec enim ibo furenti
Ense parens & auus cognata in pectora dirus.
Dixit: Et in fœdus Genero properanter eunte,
Ac fidei pia saxa notas mensasq; struente,
Plura morans: Vtrumq; meum sic pignus amabis,
Id præter dignêre thori ne fœdere quodquam,
Iuratum veriture Deum. Memorata secutæ
Vnanimes in monte dapes (exinde repertum
Qui Galaad cognomen habet) lacrymæq; fideles.

X. MIRACVLVM.

Elapsus è Charybdi Iacob, in Scyllam incidit. Socero enim retrogresso, fratrem habet obuium: quem pristinas illas minas, etiamnùm spirantem, muneribus, implorato priùs Dei auxilio, vehementissimè cum Angelo luctatus, suppliciter placat, & colloquio.

ERgo datum molitus iter, cœliq; maniplis
Occursans, iubet ire viros, qui mitia fratri
Dicta ferant, pacemq; rogent. Vbi dura reportant,
In turmas sua cuncta duas, haud immemor iræ
Antiquæ, partitur; vt hac pereunte, supersit
Illa: Oculosq; sub astra tenens, ita voce precatur
Supplice. Patris, auiq; mei Deus vnice, cuius
Imperio, sed amore minor, maioribus olim
Ad patrias vsurus eo successibus oras,
Plebe meum stipante latus; modò stipite quondam
Iordanis transgressus aquas, comitante nec vllo:

Fraterno, quo nempe petor, me ſurripe ferro;
Quaſq; miſer trepidante traho cum prole parentes
Pollicitum nec enim illa, meos aliquando nepotes
Puluereo plures numero, ſententia vertet?
Oranti ſic, dura thorum dant ſtrata, nouamq;
Mentem oriens aurora vehit. Non longa moratus
Balantes, & lanigeros, magnoſq; camelos,
Ac ſexus vtriuſq; boues, olidiq;, ſuiſq;
Cum pullis aſinas, placando munera fratri
Ex omni grege larga legit; diſcretaq; iuſſis
Præmittit ſua quæq; locis; eademq;, rogatos
Quò tendant, aut vnde? docet reſponſa magiſtros;
Vxores, ſoboleſq; procul veſtigia ſeruent. (vnus
Tranſierat comitum ordo vadum, reſtabat &

Ipſe

Ipse secuturus. Cessanti, ora obuia maior
Humana Vir mole tulit, iam noctis abactæ
Curriculo: alternoq; ligans sua pectora nexu
Pectoribus, manibusq; manus, frontemq; reducta
Fronte premens, intendit opus iuuenile palæstræ.
Vim verò tolerante minor, violentiùs icti
Poplite succiduo femur intercepit, & vltrò
Eois afflatus equis, frustraq; resolui
Conatus, nisi fausta canens & læta precetur
Fata: palæstritam inde suum indignatus Iacob,
Israël nunc esset, ait; quòd fortiter ausus
Diuinam vim ferre, homini non cederet vlli.
Quæsitum tamen, esse suum admirabile nomen
Reddidit, expromens fatorum arcana petenti.
Cumq; die surgente leues secessit in auras:
Luctatore gradus ægri cunctante solutos
Poplitis (vnde mouet stomacho fastidia neruus
Isacidûm) & signante locum Phanuelis, itemq;
Esse Deum exultante sibi visum, atq; locutum.
Intereà germanus, agens hostile virorum
Quadringentorum agmen, adest. Quid territus illo,
Consilijq; retentet inops, incerta facultas
Noscere? Mox, quæ visa sibi est via sola salutis,
Ancillas in fronte locat cum prole; secundam
Inde Liam; cum matre datur sors extima Ioseph;
Ipse omnes prior ante volans, genibusq; volutans,
Septena vice pronus humi, & submissus adorat.
Erubuit (cedente odio iam) iura fidemq;
Supplicis, & multo suspensus ad oscula fletu

Esaus: Hæc quæ turba comes? rogat, illaq; long
Præuia? Dona Dei, fraternaq; munera partim
Ire, sonos reddente; simul genua omnibus illis
Amplexis: Tua, frater, habe tibi, dixit, in æquor
Nequicquam laturus aquas. Vicêre precantis
Blandimenta tamen, ne dona oblata, sereno
Solares vultu radios æquare notatus,
Respueret, comitante gradu accessurus eunti,
Aut socios iuncturus ea de plebe suorum;
Ni soboles, grauidumq; pecus, non passibus æquis
Succedens, seruanda sibi vestigia gressu
Alterno, vsq; Seir suasisset ferre priorem:
Fratre solum mercante Socoth centum ilicet agri
Ac statuente, Dei validi quæ dicitur, aram.
Hîc, vbi Dina loci visum expaciata puellas,
Virginitatis, habente Sichem, libauit honorem.
Non impunè tamen. Nam mista insania luctu
Occulto, ægrescensq; dolor fratrum ossibus imis,
Omnis in vltrici flagrabat imagine pœnæ:
Dum stupri vafra arte suis cum ciuibus autor
Occideret, spoliumq; daret rapientibus Vrbem.

XI. MIRACVLVM.

Vitium filiæ illatum, grauiusq; vindicatum, pater dolens, vicinorum metu secedit: Deoque apparenti, & promissiones repetenti, altare extruit. Tum Rachel parturiens, extinguitur. Nec non Ruben thalamum patris contaminat. Isaac tandem moritur, sepultus à filijs, pòst paulò inuicem segregatis.

At pa-

AT pater infelix, factum indignatus, & horrens
Finitimos, iussusq; Deo, simulacra ministri
Sub quercu tumulare gregis; prendente nec vllo,
Ire Bethel; largos Deboræ impendere fletus
Exequijs; altare duci ædificare viarum;
Atq; super dare liba oleumq;, è morte renatus;
Ipse Deus quoq; sese oculis offerre professum
Omnipotens; iterare notam Israëlis; & omni
Edere maiores numero, regesq; nepotes,
Queis maneant immota patrum sua fata, suoq;
Haud dubio, Chanaan fatales munere terræ.
Instanti cùm victa Rachel discrimine partus
Beniaminis, luctantem animam exhalauit in auras;
Et celebri (ducente Viro lacrymabile funus,
Ac tumuli memoranda suis monumenta notante
Carminibus) successit, vbi Ephrata parua, sepulcro.
Laxârat nondum ora prior, contracta dolore,
En alius res casus agit. Temerare furenter
Ausus amore Ruben patrium incæstante cubile.
Quid? quòd, vbi natum reducem vix viderat, æuum
Octoginta actis & centum finijt annis
Isaacus? Patris ossa cado frigentia fratres
In Mambres texêre duo conualle, colentes
Coniunctis vicina animis: Dum largiùs auctæ
Diuitiæ, innumeriq; greges vtrunq; iuberent
Discretis habitare locis. Ac mitior Esau,
Vxores, natosq; (Duces labentibus annis
A patre Idumææ telluris nomen adeptæ)
Ac sua cuncta trahens (nec enim quis ditior ipso

Et pe-

Et pecore & famulis) sedem sibi legit amatam
Vmbriferi montana Seir ; Patri hospita quondam
Et fatis promissa suo, fratre arua tenente.

SECVNDI LIBRI FINIS.

BIBLIDOS
Liber tertius.
I. MIRACVLVM.

Ioseph, patri inprimis charus, gregesq; visendi gratia emissus ; pessimè autem ob singularem corporis cultum, ob inuidiosa somnia, à fratribus acceptus, immò denudatus, abiectus, demumq; venundatus, in exilium mittitur : Et ad fucum patri faciendum, bestijs discerptus fingitur.

INtereà tria lustra puer complêrat, & annum,
Pascentes seruare greges assuetus Iôseph
Cum natis Zelphæ atq; Balæ ; nec crimine patrem
Fraterno celare, sibi magis omnibus æquum,
Quòd genitus foret ille Seni, tunicamq; trilicem
Pictus acu ; tum caussa ideò noua Fratribus orta
Inuidiæ, cui dicta dabant duo somnia vires.
Fatidica noctis sub imagine viderat, vnà
Omnibus in numerum nexari farris aceruos ;

Atq; ſuum campis erectum ſtare maniplum:
Fraternos autem circùm agmine ſupplice fundi.
Viderat & pernox, vndenos ætheris ignes,
Atq; oculos mundi geminos, ſibi lumine prono
Submitti: Iſtaq; viſa ſuis memorabat. Amaris
Cùm dictis Genitor, fati haud ignarus & æui,
Increpitans; quæ nam (inquit) iò portenta renarras?
Ecquid vterq; Parens, ecquid fratrũ, ordine ſupplex,
Turba, tibi voluemur humi, dominiq; ſuperbi
Et regis patiente iugum ceruice feremus? (uiſq;
Hinc patrium res mira animum ſtimulare, no-
Pectora diſturbare odijs fraterna, nocendi
Conſilium dum fortè daret locus. Omne feracis
In Sichemes herboſa pecus patrium arua vocârãt:

Ac Puer,

Ac Puer, vt ſpeculator id exploraret & omnem
Fortunam, ad mandata patris feſtinus, agebat
Hebronis ſe valle. Vias vbi cultor agelli
In notas reuocare vagum, & deducere Dothen,
Quò fuerant alterna greges in paſcua pulſi.
Iamq; propinquantis capiti funeſta mouentes;
En, aiunt, Recitator adeſt. Quin morte peremtu
Protinus, æthereo igne ſcrobi & vitio aëris hau
Inijcimus, dicturi, auidas lacerum vnguibus vn
Membratim ſatiâſſe feras: Promiſſaq; ſomni
Scilicet indubitata, fides manifeſta ſequetur.
Aſt inhibens conſulta Ruben, procul omine d
Abſit (ait) tam grande nefas à fratribus abſit:
Proiectum, ſatis eſto: Iuuetq; habuiſſe propinqu
Innocuas à cæde manus. Seruare verendo
Incolumem conatus ea ratione parenti.
Ergo ſalutantem ſtantes circùm vndiq;, palla
Et Tyria ſpoliant tunica, nudumq; lacertos
Arenti immittunt puteo, victuq; ſub vmbras
Gramineis vtcunq; thoris, ſua corpora ſternunt.
Ecce autem è Galaad, Mareotica regna petentes
Ire viatores obſcurior, atq; camelos
Portantes reſinam, ſtacten, & aromata, puluis
Prodidit. Exclamansq;: Quid ô precor, inquit Iuda
Profuerit, furto eſſe reos? Ea gratia fratrum?
Seruitum precio emtus, eat. Rabie omnibus vna
Pectoribus ſubeunte ſimul, ſcrobe tractus aperto,
Venijt, Aegypti procul aſportandus in oras.
Rem verò ignorante Ruben, vacuamq; dolente

Ciſte

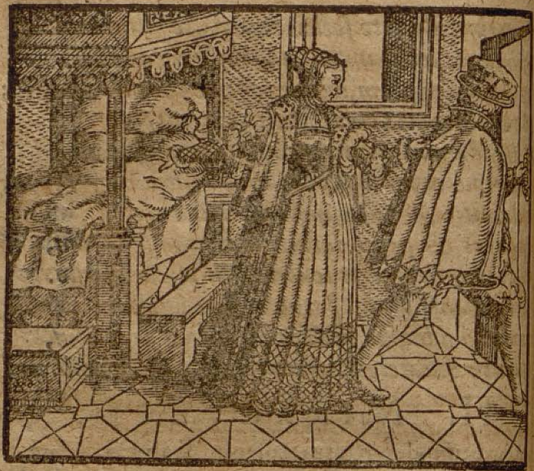
Cisternam, culpante scelus, mœrente solutis
Vestibus, ac loca cuncta suis implente querelis;
Nec, quid agat iam, quoue fuga se vertat, habente;
Cæde cruentantes hœdi Multicia, patrem
Ad stupidum nouitate mali, misêre, rogatum,
Hæc natiuè reperta sui censeret? At ille
Exululans: Agnosco mei velamina nati,
Relliquias, & signa, dati letho, vngue ferarum,
Ac mersi heu viuo truculenta in viscera busto.
Dixit, & abscissa turpatus veste, nec vllo
Natorum alloquio luctum positurus acerbum,
Addidit: Extincto Stygias comes ibo sub vmbras.

II. MIRACVLVM.

In Aegyptum deportatus Ioseph, & ab heri vxore, propter formæ excellentiam, perditè amatus; Sed nequicquam ad stuprum solicitatus, ac, cùm post-habito profugisset pallio, grauissimè de vi accusatus, in carcerem diuturnum compingitur.

SIc Furijs vbi flammæ animos vltricis amore
Incensos fraterna odia expleuêre, timendi
Non habita ratione patris; fœtuq; gemello
Impleuit (nec spontè) nurum, deceptus Iudas:
Multinago fœcunda gradu mercator Eous
Intrârat tepidæ arua Phari; stabatq; Spadoni
Ad cyathum puer emtus hero: Dum flore iuuentæ
Integer, atq; fauore Dei, cumulantis ob ipsum
Successuq; opibusq; lares, maioribus aptus
Officijs, data sceptra domus curator, haberet.
Iamdudum frons plana, comæ per eburnea fusæ

Colla,

Colla, supercilia atra, rosas æquantia labra,
Insignes candore manus, certantia stellis
Lumina, vernantesq; noua lanugine malæ
Illius, intulerant animo graue vulnus herili.
Putipharis famulum vxor amat: latet ossibus im
Pestis edax, miseroq; quies haud vlla furori
Monstrat opem: Dum fassa sui petulanter amori
Proh fructus, oculis blandita, poposcit Ephebum.
Ille negans: Duntaxat opum, rerumq; tuarum
Cura, tui data nulla mihi. Non emero tanti,
In dominam sceleratus heri peccâsse minister.
Dixit. At ipsa semel sumtis conatibus obstans
Quottidiè, impatiensq; moræ, quo cardine cunq;
Illecebris surdas prætentat inanibus aures.

Fort

Fortè dies est visa viam præbere procaci
Nequitiæ. Iuuenem solito de more, nec vllo
Participe, exercebat opus, penetralibus imis.
Illa nouos molita dolos, cùm stupra rogâsset
Irrita, dilapsiq; manu direpta teneret
Pallia, nec multùm cunctata, dolore repulsæ,
Sicut erat laniata comas, lacrymisq; coactis
Ora super mentita, sono grauiore ministros
Atq; virum, qui fortè superueniebat ab agro,
Conclamans: Audacter iò scelere (inquit) ab vno
Hebræum spectate virum: Qui fortia sæpè
Vincla pudicitiæ frustrà tentauit adulter
Blanditijs donisq; meæ; & nunc poste reuulso
Irrupit, quocunq; mihi vim iure paratum:
Voce mea nisi pulsus opem clamante, relicto
Hoc ipso (fideiq; notam mirantibus illis
Haud dubiam ostentabat ouans) fugisset amictu.
Tuq; feres impunè, thori dulcissime consors? (xor
Non equidem tulero, ille refert, malè credulus, v-
Ne dubita: luet ausa, luet, seu carcere clauso,
Cui præsum, seu morte, nocens. Nódum ore quiêrat,
Et iam præcipitem rapiunt ad herile parati
Obsequium famuli, quos capti gratia dudum
Ante alios, telo inuidiæ stringebat acuto.
Immeritus sub turre latet: tandemq; parumper
Laxari, miserante Deo, officiosus ad omne
Seruitium, positisq; manus auferre catenis,
Et vinctos sub se custode tenere, meretur.

III. MIRACVLVM.

In eundem coniectis carcerem duobus regijs ministris, gemina interpretatur Ioseph somnia, euentu coniecturæ prorsus respondente. Alter enim regi, diem natalem agenti, ad ministerium reuocatur, alter in crucem tollitur.

HVc etiam delicta duos traxêre; diuq;
Pœnam expectabant in carcere, regius ille
Pincerna, hic Pistor: tacitis dum somnia certam
Fortunæ sua vtriq; darent ambagibus vna
Nocte fidem. Fors corda metu glaciante rigentes,
Manè superueniens, admirabatur Ioseph;
Cumq; doceretur caussam, perplexa soporis
Solliciti simulacra: Deo recitate ferenti
Signa futurorum, inquit. Ibi Pincerna: Videre
Visus eram, triplici Vitis propagine sensim
Vt gemmis induta, suis mox plena racemis
Turgebat; dextramq; calix implebat inertem
Regius, ac pressa vua scyphum; Regiq; petenti
Musta dabam noua. Terna dies, excepit Ioseph,
Tres penitus propago notat: memoriq; catenis
His liber, regi, antè velut, statuêre minister (ri
Ad cyathum. Modò blanda (precor) te quando loca-
In solido fortuna, mei non immemor, vrge,
Hoc insons, furtimq; meis abductus ab oris,
Exoluar pædore. Hilari tum voce salutans
Augurium: Tria, Pistor ait, sub imagine somni
Plena farinarum famulante canistra ferebam
Vertice, pistorisq; manu quæ crusta parantur
Artifi-

Artifici, diuersa tenens præcelsius, escis
Innumeras pascebat aues. Tibi tristia certè
Fata cano; Coniector ait. Tres fiscina triplex
Designat soles: cùm rege iubente, cruenti
Carnificis rapiêre manu, laqueoq; necatus,
Et cruce dependens coruos saturabis ab alta.
Tertius Hesperio perfusus gurgite, Titan
Extulerat cœlo iubar, & nimiùm vtraq; veri
Vatis agebantur præsagia. Namq; vocarat
Ad natalitias epulas, sua festa, suorum
Omne genus Pharao. Procerum prior ordo, mino- (rum
Proximus inde Strepit vario læta aula tumultu:
Regifico luxu, Aegypti nec numine mensæ
Stant vno; Bacchusq; sacro generosus in auro
It circùm, & facit ipsa dies, meminisse duorum
Carcere clausorum. Pincernarumq; magister
Iussus adesse, datum poscenti pocula Regi:
Ac Pistor, collum nodatus reste, voraces
Infelix ab stirpis onus, satiare volucres;
Expectante diu, dum surriperetur, Ioseph.

IIII. MIRACVLVM.

Gemino Rex perturbatus somnio, cùm ariolos frustrà consuluisset omnes, serò pincernæ admonitu miserum captiuum è custodia euocat. Tum ex animi sententia abundè edoctus, dignitatis & matrimonij ornamentis affectum, à se coli secundum mandat.

QVid? Duo transierant hyberna, volubilis anni
Orbibus exactis, Pharaoq; tapetibus altis

Extructus,toto proſlabat pectore ſomnum:
Cùm fluuium ſe ſtare ſuper,ſibi viſus, & imo
Alternis prodire boues è gurgite ſeptem;
Sentibus has pingues iunciſq; paluſtribus, illas
Marginis exiles iniuſſo gramine paſci,
Atq; adeò membra ore auido glutire priorum:
Seq; ſibi excutiens,& ſomni viſa retractans,
Luminibus redeunte videt diuerſa ſopore.
Flauentes ſeptem grauidæq; cacumen ariſtæ,
Vnius ruptis tunicis & cortice culmi;
Ac totidem ſteriles, nec quicquam pinguibus illis
Expletæ ventres, enaſcebantur auenæ.
Vt ſole eſt expulſa quies; Rexq; anxius intra
Limen,vbi eſt moris,dubios expendere caſus,

Concilio Aegypti Auguribusq; Magisq; vocatis
Somnia viſa ſibi, ſtudio expoſuiſſet inani;
Tum demum: Malè gratus, ait Pincerna, recordor,
Vt mecum clauſus vinclis & carce Piſtor
Ob noxam, non falſa ſui præludia fati
Viderit in ſomnis: Famulusq; vt Hebræus ibidem,
Inde necem alterius certam, alteriusq; ſalutem,
Euentu firmante fidem, prædixerit auſpex:
Paſcit enim ſuſpenſus aues, ego munere fungor,
Vix expectato dederat finem ore loquendi,
Regis & accitu (decimæ tunc frigora brumæ
Ter numerans actæ) iam non informis Ioſeph
Veſte noua, tonſisq; comis, velut anguis, & annis,
Et poſitis nouus exuuijs, medio adſtat, & aures
Intendens auidas ad regia ſomnia: Signis
Planè eadem complector, ait. Certo omine Regi
Præmonſtrat ventura Deus. Septem ordine Vaccæ
Corporis eximij, & turgentes ſemine Spicæ,
Meſſibus ornandos ſeptem: Sed inanibus armis
Et laſſa ceruice Boues, Spicæq;, vel æſtu
Peſtifero, vel fortè mala rubigine læſæ,
Heu ſeptem ſpondent non æquos frugibus annos,
Et macie ſiccaq; ſiti annonæ omnis edaces,
Non iſtis duntaxat agris, ſed vbiq; per orbem:
Atq; fidem duplicata probant ſimulacra quietis.
Rege igitur mandante, animi ſolertis & acris
Ingenij nunc vna viro ſit cura, per vrbes
Vt frugum, hos ſeptem plenos ſucceſſibus annos
Lectarum, expectent quintam vacua horrea partē,

Septenni quæ deinde fami fultura ſuperſit.
Extemplò reſponſa fauor clamore ſecutus
Confremuit, ſolioq́; ſedens lucente ſmaragdis
Rex, murmur decreuit vbi grauitate iubentis,
Orat: Eum quæ terra virum dabit? Aethere miſſ
Tu nobis interpres ades diuûm: Augure nemo
Te potior, nec, quæ molimur, dignior actis.
Tu noſtræ cape iura domus; Tu præmia regni
Solus habe; Tua iuſſa volens Aegyptus adoret;
Dum ſaltem diadema mihi ſoliumq́; reſeruem:
Ac pariter cum voce ſuis beryllon ademtum,
Submiſſi ad terram digitis, colloq́; monile (oſtru
Baccatum, atq; humeris Sarranum accommodat
Tum biga propiore vehi, regniq́; ſecundo
Curuari iubet omne genu: & cognomine dictum
Seruati mundi, Aſenethæ facit eſſe maritum:
Putipharis quæ nata, Hyperiona thure colentis,
Pòſt paulò facit eſſe patrem. Cùm prima Manaſſ
Aerumnæ, patriæq́; domus obliuio, cretus:
Inde Ephraim, exilij maius ſolamen & augmen.
Ac pridem, indulgente ſibi nimiùm vbere gleba,
Terra redundantes meſſes mirata, ſatosq́;
Prouentu ſulcos onerans, atq; horrea vincens
Omnia, continuare ſuos iam ceperat annos.
Dum tandem aſſiduo igne poli feruentis hiulca,
Agricolam vanis eadem deluderet herbis,
Et victum ſeges ægra homini pecoriq́; negaret,
Cum longa vbertate famem æquatura morantem
Non tantùm eſuriente Pharo; ſed ab omnibus o

H

Huc populis alimenta sibi venientibus emtum,
Isaaci plenas cumeras pandente Nepote.

V. MIRACVLVM.

Fame passim grassante, Iacob Filios, rei frumentariæ caussa, mittit in Aegyptum. Qui duriùs accepti, proditionis insimulantur: Suæq; innocentiæ Simeonem relinquere coguntur vadem, fratrem natu minorem adducturi. Atq; ita dimissi, cùm annonæ precium offenderent restitutum, turbati ad patrem, minimè exhilaratum, reuertuntur.

NEc Chanaan exemta malo, fallentibus aruis
Depositum. Natosq; vocans: Quònam vsque subactos

Isacides tenuabit, ait, grauis ardor edendi?
An, miseros vt iniqua fames necet? Ilicet ite,
Ægyptus frumenta dabit. Iam iussa parantes,
(Fratre, viæ impatiente, domi cunctante minori)
Non comitū sine plebe, Phari tacta arua tenebant.
At cuius nutu res ibant, vocibus iram
Prætendens, ad anhela pedum simul oscula strato,
Qui veniant, aut vnde domo? proterret Ioseph.
Ac patriam, caussamq; viæ timido ore professos
Agnoscens, veterisq; minùs somni immemor, omnium
Explorare aditum prodenda in regna, venitis
Intonat: Et rursus, culpam inficiantibus, vno
Patre creatorum, bis sex fratrum esse, decemq;
Emturos venisse cibum, & minimo ante parentem
Ludente, occubuisse alium nece scilicet; instat
Ingeminans, aditus (inquam) explorare venitis:
Teste probo Pharaone, pedem hinc efferre nec vni
Captorum, minimum vestri dum specto, licebit.
Nec mora, captiuisq; fugam custodia clausit.
Emissis aurora tamen spondere salutem
Tertia, cùm Curator ait: Vos gratia (testor
Numina) si quæ debet, alit, sponsore relicto
In vinclis, ite, emta domum deferte, minorq;,
Quò constet suspecta fides, nec pœna nocentes
Præcipitet concepta semel, comes omnibus adsit.
Dicta placent: paulūq; retrò facientibus orbem,
Hos manes equidem, vnus ait, modò credite fasso,
Perpetimur; pœnisq; reos exercet Erinnys.
Utilitas quæ tanta fuit, tentâsse fidele

Insidijs & fraude caput? lacrymasq; malignis
Fraternas spectâsse oculis? Et ne qua trementi
Vis fieret (meministis enim) puero, orsa vicissim
Inijciens antiqua Ruben sermonibus, inquit,
Quid nostræ valuêre preces? nunc ausa piamus.
Hæc illi inter se iactantes dicta serebant,
Ignari intellecta, opera quòd ad omnia, linguam
Ceu minùs accipiens, interpretis vsus Ioseph.
Isq;, oculos auersus vbi largo imbre madentes
Siccâsset, dubios quis solueret obses? adortus,
Cunctentur quid multa? manu Simeona prehensum
Iniecta, quasi nil miserans, in vincla petiuit.
Clàm famulis mandata dedit, sua cuiq; supernè
Emtorum tritico saccis turgentibus, æra
Adijcerent, & abire opibus paterentur onustos.
Ergo suas merces ad patria rura vehentum
Vnus vbi noctis sub sera crepuscula saccum
Excuteret, defessum asinum farragine mixta
Impleturus, in ore videns summo æra: Quid, hiscit,
Aera mihi supposita, rear? Vox terruit omnes,
Et miræ nouitate rei obrepente, quid esset
Sollicitos confudit: hebet per corda gelatus
Sanguis, abit mens, ora metu stant muta coorto.
Vt voci laxata via est: O maximè rerum,
Quæ trepidis aut læta paras, aut dira, repertor?
Confusis gemuêre sonis. Sua limina tandem
Contigerant, auidoq; patri scire ordine longo
Acta recensebant & pacta: Simulq; ruentes
Effundunt frumenta, simul summo ore ligatum

Argentum cuiusq; suum admirantur. At ille
Vociferans: Orbum esse, gemit, me vultis. Ioseph
Non superat; Simeon vinclis & carcere torpet;
Beniaminem, qui sola meæ pax, spesq; senectæ,
Hinc procul asportare procul, furor omnibus idem
Méme vnū, mala tanta petunt. Mihi trade timore
Chare tuum Pater, ore Ruben spondente profatus
Ingreditur: Nisi, crede, datum tibi rexero retrò,
Natorum fac dede neci vel vtrumq; meorum.
Ille sub hæc: Non ibit (ait) malè scilicet orbus
Fratre. Mihi si dulce caput qua procella feriret,
Vt feriunt mala multa vagos, haud absq; dolore
Caniciem præsente meam abripietis ad vmbras.

VI. MIRACVLVM.

Necessariò, vt fratribus comitem adiungat Beniamin, Iuda fidem suam interponente, acquiescit miserandus Iacob. Illi profecti, cùm sese periclitari suspicarentur, oblatisq; muneribus, interrogati de quibusdam circumstantijs, insperato excipiuntur conuiuio.

INtereà sensim aucta fames crescentibus annis,
Crescebat quoq; mille locis. Alimentaq; rursus,
Quæ dederat Pharos æqua, dolens rarescere Iacob
Suffectura iubet natos properè ire paratum.
Tum, faciles mora nulla tenet, contrà orsus Iudas
Vnum obstat; Vir ille, Deum Regemq; vicissim
Testatus, nobis reditum promisit inanem,
Ni sua germanum comitem traheremus ad ora.
Id si te patiente licet, simul ibimus emtum

Annonam; Impatiente, pedem nō mouero quòquam,
Testandi quòd iure vetor, sine fratre reuerti.
Tristiciam cumulare meam, superesse minorem,
Ille refert, dixistis. Ii contrà: Ordine recto
Quærentem, genus vnde? Paterné superstes? & ec-
Restaret nostrū? qua prosequeremur ab arte, (quis
Ignari, quos ipse dolos versaret opertos?
Ante alios, genua ima Patris complexus, Iudas
Castigat quoq; voce metum: Fac velle, parentes
Exponat ne longa fames cum pignore morti.
Vna mihi sit cura Puer, referendus; Ego vnus
Amissum, pensabo reus: Dum longa moramur,
Iam gressus flexisse retrò fortuna dedisset.
Tum verò: Succumbo pater; quòq; aspera ducunt,
Fata sequor: nunc ite, graues sed fructibus ite,
Et resinam, stacten, styracem, terebynthon odoram,
Balsama, amygdalinasq; nuces, terræ omnia nostræ,
Quisquis is est, portate viro, munuscula, duplo
Cum precio, veniam fortaßè merebitur error:
Nec comitem fratrem ire, nego. Tumida ille volente
Corda Deo domet, atq; mihi placabilis, orbo
Intereà, reduces omnes, rata gaudia, donet.
Dixit. Et vnanimes iter arripuêre secundum.
Quos vbi præsentes simul excepisset Ioseph:
Hospitibus, promo inquit, ad interiora vocatis,
Fac iugula pecudum omne genus, dapibusq; futuris
Sterne thoros, strue mole penum, mensasq; Lyæo;
Hunc laribus sacrabo diem. At diuersa trementes
Cura coquit: Nos huc ablata pecunia claudit,

Suspi-

Suſpirant,& fortè doli,quibus inſcia culpæ
Turba,capi mereamur, & ad iuga triſtia cogi.
Ergo docent vno ore virum:Se alimenta coëmti
Antè etiam veniſſe,ſed ignorare, profectis
Quo caſu cuiq; æra ſuus data ſaccus apertus
Reddiderit; quæ dupla ferant:fandi atq; nefandi
Hoc memorem curare Deum. Deus ille, timorem
Ponite,turbatisq; (precor) ne cedite rebus,
Affluxu ditauit opum,quos debita poſco
Nulla,miniſter ait. Dictoq; repentè ſolutum
Produxit Simeona; pedes lotum omnibus hauſtas
In medio defixit aquas,& pabula mulis
Adiecit. Certam his moniti ſperare ſalutem,
Dona parant,ſtantesq; tenent: & vt altior orbe
Sol medio,quem turba comes ſtipabat,Ioſeph
Ingreſſo,ſua quiſq; manu, ad terram vſq; voluti,
Prætendunt. Qui voce leui,dextraq; ſalutans
Erectos: Auris'ne ſenex vitalibus, inquit,
Veſcitur incolumis Genitor? Tibi, veſcitur, aiunt
Soſpes. Et hic,recto deſignans pollice ſtantem,
Frater (ait) minor? Iſte minor referentibus, inſtat
Chare mihi Puer, opto Deum experiare benignum.
Plura negat,torpente acie,fugiente colore,
Aſſurgente coma,& quatiente trementia dudum
Ilia ſingultu,vox interciſa: dolorq;
Caſuros ſuper ora,iubet ſuſpendere fletus.
Quos paulùm ſummotus, vbi ſiccâſſet, & ægra
Mente recollectus,dixiſſet tempora menſæ,
Accubuit, primo ipſe gradu: coniunctior inde
Ordo

Ordo: thoros extrema Phari plebs finit, Hebræis
Relligio quòd prisca vetet considere mensis;
Sede sua quævis ætas, maiorúe minorúe;
Beniamini modò cessit honos à Fratre secundus:
Dum dapibus vinoq; modum nox ebria ferret.

VII. MIRACVLVM.

Abituris, vicissim sua cuiq; pecunia supponitur clanculùm, non citra Iosephi craterem Beniamini adiectum. Et ex via retractis, furtiq; insimulatis, domum quidem redeundi facultas datur, sed reo relicto. Quem tandem multis precibus Iudas exoluit.

EXoriens Aurora diem reuehebat; & ipsis
Se properos, asinosq; viæ expedientibus, Augur
Iam se matutinus agens: Age, dixit, ituros
Serue graua, argentumq; suo, clàm cautus, vt antè,
Cuiusuis absconde loco, ipsorumq; minori,
Cum precio, suppone scyphum, quo prouidus vtor.
Præceptum, obsequio celer, ille facessit herile:
Nec longè digressi ierant; reuocansq; ministrum,
Imperiys aliis herus increpat: Ocyùs iret,
Ac multo clamore viros sequeretur, amicis
Ingrati temerè officiys, cur damna rependant?
Quam pateram furto abstulerint, domini esse, suët
Qua bibat, & secreta suo petat omina cœlo;
Iam pensent mercede nefas: cunctisq; prehensis
Inculcat repetita. Gradum tenuêre repressum
Attoniti, mixtoq;, queant quî tanta piacla
In iustos cadere? ore rogant. Nunc quippe relatum,

Inuentum precium antè,nec,hoc quòd cardine fur
Esse velint,caussam esse. Ageret, vel protinus om
Excuteret; lueretq; reus morte ausa, daturis (
Colla iugo reliquis seruilia. Proprius ensis,
Excipit hic, iugulet meritos: Quemcunq; repertu
Arguerit scyphus, ille mei feret acria captus
Seruitia enixè domini; nec culpa nocentis
Insontes qua mole premet. Simul omnia stantum
Exonerat iumenta, simul scrutatus, adulti
A serie ad minimum vsq;,reum hunc deprendit. A
Vestibus abscissis, & brutis rursus onustis,
Conuersos legêre gradus. Ac primus Iudas,
Cùm dubium facinus, proiectis corpora terræ,
Securisq; sui augurij, exprobraret Iosepb,
Vultu iram confessus: Habe nos corpora, clam
Serua tibi: Nec enim,quod prætendamus, habem
Ad pœnam trahit æqua Dei vindicta nocentes.
Mancipio furem, ille, dico, æternumq; dicabo;
Immeritis ignosco libens, donoq; recursum.
Tum supplex, veniam præfatus, inertia rerum
Ex alto mouet acta: Data est vbi copia primùm
Hospitibus, tua, chare Deo, coràm ora tueri;
Quærebas, essetné domi pater? insuper esset
Frater? Et,esse senem, puerumq;, vtriusq; parent
Delicias, alium pridem cassum æthere, fassis
Mandabas, vt deinde tibi cernendus adesset:
Sollicitèq; patris nimium excusantibus, huius
Iacturam qui morte pari pensaret, amorem;
Si memor es dicti, reditum sine fratre negabas.

Atq; domum præcepta quidem portauimus ista:
Sed mox decrescente penu, cùm denuò patri
Ire iuberemur, cunctantes fratre relicto,
Lamentis his, hosti etiam lacrymabilis, vrsit:
In gremium mihi chara, vteri duo pignora, coniux
Reddidit: alterutro, præda, si credo, ferarum,
Destituor pridem; alterutrum malè crimine vestro,
Si qua vocant aduersa, vocor manifestꝰ ad vmbras.
Ergo meo hoc sine fratre, animæ, mihi crede, pa-
Dimidio, miseresce, redux ac sponsor inanis, (terna
Ad Styga cum gemitu miseros detraxero canos.
Quàm meliùs mea colla tuo, modò fratre redemto,
Assero seruitio, patrij discriminis exors.

VIII. MIRACVLVM.

Fratribus se confessus Ioseph, vt Patrem eant adductum, sua sponte, & regis iussu, mandat. Viæ accinctis dona, iumenta, atq; plaustra adijcit. Ipsi domum reuersi, & Iosephum viuere nunciantes; Patrem gaudio reddunt delibutum. Qui se viæ, manifesto præsertim Dei monitu, committit, ac Filium tandem habet obuium.

PLus æquo suspensum animum occultauerat ille:
Cùm fictæ cecidêre minæ, turbaq; remota,
Vt fratrum priuata forent ea gaudia, clara
Voce, pio fletu ora rigans: Ego frater Ioseph
Vester, ait: Sed, fama, patrem mihi viuere, verâne?
Et, mutis terrore, modoq; loquentis; Adeste,
Ingeminans: Ego frater, ait, malè venditus ære.
Sed benè habet, sedate metum. Non numine læuo
Præmis-

Præmissum huc me, vestra salus. Nunc præpete cur
Ingratas pensate moras, & mitia nati
Amissi, perferte patri mandata: Quid hæres,
Ad dominum migrare Phari, victurus, & agro
Sessurus Gessen, quo non fœcundior vnum
Te pascet cum prole greges, armenta, ministros?
Annorum pater, ista fames exacta duorum,
Nulla fuit: Pigro accensi vitio aëris instat
Quinq; secuturis grauior longè. Omnis aratro
Suspenso cessabit humus, rubigine falces
Rodentur; non poma comis arentibus arbor
Vlla feret; non, imbris egens, sua gramina campus;
Non vineta suas nudis in collibus vuas:
Posthabita moriêre Pharo. Istius ergo potentem,
Progeniem visure, veni: Sic fatus, & vlnis
Beniaminem complexus, honestaq;, fluminis insta
Fletibus ora rigans vndantibus, ordine pulcro
Blanda petendorum surrexit ad oscula fratrum.
Iam lætam vulgata nouæ compleuerat aulam
Fama rei; hospitibusq; dapes in tecta vocatis
Interiora parans, & sede locatus eburna,
Multa super Seniore, super Genitrice, superq;
Cùm Chanaan rogitâsset humo Rex, talibus vltrò
Accliuem propiore thoro, hortabatur Ioseph:
Frumentis, opibusq; tuos dimitte volentes;
Hucq; domo aduentare iube cum stirpe parentem,
Vt nobis ditetur, & vt terræ optima carpat.
Fœmineo, teneroq; gregi, rebusq; per artem
Omnibus, vt mora nulla viæ, da plaustra vehendis.
Collo

Colloquijs, epulisq; quies vbi venit, & ortu
Sopitis aurora diem prægressa, tulisset:
Hic celerans mandata, stolas iam iam ire paratis
Duplicat, & quinis auri subtegmine, largus
Beniaminem, magno argenti cum pondere, donat:
Munus idem dat ferre Patri, Sed & addit asellos
Bis sexus vtriusq; decem. Quorum illa potentis
Aegypti pars portet opes: dorso ista ministro
Pars triticum, et diuersa vehant alimenta viarum:
Quas ineant sine lite, monet. Successibus ipsi
Dudum alacres, notum relegunt iter. Atq; penates
Vt primùm irrupêre, pari conamine clamant:
Euge, Pater, recreare: tuus tibi Filius, ille
Defletus, magnaq; Phari regione potitus,
Luce sua fruitur, & te nostro ore salutat.
Qualis vbi immodico victum languore veterni,
Implet imaginibus, manifestaq; gaudia spondet,
Spe vix se cohibente, quies: vbi somnus abactus,
Fallit, & heu sero suspendit pectora voto;
Euentum fortuna ferens dum fortè sequatur:
Talis ea ad memorata Senex inopina, caducæ
Ambiguis rationis inops affectibus errat;
Nec credit miser ipse sibi, simulacra soporis
Vana ratus, dum certa palàm rerum acta locutis
Ordine, & in vacua ossa suo redeunte calore,
Munera missa tuens, lacrymosaq; gaudia mentis
Voce triumphantis modica testatus, hiaret:
Hoc maius quid honore Deus mihi? Ducite, visum
Ibo meum natũ ante, pias quàm mittor ad vmbras.

Secum igitur ſua cuncta trahens, de nocte quie
Ad Teſtis puteum. Hicq; Deo Patris, exta bidentu
Cæſa ferens, ſpargente iubar per opaca locorum
Luce repercuſſum, & repetito nomine, ſeſe
Confeſſus præſtò eſſe, cauis vocem auribus haurit:
Ne trepides; Ego namq; tui Deus ille Parentis.
Me greſſus moderante tuos illucq;, retroq;,
Aegyptum ingrediare, mihi gens magna futurus:
Faxo, Senis feſſi caua lumina claudat Ioſeph.
His monitis molitus iter fatale, rotisq;
Septuaginta animas ſobolis ſimul atq; nepotum
Aſportans, Nili iuſſas tandem attigit oras.
Aduentum tamen antè ſuum qui certior autor
Indicet, ire placet: Quæ munera fortis Iudas
Sponte ſubit, fratriq; hilaris ſe nuncius offert.
Is properè ſublatus equis, occurrit, & hærens
Amplexu, lacrymis patrem gaudentibus implet;
Hæcq; facit non multa loqui: Tua nate, tueri
Quandoquidem coràm ora datum mihi, nolo, qui
Cur morer inuiſam, te nempe ſuperſtite, vitã? (obſte
Ut pietas ſatiata mora ſubſedit, & vmbris
Diſcuſſis vtrinq; ſuæ lux reddita menti;
Pauliſper nunc, Augur ait, dirimamur, & index
Regi ibo: Cum patre, thori & conſortibus, omnis
Progenies, ſimul axe vehens ſua, remq; laremq;,
Tantùm ouibus fontes & paſcua quærere ſueti,
Finibus applicuêre tuis. Ipſiq; roganti,
Quod ſoliti faciatis opus? modò pauca: Magiſtri,
(Quos odit gens iſta) ouium, paſtoribus orti,

A pu-

A pueris sumus inde, tibi seruire parati.
Nec dubium, quin terra, Phari qua nulla colonis
Contigerit magis apta nouis, erit hospita Gessen.

IX. MIRACVLVM.

Israëlitis à Rege sedes assignatur certa; & in omni rerum abundantia viuentibus, Aegyptij esurientes, seruituti se subijciunt. Iacob, vt corpore laxatus, ad Patrum referatur sepulcra, exorat: filijsq; Iosephi adoptatis, prospera precatus, solum Sichemitarum testamento legat.

HAec fatus, dicta ipse gerit sua, fratribus aulæ
Secreta in mediæ penetralia, quinq; vocatis.
Rexq; alia ex alijs quærendo, vbi multa moratus:
Accitu nostro Patrem interualla locorum
Emensum tot, habere iube sedem, optima regni
Quæ nostri non segnis humus, fert pabula, Gessen:
Sitq; mei, quicunq; gregis vigil aduena, custos.
Sed Genitor cur tardus abest? Is vt adstitit, antè
Rege salutato, consultus tempora vitæ:
Centum & ter denos spacijs breuioribus annos,
At miseros, quales ignota per oppida viuit
Exul agens, excedo Senex, ætate parentum
Inferior longè, inquit: Et inclinatus, abiuit.
Iam tibi parta quies, iam in limine portus, erasq;
Isacide exilio felix, & inanibus Orbe
Faucibus illatrante, penus vndantis aceruo
Diues abundabas; quodq; ipsa ægresceret hospes
Inuida longinquo successu, Aegyptus habebat.
Frumentis certè omnis opes impenderat omnes,

Aggestas in fiscum, opera solertis Ioseph ;
Nec qua nunc aleretur egens ratione, videbat:
Dum mutare cibis iumenta gregesq; coacta est,
Ac tandem miseræ quoq; libertatis amorem ;
Ne spinis squaleret, inops ager omnis aratri.
Iamq; , patet quacunq;, iugum acceptauerat ora:
Sola Sacerdotum, quos horrea Regis alebant,
Immunis restabat humus. Sed & illa perîsset
Victa situ subigente, rudi nisi semina vulgo
Appensum citra precium data ; iussaq; passim
Arua coli, æstatem messe impletura sequentem:
Sic tamen, vt regi inde, etiam longè vsq; minores
Cederet ad seros retrò, pars quinta tributum.
Sic igitur placidi Israël ope numinis, ibat
Felici ad sua vota via ; & tellure reperta
Lætatus, serieq; nimis crescente nepotum
Auctus, adhuc septem maturæ hyberna decemq;
Transcendit vitæ. Qua deficiente, vocatum
Summotis alijs, hac voce precatur Ioseph :
Si qua mei vel cura tibi vel gratia, dextram
Subde meo femori, iuratus & audiat æui
Arbiter, huic non ossa solo mea danda : Sed emtis
Maiorum tumulis, hinc mox ablata, quiescant.
Dixit, eoq; citante Deum, deuotus acerni
In lecti latus imbre graui madida ora reflexit.
Morbo autem crescente, redit comite vsus vtroq;
Natorum vates pius, & memori oscula tandem
Ore petituras suprema precesq; Parentis.
Isq; thoro erectus, dextraq; tenentis inhærens,

Incipit

Incipit his: Cùm luce Deus radiante pateret
Ad Luzam terræ Chanaan, mihi fausta precatus,
Addidit: Immensam, me multiplicante, plagamq;
Hanc tradente tibi, condes in secula gentem.
Ergo meum aduentum ante, dedit quos optima partu
Asenethe, quòd adopto meis, patiare; creatos
Deîn alios habiture tibi, cognominis omnes
Fraterni hæredes, adeundorumq; bonorum:
Cùm fato prærepta Rahel, obituq; citato,
Vere viatorem me, tunc Euphrate relicto,
Destituens, & pauper vbi iacet Ephrata (Bethle
Dicta aliàs) mihi prolem aliam, tumulata, negârit.
Sed quinam, quos cerno oculis liuentibus? Assint
Actutum: Iam agnosco, meos agnosco nepotes,
Ora ferant libanda mihi, repetenda nec vnquam.
Cumq; sinu amplectentis eos demsisset Ioseph,
Suppliciter prolapsus humi; & dextrum ocyùs illũ,
Hunc læuum statuisset: Auus capita vtraq; tangens
Blanda, decussatimq; manus errore libenti
Permutans: Deus, inquit, Abræ, Isaacoq; vocari
Consuetus sine fraude: Deus, qui matris ab aluo
Eductum, hunc vel in vsq; diem, me fouit: In omni
Auxilium qui clade mihi tulit, Angelus, ille
Hos pueros ita dexter amet, quò nomen in astra
Patris, aui, proauiq; ferant: Nec in orbe sit vlla
Gens vel honore prior, numeroue nepotibus horum.
Orantis media orsa, Pater nimis æquus, Ioseph
Excepit: manuumq; tuus mihi displicet ordo,
Inquit; & has transferre locis conatus, ab ipso

Arguitur : Scio,nate,scio. Sed & ampla propag
Huius erit ; veniente tamen longè antè,minore:
Fausta precaturus cuicunq; , vt vouerit omnis,
Qualem Ephraim, experiare Deum, qualemq; M
En obeo,afflictosq; Deus pòst tempore longo (na
Respiciet,reducesq; dabit natalibus aruis :
Ante alios quorum partem tibi destino,cæsis
Victor Amorrhæis,gladio metuendus & arcu.

X. MIRACVLVM.

Iacob filijs in specie, cygnea quadam cantione,be-
nè precatus : Rubenis tamen,Simeonisq; & Le-
ui detestatus facinora, tribubus populi futuri du-
odecim constitutis,moritur, vngitur, & magnifi-
co in terram Chanaan effertur funere. Sed & Io-
seph fratribus ignoscit , demumq; ætate confe-
ctus , diem suum obit.

HInc reliquis quoq; fata canens ventura,decem
Ordine continuat:Grauidæ tu sarcina matri
Prima Ruben,nec caussa patri postrema doloris,
Lucina donante prior,maiorq, tenendo
Imperio ; exiccère cauæ de more paludis,
Ausus adulterio patrium scelerare cubile.
Te quoq; cum Simeone Leui, duo fulmina belli,
Dedignor : Quoniam furijs vltricibus acti,
Flagrâstis mactare virum,immeritamq; procaci
Excidio dare deceptis cum ciuibus vrbem :
Dispersi,vesana locis simul ausa luatis.
Fratribus at venerande tuis celebrabere Iuda,
Ceruices assuete manu domuisse rebelles.
Ceu primo cum Sole,vagam speculatus ab antro

Aut ceruam, aut nondum lunata fronte iuuencum,
Erigitur stimulante fame, leo : moxq; cubili
Prosilit, & prædam petit vnguibus, atq; petitam
Mandit hians, frendensq;, nec insatiabilis vllas
Venantum agrestumúe minas, aut vulnera curat.
Sceptra gubernantis non transcribentur Iudæ,
Non eius solio cognati sanguinis hæres
Defuerit, Siloh donec spes gentibus assit
Publica : Pullum, asinamq; loco ad vineta flagellis
Nate ligaturus dilecte, suamq; meraco
Tincturus liquente stolam, & preciosa rubello
Pallia : Sydereæ quàm scintillantia formæ
Lumina dulce micant, quàm dentes lacte priores.
Zabulo littoribus naualia fixus amabit,

Sidoniq; propinqua colet. Robustus asellus,
Vix ipsi sibi notus, & errabundus in herba
Issachar alludente, vtero tenus, vberis agri,
Dorso onera adijcienda volens famulante subibit.
Iura dabit legesq; viris Dan, nemine fratrum
Inferior, colubri instar habens enorme, latentis
Vepre, vias secus, atq; pedi insidiantis equorum,
Incautos in terga datum resupina magistros.
Quàm Deus ô, Heroa, meam suspiro Salutem.
Huic socias effundet opes, ac magnus in armis,
Angustat quà turba globos, per tela, per hostes
Ense ruet, campisq; dabit Gad funera victor.
Rura, nemus, fontes, & pinguia agrestis amabit
Pascua, delicias quæsitum regibus, Aser.
Vt ceruus populanda sibi expaciatus opacis
In sata speleis, postquàm vestigia plantæ
Pascentem ostendêre, canum latratibus actus,
Ingratis euadit agris, euadit & ipsis
Arte plagis, celeriq; suis pede redditur vmbris:
Vis ita Nephthaliæ velox & gratia linguæ.
Iosephi sed Nate mei, tener ore, puellis
Hostica iam te cerno metum per mœnia, segnes
Sollicites ne fortè procos trepidantibus, asper
Attactu leo. Sæua parant dudum, acribus apti
Missilibus, tibi bella: Tuus sed certior arcus
Omne ferit, subigensq;, tuis parit ocia terris.
Sylua, solum, polus, vnda, torus, stabulum, vber, &
Fundet opes tibi, dante Deo, promissaq; retrò (imber
Patribus, accumulante. Lupo demum, vndiq; caulas

Tentan-

Tentanti insidijs frustrà,dum manè reclusas
Occiso pastore fores irrumpat,ouesq́;
Elisas premat; inde super cubet ore cruento
Viscera,venturisq́; satur semesa relinquat,
Beniaminem assimilâro: Tribus ita longa viritim
Bis sex designans natorum in secla meorum.
Nunc vnũ superest,vt corpus inane sepulcro,(dar.
QuoLia,Sara,Rebecca,Abraham,Isaacusq́;,recon-
Dixerat: & cum voce suas anima ibat in auras:
Quam, gelidi super ora ruens, suaq́; imbribus im-
Et labris alterna premens, excepit Ioseph. (plens,
Succis inde rigat putres & roribus artus,
Expectent vt triste decus,nêue antè fatiscant,
Dum luctum minuente die longa,vltima dona
In cineres dandi veniam deposceret aulam.
Rege igitur pandente viam, comitesq́; suorum
Primores Procerum admittente,equitesq́;,rotasq́;;
Præcipuè Isacidûm vulgo duce,flebilis ibat
Pompa: morans dum staret(vbi præpinguis Aradi,
Trans placidas Iordanis aquas,iacet area) septem
Exequijs ingente dies plangore datura:
Vt nomen daret inde loco immortale colonus.
Et iam finis erat,tumulusq́; tegebat auitus
Ossa,reuertentes timida cùm mente,vetustæ
Offensæ ne fortè memor,malefacta referret
Digna,vererentur,germano his vocibus instant
Isacidæ: Pater antè,animam quàm redderet astris,
Edidit hæc mandanda suo tibi nomine: Patrem
Si fas est adhibere preces, rogo,contrahe fræna

Vindictæ laxanda tuæ, & placabilis olim,
Fraternam Fili culpam obliuiscere: Nosq;,
Des aliquid patrio, vnanimi ore precamur, amor
Ac famulis ignosce tuis. Ea verba locuti,
Ad fratris cecidêre pedes. At fletibus ille
Ora rigans, timidos animos hoc pignore firmat:
Bella Deo quis tuta mouet? Vos fraude petijstis
Hoc caput, expedijt laqueis fallacibus ille;
Atq; malum meliore bono mutauit, vt istos
Aggrederer, tenebris famæ exoneratus, honores,
Et populis dubitata, salus constaret. Asylum
Sic vestrum, fidatis, ero, dum vita manebit.
Quæ certè sat longa fuit. Nam vidit vtroq;
Ex nato innumeros, & fratrum stirpe, nepotes,
Annos post tergum centumq; decemq; relinquens.
Queis vbi frigerent effætæ in corpore vires,
Extremo sermone suos affatus, & olim
Ad Patribus promissa, Deo aspirante, professus
Arua reducendos, Pharijsq; precatus ab oris
Ossa sua asportanda, animam exhalauit, & artus
Irriguos casia myrrhaq;, coërcuit vrna.

TERTII LIBRI
FINIS.

BIBL

BIBLIDOS
Liber quartus.
I. MIRACVLVM.

Iosephi nomine obliterato, affliguntur Israëlitæ, coctione inprimis laterum, & structura ciuitatum. Magis autem magisq; augescentium vt masculi tollerentur infantes, quanquam promulgatur edictum: Deo tamen inuito, minus id habetur ratum, saluatis plurimis, & inter eos Mose quoq; nato, exposito, mirabiliterq; seruato, & educato.

IAm longinqua dies nomẽ delêrat Ioseph,
Isacidisq; videns plenam quasi germine terram
Rex alius turgente, suis ait: Aduena, nobis
Ista breui Gens maior erit. Quin ergo propinquis
Exurgat si fortè nouus populator ab oris,
Signa secuturam contraria, nostraq; tandem
Arua relicturam, spolijs regionis ademptis,
Dum licet, attenuamus: Opus laterisq; lutiq;,
Non vno stimulante moras & terga flagello,
Tractet, inauditasq; struat regalibus arces
Delicijs. Sed fessam animam sub mole datura,
Quò grauiùs magè creuit onus, magè creuit & illa.
Vt Sephoræ Rex, vtq; Phuæ, obstetricibus, æger
Inuidia, mandaret, Hebræum animæ omne recentis
Fœmineæ, superesse darent; maris omne, necarent.

Quæ motæ pietate, Deum reuerente benignum,
Iussa fefellerunt: Legisq́;, videlicet vndis
Spargendos liquidis alios, aut pabula monstris,
Saluandos infantum alios, erat vsus inanis:
Cùm quidam de stirpe Leui, sibi origine iunctam
Duxit; & illa grauis, sobolem edidit, atq; decoram
Occuluit. Ter Luna nouos collegerat orbes,
Ac, lactis vagitus egens, non proditor esset
Ipse sui? Suadente licet diuersa, vagaq́;
Mente, tamen miseranda parens, ignaraq́; fati,
Fiscellam iuncis (angustas glutine rimas
Ac pice constringente) ratem & cunabula parui
Detexit, ripæq́; inter carecta recondit,
Fortunam expositi procul expectante Sorore.
Ecce per anfractus, comitum stipata cateruis,
Virgo lauaturas Nili descendit ad vndas
Regia: vimineumq́; tuens in margine textum,
Flumineas subter biblos, iubet, vna suarum
Allatum maturet. Ibi vagitus aperto
Excidit, atq; alimenta ciens clangore poposcit,
Iamdudum Hebræus Reginæ creditus, infans:
Ac turbæ permixta soror, nutricis Hebrææ
Quærendamne rogauit opem? matremq́; vocauit
Iussa, suam. Cui Virgo: Mihi mercede fouebis
Hunc, ait, & dedit. Illa datum nutriuit, eiq́;
Prolis adoptiuæ, sub nomine Mosis, vt esset
Mersuris eductus aquis, donauit adultum.

II. MIRACVLVM.

Moses popularibus suis illatam, indignè passus & vltus iniuriam, pœnæ metu it in exilium, fit maritus, fit pater: Pastorq; ad gentiles, ex seruitute liberandos, & in promissam maioribus terram deducendos, miraculosè diuinitus vocatur, signisq; vocationis eius euidentibus hæsitans & tergiuersans, confirmatur.

AVctorum intereà series immensa laborum
Fregerat Isacidas; nec parcebatur iniquis
Verberibus. Quæ sæpè notans indigna, dolensq;
Amramides, cùm nemo suæ spectator adesset
Vindictæ, inferias cæsi Pharium addit Hebræi
Manibus; iniectaq; tegit putre corpus arena:
Clàm minùs. Increpitare duos quia fortè suorum

Iurgia

Iurgia iactantes, alter reus arguit ausum:
Quid iudex iniussus, agat? comitem antè peremptū
Sené etiam paret ire? Necem stupefactus apertā
Quam tacitam rebatur, & insidiosa tyranni
Arma timens, trepidante fuga petit ille salutem;
Ac Madiæ requieuit agris. Cùm fortè Sorores
Septem aderant, pecori tenues inducere riuos:
Et stagnare cauis iam iamq; canalibus vnda.
Ecce superueniens pastorum turba, repulsis
Virginibus, contendit aquas libare. Sed Exul
Defensas adaquauit oues: Ietroq; Sacerdos
Ipse, priùs solito natas ad tecta reuersas
E pastu, externoq; greges ad pocula ductos,
Miratus, iubet, vna viro succurreret hospes.
   Quàm, Mose, tibi dulce, moræ indulsisse, thoro
Insuper? Vt te prole noua tua Sephora patrem
Bis faceret. Certè ille suo sat nomine Gersan,
Externas patuisse vago tibi denotat oras:
Elizer verò iste, Deo assertore, salutis
Te portum inuasisse, nefas Pharaone struente.
Qui, dum tu iactaris, obit: Damnataq; longi
Gens operis tua, voce polum penetrante, ferenda
Poscit opem, auditurq; Deo, memori arctiùs icti
Fœderis, inter sese, & Abram, Isaacum, atq; Iaco
Teq; vocaturo mirandū ad agenda ministrum.(bis
   Deserti interiora, iugis quà stantibus Oreb
Mons cœli ferit astra sacer, penetrârat; ouesq;
Vallibus errantes huc obseruabat & illuc;
Ecce (fides adoperta) rubis innoxius ardor

Efful-

Effulgere; nouæq; rei terrore stupentem
Iam propè, proturbare sonus, medio igne locutus:
Staret, eum sacrum esse locum, pedibusq: cothurnos
Detraberet, se Numen Abræ, Isaaciq;, Iacobiq;:
Et simul obnubente caput demissius illo,
Addere: Dudum aspecta suæ sibi vincula gentis,
Et lamenta audita polo, labor exprimat æquo
Afflictis quæ maior; eam venisse redemptum
Seruitijs, & ad arua, ferax aret vbere plena
Quæ lactis, quæ mellis, Iëbusæus, Hethæus,
Heuæus, Cananæus, Amorrhæusq;, reductum.
Iret, & exequeretur ouans præcepta. Sed irem,
Excipit ille, & dicta duci ferrem ista? Sed ibis
Mando. tuum recturus opus Deus omne: notamq;
Officij ne quære aliam, mihi montis in ara
Istius, educto populo, bouis exta daturus.
Ibo, ibo, subit ipse, meis dicturus: Amici,
Me mittit patrum ille Deus, Deus ille: Quid vltrà?
Et nomen fortassè tuum si poscar? Id esse,
Sum, qui sum, dic, inquit, & est qui, mittor eidem,
Mittor Abræ generisq; Deo: Hoc mihi nomen in æ-
Hæc eadem, nutu arua meo ad rata gẽtis ituræ (uũ.
Et ductu ingeminare tuo Senioribus, hæcq;
Regi eadem, veniamq; trium tentare dierum
Ne dubita, deserta, datum mihi sacra, petendi.
Nec refert, obstante mora. Cœlestibus omnem
Prodigijs implebo Pharon. Sic ire potestas,
Sera quidem, permissa tamen, nec inanibus: Vltrò,
Me faciles flectente animos, poscentibus vsu

Adijci-

Adijciet bona ciuis opes,cultusq; , rapinas
Et spolia asportanda sui. Vero ore locutum
Te mihi,ne dubitanda fides,ait ille,tremisce.
Non est,quod vereare:Pedum,quid ferret?habi
Scitatus,iactaret humi,Deus inquit : Et illud
Proiectum,ac versum angue , manu cùm iussus
Vltima prensaret caudæ, baculumq; teneret (in
Iam verum,fidei signum dedit. Hocq; secundum,
Insereret dextram sinui. Niuis instar habebat
Inserta & leprosa manus. Retracta vicissim
Atq; exerta,sui similis fuit illa. Duobus
His aliud subiunxit : Aquas è flumine viuo
Hauriret,sparsurus humum fœdante cruore.
Caussari contrà ipse rudis dispendia linguæ
Friuola : quòd sensus homini abnueretúe daret
Ipse equidem Deus , ipse loqui rudia ora figuran
Nec dum alacri ad mandata , alium & quemcun
roganti (uit
Mittendum, æquo haud corde fremens, Aarone l
Fratre suo,frueretur,& oratore diserto ;
Confisusq; potente suæ spiramine virgæ
Ipse ageret modò iussa, sibi fore cætera curæ.

III. MIRACVLVM.

Officio satisfacturus Moses,valedicit socero; suosq; asportans,tendit in Aegyptum.Cui frater occurrit : Communicatisq; consilijs , ambo Dei voluntatem Israëli primùm , deinde Regi annunciant. Huic verò afflictis afflictionem addenti,signa edun

edunt iussi, virga in draconem, & aqua fluminis in sanguinem, versa.

SIc fatus, secreta, suam sedem, astra petiuit;
Ac Socerum nouus ille suum Legatus: Amicos
Quæ tumidæ per regna Phari fortuna fatiget,
Visuro mihi, pande viam. Et pandente, ducemq;
Præsentem exoptante Deum; Deus: Ito, quòd omnes
Mors tulerit, quicunq; tuam voluêre, suasit.
Quare asino vectante, trahit cum prole maritã,
Artifici fretus radio, iussusq; vicissim,
Difficili data signa sibi, Pharaonis in aula
Edere, suspensuri abitum surda aure, petitum
Primigenæ, ad sua sacra, Dei, non absq; periclo
Primigenam iam vrgente suum; nisi Sephora nati
Ocyùs arrepta præputia caute putasset,
Questa, cruentatum ex rigido sibi vulnere Sponsum.
Iamq; viæ propiùs medio, fratri obuia Sacrum
Ad Montem, monitu ecce Dei, tulit oscula frater:
Ac perpendentes signis diuina futuris
Iussa, pedem simul ambo ferunt, patribusq; vocatis
Illa probant populoq;; sui credentibus æquo
Aerumnæ, curam esse Deo, & tendentibus vlnas.
Ergo salutato regi, penetralibus aulæ,
Expediunt mandata Dei; in deserta locorum
Egressus ad sacra suæ daret hospita genti:
Ac, quinam ferretur? eum se scire, suiq;
Iam iuris populum, quòcunq; exire, neganti,
Placidûm in loca sola Deus iubet ire, triumq;
Dona focis libanda sibi instaurare dierum,

Subijciunt, ne fortè luem, neu bella tremiſcant.
Ipſe iterum: Cum Moſe Aaron, vt cerno, laboru
Impatiens pridem, reuocatis ad ocia vulgus.
Quos ego. Si ceruice gemens id creuit onuſta,
Creturum dubitemus, iners? Agite, ite miniſtri,
Ignauis, ideoq́; dies rogitantibus vltrò
Sacrificos, duplicetur opus laterum. Ilicet illud
Maius erat, quà terra patet, ſolito: atq; peruſtis
Ad mortem loro, ora, pedes, lumbiq́; rubebant,
Non querula ſine voce, ſibi ceſſare daretur,
Exhauſtas animas nimio ſudore daturis.
Sæpè etiam indignante ſui conuicia Moſe
Aſpera, mittentemq́; Deum culpante, quòd ipſe
Duriùs afflicto populo foret additus autor:
Qui dictis cohibere metus, & demere curas.
Me Pharao cogente, meos emittet, Abrahæ,
Iſaaci, Iſacidæq́; Deo, omnipotente, meumq́;
Nomen Adonai reticente hucuſq;, nec illis
Iurati, exulibus Chanaæ hoſpita rura daturum,
Fœderis immemori. Dudum lamenta gementum
Dic audita mihi. Dic me, cui mira poteſtas,
Vos educendi Pharijs, ſcitote, cataſtis,
Hocq́; iugo, ad promiſſa diu iam Patribus arua.
Sed, video, minùs iſta, graui ſub pondere feſſu
Dicta mouēt: Pharaoni igitur prohibe, obſtet itur
Ille refert: Prohibebo? priùs deſpectus, & inf
Tecum Aaron mandata feret; Deus addit, vtriſq
At, me multiplicante licet, regi omnia, ferrum
Duricia ſuperanti adamantaq́;, ſigna peribunt:

Dum valida Aegyptum, Deus agnoscendus, opũ vi
Impulero; gentemq; meam, Israëlis alumnos,
Eruero. Tum lustra decem minor ille bis implens,
Nec numerans breuiora, tribus cum messibus, iste,
Amramidæ, præcepta gerunt. Et rege petente
Signa, Aaron proiecit humi Virgam: Illaq; longam
Extendit sese, Serpens inopinus, in aluum:
Et colubros bacula inde vagos, Stygia arte magorũ
Cantatos, immani inhians absorpsit hiatu;
Cor Pharaone gerente suis non mitius hydris:
Vt Moses, aurora Dei cùm prima faueret
Imperijs, insigne suum complexus, ad vndas
In Nili ripis contrà cras staret, & istis
Vocibus, incassum licet, aggrederetur iturum.
Missus Hebræorum adsto Deo, legatus, vt omnem
Dimittas ad sacra suum, in deserta, volenti.
Si fugis, experière potens super omnia numen.
Nam Ferula, quã crispo, rubens aqua fluminis icta
Sanguis erit, stomachoq; nocens, & putida, pisces
Eijciet. Lituum altus aquis intenderat Aron
Vix benè; remq; secuta fides. Cruor omne fluentum,
Omne vadũ, stagnũ omne, latex demum omnis in vr-
Summa putri passim emergente p æquora pisce. (nis,
Ars etiam simulauit idem secreta magorum;
Vt terræ effossos sitiens plebs lamberet haustus,
Rex & ad interiora furens sese abderet aulæ.

IIII. MIRACVLVM.

Neganti Israëlitis sacrificandi facultatem Pharao-

ni, Moses nouum pœnæ minitatur genus, elicita ranarum; nec hisce moto, pediculorum incredibili multitudine. Miraculo quidem satis stupendo; sine profectu tamen: Dum muscas quoq; exitiales immenso numero producit, tollitq;.

Septem ierant exinde dies, ipsiq; latenti
Per Mosen mandare Deus rursum: Esset eundi
Fas populo ad pia sacra suo tandem. Ecce loquaci
Ore coaxantes, ranas loca cuncta rebellis
Tecturas. Nondum dederat finem ore loquendi,
Et, Pharijs Aarone manum intendente fluentis,
Ranarum erupêre greges, ac tecta domorum
Irrepsêre, focos, penetralia, strata, catinos: (tes,
Quanquam etiam, arcanũ verborũ ambage canen-

Finxerunt simulacra Magi. Tum Signifer aulæ
Exclamans: Meliora, Aaron, Moseq́;, monete
Numen, & vt gens eius eat, lue liberer ista.
Et cras hoc. Ita fiet, vti petis arbiter, aiunt,
Vt similem non esse Dei erudiare iubentis.
Dictaq́; non caruêre fide, partim antra relapsis
In sua, corruptis partim putredine ranis,
Non autem Pharaone animi ponente tumores.
Ergo, Deo monitus, durum maiore Sacerdos
Prodigio terrebat: Humo perniciter icta,
In ciniphes glomeratus ijt caligine puluis,
Omni homini pecoriq́; graues: imitabile nulli
Ostentum, digitumq́; Dei clamantibus illis:
Regnatore suo tamen indulgente furori.
Nox erat, & victum somno, curisq́; diurnis,
Vox Mosen manifesta Dei simul impulit: almum
Lucifero retegente diem, demissa leuaret
Membra thoro, regiq́; gradum conferret, ad vndas
Egresso; hæc mandata ferens: Libamina iussi
Dent flammis, patiare, mei. Renuentis, in vrbes
Ruraq́;, muscarum genus omne coibit, opimas
Quod lambens fœdo ore dapes, tua mordicus, instar
Crabronum, quod in ora volans, quod in ora tuo-
Arcueris frustrà stellatæ verbere caudæ. (rum,
Sola erit hoc exempta, mihi gratissima Gessen (tem.
Terra, malo, hîc me & vbiq́; Deû ostensura poten-
Aut dubitas? En dicta vehet miracula Titan
Crastinus. Et reserata dies, ceu turbine nimbus
Intorto niger, aut glaciante cadentibus Hœdis

Syluarum stragem & segetum grando horridus,
Præcipitat,diffudit agros examen in omnes (Arcti
Muscarum exitiale. Tremens quando : Ite, duobus
Rex ait, & iam thura Deo date debita vestro,
Sed date,nec regione pedem quocunq; mouete.
At Moses:Haud tuta iubes.Etenim exta Canopi
Si spectet spirare tuus, sua numina, flammis,
Nostro odiosa Deo, lapidum obrueremur aceruis,
Mactantes ea fortè. Trium deserta dierum
Auia perpetiare viam ingrediamur,in aras
Munera gramineas,toties mandata,ferendi.
Ferte igitur,rex inquit,ad exteriora,Deumq;,
Qui tandem Deus ille,mihi exorate benignum.
Augur ad hæc. Sociabo tuis mea postmodò votis;
Quicquid & insecti, cras omne redibit in auras:
Sic,populo ne deinde,reo voti,ampliùs obstes.
Atq; preces valuêre quidem : Sed fallere doctus,
Spemq; mora tardante trahens, obduruit ille.

V. MIRACVLVM.

Pertinaci magis magisq; Regi, noua non modò denunciatur,sed probatur calamitas,hominum videlicet,pecudumq; pestilentia,saluis interim Hebræis. Hac quoq; actum agente,pustularum pruritu inusitatarum exulcerantur corpora. Sed & his inanibus,tempestas prædicitur,& ingruit, rebus omnibus exitiosa licet, duriciam tamen regiam minimè molliens.

TEntamenta Creator ob hoc noua pangere:Mo-
I celerans,iteraq; truci responsa tyranno:(si

Mandat Hebræorum iſta Deus: Mea ceſpite nudo
Gens, te non prohibente, litet; ne labe vetantis
Hic illic quoſcunq; greges iumentaq́;, dextram
Me validam exertante, nec attingente meorum
Vel minimum, trahat atra lues; cras illa timenda.
Iamq́; die redeunte, poli languore maligni
Tempeſtas exorta, repens incanduit æſtu,
Inficiensq́; nocente lacus & pecula tabo,
Omne dedit letho pecudum genus, omne ferarum.
In venas ſerpente malo, vis prima bidentes
Tangit: inutilibus vituli moriuntur in herbis:
Inualidæ reddunt animam ad mulctralia vaccæ;
Funeſtos ſibi queſtus agros gemitu, atq; cruorem
Ore vomens ſpumante, cadit ſub vomere taurus:

Dat vitam ſub faſce aſinus, ſub mole camelus:
Fontis ad exanimatus equus collabitur vndas:
Expirat rabioſa dapes canis inter heriles:
Tuſſis anhelantem arcta ſuem præfocat adeſis
Faucibus, et ſub nube volans animam ægra relinq
Vtq;, pari cuncta enſe metens, hinc inde vagetu
Armento pecoriq; tamen mors parcit Hebræo.
Et tanta incaſſum Pharao explorauerat acta:
Quòd ſilices in corde gerens, cœleſtibus aures
Vocibus, Iſacidiſq; vias præcluderet omnes.
Vt portenta Deo viſum cumulare: Camini
Augur vtraq; manu cinerem, ſpectante tyranno,
Signa noui miranda mali, iactaret ad auras.
Paruerat tantùm ille, nouo cùm corpora morb
Squalere, & ſcabies vomicis ficoſa, mariſcis,
Vlceribusq; cutem perarare, trahentibus ipſis
Moſen ante Magis etiam genua ægra dolore.
Nec ſatis hoc, mollire feri præcordia regis.
Ventorum, nemus vna, minas aut ardua quercu
Aut lateri fluctus cautes Marpeſia quantum
Incuſſos: tantum iſte Dei miracula curat.
Tunc vrgens ſua fata ſator rerum, increpat v
Moſe age, lux data vt alma, tuo te limine pfer, (tu
Ac durum hìs affare ducem: Mandata tremendum
Numen Hebræorum illa nouat. Da tempora plebi
Pauca meæ, inſtaurare queat, quem debet, honore
Ni dederis, pœnæ omne genus tibi digero vindex
Exemplo, vel in Orbe, meæ tot gentibus iræ.
Aut nondum poſt damna, ſapis? Sed mentis eger

Du

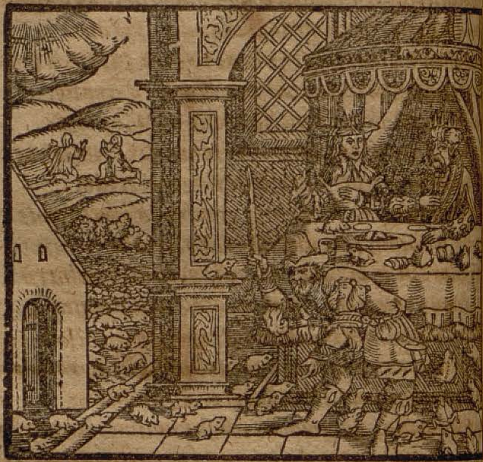
Dulce tibi. Nunc ergo mei dilutus amore
Percellit quemcunq; timor, moneo, omnibus agris
Excurrat, vitæq; domos irrumpat, asylum.
Tum, si quod super, alta pecus stabula hæreat intra.
Namq; Phari, inuoluente diem me nubibus atris,
Tempestas, hac quanta tenus non sæuijt agris,
Sæuiet, oppressura graui cœli omne ruina.
Cras, Mose, super astra leua radium. Ecce, leuante,
Ventorum sibi quisq; rapit cœlum, humidus aër
Cogitur in nubem, tenebras intermicat ignis
Creber, ab axe sonante vagus tonitru exilit horror,
Concussoq; ruunt densata pericula mundo.
Non flos, non arbor, non germina, fleta colonis
Vota suis non sola cadunt sata, grandine mixto
Ignibus; at tritico illæso, cui messis in herba,
Et farre: occubuêre homines iumentaq; passim,
Sole suo Israëlis humum lustrante valentis.
Motus ea rex clade minùs, simulansq; pauorem:
In vetitum magè nitor, ait, tam deuius æqui.
O Mose, Deus oro, tua prece supprimat iram,
Quam mereor; tenebrisq; procul, iam fulgeat æther
Purior, vt quocunq; vocant te fata, sequaris.
Cui vates: Quæ sit pietas tua, quæq; tuorum,
Agnosco. Me tristis hyems absente recedet.
Cesserat, extollente manus, frustraq; priores
Ad mores redeuntis eo exorante salutem.

VI. MIRACVLVM.

Antecedentibus tyranno friuolis, deprecantibus et-

 iam au-

iam aulæ familiaribus, duplicantur nequicquam miracula. Hoc locustarum enormium, terraque natis maximè nocentium. Illud tenebrarum, planè triduò palpabilium: Sole intereà suum Iudæis præstante officium; Ac Rege iam itionem ad sacra indulgente, iam vicissim, non sine minis, denegante.

TVm Mosen, extrema mouēs, Deus occupat or
Venæ adeò silicū riguêre in pectore regis, (
Me solidante, tremenda tuis ab origine narres
Longiùs vt repetens hæc signa nepotibus olim:
Vosq; fidem rebus non astrueretis inanem,
Me Zebaoth fassi esse Deum. Nunc adde superbo:
Eludis quònam vsq; meos? quònam vsq; moraris
Relligionis opus? quauis incertior aura.

Dum

Dum te, nequicquam glaber anguis, in omnia vertis,
Ecce, locustarum, genus exitiale, nec ætas (tim
Quale tulit veterum vlla prior, quantumq;, grega-
Vis agris illapsa tuis, teget omne, quod vsquam est.
Hæc, celeri conuersa fugæ da terga, minatus.
Totam audita repentè nouis terroribus aulam
Impleuêre. Ideoq; timens sibi quisq;, tyranni
Circumstare latus, lacrymisq; rogare profusis;
Ne fatis pugnare furens, neu vertere secum
Cuncta paret. Satis vna sibi conspecta superq;
Excidia Aegypti miseræ, portentaq;: Gentis
Relliquias nunc penè, velit se ducere vitam;
Et genus inuisum, seruumq;, ad sacra libenter
Ignoti quæcunq; Dei dimittat. Et ambo
Mox aderant fratrum: missiq; vocantibus intrò
Vt primùm fuit ire viam quamcunq; potestas,
Sed non æqua tamen: Proceres, matresq;, patresq;
Cum sobole, armentis, gregibus, famulisq; vocamur
Ad festum solenne Deo, dixêre. Quis omnes
Vt mittam, Rex toruus ait, mihi suaserit autor?
Qui video, quos arte dolos, quæ furta struatis
Hoc abitu. Date vela retrò date, quodq; petistis,
Ite viri. Quid, fide mihi, cunctaris Achilla,
Tuq; Photine, procul tectis arcere molestos?
Et Mosen acuens, tu quando, dolore repulsæ,
Intendes, oblite, manum, Deus inquit, Olympo?
Prodigium cur cessat? Eo tendente, per auras
Ocyùs incumbens vredine ventus, & altè
Flatibus horrescens noctemq; diemq;, locustas

Subie-

Subiectis infudit agris. Non agmine tanto
Et laqueis autumnus aues insternit, & escis:
Non bello tot tela volant: non nubila cœlo,
Non imbres, non grando cadunt: non flumina
Obijcibus, per plana ruunt, aut montibus altis
Præcipites Aquilone niues. Fruticansq; virensq;
Quicquid erat reliqui (dolor heu) ex grandinis
Illius, arrosum omne perit, sua brachia tonsas
Caulibus arboribusq; comas trunca vndiq; nuda
Hic Pharao tremefactus: Eo securus in omni
Cùm reuocasset vtrunq;, nefas; vobisq;, Deoq;
Pugno, nocens. Nunc ergo, pudet quia criminis, om
Hanc veniam, precibusq; meis & munere vestr
Accipiam, meritoq; meo sit parcior ira.
Dixerat. Et fuit illa quidem: quòd turbine rapti
Stridula contorto glomerans quasi nubila, Cau
Insecti genus omne, cauis mox fluctibus omen
Sorbendæ gentis, rubrum deuexit in æquor.
Sed minimè ponebat (ea est mens læua) tyrannus
Duriciem. Cœlo palmam cùm iussus Aruspex
Obiectare, diem & subitæ eripuêre tenebræ
Ex oculis, terrasq; nigro nox condit amictu.
Oceani ter mersus aquis, ter & ortus ijsdem
Aegypto, cùm nemo alium intueretur, & vno
Hæreret (res mira) loco, nec tactile quicquam
Prensaret, piceam præter caliginis vmbram,
Auersos Sol egit equos, sed multus Hebræis
Splenduit. Vt Pharao iam mitior: Ite, vocatis
Instaret, quò sacra dies vocat, ite; legantq;

Seruantes non æqua patrum vestigia nati.
In stabulis tamen esto pecus. Grex pergat vterq;,
Sacrorum cultusq; pios, ait Augur, in vsus,
Scituris, quæ danda loco sit victima tacto.
Rex contrà, indurante Deo: Non ibitis vsquam.
Tu saltem hinc, quocunq;, fuge importune, meumq;
Non nisi fortè necis conspectum exposce furore.
Cui Moses: Ita fiet, ait. Victurus, & vnquam
Haud oculis ego deinde tuis reddendus, abibo:
Dum te fata, scias, grauiora prioribus vrgent.

VII. MIRACVLVM.

Extremum Deus auxilium, in frangenda Regis duricie, experturus, nouam Mensium rationem tradit, & Pascha certis ritibus celebrandum, instituit: Suis quoq; primogenita Aegypti percussurus, periculum declinaturis, mandat singularia. Rege tandem inflexo, vulgoq; Israëlitis abituris, suas gazas haud grauatim commodante.

TV verò, adijciens stimulos: Deus increpat: Ecquid,
O Mose, mãdata mea expugnaris agẽdo? (quid,
Firma animum: Super vnus adhuc modus, atq; tenaci
E rabie tandem ducis aspera corda resident,
Et fauor ambiguus certos extrudet eundi:
Antè tamen peragenda tibi, me disce docente.
Isacidis hæc dicta refer: Nunc ordine primùm
Seclorum nascente nouo, noua nomina Fastis
Venturis dabit iste dies, & tempora ducet.
Lucifer hinc decimus radijs vbi strinxerit Hæmum,
Quisq; suæ cum stirpe domus herus, eligat agnum,

Anni-

Anniculum, sine labe marem turpante; minorq;
Hunc omnem absumsisse, sibi vicina colentem
Ad socias, mea festa, dapes vocet. Aequus & h
Quatriduò pòst ritus erit, iam Sole litandi
Occiduo, per quasq; domos. Cùm postis vterq;,
Limen & impendens, illius cæde rubebunt,
Inde nihil crudum, coctumúe, sed ignibus assum
Nocte vora, caput, exta, pedes: Liba azyma, et h
Lactucam salsam adde. Caue, quid manè supersit
In cineres sine flamma cremans analecta resolue
Mos autem sacri huius, erit: Super ilia cincti
Collecti tunicas, & mollia crura cothurnis
Euincti, læuamq; viæ quasi cuspide nixi,
Stabitis, atq; cibos auidè mittetis in aluum.

Ph

Phase etenim Domini est, seu transitus. Ibo per omnẽ
Quippe Pharon nocte asper ea, feriamq́;, ferenti
Prima fuit quodcunq; homini, pecudiq́;, feræq;
Sarcina, primæ adeò solio exorsurus ab aulæ,
Inq; mola famulæ desæuiturus inertis.
Numen ego, indigena diuersum à plebe deorum.
Dum vestras cruor ille fores signabit asylum,
Securos soluente canes hominesq; quiete,
At Pharias plangore domos luctuq; replente,
Quem nescit prior vlla, sequens nec nouerit ætas.
Vt pateat, quòd vtramq; habeam haud vno ordine
Isq; dies solennis erit, cultuq; perenni (gentem.
Ibit, & auspicij percellet honore nepotes.
Nec minor extiterit, qui septem deinde sequuntur,
Relligio: Omne quiescet opus: Procul omne per ædes
Fermentum; quo quisq; fruens, siue incola, siue
Exterus, irrumpet fatis nolentibus vmbras:
Azyma panis erunt. Et tunc, me præside, cœtus
Quantus es, hinc ibis, nullo post terga tuorum.
Ediderat. Dictumq; diem iam aurora vehebat.
Cùm vates mandata suis exponit: Euntes,
Quisq; suæ per iura domus, velociter agnum
Cædite molliculum, sacri sub nomine Phase:
Ac iugulis fusim manante cruore, maniplum
Imbuite hyssopi, crudaq; aspergine limen
Supremum, & geminos guttatim tangite postes.
Tum clausis intus cunctetur in ædibus omnis,
Dum Phœbo cessura locum dent astra reducto;
Vt parcat vobis, spectans ea signa, peremptor.

Hicq;

Hicq; dies genialis, & ad promissa reuersis
Arua, lares certos, memor obseruandus in æuum;
Assidueq; tuæ soboli, quænam ista roganti
Relligio? inculcandus iò, haud sine nomine facti.
Iamdudum dicentis, habens vim fulminis, omnes
Attonitos vox strârat humi, perfectaq; iussa
Vix benè: subtexente polum medio ecce silentem
Noctis inexplicitæ, circùm vndiq; vindicis iræ
Aetherei patuêre graues, à limine regis
Inde, domos clàm clade mali grassantis in omnes.
Vt segetum quondam percussi grandine culmi;
Vt populi, spargente necem lue, siue sagittis
Missilibus, pugnæq; iacent discrimine strati:
Primi ita quiq; hominum fœtus, pecudũq;, minores
Hinc alij, inde alij maiores, flebile visu,
Morte per ignaros artus errante, cadebant.
Non gliscente diu cladis rumore recentis,
Vrbs omnis vultum, omnis ager miserabilis vnum
Induit: excussus somni terrore, cadauer
Quisq; suum, dum quærit, habet. Pater anxius illîc
Indigno plangore breues nati ingemit annos:
Hîc genitrix laniata comas, instrataq; cunis
Desuper, exanimi frustrà parat vbera proli:
Fratrem alibi flet mœsta soror, fraterq; sororem.
Quò videas, lamenta sonant: tum regia mugit
Inprimis, Pharaone sibi lugente secundum.
Isq; malo iam fractus, adhuc humentibus astris,
Edicit: Gens omnis eat nunc deniq;, secum
Omne trahens ad sacra pecus; modò debita fiant

Vota sibi:impellente simul (res publica) vulgo
Cessantes, & fortè necem metuente, suiq;
(Vt satis manifesta fides) argentea vasa
Aureaq;, & cultus, certam adijciente rapinam.

VIII. MIRACVLVM.

Accinctis fugæ Israëlitis, & farinam absq; fermento efferentibus, iterat Deus Ceremonias edendi agni Paschalis, obseruandas ritu perpetuo, atq; inculcandas posteris. Primogenita item sibi vendicat. Et demum egressos non directè, sed certis de caussis per diuerticula, nubis & ignis columna præuius, mirabiliter ducit.

QVis gemitus, lacrymasq; canat, quis funera
Illius? quæ mira fuit, iuga tristia gente (noctis
Isacidûm, Pharaonis opes spolia ampla, suumq;
Fermenti far omnis egens, ceruice ferentum,
Et, pulti quòd nulla quies data, deinde coquentum,
Cùm cinis exiguus panes vtcunq; foueret
Suppositos, linquente Pharon: gressusq; regente,
Et celebrem mandante Deo per secula famam,
Hunc quoq; sacrorum morem tradente tenendum:
Iste dies tibi festus erit, quem mense nouarum
Hoc frugum, rorante quater deciesq; quotannis
Titanis vehet axe. Domo celebretur in omni
Phase meum: De carne forás nihil effer: & eius
Os nullum confringe: Ceres sit sola canistris
Azyma clamq; palamq;: Dapum conuiua vocetur
Duntaxat recutitus: Heri quoq; ferre suëtus
Imperia, acceptaq; operis mercede laborans,

Atq; tenendarum patiens quicunq; viarum,
Mensæ tactus amore tuæ, præputia ponat
Antè, mari cum stirpe: Eadem lex esto colono
Et ciui. Mea sola quies sit septima. Vescens,
Præcipuè, quæ torrentes liquente beata
Melle rigant & lacte, redux fatalibus aruis,
Progeniem memor ista mone: Solennia tanta,
Hasq; dapes, de more, superstitione nec vlla,
Instruimus, meritosq; Deo renouamus honores;
Nō nobis modò, ad arua manu hæc antiqua redu
Vindice, sed monimenta tibi immortalia, cultu
Perpete diuinæ legis præcepta sequendi.
Mas, hominum pecudumq;, facit quicunq; pare
Primus, erit sacer ille mihi, nunc prorsus, & ol
Fœtum asini mutabis oui, vel morte necabis:
Ære tuum redimes. Soboli, quæ caussa? roganti
Hanc referes: Pharaone preces spernente, nec a
Nos cupidos patiente suis excedere, primum
Omne cadens de matre, Deus de nocte cecîdit.
Hinc ea relligio, feros ad amanda minores.
Hæc Sator: Emissosq; suos, per rura, Philistæ
Quæ duri vicina colunt, traxisse pepercit;
Ne contra sese consurgere bella videndo,
Mutati conuersa retrò vestigia ferrent:
Per deserta, situ claustris quæ proxima rubræ
Tethyos, ignotis anfractibus ire, probauit.
Annos ter denos, & secula quattuor, hospes
Aegypti, Gens exuperans numero astra, virorum
Millia sexcentena ferè peditum, agmine dempto

Fœm

Fœminei, impubisq; gregis, vulgiq; profani,
Et pecoris longè maioris, itemq; minoris,
Liquerat ædificata suo sudore Ramesses
Mœnia; turmatimq; Socoth ferrata petebat,
Atq; loco, qui dictus Ethan, sua castra tenebat
In deserti aditu. Sed & assertoris Ioseph,
Qui moriens, sibi iure suos obstrinxerat, olim
Inde, Deo reuocante domum, legerentur ituris
Ilicet illa, memor Moses secum abstulit ossa.
Dux verò Deus ipse vias, in imagine nubis
Cæruleæ, dum Phœbus equis vagus æthera carpsit
Purpureis: dum lauit eos decliuior vndis
Oceani, teretis signabat limite flammæ.

IX. MIRACVLVM.

Populus, quam viæ rationem instituat, eruditur; & ne vel regem, à tergo ingruentem cum equitatu & apparatu bellico, in angustijs trepidans expauescat, erigitur iterum atq; iterum; murorumq; in modum aquis stantibus, per mare rubrum, hostibus interim ad vnum omnibus submersis, ducitur, Deo non ingratus.

NEc populo minùs ista dabat mãdata: Profecti,
E Phahiroth regione, sitæ mare versus, et inter
Magdalon excelsam, oppositæq; Beelzephon, arctis
Castra tenete locis: Et rex ratus vndiq; circùm
Implicitos, scelerum ingenium indurante resumet
Me vetus; exercensq; odium crudele, lacesset
Terga. Sed obdurate, meis ego viribus vtar,

Et faciles cohibebo minas, Aegyptos vt vnum
Me cœlo terraq; sciat punita potentem.
Paruerant modò: Fama vigil cùm terruit aur
Illius, eripuisse fugam Israëlis alumnos.
Extemplò fas omne nocens abrumpit Erinnys,
Et totis turbatur agris, effrænaq; dirùm
Plebs fremit: Heu, quæ læua fuit mens, credere gen
Ambiguæ, & potiùs veniam indulgere, petendi
Deuia, prætextu sub relligionis inani,
Quàm pridem assuetos residi cumulare labores.
Regia præcipuè subito vesana tumultu
Concutitur, curruq; volans ciet arma frementes
Arma suos rex; datq; cauo signum ære tremendum,
Tisiphones rabidæ instar habens, hortator Enipeus.

E specu-

E specula: Nili vnde vadis exterritus amnis,
Occuluit caput, atq; poli secreta remoti
Pabula, Phœbeasq; bibit patulo ore pruinas.
Exciti clangore ruunt, & cuiq; repertum
Rimanti telum ira facit. Teretem ille dolonem,
Armorum genus, ancipitem rapit ille bipennem:
Stipitis hic grauidi nodos, hic torris obusti:
Pila alij, fundas alij, gladiosq; minaces.
Pars campis hinc ire parat pedes; inde fatigat
Pars dociles cataphractus equos: Armataq; currus,
Quos biiugos Aegyptus habet, simul vrbibus effert.
Non stimulos adhibere duces opus: Aequor apertum
Sponte sua sibi quisq; rapit, sibi fraude dolosa
Surreptas conquestus opes, & amore cruoris
Fundendi flammatus. Ii molimine magno
Egressi, quam sors dederat, tellure sedebant
Ad mare: sublatisq; oculis, discrimina rerum
Cernentes manifesta, fugæ cùm nulla potestas,
Antè fretis, vtrinq; iugis, pòst hoste negante,
Diriguêre metu, tensisq; ad sydera palmis,
Cum precibus lacrymisq;, Deum meliora rogârunt.
His etiam Mosen incusauêre querelis:
Aegypti fortaßè minùs suffecit arena
In tumulos, vt in ista (malùm) cultoris egena,
Et sterili loca senta situ, moreremur abacti.
Nosq; dies memori vna simul subduceret æuo.
Præstiterat, mansisse, iugumq; tulisse ferendum,
Et, fatum sequerere tuum, nobisq; molestus
Desineres, contempta Notis tu dicta dedisti?

Ipse tegens hilari conuicia fronte: Silentes,
Deposito spectate metu miracula, dixit,
Cœlo hodiè explorata. Etenim defensor, in hostes,
Non vlli vestrum, exanimes nisi, deinde, videndos,
Pro vobis, alia arma Deus feret ipse, quietis.
Qui compellabat dicentem vocibus istis:
Quid, Mose, sine fine meum obtestaris honorem?
Castra, iube moueat populus: Tu tende bacillum
More tuo, super æquor; aquis vtrinq; diremptis,
Vt sicco per stagna pedi sit peruius vsus.
Ast ego Niliacis turmis malè numen amicum,
Confusam eripiam mentem, cedentia terga
Ausuris clamore sequi, mediæq; procellæ
Fluctibus obiectare caput, mihi clarior vnde
Surget honos. Non antè equites peditesq; tot vndæ
Hauserit armatos complexa, nec hauriet vnquam.
Nec mora, qui trepidos dux anteuolabat Hebræ(os)
Angelus à tergo superastitit; ipsaq; nubes,
Discludens vtramq; aciem, res mira, per vmbram
Auersis radiabat: inops sed lucis, opacas
Aduersis tota densabat nocte tenebras,
Vt stantes vtriq;, sua se lege tenerent.
Dum Moses erectus, atrox intenderet altè
Gestamen, Boreaq; maris per aperta volante
Flatibus in noctem horrisonis, ac sorpta profundi
Ima vadi verrente, Deus diffunderet æquor.
Ceu quondam Assyriæ turris, quam fortè secundi
Diluuium, exitiumq; timens miserabile mundi,
Posteritas insana Nohæ, & spargenda per orbem,

Cond(i)

Condidit, aërias assurrexêre per auras
Hinc atq; hinc latera alta: Duo vel saxa, fragore
Succussi diuulsa soli, quæ naufraga longè
Agnouêre rates miseræ, latrantibus extant
Fluctibus, in cœlumq; iugo bipatente minantur:
Sic dextra læuaq; stetit præruptus aquæ mons.
Irrupêre pares, vt non bonus augur in arctis,
Suasit cuiq; timor, quà longo tramite fluctus
Inter, hians dabat vnda viam: Patefacta solutis
Carceribus signoq; dato certaminis, acres
Præcipitantur in arua velut, victricis honores
Ad palmæ properanter equi: Numeroq; prementes
Sese ipsi impediêre. Sequens quos insuper hostis,
Quantus erat, reddente diem Titane, profundi
Intrârat deuexa; verens tamen, auspice suetam
Isacidis ne numen opem præstaret olympo;
Et patuisse sibi visus telluris hiatum,
Iam retrò cessurus erat: Sed ab æthere dudum
Prospiciens sua castra, Deus donata saluti,
Per bifidas traduxit aquas; inimicaq; contrà
Effugio exclusurus, ait: Super æquora Moses
Porrigeret reditura manum. Porrexerat ille
Nondum etiam, cùm Tethys, aquæ collecta rigentes
In tumulos quæ stabat adhuc, properè omnis ab alto
Frāgitur, occursansq; Pharon gremio haurit auaro.
Ventorum veluti concepto terra laborans
Flamine, conclusumq; sinu eiectura furorem,
Seu putri resoluta solo, seu pondere cœli
Incumbente grauata, die vel adesa terente,

Aut aliò inclinante suos, per operta, meatus
Neptuno, Stygioue soli rectore recussi
Fundamenta mouente, chaos laxatur in altum,
Et totas amplexa vorat cum ciuibus vrbes.
Tela, viri, galeæ, clypei, sagula, arma, pharetr
Quadrupedes, & plaustra natant passim. Ipse ver
Rex frustrà cingente caput diademate, lassat (d
Brachia succiduasq; rotas, periturus ijsdem,
Hebræos quondam pueros queîs merserat, vnd
Nec capit, en pœnas, allapsa cadauera littus:
Præsentem metuente Deum nunc deniq; turba
Isacidûm, Mosenq; operum admirante ministrum
Et tollente animos ad sydera cantibus istis:
Per laudes eo grata Dei: Cui gloria gestis
Attollit se rebus. Equum namq; ille ferocem
Cum tumido domitore, salis reflui obruit æstu,
Ille meum robur, laus ille, salusq;, satorq;
Maiorum memorandus, ouansq; vti cædibus, vm
Bellipotens: iuga picta trucis Pharaonis, & agm
Magnanimum, lectosq; Duces, deiecta fragosis
Implicuit quasi saxa vadis, & cinxit arena. (
Grande peregit opus, perimens tua dextra phal
Vi multa, Deus; atq; velut stipulam ignis, atroce
Absumsit furor. Vnda tuum surrexerat altè
Ad nutum sinuosa: fremens simul, Insequar, inq
Hostis, agam toto palantes æquore, stagna
Cæde cruentabo; terga insatiabilis ensem
(Quâ magè densatur globus) in conuersa rotabo
Fulmineum; & spolijs tantùm gauisus ademptis

Corpora trunca feris pelagi alitibusq; relinquam.
Scilicet: Exardente tuo feruore, superbos
Sorbuit, vt plumbum, nodato gurgite vortex,
Ostia siccati me transabeunte profundi.
Quis Superûm virtute tibi, quis honore, quis actis
Certârit? Tendente manum te, fissa cadentes
Hausit humus. Soluente iugi te vincula rupi,
Gens tua; nec mihi grande, fugam tenuisse per hostes.
Quippe Palæstino mens excidit: abstulit error
Cæcus Idumæum: liquit calor ossa Moabi:
Expauit Cananæus. Eos stupor alliget omnes
Marmoreus, dum regna mihi decreta capessam,
Atq; adyti penetrale tui, ô æterna potestas.
Hæc vno Gens ore sonans; hæc murmure valles
Percussæ; hæc eadem, Mosis germana, Maria,
Fœmineis comitata choris, fatiq; futuri
Conscia, voce lyraq; vagas iterabat ad auras.

QVARTI LIBRI
FINIS.

BIBLIDOS
Liber quintus.
I. MIRACVLVM.

Emergentes ex mari Rubro Israëlitæ, triumphant. Mox in desertum delatis, & triduo, ob aquæ penuriam, sitientibus, seroq; tandem ad amaritudinis fontem, vitam sibi acerbam esse putantibus, cœlesti monitu potus dulcescit: Non citra tentationem, parendum Deo, exitijs remedium inuenturo.

SIc hilares, post terga vadis remeantib
alto (host
Prosiliunt; Mosesq; prior. Periisse
Se tutos per stagna maris iuuat isse patentis.
Desertum Sur inde legunt. Sitis ignea campos
Hauserat, arebantq; luto feruente paludes;
Corpora tot flammata grauis nec adureret ardor
Cursu animæ lingua ægra labat, quatit halitus oris
Deceptum squalente pecus stat margine ripæ,
Et quærunt siccata lacus armenta natandos.
Tres adeò, sine fontis aqua, ceu pulueris Afri
Collustrent inculta, dies, sine & imbre cadente,
Errabant. Tandē vna Marath, tesqua inter, amari
(Inde loco probrosus honos, quòd acerbior herbis
Sardois) ostendit aquas: Sed & aspera linguis
In Mosen; Bibat vnde phalanx? expressit inertia
Verba; Deus clamatus ei vt recluderet vsum

Arcu

Arcanum Ligni: Iniecto quo protinus vnda
Cessit amaricies, dulci mutata sapore.
Israël sic nempe (suis vt tristia lætis
Mixta forent) tentandus erat, sic voce monendus;
Audiret præcepta sibi, sequeretur adorans
Iussa, nefas vitaret: Habens vt grande medentis
Instar, eas pestes, quarum quasi mole, nocentem
Obruerat Pharon antè, Deus suspenderet omnes.
Ad riguas tamen Elis aquas, quæ fontibus exit
Bis sex, palmetoq; viret, sat castra refecit.

II. MIRACVLVM.

Longiùs plebs progressa, locorumq; sterilitatem & famem indignata, iterum obloquitur Mosi, cœloq; alimenta extorquet: obiurgata tamen. Ac iubente Mose stans, Domini gloriam agnoscit admirandam: legit cibos, atq; esitat, curiosè satis. Facti autem memoriam, recondito Manna, asseruat Aaron.

VIx fuerant ea mota loco; mensisq; secundi
Quindecimo progressa die, Nilotica postquam
Exierat legio arua, tenens Sin, inter & Elim
Et Sinai, sine fruge solum, sine & arbore, linguis
Murmura miscebat rabidis: Vtinam aspera, panes
Largiùs ad satiem, & differtas carnibus ollas
Immodicis præbente Pharo, nos fata tulissent:
Quò iuuat, huc subigente fame traxisse necandos?
Quæ Deus indignatus: Vtrum, quo debet, honore
Gens leges colat ista meas, visurus, apertum
In nimbos panum ecce pluens (ait) æthera soluam:
Egre-

Egrediens legat illa, die quod nutriat vno;
At ſexto duplicére labor. Mandata ferentes
Amramidæ: Duce vincla Deo rupiſſe, ſcietis,
Heſperijs vbi merget equos: vbi reddet ab vndis
Phœbus, erit cum luce Dei noua gloria, clamant,
Quem contra fremuiſtis. At inſultare duobus,
Quis furor? Haud nos iſta, Deum conuicia lædunt
Qui carnes ſurgente dabit cum veſpere, vobis
Offenſus, qui manè, cibi faſtidia, panes.
Et Moſes fratri inquit: Adhuc ediſſere turbæ
Auditi, apparete Deo. Stetit omnis olympo
Ad vocem defixa cohors: In nube ſerena
Maieſtas ſimul ecce Dei manifeſta reluxit,
Et Moſi: Iſraëlis, ait, pridem auribus hauſi

Murmur. Ei testare: Dapum glutiueris offas
Vespere; meq; Deum esse sciens, satiabere manè
Panibus. Inclinabat equos Sol pronus, & agmen
Grande coturnicum, Borea vectante, cohæsit
Castra super. Sed & orta dies vix astra fugârat,
Vt passim canebat humus, quasi rore pruinæ
Rarescens. Quid & esse putent, scitantibus? Escam
Amramides ait esse poli; tantum vnde legendum,
Quod satis vnicuiq;, gomor sub luce viritim
Qualibet. Ac mora nulla fuit: præcepta parantes,
Plus alij legêre, alij minus, ordo suorum
Vt capitum cuiusq; domus erat: attamen vna
Ambobus mensura fuit. Superesse quid inde,
Cauerat Amramides frustrà. Nam pluribus, eius
Securis moniti, mox rancida verme scatebant,
In dubium dilata diem: haud sine vindice Mose,
Vt gomor impleret posthac aurora diurnum,
Sol alia attenuaret, humi dispersa, reductus,
Lux sineret modò sexta, gomor duo cuiq; legantur.
Id factum, patribus Moses referentibus, addit:
Velle Dei, cui sacra dies est crastina, læti
Maturate, & agenda agite, euincendaq; flammis
Vincite: non dimissa vtero, seruate futuris
Vsibus. Impleuêre agiles præcepta: nec vllo
Vel vitio, vel verme cibis squalentibus, auspex,
His hodiè fruerentur, ait, dum septima magno
Lux Zebaoth deuota, daret nil tale per agros;
Quantumuis à parte etiam quærentibus omni.
Illa nimis lasciua Deo petulantia mouit

Hos

Hos questus : Quónam vsq; piget facienda nega-
Iussa sequi Legemq; meam? En, lux certa quiet
Indixi, mihi festa foret; quam propter, alendis
Sexta cibos duplicaret adhuc, & quisq; lateret
Postridiè, acturus digno mea sabbata cultu:
Quàm benè, res satis ipsa docet. Man, alba resi
Quòd filo coriandra leui, similæq; saporem
Melle soporatæ iucundum, extabat origo
Vocis. Et interpres, non immemor vsq; nepotes
Seruandi ad longos, multa addidit insuper ore.
Quæ curans sibi dicta Aaron, gomor intulit va
Quod decimā partem æquat Ephi, monimēta cibi
Queis, sua dum Titan decies quater astra recens
Curreret, Israëlem aluit polus, orbe Canopi
Scilicet eductum, donec sibi debita fatis,
Mansuras sedes Chanaan, contingeret arua.

III. MIRACVLVM.

Castris vicissim motis, populus sitit, & in Ducem in-
uehitur: Qui præcipuam aliquam postulans for-
tunam, Deo regitur: scopulumq; ferire iussus,
aquam elicit. Hinc Amalec insultat pergentibus;
Mose verò tollente manus, superat Iosua; sub-
mittente, succumbit. Tunc Ara Deo Victori fit.
Iethro quoq; Generum visitat, & informat.

HInc autem, partita tribus, & in ordine, tur
Ad nutum digressa Dei, planè auspicis, hæsit
In Raphidim. Sed &, vnda sitim cùm nulla leuaret
More suo linguas exercens litibus, vnum
Amramidem clamoris aquas è fonte poposcit:

Senè Phari auertisset humo, cum prole domandos
Et iumenta, necante siti? Malè passus at ille,
Cur insons ego culpor, ait? Cur longiùs æquo
Tentari fers corde, Deus? Cum gente rebelli
Quid tandem, vix tutus, agam? Procul omen abesto,
Nil metuo restare, nisi vt lapidum obruar ictu.
Conquestum, trepidare vetat, populóq; (senatu
Ponè gradus iungente) Sator iubet ire priorem;
Et lituum, quo nuper aquas percusserat, altè
Erecta præferre manu. Se vertice, quanto
In nubes procul inde cauas eat arduus Oreb,
Sessurum; & feriente petram fidentiùs ipso,
Quam populus bibat omnis, aquã, ceu fonte perenni,
Casuram per saxa, per & leni agmine valles.

Ven-

Ventum erat ad vicina, latus cùm cuſpide ſum
Impulſus mons, ore vias patefecit aquarum (m
Laxato. Manſitq; loco Tentatio nomen:
In magnum fremebunda Deum quia ſoluerat ora,
Impatiens; & ineſſe ſibi dubitârat eundem
Iſraël: impunè minùs. Namq; agmina bello
In Raphidim regione, nouis Amalecus agebat
Hoſpitibus clauſurus iter: Populoq; tremente,
Nunidæ, properata viros compellat in arma.
Imperat Amramides, &, ſe cras montis acutis
Stante cacuminibus, Virgamq; tenente, futuræ
In pugnæ diſcrimen eat. Dumq; ocyùs iret,
Aſcenſu vicêre iugi faſtigia Fratres,
Hurq; vnà. Et tollente manus ad ſydera Moſe,
Iſraël ſuperabat; eò retrahente, iacebat.
Quas ſenio frigente graues, cùm membra ſedenti
Firmaret tremebunda lapis, ſubiêre lacertis
Frater & Hur vtrinq; ſuis, ne pondere laſſæ
Succiderent, dum Phœbus equos merſaret Ibero
Gurgite, nudaretq; fugæ terga incitus hoſtis.
Qui tenebris & nocte latens, vt prorſus ab æuo
Excideret; tantiq; operis per ſecla, fouente
Nunide, duraret honos, altare volenti
Grande Deo fundauit, & id ſua gaudia dixit
Amramides: quòd ſola manus, quòd & arma Ieho-
Vnum Amalec ſine fine forēt vrſura premendū. (u
Iam, quantū Pharijs mirè Omnipotentis Hebræ-
Finibus educentis opus, iam quanta poteſtas (i
Moſis, inaſſuetis quatiens rumoribus Orbem

Fam

Fama, Sacerdotis Iethro quoq; contigit aures.
Tum secum: Quin imus, ait, maiora relatu
Comminus aspecturi oculis miracula rerum.
Ac veniens, quà castra, Dei sub Monte, salebris
Pendebant, natamq; trahens geminosq; nepotes,
Hæc Genero perferre iubet mandata: Frequentes
En Socer, en Coniux, en dulcia pignora, Nati
Adsumus. Exiliit Moses progressus, humiq;
Hospitis ante pedes prolapsus, & oscula miscens,
Alterno sermone gradum ad tentoria vertit.
Hicq; vbi consedêre, suo pendentis ab ore
Impleuit Soceri longis ambagibus aures:
Nunc fatis quibus ipse Phari remeârit ad oras,
Rettulerit quibus inde pedem: nunc dura tyranni
Mollierit quîs corda minis, vt iussa precato
Egressus ad Sacra, daret: tandemq; secutum,
Quadrupedes, plaustra, arma, viros, oppresserit vndis:
Nũc duræ mala multa fugæ. Quæ mira Sacerdos
Gauisus: Laus summa Deo, qui fortiter (inquit)
Vos rapuit de sede Phari, de iure tyranni
Prætumidi. Nunc prendo Deũ, longè omnibus vnum
Maiorem, venerorq;, focis holocausta daturus:
Et dedit. Accubuêre Aaron, omnisq; Senatus
Ante Deum struxêre dapes, & adorea liba
Promentes, auxêre solum lustralibus extis.

Purpureas aurora fores patefecerat ortu
Postera; quæsitorq; sedens, communia plebi,
A prima ad pronam vsq; diem stanti ante tribunal,
Iura dabat Moses. Et, quænam ea caussa? roganti

Hanc Socero canit: Illa, Dei seu sensa requirat,
Seu rerum pranosse vices, aut iurgia solui,
Pando Deum, nouo iura, minas compono sequestr
Ac vitæ præcepta fero. Tentare videris
Ille mihi peritura, refert, & viribus, istos
Lassando, maiora tuis. Malè rexeris vnus
Omnia. Quin, propiore via ad tua vota ferendum,
Quæ moneo, ne temne: Poli commercia solus
Et populi alternato, dies dans ordine certo
Sacrificos, ritusq; pios, & fœdera legum.
Tum morum dictato modos, operumq; labores
Partibus aut iustis æquato, aut ducito sorte.
Præcipuè pietate graues, & mente virentes,
Seligito de plebe viros, quos nullus habendi,
Quos veri solùm vrget amor: Sit & ille tribunus,
Centurio hic, iudex alius, diuisa potestas
Queis, onerum te parte leuet, leuioraq; curet,
Transmittat grauiora tibi. Mea dicta facessens
Ista, Dei quoq; iussa feres, & sede reperta,
Quem populum trahis, atq; trahes, lætabitur omn

IIII. MIRACVLVM.

Ad Sinai montem venitur. Hunc Moses conscendens, mandata ad vulgus referenda, accipit. Deus cœlo auditur loquens, ac tonitrua inter fulguraque, Decalogum, nec non speciales quasdam fori sacrorumq; leges promulgans, & terræ demum possidendæ promissionem repetens.

TAlia fatus, abit memori dimissus Amico.
Sed Raphidim aspernata, die perrexit eadem

Ist

Isacidûm quoq; turba, vagam cùm Luna videret
Tertia; continuitq; gradum, & dimensa tremendi
Aduersa sub fronte iugi tentoria fixit.
 At Moses Sinai superans extrema, vocantis
Ista Dei mandata suis perferre iubetur:
Vos testes, ego quanta, Pharo dominatus iniquæ,
Ediderim; electosq; aquilæ pernicibus alis (quis
Sustulerim. Quare (ampla fides) nostra auribus æ-
Dicta capessentes, & pacta colenda tuentes,
Ante alias sanctam gentem mihi, solaq; regni
Membra sacerdotalis, ouās super, atq; peculî (bebo.
(Omnis enim mihi seruit humus) proprij instar, ha-
 Hæc populo, hæc Patribus simul expectata volū-
Omnibus & vox vna fuit: Paremus. Eaq; (tas;

Audita; Modò nube caua, Deus inquit, amictus,
Plebe loquar præſente tibi, & credente loquen
Fac hodiè, fac cras, vt aquis luſtretur, & inde
Stet linguis animiſq; fauens. Nam lapſus ab aſtri
Ipſius ante oculos, complebo cacumina montis.
Huncq; aditu tentare, nefas circùm. Auſus, inult
Nemo hominum pecudũq; gradu, lapidũ occidet
Miſſiliumue. Sed ære dabit cùm buccina ſignũ,(b
Conſcendat, cui ſuadet amor. Mandata faceſſit
Interpres, populumq; piat: Tum veſtibus vnda
Purgatis, præſtò eſſe iubet, ſine coniugis vſu,
Exuerit mox nocte dies vbi tertia mundum.
Iamq; iubar ducebat eam. Vaſto ecce repentè
Cum tonitru, tortiſq; polo ruere ignibus æther,
Et miſtis nubes tenebris obducere montem,
Voluentem, quantos fornax fumoſa, vapores,
Conchaq; terribilis longas intendere voces,
Atq;, vago circùm igne micans, trepidante caten
Attonitis per caſtra animis, inſiſtere celſo
Ipſe iugo Deus, hucq; ciens depoſcere Moſen,
Haud monitu ſine, ſumma redux per dorſa, videret
Spectatum plebs miſſa, ſua ſe lege teneret,
Ne fines transgreſſa datos, ferretur ad vmbras
Parte ſui maiore: quibus ſacraria curæ
Inprimis, alijq;, Deo propiora ferentes
Ora, cadant ne fortè, priùs ſub gurgite labem
Eluerent: Aſſumpto igitur modò Fratre, rediret.
Dixit: Eoq; gerente, iterum ſic voce per auras
Detonuit. Tibi Numen Ego, & Dux magnus ab om

Seruitij, quæ mando, nota. Me præter, adora
Numina nulla, nec vlla mei simulacra, nec vllam
Effigiem rerum, arce mea, tellure, mariue
Extantum. Tibi Numen Ego, irreuocabilis vltor
Ad ternum, quartumq; genus, commissa parentum
Qui pœnis incesso, mei quod pugnat amori;
Quod certat, non cesso bonis cumulare per æuum.
Haud nomen temerato Dei, quod nescit abusum,
Cunctum equidem, perferre sui. Tibi Sabbata sunto
Sancta. Alijs operare, vacet lux septima: tecum
Omne tuum respiret ea, pecus, aduena. Namq;
Hoc mundi fabricauit opus sex omne diebus
Omnipotens, ac fecit eam, quæ septima, sacram.
Dignator, victure diu, suo honore parentes.
Non quenquam spoliato anima. Non fallito casti
Iura thori. Non furator. Non testis habeto
Pondera mendacis. Non fraude, nec arte dolosa
Vllius captato larem: Non fœdera tædæ,
Non famulum, famulamue, bouemq;, asinumq;, nec
Possessor quod iure suo sibi vendicat, omne. (eius
Horrificis vulgus patefactam vocibus iram
Audierat, fremitumq; tubæ; & montem vndiq; cir-
Fumiferũ, flãmasq; videns, tremefacta pauore (cùm
Corda pererrante, atq; procul stans; iussa referret
Ore suo Moses, obtestabatur, oborto
Ne funesta metu morerentur ad orsa Tonantis.
Sed veritos, tremere ille vetat: Cœli esse fragorem,
Explorare fidem, atq; sui inculcare timorem
Mentibus, audendiq; nefas cohibere furorem.

Sic dicens, longè inde gradum sistentibus illis,
Atq; tenebrosum propiùs stans aëra, amictum
Numinis, ingeminanda suis alia insuper, audit:
Experti, cœlo me respondente locutum,
Non aurum, argentumq́;, deos conflabitis. Ara
Det cespes, placet cædes ouiumq́; boumq́;,
Sede, meus seruârit honos quamcunq;, nec vnquam
Defuero, largitor opum. Si ponere saxis,
Haud sectis posuisse velis altare, profanes
Ne cultri attactu; neu, quæ velanda, reueles,
Huc gradibus tollare caue. Tum iura memento
Ista fori. Sex Hebræum deseruiat annis
Mancipium: inde iugo gratis laxetur herili,
Et, venum qua veste datus. Laxetur & vxor,
Si qua viro est: Sed quæ per herum desponsa, creatis
Et sexus vtriusq; potens, cum pignore seruam
Perpetuò sine potet aquam. Sin eius amore,
Ac domini, mitti ille manu aspernabitur, aurem
Distringatur heri subula, sub poste locatus
Dijs coram, obsequiūq; volens ferat omnibus annis
Non vernæ liberta modo sit, vendita patri
Filia, si sordescat hero: nec gentis alius
Accipiat ceruice iugum. Si forsan herili
Hæc nato desponsa, modo quo libera, nubat.
Spreta, thoros dignetur, eo curante, secundos,
Et lænam cum dote ferat, monimenta pudoris:
Istorum non facta potens, sit libera gratis. (bra
Perculerit quicunq; hominem, occisurus, ad vm-
Infelix altare licet complexus asylum,

Esto comes: Non sponte nocens, at numine læuo,
Quam sacrâro, requiret opem. Sed cæde parentum
Infamem non vlla tegat. Sic dicta parenti
Ingratus nece probra luat: Luat auctio furti
Humani conuicta. Duo si iurgia nectant,
Alter & incussu silicis pugniue, salutis
Incertus, baculo ægra leuet vestigia, soluat
Impensas, operasq;, reus. Sub verbere seruus
Vel si serua expiret, herum sua pœna; duabus,
Aut vna si luce supersint, nulla manebit:
Eius enim est æs. Luscus item, aut edentulus ictu
Alteruter, libertus erit. Prægnantis abortus,
Ex plaga caussante, viro dignè atq; sequestris
Pensetur; mors morte rei, lux (talio sancit)
Luce, oculi iactura oculus, dens dente, manuq;
Trunca manus, pede pes, igne vstio, vulnere vulnus,
Et liuor demum simili liuore luatur.

Fœminei sexus aliquam quicunq;, virumue,
Cornigera bos fronte necans, lapidū imbre necetur;
Nec caro sontis, hero insonti, condatur in aluo.
At cornu petulante minax, qui nouit, & antro
Admonitus cohibente pecus non clausit, is vnà
Occumbat: tamen ære dato, lucrabitur vsum
Lucis. Et hæc in prole boui lex esto petulco.
In seruum ancillamq; procax etiam impete, siclos
Ter domino numerante decem, lapidum occidat im- (bre.
Alterius sic cæde nocens, vendatur, & æqua
Tam precij, quàm carnis, hero pars cedat vtriq;.
Sed cornu audacē antè, sciens, nec cratibus abdens,

Permutet iugulato. Asinus quoq; bosúe, recumbu
Fortè scrobi, retinendus hero redimatur, aperta
Si vendat, mactetúe, bouem furatus, ouemúe;
Quattuor hanc ouibus pensàrit, bobus & illum
Quinq;. Domum reserans fur nocte, & prensus in
Si pereat, percussor erit tum sanguinis insons, (
Non erit accusante die, moriturus & ipse.
Pro furto quod reddat, habens minùs, expleat a
Venditus. Expugnator ouemúe, asinumúe, bouem
Furta manu, deprensa trahens, ac viua, rependa
Dupla. Suis depastus agros vinetaq; bobus,
Non sua, quod tenet omne suo vel colle, vel agro,
Retribuat præpingue. Seges, vel frugis aceruí
Conflagrent si fortè, tulit qui damna, repenset.
Si quisquam seu vas, seu nummos, credat amico,
Et pereant commissa; nocens, det dupla: latente
Fure, dijs sistatur herus; tum numine iurans
Insontem se, teste probet: sons, dupla remittat.
Depositum, siue illud ouis, vel bos, vel asellus,
Siue pecus quodcunq; ; aliquo vel debile casu,
Vel letho soluente rigens, vel ab hostibus actum,
Non vllo cernente, polo quoq; teste citato
Excuset iurata fides, furtiua reponat:
Ossa vacent, depasta feris. Qui flagitat vsu
Horũ aliquid, dominoq; cadens absente, vel ægrum
Pendat; eo præsente, neget, mercede paratum
Inprimis. Desponsa minùs, sed cognita virgo
Dotanti simul vxor erit: renuente parente,
Dote puellarum solita contenta quiescet.

viuere ne patiare magos. Iumenta sequentem
Concubitu, fac morte neca. Nec parce ferenti,
Præterito me, sacra dijs. Haud sentiat vllum
Aduena, te faciente, metum luctumq́;, quòd hospes
Extiteris quondam ipse Pharo. Neu fiat, & orbo,
Et viduæ, vis: facta, meam stimulauerit iram,
Ac vestros viduabo thoros, orbabo penates.
Mutua dans ciui æra inopi, da fœnore nullo:
Pignus habens, vestem; illud adhuc Solē ante cadentē
Redde, quòd hoc solùm ipse cubet, solū ipse tegatur:
Afflicti, quia mitis ego, acceptabo querelas.
Non fama inficiare deos meliore, nec audax
Dic capiti vesana tuæ conuicia gentis.
Reddere primitias, decimasq́;, tuumq́; memento
Primæuum, sobolis, gregis, armentiq́;, relictæ
Post septem soles genitricis ab vbere raptum,
Octauo hunc mihi nempe die. Venerabilis esto
Turba mihi. Caro, morsa feræ, sit præda molossis.
Ne, ficti prauiq́; tenax, tueare profanum.
Ne tibi sint exempla, mali caussa. Ante tribunal
Ne, vero abstinuisse, frequens sententia vertat.
Ne tua damnati merito sit parcior ira;
Parcior immerito: atq; necem sons horreat, odi
Quem vindex, cui fata paro; non horreat insons,
Quem seruator amo. Ora cauens fallacia, dona
Prudenti quæ fucus, emunt periuria iusti,
Sperne. Bouem, mulumue, reduc errore, licebit
Infensi per rura, vagum; crescente iacentem
Præteriens sub fasce, leua. Ne, visere regna

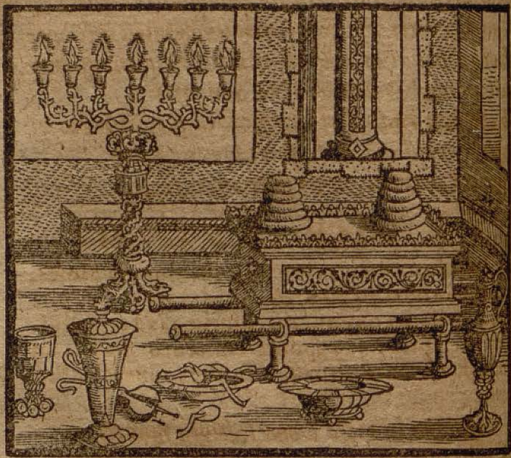
Assueto peregrina, noce: Quid enim aduena, nosti
Exul agris olim ipse Phari. Sex sedulus annos
Dente tuum reclude solum, sere, percipe messes:
Septimus exercente vacans à vomere cesset;
Ac reliquo saturetur inops, & turba ferarum.
Collis, oliuetiq; tui assuetudo sit æqua.
Sex operare dies, sit septima festa, tuumq;
Iumentum requiescat ea, requiescat & hospes,
Vernaq;. Sed iussa ista vide patiare, nec vllos
Adiurans testare Deos, qui nomen inane.
Ter ritu maiore mihi stata sacra quotannis
Fac memor: inprimisq; dies, quibus azyma tantùm
Septenis deuotus edes mandata, celebra:
Mense, nouus quo ridet ager, quo liber abisti
Seruitio; nec inanis ades. Pòst, mense, laborum
Primitias quo fortè metis, sparsiq, per arua
Seminis. Et quo mense tui tandem, orbibus anni
Dimensis, decerpis opes lætissimus agri.
Ter quouis anno ante Deum stet mascula pubes.
Fermentum, mactata mihi, cadat hostia citra.
Non solem opperiatur adeps, mihi sacra, reuersum
Primitias frugum alta feres in templa nouarum.
Non hædum spumante coques in lacte parentis.
Ecce tuum recturus iter, bonus Angelus ille,
Ductor, inoffensosq; pedes, ad debita fatis
Arua tibi, & custodis habens augustius instar,
Mittitur. Hunc reuerere timens, audiq;, nec ira
Ad pœnas accende, meum quia nomen in illo.
Omnia te constanter ei parente monenti,

Quæq; loquor, faciente, tuis ero iniquus iniquis,
Teq; premunt qui fortè premam, & meus Angelus
Ibit, ad excutienda, tibi fatalia, regna (antè
Gentibus attritis. Harum ne suadeat audax
Relligio, coluisse deos petulanter ahenos
Et lapides: Fregisse iuuet magè funditus omnes,
Aut vertisse; Deoq; mihi seruisse potenti:
Vt terris, vt & vber aquis non desit opimum,
At desit diuersa lues, rubigo, situsq;,
Natura indulgente sibi. Dabo tempora vitæ
Plena. Aditu terrebo tuo, feriamq; colonos
Terrarum, quas forte petis; metuendus & hostes
Palantes, tibi victor, agam, niuis instar ab omni
Crabronum regione ciens examina; vertens
Terga quibus, nudata fugæ, Chananæus, Hethæus,
Heuæus, tibi cedet humo: Nec protinus anno,
Ne iaceat deserta, tibi neu dira minentur
Bella feræ. Mora lenta viros abolebit, adauctus
Dum crescas, teneasq; solum, quà tenditur, omne.
Finibus & metabor agros: Hinc æquore Rubro,
Inde Palæstino, Fluuio hîc, regionibus illic
Desertis. Non pacis opus tecum incola nectat,
Nec testes admitte deos: ne passus & illum,
Et venerans hos fortè, tuo me Numine spreto,
In scelus exitiumq; ruas. Nunc montis ab alto
Culmine delatus, Mose; cum Fratre, Nadabo
Ac populi Senibus, dextra læuaq; secutis,
Septuaginta, Abiuq;, redi: Sed, stantibus ipsis
Suppliciter longeq;, mihi, sine plebe, propinqua.

Miracu-

V. MIRACVLVM.

Expositis per Mosen Dei imperijs, multitudo acclamat. Altare ædificatur. Sacrificium, ritibus quibusdam adhibitis, instauratur. Fœderis commentarius, omnibus dicto audientibus, publicè legitur. Inde in montem redit Moses, comitibus assumptis, Deiq; splendorem visuris.

Vix, dudũ auscultare auidas, ea iussus ad aures
Ordine rettulerat: Cũ mixta per ora cucurrit,
Adsumus ad mandata, tremor. Quæ cuncta notauit,
Et se matutinus agens, altare locauit (mnem
Montis ad ima, suosq; tribum, quadam arte, per o-
Amramides titulos superaddidit. Inde, suorum
Pube holocausta focis bis sex adolente iuuencos,

Et mon-

Et monstrata piacla, scyphis modò parte cruorem
Excepit, modò parte sui diffudit in aram.
Tum residens legit concepti grande Volumen
Fœderis, in cœtu, se promptum ad agenda, fremente;
Ac tepidi in medium dispersit sanguinis haustus,
Vociferans: Cruor iste cruor est fœderis icti
Vos inter, Ihouamq;, super sermonibus istis. (ua
Iamq; Sacris vbi fortè modus, comitũ ipse cater-
Dictorum stipatus, adit montem. Atq; coruscum
Israël impunè Deum vidêre. Sedentis
Sub pedibus radiabat opus, viridante colore
Sapphiri, vel luce nitet qua cærulus æther.
Attonitos terrore, cibus potusq; refecit.

VI. MIRACVLVM.

Antè dimissus, nunc reuocatus in montem Moses, Iosua ministro ascendit. Ac quadraginta dies noctesq; ibidem commorans, plurima, ad rem diuinam facientia, sua sponte collaturo materiam populo, adornare, ritusq; instituere iubetur diuinitus.

AT Mosen in celsa Deus fastigia montis
Eliciens: Hîc lentus, ait, de marmore laui
Expectato duas tabulas, legesq;, manuq;
Diuina perarata, tuis mandanda docendis.
Qui cupidus parére, trahat sententia si qua
Se dubios absente animos, Aarone Senatum,
Ignaris fraudum, Hurq; iubet censoribus vti.
Continuò Saxi, Iosua comitante, potitum
Verticibus, nebulæ spisso nigrantis amictu

Obscu-

Obſcurat caligo; ſuperq́;, vomentis anhelos
Maieſtas diuina globos, ſpecie incubat ignis,
Sex, populo ſpectante, dies: dum ſeptima cœlo
Surgeret, ac Moſes nimbi, ſe voce vocantis,
Interiora ingreſſus, ibi noctesq́; diesq́;
Hæreret denas quater, audiretq́; iubentem
Iſta Deum. Mihi ſpontè ferat quæ munera vulg
Sint, Aurū, argentum, æs, hyacinthus, purpura, b
Ligna Setim, coccus bis tinctus, Ianthina pellis, (
Murice picta gregis ductorum vellera, villi
Caprarum, ad lychnos oleum, flos graminis Indi
Vnguento, quos mittit Arabs extremus, odores
Suffitu, precioſus onyx, gemmaq́; micantes,
Clarum humeralis Ephod decus, ac thoracis honor

T

Tum fiant arcana mihi penetralia sedes,
Planè adyti, quam deinde tibi monstrabo, figura;
Vasaq; non ita pauca, pios fabræ artis in vsus.
Sic: Dicto è ligno, Arca duas fabricatus in vlnas
Et semis porrecta tibi, duntaxat in vnam
Dimidiamq; erecta, & lata. Refulgeat auro
Iugiter hæc intus nitido plumata forisq;:
Margo coronetur circùm quoq;, squameus auro.
Circulus & quadruplex, idem aureus, induat oras
Quattuor, hinc atq; inde duplex: Quem factus eodẽ
Vectis inauratus ligno transcurrat vtrinq;,
Gestandæq; humeris, sine fine cohæreat Arcæ;
Quæ mentis, tibi danda, meæ conclusa tenebit (nas
Pignora. Stetq; Tripus super aureus, Arca quot vl-
In longum latumq; patet: cui parte Cherubim
Auricomi ex vtraq; duo, seseq; tuentes
Ac Tripodem, illius pandant vmbracula, pennas,
Vnde sacras, me fante, dabunt oracula sortes.
Hoc ligno quoq; mensa duas tendatur in vlnas,
Vnam, & semissem assurgat, laxetur & vnam,
Igne nitens auri, labioq; rubente per omnem
Circuitum, & serto palmari, aliaq; corolla
Desuper aureola. Tum singula cornua subter
Siue apices, ad fulcra pedum, sit rasilis auri
Orbis; eum vnumquemq; Sudes, ligni huius & auri,
Transabeant, mensamq; regant hinc inde ferendã.
Hanc gabatæ, phialæ, cochlearia, cymbia, acerræ,
Exornent auro solido, libaminis vsu;
Ponaturq; subinde Ceres mihi munda. Metallo

Ducti-

Ductile Candelabrum etiam meliore paretur:
Cui surgens hastile, latus per vtrunq; refundat
Sex calamos;horumq; scyphos tres quisq;, rotund
Et sphæras circùm,cælataq; lilia gestet.
Ipsum autem præsigne scyphis, nucis instar, in an
Quattuor extendatur opus; sua lilia cuiq;
Et sphæræ, distincta locis. Neq; lampades absint,
Quæ septem opposito igne micent,myxisq; vicissi
Carpendis scutulæ,sed & emunctoria cuncta
Ex auro,magnum simul æquatura talentum (i
Pondere, ad archetypum descriptũ in vertice m
Materies verò Scenæ sit purpura, byssus
Torta,hyacinthus, item bis tinctus murice coccu
Virgatum variè istud opus tunc pollice docto
Intendant aulæa decem, quorum (aspice) tractu
Quodlibet in cubitos viginti excurrat & octo,
Quattuor in latum,mensuræ æqualis, & inde
Illorum stringatur & hinc pars vna per oras
Oebalijs ansis,vtraq; ex parte tapetum,
Quinquaginta: atq; ipsa simul Conopea nodet
Fibula lunati totidem quoq; morsibus auri.
Quæ Cilicum bis quinq; tegant saga desuper vnũ
In longum cubitos triginta,quattuor autem
Transuersum, eiusdem mensuræ ea quæq;, seors
Quinq;, sagum sextum esto duplex in limine tecti,
Hæc quinquageni nexus alterna catenent,
Ac totidem electri crispantes omnia dentes.
Parte sui media Velorum extrema Coronis
Emineat, retroq; pedem procurrat, & antè.

H

His alia indumenta pares, sandycis amictu
Hoc, hyacynthi illud. Tabulas quoq;, robore dicto,
Vlnarum bis quinq;, seces, Conopea subter,
Sesquipedesq;; duo coni quibus omnibus extent,
Iungendis aptè: Hasq; gerant argentea fulcra,
Dena quater, denas bis, ad oram scilicet Austri;
Bina apices binos: Eadem, totidemq; sub Arcton.
Posticas verò, occiduiq; cubilia Solis
Spectantes, sex; inde duas, quæ cornua Scenæ
Ambo, tenax compago, ligent, sursum atq; deorsum.
Has auro inclusas, traiectis orbibus auri,
Constringant medias aurata repagula, quina
Eiusdem ligni. Hocq; tibi Tentoria surgant,
Ante oculos quem pono, modo. Quæ carbasus, eius
Materiæ formæq;, tegat suffixa columnis
Quattuor auriferis, quarum caput ardeat auro,
Argentoq; basis. Media his stet fœderis Arca,
Vt prima extremis adytis penetralia distent.
Mystica eam Cortina, adyto interiore, superstet.
Mensa extra Velum, lateris statuatur ad Arcton,
Ex Candelabri aduerso. Proscenia tandem,
Materiæ, qua Scena nitet: Tum quinq; columnæ
His surgant, æris basibus, capita aurea habentes.
Surgat & Ara Setim, solido tecta ære supernè,
Longa & lata pedes quinos, tres alta, suumq;
Omnis apex cornu protendat. Et eius in usus
Existant, cineres susceptum, ex ære lebetes,
Fuscinulæ, pelues, carbonum claustra, bidentes,
Aenea (reticuli in speciem) craticula, cuius

Quolibet in cornu quoq; aheneus annulus extet,
Altare ad medium (quod contus vtrinq;, cauatus
Gestandumq; manu, transfigat ligneus, æris
Orbiculis, ducto ipse teres) surgentis ab imo.
Hæc & in effigiem procurato omnia visam.
Area quin etiam, bysso prætexta Tabernæ
Et torta, hinc illinc centum porrecta sit vlnas,
In latum quinquaginta, quinq; edita, stansq;
Aeratis trabibus, basibusq; rigentibus ære
Viginti, argentoq; caput sublime decoris.
Post autem, occasum versus, se cogat in vlnas
Quinquaginta, decem pedibus, totidemq; columnis
Antè sed, Eoum contra, modò quinq; decemq;
Hoc cubitos latere atq; illo, tibicine terno
Fulta; laborati tum cocco, murice, bysso,
Vestibuli, & viola, preciosa cadurca quaterno,
Viginti vlnarum. Vasa vsibus omnia sunto
Aerea paxilliq;, pijs. Gemmantis oliuæ
Succus inextinctum suffusus nutriat ignem;
Velum extra, Scenæ prætentum, Aarone ministri
Sacrorum, & natis, & in omne nepotibus æuum,
Me coram. At cultus, summus quibus ipse Sacerdos
Splendescat, sacra inter, erunt, facientibus, acri
Ingenio quos orno, viris: Humerale, quod auro,
Quod cocco & bysso, quod murice, quodq; hyacintho
Textile (cuiq; duplex fului vtrinq; vncinus auri
Terga catenato transuersa cohæreat auro
Mordicùs) eiusdem summas circùm alliget oras
Materiæ. His cælatus Onyx hinc pandat, & inde

Nomi-

Nomina sex, recto descendit vt ordine, gentis,
Pontifici gestandus honos, mihi fama perennis.
Pectoris hinc Textum formetur rebus ijsdem,
Diues Arachnææ artis opus, iurisq; ; quadratum
Et duplex, palmumq; patens, insigne micantum
Quattuor ordinibus baccarum : Hoc Sarda, Topa-
Atq; Smaragdus : Eo Carbo, Sapphirus, Iaspis: (zus,
Illo Lyncurius, fulgens Amethystus, Achates :
Chrysolitus, Berillus, Onyx summo extet in auro,
Quisq; Tribus vnius habens illustre, suumq;
Nomen. Et id teretis simul extrema insuper auri
Vincla, decussatim gemina retinente catena,
Atq; Humerale liget, pendens, illiq; cohærens,
Infrà etiam, quà palla coit, symplegmate flauo.
Hocq; modo introiturus Aron Sacraria Flamen,
Nomina vestra, æterna mihi monumenta, retentet
Pectoris ossa super ; quæ Luce Fideq; patebunt.
Inde sacerdotalis Ephod, hyacinthina Sindon,
Ad talos demissa fluat, cui textilis ora
Per gyrum, osq; suprà, circunq; plicata Coronis.
Ast infra cocco, viola, byssoq; retorta
Ambitus, ac luto croceo (per mutua mixtim)
Punica mala ; & Sistra, oculos implentia & aures,
Aurea prætendat ; summus si quando, Sacerdos,
Vocalis, ne morte cadat, Secreta reuisit.
Pòst primæ frontis Mitram aurea Lamina nectat
Lino hyacinthi, & sculpta gerat mihi amabile San-
Sicq; Aaron delicta ferat, purgata suorum (ctum.
Muneribus ; meritisq; meam, prece temperet, iram,

Angusta indutus byssi Tunica, atq; Galero
Tectus, & astrictus plumato ima ilia baltheô.
Sint etiam Natis eius sua Suppara, Vittæ,
Cingulaq́;, vtilium patria ornamenta Sacrorum,
Ungendis, & vtranq; manum, ad noua cæpta, pia
Velandisq́; femur, veluti Pater, intima Scenæ (di
Seu subeant, seu fortè sacram ſpacientur ad aram,
Stirpe retrò longa, ne linquat vita profanos.
Hæc autem tunc prima sui documenta parabunt
Fronte minax tenera vitulus, sine labe mariti
Lanigeri pecoris duo; triticei azyma farris
Omnia, largo oleo crusta & lagana illita, panes,
In cophino stabunt, me coram. Atq; inde locetur
Ad Scenæ tibi claustra, pater cum prole, lauandus;
Conſpicuusq́; nouo cultu, tectusq́; Tiara,
Succingatur, & vda sacro madefiat amomo
Tempora, te ſpargente, mihi nunc ritè Sacerdos.
Iam manibus, per te lustratis, tactus eorum
Bos pronum, Scenam ante, caput, tibi protinus en
In vulnus cadat; atq; cruor, diſpersus ad aræ
Cornua summa, sed ima sui plus parte, litetur.
Extorum velamen, adeps, fibræq́; micantes,
Ac renes, horumq́; crepent omenta per aram,
Grata mihi: Caro, terga, fimus, res dira, cremetu
Igne foris. Deîn ista Aries ratione, viciſſim
Tactus ijs, cæsusq́; tibi, circùm imbuat aram;
Sectus & in sua frusta, pedes quoq; lotus & exta,
Conflagret, mihi honoris odor suauiſſimus, alter:
Alterius verò, tacti, cæsiq́; cruore

Summa

Summa Sacerdotum tepido moderatiùs auris,
Pollicis & dextri, manuumq; pedumq;, linantur:
Excepto pateris, circumquaq; ara calescat;
Iamq; sacro, illius custodum sparsa, sacrentur
Vestimenta, oleoq;. Sacris quibus omnibus, huius
Cauda, aruina, adipata, sinus, ren, vberis armus
Dexterior, fragmen panis, laganum, atq; placenta,
Me coram, deprompta suo & sublata canistro,
Cuncta, manus patriq; grauent natisq;, piamen:
Mox eadem pascant, holocaustum acceptius aram.
Lanigeri tunc pectus, erit quo dignior Aron,
Sacratum & sublime, tibi pars certa, leuetur
Me coram: Aeternumq; suo custodibus aræ
Debita, seposito cum pectore plenior armus,
Portio iure cadat, primordia nempe piacli.
Muneris, & cultus olim, nisi filius, hæres
Sit sancti nemo, quem sors vocat æqua secundum,
Vngendus, formosus eo, dextramq; replendus:
Et Scenæ hebdomaden visurus operta, minister.
Pulpam ipsam pecudis, sacra qua parte locorum,
Aere coquas, Aaroni epulas natisq;, sub ipso
Vestibulo Scenæ, panes præbente canistro,
Prima rudimenta, & manuum placabile Sacrum.
Nil horum peregrinus edat, quia sancta. Regustet
Relliquias quoq; nemo; voret sine posterus ignis.
Hos monitus, vt iussus, obi. Septem vsq; diebus
Linigerûm sacrato manus, aramq;: Litato
Pro noxa vitulum, consueta piacula, quouis;
Et geminas, hanc Sole nouo, hanc labente, bidentes:

Perq; vices similæ decimam, quartámue capacis
Hin partem, & tantundem olei viniq; liquorum
Libamen, quod dulcis odor mihi, fata daturo
Ad Scenæ manifesta fores in luce serena:
Aegyptoq; ita Numen ero indubitabile ductis.
Prætereà minor Ara duas assurgat in vlnas,
Vnam autem quadrata Setim, cornuta, metallo
Nobiliore inducta, suis, velut illa, videnda
Orbibus & sudibus, nitidaq; coronide circùm.
Hac, citra Velum, Tripodi Cistæq;, canoris
Obtentum, vel manè struens, vel vespere lychnos,
Quotidiè repetita dabit mihi thura Sacerdos:
Hac minimè diuersus odor, diuersa nec vlla
Hostia fumabit. Semel hacq; cruore quotannis
(Caussam omnē abstergente mali) purgaminis oran
Stabit Aron, sine fine. Caput de gente recensens
Omne (procul mea vt ira) animæ mihi posce redem
Dimidium Sicli, precium, bis scilicet annos (pl
Implentis denos, pluresúe, sine ordine, egentis
Et locupletis. Id omne meæ elargire Tabernæ
Vsibus, emolumenta tuis. Trua ahena lauacris
Facta pedum manuumq;, basi simili, inter & Aram
Et Scenam, non absit; ad interiora Tabernæ,
Aut Aram, mihi thura datum, ingrediente minist
Tutiùs. Extremùm myrrhæ fragrantis odores
Siclorum quingentorum, casiæq; recentis
Tantundem; & calami mediū, huncq; æquantia lau
Cynnama, glauci olei fluido commixta liquore, (
Hin quantum mensura capit, sint sanctius vngu

Qu

Quo Scena, & mensa, Arca, Foci duo, Trulla basisq;,
Cum Vasis, Candelabrum, Instrumenta nitescant
Omnia: quæ tacturus Aron Natiq;, sacrentur
Hoc ipso, ad serum vsq; genus. Nullius inungat
Membra hominis petulanter idem, neq; fiat ab arte,
Sacratum quia, tale. Parans quicunq;, vel inde
Externo dans pauca, trahet cum stirpe ruinam.
Pœna eadem, tentare modos suffiminis ausum,
Vrgebit: quòd in ære, manu tundente, minutum
Artificis, stacte, thus, galbata, aromata, costum,
Ponderis æqualis, fuerit; mistumq;, loquenti
Halabit mihi sanctus odor, testem ante Tabernam.
En operum istorum, lectus mihi, filius Vri
Beseleel, exactor erit: Quo, stirpis Iudæ,
Atq; mei pleno, melior nemo, ære, vel auro,
Vel ligno, vel honore eboris, vel marmore secto,
Vel gemma, argentoue, rudes animare figuras.
Proximus huic, de stirpe Dani, Achisamecha propa-
Ooliab, pluresq; alij, certaminis vnà (go,
Decurrent (me dante) manu solerte laborem
Edictum. Nunc ergo tuis, mea Sabbata, manda,
Deducant in honore, meæ rata pignora mentis,
Me docti Dominum esse Deum. Quæcunq; profanans,
Hisq; aliquod saltem ausus opus, morietur, & æuo
Excidet. An sex esse dies operum, inde quietem,
Non satis? Omne diebus opus ceu nobile mundi
Expleuit sex, arte creans, & deinde quieuit:
Sic tu sex operare dies, tandemq; reside.
His dictis, tabulisq; datis, quas pollice dextræ
Duxerat ipse suæ, finem dedit ore loquendi.

BIBLIDOS
Liber ſextus.
I. MIRACVLVM.

Cunctante Moſe, Populus Deos Aaronem poſcit duces, isq; ſua quemq; ornamenta: Et Vitulo inde formato, ferias indicit. Oblatis ergo ſacrificijs, epulæ inſtituuntur, & choreæ. Quas Deus abominatus, dimittit Moſen. Qui audito per caſtra ſtrepitu, proiectum frangit Decalogum, euertit conflatile, fratremq; idolatriæ arguit. Mox ad vocantem, Trib. Leui in ſua ſæuit viſcera: Illo factum non improbante, ac diuinitus aut veniam, aut ſui ipſius interitum depoſcente, ſed ſuum facere, nec diuinæ iræ modum præſcribere, & caſtra mouere iuſſo, abſq; Deo tamen. Eò lugens populus, ornatum exuit. Tabernaculum etiam extra caſtra tenditur, Deo coràm loquente Moſi, deſideranti fruſtrà maieſtatis intuitum.

Intereà indignata moram lenti Augurij iſto (na nobis
Ad Fratrem clamore ruit Plebs: Numi-
Præuia, fac. Neſcimus enim, quæ ſera retardet
Segnicies in monte ducem. Iubet ille, ſuorum
Atq; ſuas, inſigne ferant glomeramen, inaures.
Allatas ſimul, igne domat; Vitulumq; figurans
Format; & hæc ſibi Signa viæ clamantibus, aram
Erigit, ac cras feſta, Deo ſolennia, ſacrat
Præconis voce. Orta dies vbi, tota voraces
In flam-

In flammas holocausta cadunt, epulante gregatim,
Et placidos ducente choros per mutua vulgo.
Quæ dudum iam indigna ferens, his vocibus irã
Faticano proferre Deus: Decurre, videq́;,
Quid populus, tibi ductus, agat. Deêrrauit, eundum
Qua dixti, regione viæ; & sibi Sculptile finxit
Arte, salutauitq́; deos libamine Sacri,
Et Pharia de sede, duces, planè impius. Ausum,
Excindam largire, mihi gens magna futurus.
Ille precans, contrà: Quas in, tua gaudia, Gentẽ,
Parturiet tandem ira minas, ita robore magno
Eductam? Vel probra Phari vis? Fraude necandos
Per montana, genusq́, sua cum stirpe terendum,
Elicuit. Reuocêre Deus, culpamq́; remittas,

Thariadæ memor, Isaaci, Isacidæq;, tuorum;
Sæpè quibus, te teste probans, promissa dedisti,
Victuros numero astra, polis affixa, sibiq;
Pacta diu fatis, habituros arua nepotes.
His precibus cedente Deo, defertur, vtranq;
In saxo cælata tenens præcepta, tabellam.
Cùm motus distante comes clamore: Quid, inquit,
Audio plebeium per Martia castra tumultum?
Ast ego, dicta secutus herus, nil tale, sed hymnos.
Iamq; gradus in castra ferens, Apinq; chorosq;
Indignatus, humi iactis fractisq; tabellis,
Montis ad ima, bouem arreptum vi vindicis igni
In cineres dedit, hos & aquis inspersit, in haustus
Communes. Aaronem etiam trucis arguit ausi,
Crimen obumbrantem; sibi parceret, antè capacem
Qui scelerum nosset populum, taliq; molestum
Voce sibi: Fac, esse deos securus, eamus
Auspicibus quibus. Huius enim quæ perdita Mosis
Caussetur fortuna moram, ignoramus. Et aurum
Prolatum flamma domui, hunc reddente Iuuencum.
Tum, sicut castrorum aditu perstabat, & hosti
Nudatum vulgus capita aspiciebat: Adeste,
Vociferans, mihi adeste, Deum quicunq; professus.
Ad vocem exiliêre, Leui Tribus omnis, & ense
Sicut erant moniti, per inertia castra vagati
Fortiùs iuerunt cognata in pectora stricto.
Hausit & vna dies hominum tria millia fermè
Vndecies; ferale sacrum plaudente, nouisq;
Postridiè culpante scelus populare querelis;

Vot

Vota tamen ſpondente, Deum exorantia, Moſe:
Nec ſolùm ſpondente, ſed hæc tentante: Popellus
Iſte nouos ſibi fortè deos dum finxit in auro,
Admiſit gentile nefas. Sed id, oro, benigna
Aut venia dignare, preces audire paratus,
Aut vitæ me erade libro. Eradetur, olympi
Rex ait, auſus acerba mihi quicunq; : regendum
Tu modò, definita tibi, duc vulgus ad arua,
Te famulo præeunte meo. Sua tempora pœnæ
Ipſe legam: Legitq; , ſuperſtitionis Aaron.
Verùm age, plebs & abacta Pharo, hinc tendatis ad
Iam certas tibi, iamq; tuis olim, vbere largo (oras
Quæ lactis, quæ mellis eunt. Meus angelus antè
Vertetur, cedetq; tibi vetus incola terræ;
Me ſine, ne (ceruicis enim es duræ) inter eundum
Depereas. Quæ plebis vbi vox venit ad aures,
Pro decore ornatuq; ſui, luctum omnis amauit.
Inculcanſq; priora Deus: Ceruicis abundè
Hic populus duræ, auſa luet ſemel auſa, terendus.
Nunc cultus depone tuos, ego videro deinceps.
Dixerat. Et poſuêre humeris velamina iuſſi,
Orebo ſub monte. Procul Conopea caſtris
Amramides quoq; dicta nouo ſibi nomine ſacri
Fœderis, intendit: rata quò reſponſa petitum
In dubijs, efferre pedem plebs tota, ſimulq;
Fatilego egrediente, ſuis defixa caſarum
Liminibus, viſu ipſa ſequi modò terga, ſolebat.
En ſubitò obſcurare ſacras circùm, omnibus ora
Intentis demiſſa, fores ſpiſſi aëris vmbra:

Ac facie ad faciem, ipse loquens, homo sicut amicū,
Amramiden ambire Deus. Nec, castra vicissim
Illo adeunte, puer Nunides cedere quoquam.
Hîc Vates vrgere Deum: Per inhospita porrò,
Me duce, Gens eat ista, iubes, nec (parce) laboris
Quo tanti consorte, doces. Si nomine notus,
Si gratus tibi dicor, age, & clara exere vultus
Ora tui, propiusq; patens hanc aspice Gentem.
Et rursùm, anteriora sua ostendente viarum
Indicia, optatiq; soli certa ocia fessis,
In dicto perstare: Tuo nisi deuia ductu
Ista relinquamus nunquam. Quî namq; sciamus,
Plebs mecum, nos esse tibi cordi, iueris ipse
Ni prior, vt sic gente procul celebremur ab omni?
Plus etiam, accipiente preces moderatiùs illo,
Poscere: Quin, sit quanta mihi tua gloria, pandis?
Pandam, ait ille, tibi omne bonū, Dominiq; vocabor
Nomine, te coram, atq; dabo veniamq; fidemq;,
Corde minas ponente, quibus consensero, votis.
Et nostri concessa tibi quò copia vultus?
Me spectans, non viuet homo. Tamen ecce potestas
Me standi penes, esto tibi, super ardua petræ:
Et iam maiestate mea te præter eunte,
Rupis in ore, mea te dextra abdente, latebis;
Dum dempta præuectus ea, tibi terga videnda
Dem mea, sed faciem spectandi iure negato.
Nunc igitur tabulis alias è marmore fractis
Assimila, quibus illa priùs mandata, recidam:
Et primo cras Sole veni, Sinaiq; bicornis

Verti-

vertice sta. Tibi nemo comes succedat, & infrà
Nō hominū quisquā, aut pecorū quodcūq; vagetur.

II. MIRACVLVM.

Instauratis tabulis, Moses Dominum itineris denuò vbi poposcit ducem, ac fore, repetitis promissionibus, non citra mandata peculiaria, audiuit, ad suos redit illustrior. Cognita verò Dei voluntate, populus struendo, fabris diuinitus excitatis, donaria cumulat Tabernaculo. Quod tandem perfectum, erectumq; solenniter, Dei maiestate impletur, castra mouentem populum interdiu nube, at noctu lumine quodam comitante.

Fit dictis mora nulla. Iugo simul ille petito
Constiterat, de nocte vigil: cùm nubis in vmbra

Descen-

Descendens abeunte Deus, sic voce vocantem
Audit: Habes qui sceptra poli, miserensq; bonusq;
Et patiens veraxq;, tuæ penetralia mentis
Qui reseras in mille gradus, qui crimina donas,
Non vllo excusante tibi sua, quiq; nepotes
Maiorum delicta facis luere ordine certo:
Si charus putor esse tibi, comes esto viarum
Nostrarum. Ceruicis enim plebecula duræ
Hæc, veniæ clementis eget, te rege recepto;
Audit, humiq; genu posito pronum, erigit istis:
En pacto stans, luce palam, miracula terris (dum
Non vllis audita, geram, vt, quod adorno, tremen-
Hic populus suspiret opus, modò iussa capesse.
Cedet Amorrhæus, cedet Chananæus, Hethæus,
Cumq; Pherezæo, Heuæus, mihi pulsus, auitis
Cedet Iëbusæus agris. Tunc fœdera posce
Nulla viros, damnosa tibi. Quin funditus aras
Prorue pollutas, rape signa, & deijce lucos.
Illorum haud venerare Deos. Deus æmulus vnus.
Neu socieris eis: ne cui celebranda rogatus
Ad sacra, sollicitére, dapes libare profanas,
Externasq; ambire nurus, quæ sacra suorum
Accubitu genioq; deûm insidiosa nouantes,
In peius manifesta tuis sint causa ruendi.
Nulla pares Idola. Notes hunc fœderis ictum,
Quæq; priùs mandata dedi, memor omnia serues.
Tum noctes in monte decem quater ille, diesq;,
Tam Cereris quàm fontis inops, descendit, in vlnis
Fœderis edictiq; ferens vtranq; tabellam.

Et fa-

Et faciem radiare suam ex afflante Tonantis
Alloquio ignarus, plebemq; stupere stupescens,
Nil quicquam trepidaret, ait, veloq; supernè
Tectus, ad auritam dudum, diuina canebat
Per solitas responsa vices: idemq; retectus
Ora, fruebatur noua fata loquente, Iehoua.
In cœtu vix iussa DEI narrare frequente
Cœperat, & sua quisq; sacros conferret ad vsus
Scenarum, exhortatus erat; cùm spontè metalli
Omne genus, lanas, vestes, gemmasq;, Setimq;
Ligna, profuderunt, oleumq;, sine ordine, vatis
Ante pedes, matrum atq; virûm chorus omnis, in-
Armillas, & dempta suo redimicula collo, (aures,
Craterasq;. Quibus fabræ celeberrimus artis
Beseleel, & maior cone, relinquo, minorue,
Ooliab, iunxêre manus, operumq; laborem
Sortiti, domuêre cauis fornacibus æra,
Aut viuos duxêre rudi de marmore vultus,
Aut stantes traxêre rubro subtegmine telas,
Aut dextræ solertis acu pinxêre figuras,
Ingenium stimulante Deo, digitosq; regente:
Vt spectans, & vota ferens plebs Sole renato,
Non modò miraretur opus, sed munera semper
Muneribus cumularet. Ei dum præco, quiescat,
Diceret, artificesq; modum rerum esse, monerent.
Ergo Tabernacli compage per omnia tandem
Archetypum referente, Deus quem culmine montis
Legifero signârat, & omnibus arte paratis
Ad cultus ritusq; sacros, cœlestibus augur

Ilicet

Ilicet impletus monitis, ſacrauit honore
Optatam maiore diem, quæ prima ſecundæ
Æſtatis Lunæq́; : Sua Conopea ſtabant
Quando baſi, tectoq́; ſuper, ſed fœderis Arca
Intus, obumbrata velis, menſaq́;, ſuperq́;
Hanc tripode, & cruſtis, candelabroq́;, ſuisq́;
Ordine lampadibus. Poſt ſuauibus aurea latè,
Ex veli aduerſo, ſpirabat odoribus ara.
Hinc alia in foribus, quæ tota holocauſta vorabat.
Tum labri propè ſtantis aqua, Secreta Sacerdos
Seu peteret, ſeu fortè gradus efferret, eiq́;
Conſortes nati, palmasq́; pedesq́; lauabant.
Scenā etiam circum atq; focos, ſola plana patebant.
Nec mora, caligo ſuper impendere, Deiq́;
Maieſtas implere locum, arceretur vt ipſe
Introitu Moſes. Et ea cedente, mouebat
Per turmas mox caſtra ſuas, pendente ſupernè
Iſraël dimenſa loco quocunq;, locabat.
Quippe die nubes nigrans Conopea texit,
Nocte iubar, ſpectante domos per quaſlibet omni.

III. MIRACVLVM.

Dominus de Tabernaculo leges ſacrificiorum, delictorumq́; expiandorum, & ſucceſſionis ordinariæ ſancit ritus. Quos expediens Moſes, in concione Summum Pontificem ſacris initiat, Tabernaculum, & ad id pertinentia, conſecrat, debitisq́; ſacrificium ceremonijs auſpicatus, Sacerdotes ad Veſtibulum præſtolari iubet.

Laxa-

Laxatis autem penetralibus, alta viciſſim
Ora Deo ſoluente, ruit vox talis ad aures
Amramidæ: Referenda tuis, quæ mando, memento.
Facturus mihi ſacra, pecus, maiusúe minusúe,
Segreget. Atq; holocauſta boum dans, maſcula citra
Det maculam, Scenæ ante fores; & tempora, primũ
Tacta manu, rotet enſe, meamq́; ita mitiget iram.
Aronidæ verò reſpergent ſanguine circùm
Altare, & nudata ſua cute membra, pedesq́;
Cum fibris lotos, ponent ſtrue, cuncta Sacerdos
Quæ mihi ſuccendens, gratos adolebit odores.
Sic ouium dans, caprarumúe holocauſta, det agnum
Anniculum, ſine labe, pari ritu eius, ad Arcton.
Aſt auium dans exta, iube, det turturis exta,

Seu pulli, eduxit nuper quem Chaonis ales:
Sanguinis & guttas iugulo demittat ad aram,
Cumq; gula abiectis pennis, triuialis ad ortum,
Quà cineres sentina capit, modò torqueat alas,
Et mihi suffitum, facto cremet igne, Sacerdos.
Liba litaturus, similæ libamen, oliuo
Aspersum, cum thure litet; doniq; Minister
Pugillum, & thus omne, notam gratæ offerat aræ,
Quæ super his, Aaronis erunt, & pignoris eius.
Liba ita, subiecto clibani tosta igne, daturus,
Triticeæ det liba dapis, lagana azyma, pingui
Vtraq; tincta oleo. Sartago sit azyma libi,
Fracta minutatim. Sic quæ craticula pinsat,
Azyma sint quoq; crusta, oleo lita, certa minister
Quæ monimenta, & grata mihi, comburet in ara.
Sumet Aron reliquum. Libamina mellea nulla,
Nullaq; fermentata volo. Volo munera saltem
Primitias horum, sed non suffimen in aris;
Salsa tamen, quæcunq;. Parans donaria frugum,
In farris terat illa modum, sed torrida flammis,
Atq; oleo madefacta, ferat cum thure, litandas
In segetem surgentis adhuc vix frugis, aristas.
Victima pacalis, seu bos, seu bucula, lectus
Siue aries, seu forsan ouis, vel capra, vel agna,
Labe vacet: tum tacta manu caput, occidat ictu;
Et famulo spargente, cruor circùm imbuat aram.
Qui sed adeps extrà & vitalibus intus adhæret,
Ac renes, quiq; ambit eos, quiq; ilia cingens
Vestit adeps, rarumq; simul, quo clauditur hepar,

Reticulum, sacri igne foci incendantur odores.
Omnis adeps mihi sanctus erit. Nihil eius, in æuum,
Rellligio extiterit gustare, nihilq; cruoris.
Accidat, vt temeret mea iussa qs inscius, Vnctus
Præcipuè, si fortè mali rem pronior ausit
Exempli, Scenæ ante fores sine labe iuuencum
Constituat, tactiq; manu caput antè bipenni
Guttura perfringens, in Scenam sanguinis haustum
Inferat, & digito libatum, terq; quaterq;
Spargat in aduersum veli, interioris & Aræ (dæ:
Cornua; Sed bibat omne basis reliquum ima secun-
Atq; nefas eadem exta pient, quæ pacis habentur,
In cineres data; pelle, fimo, pede, viscere, collo,
Quà cinerum sentina iacet, castra ante, crematis.
Omninò par ritus erit, pro crimine vulgi,
Ignoto, tentante meam tamen acriùs iram,
Vt Procerum contacta manu cadat hostia, taurus:
Et sacer admissa pro culpa Principis, hircus,
Proq; nota cuiusq;, rudis vel capra, vel agna,
Ad lacrymas, ad vota rei, sua dante ministro.
Aut oculis, aut aure notans conuicia linguæ
Insanæ, reticensq; reus. Reus omnis habendus,
Immundum, exceptumue feris, aut fortè caducum,
Reptile, seu quodcunq; pecus putre, nescius idem
Immundus, non mundum hominem qui pollice tan-
Obligat aut qui verba fide, faciendaue: rectè (git:
Vel malè, nec rata deinde tamen, peccasse putetur
Ipse sibi, idcircoq; dolens, gregis offerat agnam,
Seu capram, culpæ consueta piacula. Turtur

His demptis, explere vicem, vel Chaonis idem
Ales, vterq; duplex, poterit. Quorum alter, vt an
Monstratū est, iuguletur, amet tradi ignibus alte
His etiam si pauper eget, sine thure oleoq;
Portet Ephi decimam similæ partem, eius & vnu
Pugillum sacra flamma voret, noxamq; repurget.
Sacrilegi non spontè, aries tener hostia, siclo
Sacrorum gemino emptus, erit; damniq; repensi
Quinta sacerdoti pars accumulanda sequestro.
Depositi commissa negans, aut iura resoluens,
Vel per vim vel fraude nocens, amissaue celans,
Siue canis quem dente petens, aut conscius ausi
Illiciti, cum parte simul quinta, omne reponat,
Et mihi lanigerum, culpam qui dignior æquet.
Morem autem Sacri esse iube talem: Ignis alatu
Hic pernox, altare super, famulusq; ministret
Carbaseus, braccaq; femur succinctus: opertos
Hinc cineres, mutato habitu, castra efferat extra.
Luceat assiduè iste focus. Ne flamma residat,
Quottidiè super almus adeps & ligna struantur.
Istaq; lex Aaronis erit, sobolisq;: Ferendo
Liba, ferant similæ pugillum oleiq;, superq;
Thus omne, incendantq; mihi suffimen in ara:
Relliquijs epulentur ij ad Proscenia soli,
Continua generis serie, procul inde profanis.
Qui vittas successor habet, documenta datur
Prima sui, decimam æquet Ephi, sartagine tostam
Atq; oleo; & partem vrat eam, Titane cadente,
Hanc surgente: nec inde fames quæcunq; leuetur.

Qui

Quo fumant holocausta loco, cadat hostia noxæ;
Nec nisi sacrorum famulis cibus. Atq; cruore
Illius aspersus feruente, lauetur amictus:
Fictilis & frangatur, aqua purgetur ahena
Olla, Sacerdoti cedet cutis, atq; caminus
Liborum quod, sartago, craticula torret,
Siue oleo madidum, siccumúe, quibuslibet æquum.
Dona animi grati data sponté, fac esse placentas
Et lagana, & similæ crusta, azyma quæq;, liquore
Tincta olei; quibus ima basis quadra pista locetur
Ferméto: tantùm vnde mihi (qd enim amplius) vnũ.
Quod superest, famulo omne dico, qui cæde cruentat
Altare: Ac de carne nihil Sol spectet edenda
Crastinus, hac quoq; sponté data, votaúe: relictum
Si spectet quid forté, fame consumat; at igne
Tertius, & quid eo inde cibi gustare quis ausus,
Præsertim tactu anté rei quoq; sordidus atræ,
Stirpe sua excindetur. Ouis, bouis, atq; capellæ
Nequaquam comedatur adeps: nonnullius vsus
Ex morsu tamen esto feræ, & de corpore quouis
Exanimi, verùm esca minùs. Non esca volucrum
Non pecudum cruor vllus erit: Cruor esca fruenti
Excidium ne triste ferat. Cui victima pacis
Offertur, liborum etiam stata sacra ferantur,
Et dextra teneatur adeps cum pectore: Sacrum
Deinde, litet, sumatq; sibi Popa pectus, & armum.
Pontificem nunc vade, sua statione locatum. (casset
Iuit, & in coetum, ante fores Scenæ, omne vo-
Vulgus vbi: Cum prole subi iam munera Frater

SanĉtaDei tribuentis , ait. Dicto ocyùs omnes
Lauit aqua, patremq́; ſtola, quæ linea, veſtit,
Ac Zona ſtringente ſinus ſuccingit, & aptat
Cum tunicis humerale, decus quoq; pectoris, ipſum
Cui Verum & Doctrina inerat , capitiq́; tiaram,
Lamina per frontem deſcendat vt aurea, ponit.
Hinc balano Scenam vngit,ea & contenta,ſacrati
Ter ſpargens aram atq; quater , vaſa omnia, tri
Et baſin, Aſſyrioq́; caput perfudit amomo (la
Pontificis. Sed & ipſa dedit velamina natis
Cum cinctu tæniiq́;. Manu quem tangeret Aron,
Quem nati, præ fronte, Sacrum pacale, iuuencum
Conſtituit, digitoq́; rigans circùm imbuit aram
Sanguine, ſubiectamq́; baſin. Pinguiſſimus autem
Complexu qui cingit adeps vitalia, rete
Et iecoris, geminiq́; ſuo cum ſumine renes,
Sacratos altare ſuper ; cum carne, fimoq́;
Exuuiæ, accenſos poſt caſtra, feruntur in ignes.
Additur huic holocauſtum aries, in certa ſec
Fruſta,ſacerdotumq́; manu caput ille nouorum(
Tangendus, bifidosq́; pedes atq; exta lauandus,
Summa cruentaturus item conſperſibus ara,
Suauis odor. Stetit alter ei comes inde, manusq́;
Contactu, repetita cadens in vulnera, flumen
E patulo calidum ore dedit, quo dextima partim
Auricula, & pollex cuiuis manuumq́; pedumq́;
Intepuit, partim ara : Suos reliquum iuit in vſu
Nam Moſes Cererem, laganum, libumq́; caniſtr
Flaminibus deprompta nouis dedit azyma, cum

At

Armo adipem; coramq; Deo sublata, recepit,
Ac dulces, altare super, succendit odores.
Ipsum etiam, sacrum antè Deo, confine papillæ,
Testatus partem esse suam, quo suauiter ara
Spirabat, sacrata virûm indumenta cruore
Et casia tetigisset vbi, ad Proscenia carne
Vescentes coctа, panes adhibete canistro
Contentos; analecta, refert, vtriusq; crementur:
Et faciles ad iussa Dei subeunda, dierum
Hic septem tolerate moram, mortemq; cauete.

IIII. MIRACVLVM.

Reuocato in concilium populo, spes videndæ cœlestis gloriæ fit: inq; sacrificij vsum postulantur pecora. Quibus in medio constitutis, Aaron primitias suas celebrat: & ijs peractis, fratrem in Sancta Sanctorũ comitatur. Vnde redeuntibus, ac plebi benedicentib⁹, Dei maiestas apparet. Ignis insuper Tabernaculo exiliens, sacrificiũ absumit.

PAruerant: Ipsisq; simul patribusq; vocatis,
Octauum ducente diem Sole, incipit idem.
Cornigera bos fronte minax, ariesq;, piaclum
Ille stet in medio, hic holocaustum. Et vtroq; locato,
Stent alij duo rursus, ait, sine labe, bidensq;,
Et caper, & vitulus, penes & libamina quemq;,
Omnipotentis honos, hodiè quem nosse licebit.
Stantibus & cunctis, vulgo quoq;, plura moratus,
Pontificem Sacra bina monet, plebiq; sibiq;
Instauret, geminaq; fauens prece numen adoret.
Confestim ille adstare foco, vituloq; litato

Errores abolere suos, & sanguine, natis
Suscepto, altaris respergere quattuor oras,
Imaq;. Tunc adolere rogis adolenda, forisq;
Vrere comburenda. Dehinc holocausta ferire,
Atq; cruore, suis excepto, tingere summum
Circuitum: lota exta, pedes, caput, omnia casim
Membra superstruere, & flammis adolere coruscis.
Pòst etiam proferre caprum, pro plebe piamen,
Nec non libamenta, holocaustaq;, simplice ritu,
Lanigerumq; bouemq; modo anteriore litare;
At pectus dextrumq; torum sibi sumere donum,
Et populo bona vota, manu signante, precari.
Primitijs, ad iussa Dei, sic ritè peractis,
It fratri in Secreta comes. Foribusq; reclusis,
Vota retractauére: Dei cùm gloria coram,
Quanta stetit progressa casis, stupefactaq; visu,
Et supplex, non laude Dei sine, plebe reluxit:
Atq; adytis effusa, holocausta adipemq; per aras
Correptũ, quasi fulgur edens sata, flamma vorauit.

V. MIRACVLVM.

Duo filiorum Aaronis alienum ignem offerentes, horribili exẽplo pereunt. Ea de causa patri & superstitibus, quomodò in administratione sacrorum se gerere debeant, præscribitur, cum narratione, quæ animalium mensis adhibenda, quæ minùs. Huic leges de puerperis, de leprosis, de menstruosis, de capro emissario, de coniugij gradibus, deq; quibusdã ceremonialib. & politicis succedũt.

SEd Nadab Abiuq; furor, qui nescio, mouit.
Iniussas (heu) thura suis petulanter acerris,
Offenso

Offenso damnata Deo, congessit vterq;
In flammas. Niger ecce vapor penetralibus altis
Exiliens, auideq; petens, elisit anhelos.
Sortilego clamante: Deum deprendo, locutum:
Allapsis mihi, sanctus ero, populoq; verendus:
Et, tacito cùm flere pudor terrorue parenti,
Præcipiente: Sati Patruo Oziele, Misaël
Elisaphanq;, agite, ite, adyti de limine functos
Efferte extra castra. Mora sine, corpora iussi
Extulerant, induta suis vt fortè iacebant
Sindonibus. Patri verò, Eleasarq; Ithamarq;
Fratribus, Amramides Senior solatia luctus
Voce notabiliore parans, perrexit, &, absit,
Inquit, vt aut nudare comas, aut pectora cultu
Tentetis, ne fata, nihil vos tale merentes,
In casus aliena trahant: diuinaq; gentem
Inuoluat totam ira. Gemens, hoc igne dolorem
Exaturet sinite, illa: pedem nec vertite quóquam,
Vt vobis sit vita super, sacro vnguine tutis.
His dictis mandata Deus sua iunxit: Aaron
Tuq; tuiq;, adyto successuri, omnibus annis,
Noueritis vitare merum, formidine mortis:
Vt mundum immundumq;,sacrum simul atq; profa-
Sobrietas dinosse queat, præscriptaq; Legis, (num
Per Mosen repetita meæ, docuisse docendos.
Mandantem, sic ipse subit: Libaminis omnes
Relliquias, armumq; suo cum pectore, vobis
Pulpamenta, locis tantùm consumite sacris,
Hinc nati & natæ, inde pater. Nec dum ista locutus,

Oblatum

Oblatum pro labe, oculis circumſpicit hircum,
Et tandem ambeſum igne pauens, ex fratre nepotes
Increpat hoc ſermone duos: Quæ parcere ſuaſit
Sacratis mens læua cibis? ita crimina vulgi
Fertis? ita his ſit vt ira minor diuina, rogatis?
Addo, quòd in Secreta nihil de ſanguine latum,
Quà genius curandus erat. Data victima noxæ
Eſt hodiè, contrà infit Aron, holocauſtaq; flammis;
Et caſus, quod tute vides, tulit: atq; duorum
Funera natorum plangens, epularer? & ipſas
Ambirem, ſubitis lacrymas dans manibus, aras?
Fratre nihil reddente, Deus ſic fatur vtriq;:
Lex aliàs hæc eſto dapum. Quod diuidit vngues,
Omne animal, manſumq; cibum quod ruminat, ora
Veſtra iuuet. Non vlla iuuet, quod ruminat, vngui
Nec bifido, ſub faſce gemens eſt quale camelus,
Et lepus, & gaudens habitare cuniculus antris,
Porcus item, fiſſo quamuis pede ruminet eſcam
Immundus. Nec edule, in aquis, nec tactile, pinnis
Et ſquamis quodcunq; caret: Sed edule, quod illis
Armatum eſt. Volucrũ iſta etiam ſint nomina tetra.
Gryps, aquila, accipiter, niſus, cum vulture, ciris,
Miluus, onocrotalus, coccyx, halyætus, hirundo,
Cenchris, epops, coruus, gulo, pica, ciconia, cornix,
Struthio, porphyrion, mergus, ſtrix, noctua, bubo,
Otis, olor, larus, ibis, erodius, icterus, & quæ
Veſpere, quo volitat, de ſero dicitur, ales,
Et quadrupes quæcunq;. Ferens, tangenſue cadauer
Tale, dies dum cedat, erit pollutus, & eius
Veſti-

Vestitus purgandus aqua. Sed nomina faxo,
Quadrupedũ licet, ac per humũ sua mẽbra rotantũ,
Apta cibo sint, crura quibus prælonga retrorsum,
Attacus, bruchusq́; , ophiomachus, atq; locusta,
Necnon his cognata. Ne fas ita, condier aluo,
Reptilium hæc: Ictis, mygale, mustela, lacertus,
Cæcula, ventorum quæ bestia pascitur aura,
Stellio, mus, bufo, scincus, crocodilus, echinus,
Talpa, suum & cuiusq; genus. Quid? vasa quòd horũ
Lignea contactu fœdantur, & omne, lauandum,
Fictile frangendum, noctem ducentibus astris.
Ipsa etiam, quæ lauit, aqua, & cibus ipse, lauante
Polluitur, potusq́; : minùs tamen vnda, scatebra,
Et puteus, sementis item: maculatur at vda,
Viscere tacta. Manu quisquis, vel dente lacessit
Exanime, indumenta lauet sua, Sole cadente.
Sit morsu violare nefas, quod pectore prono (multo.
Verrit humum, quod & ipsa mouet pede corpora
Sic sancto mihi sancta duci Gens esto Deoq́;.
Facta grauis, puerumq́; parens enixa, iacebit
Septem adeò non munda dies, dum menstrua soluat.
Octauo recutitus erit puer, ipsaq́; sacri
Nil quicquam tactura, dies ter in ordine denos
Tresq́; puerperio dabit. At enixa puellam,
Hebdomadas impura duas erit, atq; latebræ
Præscierit duplicare dies. Tunc ignibus agnus
Anniculus sistetur ei, pullusq́; columbæ,
Aut turtur, qui tota piet delicta, Tabernæ
Vestibulo: Sacrumq́; mihi feret ista sacerdos

Paca-

Pacator. Si dura negat fortuna bidentem,
Tum poterit supplere vicem, sine lege, columbæ
Vel fœtus, turturúe, duplex is vterq;, cremandus
Alter, obumbrandis purgandæ lapsibus alter.
Pruritu cui fortè cutem carnemq; marisca,
Aut scabies cum pure notat variata, leprosum
Testificans, sistetur homo noscentis ad ora
Pontificis, vel natorum cuiuslibet huius.
Isq; pilos albere videns, carnemq; tumere
Præ vomicis, ipsam esse lepram censebit, & ægrum
Secernet. Sin carne latet quis candor, & æquant
Signa cutem, suus estq; pilis color, abdet eundem;
Atq; iterum hoc, aurora redit dum septima terris.
Si patet, haud serpsisse malum, tantummodò sim-
Quòd scabies, mundabit eum, velamine loto: (plex
Mundiciæ si lepra redit, tum deniq; lepra est.
Radices ea agente, cutemq; albere vidente
Flamine, mutariq; pilos, atq; vlcere carnes
Viuentes extare, lues matura putetur,
Nec claustris prensanda. Cutem sic fusa per omnem,
A capite inde sub ima pedum, quæ manat in artus,
Mundicies candoris erit: sed lepra, ministro
Promineat si viua caro inspectante: Nitescit
Si rursum hæc mutata, lepram non esse, liquebit.
Si restat, cedente malo, vel rufa cicatrix
Vel candens, extatq; cutis, lucente capillo,
Certa lepræ tunc signa patent: incerta, pilorum
Non vllo candore, nec excedente latentis
Peste cutem septem vsq; dies. Manifesta vicissim,
Si pars

Si pars, crudeſcente malo, ſyncera trahatur:
Nulla iterum, cohibente ſuis ſe finibus illo.
Vſtus homo qua parte ſui, ducente colorem
Candidulum, rubrumúe, pilis quoq; pure notatis,
Et cute tranſabeunte luem, eſt leproſus. At horum
Si nihil, eſt ſeſe abdat, opus; dum ſeptimus orbi
Lucifer exoriatur; & augeſcente dolore,
Eſt aliquid. Concluſa ſuis ſin puſtula metis
Hæſerit, in puro fuerit modò ſtigmatis index.
Vir papulis mulierúe, caput barbamúe peruſti,
Carne minùs ſuperante cutem, & flauente viciſſim
Necnon rareſcente coma, excludentur. At intra
Clauſtra, nihil ſi tale, dies ſeptem vſq; morentur,
Et tunc non creſcente malo, radantur, omiſſa
Illuuie, latitentq; iterum, nec ſordibus aucti
Intereà, indumenta lauent, iam mundus vterq;:
Immundus, recidente lue, & graſſante, tametſi
Flaueſcente coma. Sed flaueſcente ſub ipſam
Cenſuram, maculaq; procul fugiente, valebit.
Illius, iſtiusúe cutis tentata colore
In puris lucente modum, non lepra putetur.
Nec mox lepra putanda, fluant ſi vertice frontis
Calueſcente comæ. Sed ſi diſiungat earum
Flammeus interualla color deſerta, vel albus.
Ergo lepra quicunq; ſcatens, patiensq; receſſum
Flaminis arbitrio, diducta veſte, retecto
Vertice, velato ore, vagus ſe vocibus hiſcet
Impurum raucis, ſoloq; latebit in antro.
Palla notis vitiata lepræ, ſeu lanea, ſiue

Linea,

Linea, pelliceusq; rubris albisúe, probetur
Censori, septemq; dies claudatur, & istis
Si serpsit qua parte malum, mittatur in ignes:
Sin minùs, id quod lepra notat, mersetur in amne
Præcipiat, solitosq; dies concludat, idemq;
Expertus pòst, igne cremet iam rasile. Quòd si
Viderit arctatum esse vado purgante, reuellet
A solido: auulsum, nec mutatum, ignibus vret.
At verò stamen, subtegmen, & omne, secundò
Ablutum, maculisq; carens, tunc deniq; mundum.
Sed facti quis ritus erit? Vestigia castris
Efferet, occurrens mundato, & signa salutis
Aspiciens manifesta, dabit mandata sacerdos:
Ligna cedri, hyssopumq; ferat, cum passere bino,
Et coccum: Alterutrăq; auiū, ac reliqua illa, necatu
In testa, ad torrentis aquam, alterutrius oborto,
Ter spargens simul atq; quater salui ora, cruori
Immerget, missamq; suas dissoluet in auras.
Atq; ita lustratus, tunicis & corpore loto,
Castra quidem, sed tecta petat sua, septimus orbi
Vt primùm Sol axe diem vehit. Hocq; resectis
Ille comis, barbaq;, superciliisq;, pilisq;
Omnibus, ac lotis iterum cum corpore pannis,
Octauo, sine labe duos, iam purior, agnos,
Anniculamq; receptet ouem, libaminis offas
Tres similæ decimas, tinctas oleo, atq; lagenam
Hoc plenam. Quæ cuncta fores Scenæ ante, sacerdos,
Me coram, delicta pians, sacrabit, & agnum,
Quo flagrant holocausta loco, quo victima, cædet:

(Eius

(Eius enim eſt vtrumq; ſacrum) tingetq́; cruore
Extremum auriculæ dextræ, dextræq́; pediſq́;
Pollentem dextri digitum: Sic tinget oliuo,
In læuæ ſtillante ſuæ palmam (indice dextro
Antè quater ſpargens me coram terq́;, litatum)
Illa eadem: irrorabit item caput eius eodem,
Adijciens pro ſonte preces. Factoq́; piaclo,
Far cum cæſo holocauſto adolens, venerabitur arã.
Pauperior, quàm q̃ iſta queat præbere, det agnũ,
Det decimam dilutam oleo, det pinguis oliui
Metretam, gemino cum turture, ſiue columbæ
Prole dupla. Sit & iſta Sacrum pro labe, ſit illa
Igne mihi faciendus honos, octaua redibit
Mundiciæ lux quando, modo quo ſcilicet antè.
Quæ verò, ſi lepra domum quam turpet inerrans,
Cùm, per me promiſſa diu, venietis ad arua,
Purgandæ ſcribatur ei lex, quæritis? Index
Ibit herus: Quaſi lepra meas contaminat ædes.
Ac viſum ſubiturus eas, paulò antè ſacerdos,
Seruandum à contage, foràs ferri omne, iubebit.
Inde notans, documenta dari pallore, rubore,
Parietibus non æqua, ſeram mox poſtibus addet:
Ac luis incrementa videns, cùm ſeptima cœlo
Lux aderit, ſcabioſa tenet quos lepra, reuelli,
Et ferri in loca fœda globos, procul vrbe lariſq́;
Abraſi circùm ſcabiem; lateresq́; iubebit
Subſtitui cum calce nouo. Si deinde recurret
Lepra, ſacerdoti latè ſerpſiſſe notata,
Deiectæ rudus omne domus ad dicta feratur

Spur-

Spurcitiæ loca. Quiq;, fuit dum clausa, subiuit,
Ad serum pollutus erit. Quicunq; soporem,
Siue cibos in ea carpsit, purgabit amictum.
Non autem serpente malo, lustramina sedi (adde
(Quo ritu mundandum hominem modò diximus)
Vir quoq;, proijciens, carni quod semen adhæret,
Cum lecto, quo stertit, erit pollutus; & omnis
Id tangens, residensue loco, quo sedit, amictum
Et corpus purgabit aqua, cùm sydera vesper
Prima vocat. Purgabit item, qui membra, saliuam,
Sagma, thorum, dextram, & fœdum tactu ipsius o-
Attigerit. Frangatur, ei vas fictile tactum, (mne,
Lignea, perfundantur aqua. Liberq;, quiescet
Ipse dies septem, vestesq; lauabit in amne
Et sese: octauoq; mihi duplexue columbus
Vel turtur statuetur, eo portante, sub ipsum
Vestibulum. Quorum ille, popa peragente, piaclum,
Hic holocaustum, hominem saluans à seminis ictu.
Taliter emittit noctu qui semen, Olympus
Dum vertit se, fœdus aquis & fœda lauentur
Strata. Lauetur, ei iunxit quæ fœmina somnos.
Mensibus ægra suis, septem sit clausa diebus.
Turpat enim quodcunq; premit, quodcunq; retra-
Tantisper. Qui palpat eam, qui tangit ab illa (ctat
Contactum, maculatur, aquis cum veste lauandus:
Eius & affectæ substernens brachia collo,
Hebdomaden pollutus erit cum desidè strato.
Longiùs est immunda, suum perpessa fluorem
Longiùs: immundum, quod contrectatue, premitue.

Sanguine ſtante, dies ſeptem ceſſare, duosq́;
Turturis, aut niueæ pullos afferre columbæ
Octauo purganda, ſciet, quos more Sacerdos
Aſſueto, diuerſa litans mihi ſacra parabit.
Sic igitur curetis, amet mihi dedita plebes
Mundiciem, metuatq́; meæ Sacraria ſedis,
Sordibus immoritura ſuis niſi, lædere probro.
Hinc Moſen ſermone tenens, poſt fata nepotum
Triſtia: Dic, ne frater (ait) penetralia crebrò
Ima petat, niſi fortè velit, ſub imagine nubis
Me præſente, mori. Liquidis vbi fontibus artus
Perluerit, niuea veſtitus ſindone, tectus
Anteriore ſtola, collectus in ilia balthêo,
Velatusq́; caput mitra, mihi lacte iuuencum
Fraudatum primo ducet, ſocio ariete, nec non
Rurſum alio, & gemino plenis ab ouilibus hirco.
Hunc &, ad introitum, ſignârit ſorte piaclum
Non dubia; in loca ſola humili prece miſerit illum.
Tum ſibi vota ſuisq́; canens priuata, iuuencum
Mactârit, victurus. Item carbonibus aræ,
Ac pugillari coſto replêrit acerram,
Velum intra latè Sanctorum Sancta vaporans, (gẽs:
Aduerſamq́; quater tripodem & ter ſanguine ſpar-
Atq́; iterum id, populi feriens pro lapſibus hircum.
Nemo adytis interſit, eo ingrediente precatum.
Et referens ipſe inde pedem, oraturus ad aram,
Cornua per gyrum, vituli reſpergat & hirci
Sanguine, placandæ toties. Caput illius hirci
Deinde premens vtraq́; manu ferale, reumq́;

Opprobrij vulgaris agens, immittat eremo.
Hoc facto, Scenam repetat, cinctum exuat, illic
Ponendum, mergatur aquis, & tegmine sueto
Egrediens, holocausta sibi populoq; piandis
Pura litet, noxæq; adipem succendat in ara.
Qui verò in deserta caprum deduxit, amœnis
Cum cultu lustratus aquis, in castra recurrat.
Præstet idem, pro labe datos vitulumq; caprumq;,
Antè remollitis adytis vtriusq; cruore,
Cum cute, pelle, fimo, piceos qui misit in ignes.
At crimen commune semel, redeunte quotannis,
Septimus est qui, mense, dies bis quina resoluet,
Tam ciuis, quàm fortè tua qui sederit vrbe
Externi, numerantis eam meliore lapillo,
Offensamq; errore meam meruisse, dolentis,
Flamine pacatore, loco quem patris inunxit
Chrisma, cooptatumq; sacris stola linea velat.
Hæc etiam metuenda tuis, sci: Castra vel extra,
Aut intra, mihi colla bouis, capræue, vel agni
Ense secans, & danda negans in limine Scenæ
Dona, manus in fata graues sua cæcus habebit.
Dæmonibus sacra ferre, fruiq; cruore, per aras
Libando, cui lumen inest vitale, pianda
Vestræ animæ ob delicta, nefas enorme fatére
Ciuibus hospitibusq;, sua de gente terendis.
Effusum à venante feræ volucrisq; cruorem
Terra bibat. Laniata feris, qui mergit in aluum,
Seu vestras, aliusue, lauet cum corpore vestes
Immundas, dum demit equis iuga Phœbus: Omittes
Balnea,

Balnea, non impunè ſinu peccata fouebit.
Non animos exempla Phari (quā linquitis) vlla
Non Chanaæ (quò fertis iter) gentilia veſtros
Sic teneant, vt iura ſequi peruerſa velitis;
Sed mea, donatura ſui cultoribus æuum.
Quòd triplicis me ſola penes cuſtodia mundi eſt.
Nata, parēs, amita, atq; nurus, matertera, ſocrus,
Glos, ſobrinus, auus, frater, germana, nouerca,
Priuignus, gener, atq; leuir, patruusq;, neposq;
Cognatum affinemq; thorum probro horreat omnis
Incæſtare, ſuumq;, ſui & cuiuſq;, ſorores
Et thalamo miſcere duas, & menſibus ægram.
Idolo dare ſacra, ſuo de ſemine, Moloch
Horreat, & puerile decus temerare pecusq;
Concubitu (quia grande nefas) ſeu fœmina, ſeu vir:
Ne vobis data terra, ſuis velut antè colonis,
Talia, non toleranda mihi, ſceleratiùs auſis,
Infremat, eructetq; hominum portenta nouorum.
Mandatis agite ergo meis nil maius habentes,
Exemplo ſancti eſte meo. Mea ſabbata, ſpretis
Idolis, laudate. Meam quæ mitiget iram
Hoſtia, mox iuuet ora, die quo cæditur ipſo,
Atq; alio: dirum inde voret volo tertius igne.
Arua metens, ne rade ſolum, ne rade racemos
Falce putans: ſine, grana vagus legat hoſpes, egensq;.
Me Dominumq; Deumq; time: Reuerere parentes.
Non furto, non fraude noce, non ore bilingui.
Non iura me teſte loquax. Non vocibus inſons,
Non odio, non cæde caput furialiter vrge.

Non differ mercedem operi. Non despice surdum.
Non offende pedes cæci. Non ducere donis
Arbiter, vt succumbat inops, locuplesq; triumphet.
Non lætare probi casu. Non limina pulta
Mille salutator. Non vlli retia tende.
Offensas dedisce tuas. Te sicut, amicum
Dilige. Non brutum bruti in connubia solue
Diuersi. Diuersa solum non sparge per vnum
Semina. Versicolore tegi non appete cultu.
Serua, licet generosa domo, cui cognita furto,
Verbera corruptorq; ferent, ariesq; pudoris
Oblatus tollet, pacante Antistite, crimen.
Lætantes tellure data, virgultaq; terræ
Mandantes, quodcunq; ferunt, præputia tanquam
Fœda relicturis, ingens tetigisse sit horror:
Primitias mihi quarta dabit memorabilis æstas,
Quinta cibos vobis: sed non in sanguine carnes.
Omina non ludant vestros nec somnia sensus.
Non gyro formate comas. Non ponite barbas.
Lugentes signate cutem quoq; stigmate nullo.
Pignora vestra, nefas erit execrabile terræ,
Prostitui. Celebrare dies, mea sabbata, festos,
Præcipuus mihi cultus erit. Vos nulla magorum
Carmina, nulla arcana iuuent. Reuerentia cano
Sit capiti. Suus & sit honos alio orbe profectis,
In vestra est quibus vrbe locus: quoniā hospita vo-
Aegyptus fuit, vnde pedem comitante tulistis (bis
Me solo. Præcepta mea hæc implete, nec vlnæ,
Mensuræ, lancisq; dolo me temnite Numen.

BIBLIDOS
Liber ſeptimus.

AT veſtrûm quis fortè ſuo de ſemine Moloch
Dona ferens, impunè ferat? nomenq́; ſacrumq́;
Incæſtet penetrale meum? Moriatur, oportet,
Plebeio lapidum imbre, mihi execrandus, & ipſa
Stirpe recidendus. Quid? conniuente magiſtro
Iuris, eum cum ſtirpe, ſuo & plauſore, reuellam,
Euellam, conſuêſſe Magis & Vatibus auſum;
Exemplo ſancti eſſe meo vt diſcatis, & vti
His ſaltem, quæ mando, Deus. Qui probra parenti
Iactârit: qui iura thori temerârit honeſti:
Tentârit qui vincla nurus, aut vincla nouercæ,
Dedecorans ita labe patrem: peccârit amore
Quiq́; viri, capitale nefas nece penſet vterq;.
Cum genero nataq́; ſocrus mœchata, crematur.
Quem pecudis, quam raptat amor, det ſanguine pœnas:
Dent mixti, germana ſuo cum fratre: det ipſo
Cum ſecum ſociante thoros, quæ menſtrua ſoluit:
Det patris matrisq́; ſoror, reſoluta nepoti.
Cum glote incaſtus, patruiq́; vxore, penates
Orbabit. Vos ergò ligent hæc iura, colonos
Peiores ne terra ſuis eiectet alumnis.
Illa quidem ſcelerum antè capax, at flumina lactis
Nunc ſtillans, & mellis opes, vacat hoſpita vobis,

Me pandente,suisq; genus pellente nefandum (ru,
Sedibus. Immundum omne, trahit quod luminis au-
Vt mihi gens selecta,meiq; simillima sitis,
Parcite contrectare. Quibus furor entheus ignes
Afflat,agens rabida ora,domans & corda premen-
Obtriti pereant saxis caput ossaq; , Vates. (di,
Interpres verò ista meus,sibi dicta,teneto:
Ne,nisi lugenda charorum in morte parentum,
Et fratris,nulliq; viro quæ nupta,sororis,
Cuiusquam(dux ille licet populi) æger amictu
Squaleat,eradatúe comam mentumq;,nec vllis
Membra notis signanda secet, mihi sanctus,vt ara
Cum dapibus sacra,liba ferat. Non ille vocari
Vir fœdæ meretricis amet, neq; fortè marito
Dimissæ. Inficianda patri quo filia stupro,
Ardeat igne rogi. Summus quoq;,mando,Sacerdos,
Iure mihi,non sorte sacer,qui maximus inter
Germanos natu,vnguen olet,placandaq; tendit
Sacratas super astra manus, & tramate fulget
Sacrifico,nudare caput,conscindere vestes,
Busta,patris matrisq; licet,curare , pedemq;
Arcanis temerandum adytis efferre tremiscat:
Despecta vendente fidem,viduaq; , viroq;
Expulsa,& de plebe; sua de stirpe, marita
Gaudeat,ignorante viros. Hoc sanguine cretus,
Seu claudus,seu lucis inops,seu naris biulcæ,
Seu fracti pedis atq; manus,seu ramice rupto,
Seu gibbus,lippusue,tuens seu glauca,fluente
Seu scabie,aut quacunq; cutis prurigine fœdus,

Vel

Vel mutilus qua parte sui, libamina nulla,
Nulla meis dabit exta focis summotus, at extra
Vela, tenens se lege, sacro (sino) pane fruetur.
Sic epulis mihi turba datis vesci horreat: horrens
Id minùs, exitio ausa suo luet. Horreat, ipso
Quantumuis Aarone satus, quem lepra, fluensq;
Semen agit, dum sospes erit. Qui tangit & istum,
Et functi tactu immundum, vel reptilis, omnis
Deniq; non puri, mundus minùs ipse cadentem
Ad solem lustretur aquis, licitisq; fruatur
Inde cibis: sed nemo, alio satus orbe, nec vllus
Conductus, nec tecta eadem cum Flamine seruans.
Vescetur tamen emptus ei, & vernaculus omnis.
Plebeio quoq; nupta viro, nisi fœdere tædæ
Abrupto, nisi prole carens, nisi frigida lecto
In viduo, patriq; redux, vt virgo, palato
Primitias & sancta dabit. Quibus aduena casu
Pastus, ei quod adedit adhuc quintam hospita partẽ
Dona Sacerdoti simul & penetralibus, ipsi
Placandis, ne facta luat sua nescius, addet.
Isq; aliàs, ciuisq;, vouens aut exta, vel vltrò (ius,
Dans mihi, det, voueatq; marem gregis huius, & e-
Sed næuo sine, lacte dies septem vbere fotum;
Sed sine matre. Mihi sit vt acceptissima, totam
Este dapem, quo cæsa die est; vt numen honore
Ritè colar, quem posco Phari de carcere ductos.
Sex redeat de more dies labor actus in orbem:
Inde quies sacranda mihi. Solennia verò
Festa, priùs mandata, meum sint Pascha: sit inde

Ordine continuo lux quinquagesima: tandem
Scenarum, celebranda quibus monstrauimus olim
Ritibus, & memores genialis ad vsq; nepotes.
Vix ierat Moses arrectas plebis ad aures
Nuncius, vt mandata dari noua cœlitus audit:
Pallas inextincti ignis agas cumuletur in vsus
Lucida, quam succendat Aron in Fœderis Vmbra,
Me coram assiduè, astra poli vel Sole fugante,
Vel refugis præbente locum. Cum thure Sabæo
Sex hinc, sex illinc panes statuantur in ara,
Liba mihi, famulisq; cibus, per quæq; nouandus
Sabbata. Sub vocē ecce virum, cui mater Hebræa,
Nata Dabri, de stirpe Dana, Salomitha, paterq;
Pellæus, per castra minis alterna mouentem
Iurgia Ephratæo, atq; polo simul impia, vulgus
Audijt, & Deus ipse; iubens, vt carcere clausum
Ambigui quæ pœna domet dignissima, castris
Eijcerent, testesq; rei caput indice dextra
Pressarent, missisq; dehinc plebecula saxis
Obrueret. Lex ista Deum violantibus ore
Ciuibus hospitibusq; foret. Moreretur & omnis
Humana qui cæde nocens: qui sanguine bruti,
Pensaret par ille pari: & sua quenq; maneret
Talio. Nec mora, saxa rei rubuêre cruore.
Hinc Mosen in monte Deus quoq; talibus implet:
Quando, tibi quæ dono, nouis lætabere regnis,
Sabbata da mihi festa. Solum cole, consere vitem,
Et fructus vtriusq; puta, sex messibus. Anno
Succedente quiescat humus, latura ministro,

Conducto

Conducto, externoq; cibos, & pabula brutis.
Sole etiam voluente decem quinquennia, pacem
Communem terræ esse iube, iube & omnis auitis
Sidat agris, generisq; gradu. Crescentia passim
Sponte sua, sine carpat egens. Empture quid agri,
Aut precio extrusure, memor fidei, ordine retrò
Dinumeres annos frugesq; : Frequentibus aurum
Accrescat, decrescat idem breuioribus illis,
Iuris amore, meiq; metu, quò credita cultus
Tranquillo tibi reddat ager, cum fœnore magno.
Si, quid sis esurus, ais, neq; fortibus arua
Bobus arans, neq; falce metens, vbi septimus annus
Affuerit: tellure trium nascentia sextam
Aestatum supplere dabo, satiaberis vnde
Octaua nonaq;, nouo dum copia cornu
Ad plenum tibi fundat opes. Neq; terra perennem,
Namq; mea est, vobisq; meis indulta colonis,
Sub titulum venalis eat. Sit libera semper
Conditione sua, & tenui redimenda propinquo,
Mutua seu det is æra tibi, seu propria, fructum
Ex illo pensans quo tempore vendidit, aruo
Ad dominum redeunte suum. Sin prorsus egenus,
Nequaquam, quod reddat, habet, possessor habebis
Empta, reuoluatur dum quinquagesimus annus.
Sit ratio diuersa domus, quæ venditur intra
Mœnia: Ni precio illa suo, dum labitur annus,
Laxatur, propria eius erit, qui seruat, in æuum.
Villa, suburbanusq; sui lar iuris, agrestis
Scilicet, extiterit: Precio non antè redemptus,

Ad vete-

Ad veterem tamen ibit herum, cùm Iubila tempus
Exactum sperata feret. Sic tecta per vrbes
Leuitæ quæ priua tenent, redimi omnibus annis
Fas erit: atq; redempta minùs, redimentur in anno
Lætifico tandem. Sed nulla suburbia prorsus
Illorum venire licet, quia propria semper.
Da citra vsuram tenui inualidoq́;, petenti
Mutua; meq́; verere Deum, tibi Memphis ab oris
Inde ducē ad Chanaæ arua. Datum, quod cogat egestas
Mancipio, non vsq; operis seruilibus vrge: (stas,
Sit, mercede velut sudans, vel fossor, ad anni
Iubila designata, manu mittendus, & agris
Pignore cum famulante mihi, rediturus auitis.
Gens circùm sit serua tibi, sit & aduena, tecum
Sole fruens communi, & eo natum omne. Sit autem
Liber, habes quemcunq; tua de gente. Potenti
Externo si forsan inops succumbat Hebræus,
Seruitijs, quocunq; etiam redimente suorum,
Exeat. At verò ipse sibi redimendus, eorum
Expendat mercede dies & Iubila: Plures
Si fuerint, precium æquet eos; si deniq; pauci,
Mercedis ratione minus numeretur. At horum
Neutro libertus pacto, cum prole sit, anno
Lætifico, non semper aquam bibiturus herilem.
Me mundi rectore, deos ne sculpe colendos.
Ritè meos venerare dies. Mea iussa trementi,
Imbribus humectata feret pro tempore fructus
Terra suos, sua poma: Labris vindemia spumans
Excipiet sementis opus, te finibus æuum

Pacatis ducente, famem ignorante metumq́;,
Ac tutis stertente thoris. Non vlla creabit
Monstra solum, non arma: Mouens ea, quinq; tuorũ
Terga dabit centena, tenax formidinis, hostis,
Et decies millena tuis centum, ore cruento
Ipse suam morsurus humum. Me celsa fauente,
Et pactum firmante, caput super astra leuabis
Auctus. Ędes antiqua, nouis ditatus, omittes.
In medio residebo tui, Deus ille, catenis
Qui Pharijs feci atq; iugis exire solutum.
At parére mihi indocilem, emendabo periclis.
Tabesces ardore, fame lacerabere, messes
Hoste tuas carpente, dabis cui terga, cadesq́;,
Atq; nouo subigére iugo. Si damna mouebunt
Te nondum ista, instare tuis dabo septupla noxis,
Et fastus cohibebo tuos. En ferreus æther
Solstitijs exuret agros humoris egentes:
Eludet tua vota seges: Pro gramine spinas
Gignet humus: Non poma feret, quæ debuit, arbor:
Arua feræ calcata metent, hominumq́; cruore
Ac pecudum rabida ora lauent. Vbi desinet ensis
Vltor, ibi grassata lues exhauriet vrbes:
Aut coget malesuada fames, pinsentibus vni
Inferri bis quinq; foco, tradiq́; palato,
Lancis ad examen panes, rabie intus edendi
Per fauces regnante tamen: dapis ardor hiantem
In natos te donec agat, feriatq́; ruina,
Cum lucis cultisq́; dijs, eadem. Oppida flammis
In cineres sident collapsa, adytisq́; relictis,

Sordebit mihi cunctus odor. Longum ipſa ſtupebit
Terra ſitum, & iam certa, priùs ſibi ſæpè negata,
Sabbata. Non ſua, rura colens, mirabitur hoſtis,
Te toto extorrem orbe, domi ſeu fortè relictum,
Terreri quauis aura, folijq; cadentis
Stridorem horrere, atq; fugam tentare, ſequente
Nemine, diſperdiq; locis vbicunq;, luentem
Maiorumq; tuumq; ſcelus: dum ſanior olim
Agnoſcas vtrunq; mali cauſam omnis, & optes
Præceptis ceſſiſſe meis; reminiſcar & ipſe
Iacobo promiſſa meo, & patri huius, auoq;;
Ne pereas, iactére vagus licet omnibus oris.
Has iuſſa excepêre minas noua. Quiſquis Hebræ-(us
Obligat ipſe ſuum votis caput, ære rependat:
Ad ſexaginta vſq;, decem bis maſculus annos
Egreſſus, quinquagenos iuſto ordine ſiclos,
Fœmina ter denos. A quinto maſculus anno,
Ad quinq; vſq; quater, vicenos, fœmina denos.
A menſe vno ad quinq; hyemes, vt puſio quinos,
Fœmina ſic ternos. Sexagenarius autem,
Quindenos, & maior eo; ſed fœmina denos.
Vota minor præſtare, popæ digna auctio ſtabit.
Vota, meis & digna focis, pecus hoſtia, ſacrum
Eſto: malum meliore, bonum peiore nec illud
Permutato: Mihi mutatum cedat vtrunq;.
Digna minùs, promiſſa licet mihi victima, ſtabit
Flaminis arbitrio; preciumq; daturus, ad aram
Augebit partem quintam. Sic Flaminis ædes
Proſtabunt nutu: precia &, qui vouit eaſdem,

Dicta soluturus, quintam superaddito partem.
Mensura sementis agrum perpendito votum,
Si modios capit ille decem ter, pensio sicli
Sint quinquageni: Votus quo digeris anno
Iubila, quo valet, ære rato censetor. At inde
Votiuus, reliquis ad proxima Iubila dignè
Messibus æquiparetur: Eum & qui vouit, is olim
Ipse redempturus, precio partem addito quintam.
Nolenti, pòst iuris erit nil. Iubila namq;
Festa vehens mihi sacrat eum lux, atq; ministris.
Emptus ager, sanctusq; minùs maioribus, annos
Æquabit: Cognoscet herum veterem inde redem-
Sicli, qui viginti obulos habet, auctio quæuis (ptus.
Pondere sacrati fiat. Mihi debita, matris
Sarcina prima suæ, bos illa, vel agna, voueri
Nulla potest. Immundum animans, qui vouit, is ipse
Aut redimat, precium quinta cum parte rependens,
Aut vendat. Sacrū omne Deo, sit homo illud, agerúe,
Aut brutum, venire nequit, redimiúe. Sacratum
Quod semel est, sanctū esto; nec id, nisi morte, piādū.
Pomorū & frugū decimas mihi vendico; qntam
Adde redempturus partem. Decima agna, capella,
Bosq;, tremens agreste pedum, sit sacra, nec vllo
Mutetur: Mutata, mihi sint vtraq; sancta,
Nec precio redimenda. Tuis hæc dicta memento.
Ille memor, mandata tulit mox plebis ad aures.
Finibus hæc egressa Phari, cessauerat annum
Per Sinai loca senta situ: mensemq; secundum
Prima dies vectabat; vbi vox talis, vtrunq;

Amra-

Amramiden clamore ciens, prorupit ab Vmbra
Fœderis: Omne, quod arma poteſt portare, virorũ
Bis denos egreſſum annos, ſecernite vulgus,
Perq; tribus luſtrate. Suæ Dux cuiq; propinquum;
Elizur, de gente Ruben, Sedeure creatus:
Surrizaddai ſoboles, Simeonis origo,
Salamiel: proles Aminadabæa, Nahaſſon,
Stirpis Iudææ: Iſacharæ, genitore Suare,
Nathanaël: Helon & Zabulo ſanguinis ortum
Cui dedit, hic auus, ille parens, animoſus Eliab:
Ephraim de gente ferox Eliſama, patre
Ammiud: Phadaſſeur patre, ſtirpe Manaſſæ,
Gamaliel: magno Gedeone creatus Abidan,
Beniaminisq; nepos: & Dani Abiezer, alumnus
Ammizaddai: Phegiel, Ochrana propago,
Huic Aſer iactatur auus: cui ſtemmatis autor
Gad, genitorq; Duel, Eliſaph: fortis Abira,
Nephthalides, generator ei fortiſſimus Enan.
Iamq; cohors ſua cuiq; ſubit, pugnæq; calentis
Signa ciet. Quadraginta ſex millia primus
Quingentosq; virûm ductor rapit: Inde ſecundus
Millia quinquaginta nouem trahit, atq; trecentos:
Septuaginta ſequens & quattuor ille ſuorum
Millia, ſexcentosq; mouet: Mouet agmine pulcro
Millia quinquaginta ferox & quattuor iſte
Cum quadringentis: Hic millia quinquaginta
Et ſeptem, centumq; viros quater: Inde ſequuntur
Millia quadraginta alio ducente, viriq;
Quingenti: Rurſumq; alio triginta duoq;

Millia,

Millia, bis centumq; : Tribus quem millibus antè
Ibat, agens lectam bello pubem, atq; ducentis
Proximus : Hinc decies sex & bis mille, Phalangis
Vnius armisonos, septingentosq; videres :
Alterius verò quingentos, mille, quaterq;
Et decies, itidemq; semel : Pòst millia quinq;
Atq; quater decies, sexcentos, ordine iusto,
Ac quinquaginta : Quos cornu claudit euntes
Extremum, quinquaginta tria millia nempe
Et quadringenti. Legio cunei omnis in armis,
Sexcentena (stupenda fides) & terna virorum
Millia, quingenti, quinquaginta, absq; Leuitis ;
Cura quibus, solùm ritus & sacra tueri,
Et, quando quò fertur iter, vel Vela mouere
Ac gestare humeris, vel rursum ponere, quandò
Subsistunt quò castra loco ; circumq; sedere
Haud vlli tangenda alij, nisi fortè necando,
Per turmas statuente suas tentoria plebe,
Perq; domos discreta. Aciem strictā ante, Nabasson
Nathanaëlq; Duces ibant, & fortis Eliab,
Quisq; suos, ac signa regens sua, Solis ad ortus.
Proximus Elizur turmas glomerabat ad Austrum,
Salamiel, atq; Elisaph. Medio agmine fertur,
Nunc figens, nunc fixa mouens Conopea, Leui
Gens, reliquis distincta. Suis Elisama deìnde
Rector, ad occasus, cum Gamaliele, & Abida
Vertebatur alacris. Eum, postrema ferentes
Signa, Abiezer, atrox Phegiel, & notus Abira
Marte, Lycaoniam consectabantur ad Arcton.

Sed

Sed quia Pontificis ſummi duo pignora, Nadab
Atq; Abiu, ſine prole, ferunt dum falſa per aras
Thura Deo, occiderant, flammis cœleſtibus vſti,
Ius natu vocat æqua duos ad Sacra minores,
Hiſq; tribum Leui famulam dicat. Ipſe peculi
Quippe loco ſibi ſacrat eam Deus arbiter, ante
Primitias omnes hominum pecudumq;, tremenda
Inde à clade Phari: Iubet ipſe, recenſeat illam
Corniger. Ecce Leui natorum nomina, Gerſon,
Et Caath, & Merari. Quorum Lebni ille creauit,
Ac Semei. Alterius proles numeroſior, Amram,
Ieſſaar, & Chebron, quartusq; beatus Oſiel.
Hic genuit Moboli & Muſi. Gerſonis ab vno
Sanguine ſe gens bina ſcidit, Lebnitica prima,
Altera dicta ſuis Semeitica, cuius ab vno
Menſe & ſupra vtriuſq;, cohors ad millia ſeptem
Quingentos, ſexus melioris, vt vltima Scenæ
Seruarent, ipſamq; ſua ſtatione tenerent,
Nec non tecta, & vela, ſcyphos, vaſa omnia, funes
Curarent, ritusq; foci, ſub principe certo
Heliaſaph, qui patre Laël ſatus. Ordo ſecundus
Qui quadruplex de patre Caath, cum millibus octo
Tercentum, dextra excubias penetralis agendo,
Heliſaphan ducente, parens cui clarus Oſiel,
Candelabrum, Arcam, tripodem, vaſa eius, & aram
Velaq; ſeruarint, ſummo Eleaſare magiſtro.
At cum Muſitis Mobolitæ, millia ſena
Bis centum, tabulas, vectes, ſcaposq;, baſesq;,
Pax illos, & vincla gerent, Zurielis alumnus

Dux quibus Abiaël. Scenam verò ante, cateruæ
In medio, Amramidæ gemini cum prole sedebunt.
Queîs miscens se, fata sibi properabit acerba.
Primæuos etiam numero quoscunq; gregatim
Comprendi iubet ipse, Leui sine pignore, mensem
Egressos, supráq; : Virûm en bis dena, duóq;
Millia, centenos bis, septuaginta videre
Tresq; fuit; Mosisq; simul vox perculit aures:
Præ cunctis, secerne Leui genus, idq; pecuĩ, (istud
Cûm pecudum genere, instar erit mihi. Summa sed
Excedens, per quodq; caput, plebeia, sacrorum
Quinq; siclis pendetur, & hos preciũ vnus habebit
Cum natis Aaron, te sollicitante viritim,
Mille trecentorum sexagintaq; siclorum (cerdos.
Et quinq;. Haud mora, iussa valent, capit æra Sa-
Ipse genus rursũ omne Caath numeretur, ab annis
Triginta, & super, vsq; ad quinquaginta, ministrum
Fœderis in Scena, vrget. Erunt vbi castra mouenda,
Ingressi penetrale Aaron natiq;, soluto
A foribus velo inuoluent Arcam, atq; supernè
Pellibus insternent, hyacinthi tegmine tandem
Obducent, ponentq; sudes. Mensæ inde, videndæ
Panibus assiduè appositis, hyacinthina sternent
Pallia, miscebuntq; scyphos, mortaria, acerras,
Coccineumq; super tegimen, quod ianthina pellis
Deprimet, accubituq; sudes. Hyacinthina posthinc
Vasa tegent olei, candelabrum, atq; lucerna, (bris
Et factum bis ferrum omne bidens: Id ianthina ne-
Desuper, & vectes. Sic aurea vestibus ara

Oebalijs, viola tinctis & pellibus, atq;
Vectibus inducetur. Ita & cinere ara secunda
Extergetur: Eamq; suis velamen acanthi
Cum vasis, foculis, batulisq;, tridentibus, vncis,
Forcipibusq; teget. Tum demum intrabit, & omne
Quicquid id est, humeris, non tactile, turba subibit
Baiula, quò sit salua, sub Eleasare magistro:
Cuius opus, lychnos, oleum, sacra, thus, & amomū,
Vasaq; procurare adyti, ne fortè quid horum
Aut Caath, aut quicunq; luat discrimine vitæ
Ardelio tactum: Ista eadem Gersonis alumnis
Esto recensendis ratio, & lex: Ferre tapetas,
Prætextam, tectum, velamen ianthinum, & au
Vincula, cum vasis. Ipsos, Merariq; nepotes,
Antè recensitos, Ithamar moderabitur, vrgens
Cum basibus vectes, tabulas portare, columnas
Fœderis atq; soli circùm, retinacula, clauos.
Mox numerus, mox ordo suus fuit omnibus o-
Per proauos. De stirpe Caath bis mille virorū,(mnes
Et septingenti quinquaginta. Inde nepotum
Gersonis, cum sexcentis duo millia, deni
Ter. Merari extremum generis, ter mille, ducenti.
Quingenti octoginta viri cum millibus octo.
Mandatis autem reliquis nec defuit istud:
Infecti lepra, sexus vtriusq;, fluentes
Semine; polluti contacto funere; castris
Saluandis à labe, statim eijcerentur vt omnes.
Eiectisq;, instare Deus porrò. Omnis ob ausa
Tristia, vir mulierq;, nocens, peccasse fatetor,

Et delicta piato, modo quo debet, eiq;
Offensum quem fortè timet, quintã addito partem.
Si nemo, cui pendat, erit, mihi pensio cedet
Atq; sacerdoti; excepto tamen ariete, culpam
Hostia qui tollit: Data iam mihi dona ministris
Primitiasq; redono meis. Mœchata, sed absq;
Teste, vel insimulata stupri, sistente marito
Ante sacerdotem steterit sons vxor, & insons.
Is sacras, imiq; adyti quo puluere sparsas,
Et voce execrante sui damnantis amaras,
Fictilibus prætendet aquas, & stantis aperto
Vertice, me spectante, manus onerabit, oliuo
Sed sine, sed sine thure, molæ decima, atq; trementẽ
Adiurans, hæc dira canet: Non vlla, marito
Fida tuo, iunxisti alij si gaudia, roris
Nulla etiam vis huius erit. Sin mœcha, tulisti
Externum complexa, caput vindicta fatiget
Istatuum: Maledicta, tuis habeare pudoris
Exemplum læsi, atq; femur tibi molle putrescat,
Et pota hac, tibi venter aqua rumpatur acerba.
Ac geminans ea, subdet, Amen. Tũ probra Sacerdos
Scripta libro, his inducet aquis, & pocula tradet.
Queis haustis, sublata molæ salsæ hordea carpens
Me coram idem, altare super volucri igne pugillum
Vret. At illa bibens, & turpis conscia furti,
Vltricem experietur aquam, fluidoq; tumescet
Ventre, nocens putrefacta femur, lacrymabile genti
Exemplũ opprobriumq; suæ, & sibi caussa malorũ.
Integra, mater erit, cuncti secura pericli.

Vir mihi ſe voto ſacrans, aut fœmina, vinum,
Ac vini, alterius vel ſorbitionis, acetum,
Et quicquid parat hauſtum animos, acuitq́; furores,
Non bibet: Vuam etiam ſiccam, paſſã, atq; recẽtem
Non edet, aut acinum. Dum reddat vota, capillum
Intonſum, mihi ſanctus, alet: Non atra parentum,
Non germanarum, non fratrum funera ducet.
Morte profanati ſubita, ſubitoq́; piandi
Deformet tonſura comas, iterumq́;, redibit
Septima lux quando; Geminoq́; octaua colatur
Turture, veſtibuli in foribus, pullóue columbæ
Duplice, ſit quorũ hic holocauſtum, atq; ille piaclum;
Non agnum citra anniculum, purgamina noxæ,
In nihilum voto redeunte huc vſq;. Diebus
At voti expletis, reus illius adſit eódem,
Dona ferens conſueta mihi. Quæ ſumpta Sacerdos,
Agnam & ouem, anniculas, macula ſine, lapſibus
Delendis, holocauſtum illam, quiq́; hoſtia fiat (iſtam
Lanigerum, & lagana vncta oleo, panesq́; caniſtri
Azyma conſperſos oleo, & libamina ponet
Me coram, de more, ſua vtrorumq;, capillum
Pacifico raſum igne cremans. Cocto arietis armo,
Et lagano tortaq; vna, per mutua, tonſi
Deînde manus onerabit, & exonerabit, olympo
Sancta leuans, ſua iamq́;, velut pectusq; femurq́;,
Sic vinis impunè poteſt abſtemius vti.
Dicturus benè plebi Aaron natiq́;, precantor:
Te foueat, faueatq́; tibi; te lumine ſpectet
Manſueto, indoleatq́; tibi; tibi ritè vocatus

Annuat

Annuat, & te pace tegat Deus. Atq; fauebo
His votis, & mole meos cumulabo bonorum.
Scenæ igitur surgentis opus sacrauit, & vnxit
Cum vasis araq;, Dei qui nobile iussu
Struxerat, Amramides. Et munera, bobus opimis
Cum bis sex, sex plaustra Duces, maiora daturi,
Plaustrũ vnũ duo, quisq; bouẽ, applicuêre, Tabernæ
Vsibus. Ac duo plaustra, suis cum bobus, alumni
Gersonis cepêre: aliud tulit omne nepotum
Gens Merari; cum sancta Caath ceruice subiret
Pondera. Dent, iubet, ergo Duces alterna diebus,
Omnipotens. Simul ecce die data dona stetêre
Quolibet, argento patera, & phiala, illa siclorum
Centum trigintaq;: hæc septuaginta, refertæ
Ambæ oleo sparsa simila, in libaminis vsum.
Dein auri mortariolum, suffimine plenum,
Siclorum bis quinq;; aries, bos lectus, & agnus
Anniculus, flammis holocaustum, hircusq; piamen;
Et pacale sacrum, tauri duo, laniger, hircus,
Agnus & anniculus, quini communiter isti.
Hæc Aram dona, hiq; greges cinxêre recentem.
Ac Moses arcana petens & fata, loquentis
Cortina reddente, Dei responsa notabat.
Ista etiam: Ponente Aaron spectantia mensam
Lumina, candelabrum Australem vergat ad orã,
Auro illud solidum. Purgandi deinde Leuitas,
Sit ritus: Spargantur aquis lustralibus, artus
Eradant vbicunq;, lauent velamina, taurum
Et respersam oleo similam, libum ipsius, aræ

Nec taurum pro labe minùs tu, plebe vocata
In cœtum, admoueant, me coram; & tangat eorum
Turba comas, hi colla boum: quorum ille piaclum,
Iste holocaustum; ipsi verò mihi munus, ab omni
Plebe, ministerio delecti, Aarone litante.
Actutum qui iussa parans, secreuit, & vnda
Conspersos, sacrauit eos, ad sacra legendos
Tantisper, dum dena suæ quinquennia vitæ,
Annos egressi viginti quinq; , replerent.
Emeritiq; deinde, suis ad iussa sederent.

I. MIRACVLVM.

Hactenus legibus nunc Ceremonialibus, nunc Forensibus promiscuè traditis, & delectu populi habito, Leuitis etiam recensitis, Aræq; oblatis muneribus, secundum Pascha celebratur. Nubes interdiu, ignis noctu Tabernaculum operit, signumq; datur castris mouendis. Quæ post tridui iter in deserto Pharan subsistunt. Vbi Moses cognatum ad terras promissionis exorat comitem.

BIs septena dies instabat Mensis, eaq; (bat.
Phase suum, velut antè, Deus celebrare mone-
Quo cùm se quidam exclusos quererentur, ob vnum
Contactum exanimis, dubio Mosi arbiter eius
Reddidit hæc consulta Deus: Super æthere cassis
Immundo, & peregrina, suis procul, arua tenenti,
Hoc festo gaudere die, fas cuilibet esto.
Pascha sacrum securus agens, edat azyma, mistis
Lactucis: Nihil inde super sit manè, nec vllum

Illius os truncasse iuuet. Sed mundus, iterq;
Non faciens, neq; Phase colens, neq; debita nobis
Dona ferens, de gente sua extirpabitur omnis.
Seruet idem solenne, pari ritu, aduena vobis.
Scena suo tunc stare loco vix ceperat: Ecce
Alternis se fulua die demittere nubes
Desuper, & de nocte globus splendentior igni.
Nubis & ablata caligine, castra mouebant
Gens læta Israëlis, ea redeunte, locabant,
Ad nutum directa Dei, breuiusué, diuué.
Iusserat ille: Duos modico curuamine Moses
Duceret argento lituos, quibus agmen acutis
Excitum, instauraret iter. Tum signa vocarent
Prima duces patresq;. Sonus concisus, & idem
Longior, anteriorem aciem statione moueret,
Ac dextram clangore pari signoq; secundus,
Tertius & quartus reliquas. Modò turba coiret
Simplice concentu; nec quis, quàm iure perenni
Pontificis nati, vacuas perstringeret aures:
Felicis quoq; grande daret caua buccina pugnæ
Auspicium, aggemeretq; epulis festisq; calendis,
Præsentem testata Deum, memoremq; suorum.
Sextus adhuc his ritè dies successerat actis,
Cùm nubes sublata, viam patefecit ituris:
Et legio duce freta suo se quæq; mouebat;
Auulsamq; loco Scenam Gersonis alumni
Et Merari, iam læti operum, ceruice gerebant,
Atq; adyti penetrale Caath, quo quemq; decebat
Ordine: Dum deserta Pharan patuêre, comesq;

Ipse fatigatum nimbus stans sisteret agmen.
Hîc proles Raguelis Hobab, Madianus, & idem
Cognatus Mosi, promissa petentibus arua
Ne nollet conferre gradus, oratur. At ille
Natalis reuocante soli excusatur amore.
Diluit Amramides: Has te comitante per oras,
Castrorumq; docente situm, securiùs imus:
Stas quid, opum terræq; datæ pars magna futurus?
Tres Sinai de monte dies iter istud, & Arca
Præuia, transmisêre. Loco quæ quando mouenda,
Legifer obtestatus: Age ô, exurge, tibiq;
Aduersos disperge, Deus: quæ quando locanda,
Ad populum ingrediaris (ait) tua castra, Iacobi.

II. MIRACVLVM.

Ob plebis aduersus Deum murmur, castrorum extremitas cœlesti igne aduritur, restincto tamen precibus Mosis. Verùm illa contumax, Mannæ fastidio, carnium tangitur desiderio. Qua de causa Dominus Mosesq;, ei vt satisfiat, consultant. Promittuntur carnes, & dantur, ad nauseam vsq;, imò grauissimam delicatorum perniciem. Cùm interim Mosi quoq; in administranda faciliùs repub. addantur collegæ, non citra prodigium.

HAec inter, tanquam nimium ceruice rebelli
Detrectantis onus, vulgi furor astra lacessit
Conquestu, fremituq; Dei subitam asperat iram.
Quippe polo reboante, cauis è nubibus ignis
Exiliens, & castra petens extrema cremauit.
Insinuat tremefacta pauor per pectora cunctis,

Et Mo-

Et Moses vox vna. Minis quo supplice tantis,
Restinctus vapor. Atq; loco est Incensio nomen.
Nec tamen ostentum sceleratæ murmura plebis
Edomuit. Sedet illa, nouis ingrata querelis
Astra vocans, ploransq́; : Meam quis carne replêrit
Ingluuiem? quis pisce, dedit quem Nilus abundè
Et gratis? Me cæpe, pepon, porrum, allia, bulbus,
Me cucumis iuuat. Ista meo magnum esca tumultũ
Fert stomacho, tabemq́; parit. Man illud, Eoo
Castra super cum rore cadens. Hoc vndiq; lectum,
Pistillo saxoq́; terens, nunc ære coquebat,
Nunc celerem, subigente manu, formabat in orbem
Plebs, tunsum sibi visa olei gustare saporem.
Mouerunt ea probra Deum. Cui motus & ipse

Amramides: Quò, dure, meos (ait) vsq; labores
Exerces, istudq; caput non mollibus vrges
Imperijs, ac gentis onus tantæ inijcis vni?
Ecquid eam suscepi vtero, genuiue? fouendam
Ut mandes, propiore sinu ceu fortiùs altrix
Infantem complexa tenet, promissaq; priscis (rendi.
Patribus ad (quæ tandem ea sunt, dubito) arua fe-
Hæc carnes me poscit. Eas dedero vnde voraci?
Haud tulero magè solus onus tam grande. Secundo
Aut aliquo regnare iube, aut iam cladibus istis
Adde modũ, mortiq; datum me mitte sub vmbras.
Occupat hæc questum cœli rex talibus: Astent
Fac tecum populi proceres in limine Scenæ
Septuaginta. Mea tunc lapsus ab arce, loquensq;
Ore tibi, ne cura premat te publica, mentis
Participes faciam esse tuæ, officijq;. Sed ipsi
Dic populo: Lustreris, erit quia copia carnis
Optanti cras certa tibi, tribuente Iehoua,
Haud vno (mihi crede) die, sed mense, regestam
Dum reddant cum sorde nates, non tædia citra,
Ne lachrymans impunè Phari videare dolore
Desertæ, risisse Deum, periturus in oris
(Scilicet) incultis. Mensem sexcenta virorum
Millia continuo carnis saturaueris esu?
Ille refert stupefactus: Iis aut debita cæsi
Armentiq; gregisq; cadent alimenta? cibisne
Aequoreum genus omne vadum cogetur in vnum?
Tu verò vim rere mei cecidisse lacerti?
Omnipotens ait. Ecce fide probo dicta. Simulq;
Ipsi

Ipso humiles sistente patres, descendit, & ore
Intonuit, Mosisq; aliquid de numine demptum
Addidit his. Qui mente Deum trepidante receptum
Testati, extemplò fatorum arcana mouebant.
Fortè duo, quorum inter eos quoq; nomina, sensꝰ
Ossaq; pertentante pari tota igne, canebant
Absentes ventura. Rei cùm nuncius, Eldad
Et Medad per castra rapi motu, impulit aures.
Nunideq; petente, Ducis iussu ora tenerent,
Protinus Amramides: Quis tu iubet æmulus esses?
Aut qd obest, vt agente Deo, plebs tota prophetet?
Dixit, & assumptis socijs ad castra tetendit.
Ecce maris trans alta Notus, creberq; procellis
Africus, arreptas gemino de cardine mundi,
Limite, quem sulcârit iter non segne diei,
Immensum per inane vehunt, atq; agmine, quanto
Non imber, non grando cadit, non spicula bello
Torta, coturnices, cubitis adoperta duobus
Propter humum lasso plausu per castra volantes.
Ilicet in prædam magnis concursibus omnis
Turba cadit, totumq; diem noctemq; legendis
Duplicat, & (bis quinq; cori res parua quòd vni)
Alituum structos per gyrum siccat aceruos.
In nimios accensa cibos iusto, ora vacabant
Prorsus adhuc, feruente Dei cùm vindicis ira,
Incidit improuisa lues, vt turba cadentum
Momento, numerosa locis hinc inde iaceret:
Unde datum quoq; nomen eis, heu carnis amore
Vesano quòd terra tegat reclusa sepultos.

III. MIRA

III. MIRACVLVM.

Maria quoq;, secundum Aaronem, muginans, seq; arroganter efferens, lepra diuinitus castigatur. Aarone tamen commiserente, & Mose intercedente, valetudinis grauitate leuatur: Sed ita, vt antè castris eiecta septimanam, temeritatis suæ pœnas dependere cogatur.

NEc mora, diuelli inde iuuat, grauibusq; suorũ
Luctibus intẽtos Haseroth capit hospita sedes.
Affines hîc læua animis certare coëgit
Nescio quæ fortuna duas, quia fusca colore
Forsan erat (quid forma tumes?) Mosaica coniux,
Et Mariam fratremq;, sibi tam tutiùs ora,
Quàm Mosi, ad diuina aditum patuisse, superbos
Dedignans (cùm Mose nihil mansuetius) vnà
Stare iubet tres, Scenæ aditu, delapsus & ipse
In nubis specie, ora Deus propiora vocatis
Pontifici Mariæq; tulit, cum voce: Duobus
Vaticino constabo modis, aut lumine cæco
Occurrens, aut nocte monens per somnia. Mosi
Non ita. Dilecto vsq; suis tot iugiter annos
Officijs, præsente palàm loquor ore, videndus.
Quis furor ergo, caput venerandum incessere pro-
His dictis, cum nube suas secessit in auras. (bris?
En niuibus certante, lepræ candore scatebat
Virgo. Vidensq;: ignosce (precor) germane duorum
Stulticiæ improbiori, Aaron exclamat, & obsta,
Ne viscus sit putre Soror; neu, qualis abortus,
Dispereat proiecta. Vidésne, vt triste pererret

Membra malum? Miserere bonus, iam dixerat i-
Et, quòd si fortasse suum sputum acrior eius (pse:
Eiectasset in ora pater, nonnè igne modesto
Defensus tinxisse pudor septem illa diebus
Debebat? responsa Deus dans, præcipit, vltrò
Tam castris exclusa diu cunctantibus absit.

IIII. MIRACVLVM.

E tribubus delectos duodecim viros, ad explorandam promissionis terram, mittit Moses. Vnde reduces, incredibilis magnitudinis vuam ferunt, at exposito locorum situ, motum in populo concitant. Quem sedaturos, Iosuam & Chaleb, ideoque periclitantes, Deus miraculo tuetur, excidium populo generale denuncians. Interim, Mose deprecante, in seditionis autores pœna redundat; plebsq; hostem lacessere ausa, ingenti clade profligatur.

ABfuerat; cessũq; loco est. Et ad arua monente
Mittendi promissa Deo, qui certa reportent,
Primores tribuum; Zechur patre, stirpe Rubena,
Sammua trux: Simeonis aui, Saphat horridus, Hu-
Progenies: Chaleb, Iephone prognatus, Iudæ (ri
Gentis: At Issacharæ, patre Iosepho, impiger Igal:
Eframi generis, Nunides, Iosua verum
Addiderat cui nomen herus, bello asper Osee:
Beniaminæ gentis, Phalti, Raphua propago:
Geddiel, antiquus auus cui Zabulo, Sodi
Autor: Iösephi de magni stirpe, Manassæ
Et sceptri, Gaddi, proles notissima Susi:
Ammiel, Dano acer auo, sed patre Gemalli:

Sthur

Sthur non ſegnis, et Aſer auus, genitorq; Michael:
Nephthalides, Vapſi ſoboles aſſerta, Nahabi:
Atq; Guel, Gad gente, Machi genitore, leguntur.
Iamq; profecturos, Circum compendia dextro
Calle, iubet Dux, alta ſecat quà ſemita rupes
Arctiùs, anticipate viam, pacemq; locorum
Explorate: Quis illa colat? Quàm viribus audax,
Quãq; frequens? Vbérne ſolũ, vel inane? Quot vrbes
Et quales? Syluæné tegant, ſenteſúe rubiq;?
Eia agite, & documenta ſoli, decerpite fructus.
Tempus erat, quo læta dies in collibus vuas
Autumni maturat. Ii diuerſa petentes,
Perluſtrant omnes aditus regionis, ab oris
Deſertæ Sin, vſq; Rohob, intrantibus Emath.

Inde gradu properante, dies flagrantibus horis
Quæ medius coquit arua, legunt; antiqua Gigantes,
Prolem Enac, Tholmai, Achiman, Sisaiq;, potente
Quà Tanai, Ægypti vrbe, priùs septem (auguror)
Cōdita, præcelsis in turribus educat Hebron. (annis
Tangentes hinc torta Botri vada, dicta, quòd illinc
Portârint botrum Isacidæ duo, palmite & vua
Vectem onerant, Lybicaq; ficu pomoq; quasillos.
Quadraginta dies omni tellure vagati,
Ostentant spolia ista suis tandem, atq; profantur:
Quòd lacte ora petita fluat, quòd melle, fatemur.
Quippe vel hinc manifesta fides. Sed et vrbibus altis
Turrigerisq; potens, quòd corpora, mira relatu,
Et scopuli instar, alat, non inficiamur. Alumnos
Hic videas Enac. Amalec habitator ad Austrum
Cingit. Iebusæus, Amorrhæusq; nouales
Montanas, & Hethæus arat. Chananæus ad æquor
Regnat, Iordanisq; sinum. Nondum omnia fando
Prodiderānt, vario cùm scindi pectora motu.
Et Chaleb meliora monens: Quid? eamus, & vrbes
Possideamus, ait, certas vinci. Omnis at ordo
Heu comitum diuersa fremit, caussatus inermes
Ausa suas ad tanta manus, & questus, amore
Sanguinis ipsa sui arua auida, ostentare tremendos
Non homines, sed monstra hominum, quibus esse lo-
Collati videantur. Eò flagrare tumultus (custæ
Maior, & insana ora: Dies ô longa tulisset
Nos vtinam, tumulante Pharo, non deside Eremo.
Hic sanè, hîc periisse iuuet, ne Marte cadamus
Hostili,

Hostili, ne capta parens cum prole trahatur:
Aut præstet, duce lecto alio, dare terga retrorsum.
Iamdudum submissus humi, maiorq; minorq;
Amramidæ tentare preces, & supplice palma
Implacidos ambire animos. Primiq; reuulsis
Vestibus, huc illucq; rapi, & clamare vicissim,
Nunides Chalebq; : Placent, quas legimus, oræ,
Iam nostræ, modò Ihoua velit, veniam antè rogan-
Et viso magis hoste, patet qui præda, timendus. (dum,
Hæc illi. Sed dicto furor turbata repellit,
Et lapides contrà, arma parat. Cùm luce refulgens
Maiestas diuina, super Scenam, obstitit, omni
Attonito; Mosiq; : Nihil mihi fidere vulgus
Hoc perget, signisq; meis, quònam vsq; ? Nocentem
Stat propera absumsisse lue, & te, fortior ista
Quæ fuerit, fecisse ducem, expergiscere, gentis.
Dixit. At ille: Necabis eã, vt fama indice Memphis
Assertam trahis vnde, tenensq; hæc arua, potentem
Aetherea qui nube ducem te nouit & igni,
Obiectet probrosa iocis conuicia miscens:
Quos tandem nequijt promissis sistere terris,
Attriuit per senta situ loca. Dicta recordor
Quippe tua, es cùm sæpè bonum, cùm sæpè professus
Te mitem, & veniæ facilem: licet omnia tollas
Crimina, maiorumq; licet delicta nepoti
Incutias: Miseresce, locum hunc vt ad vsq;, regen-
Vlteriùs. Miseresco, Deus clementior inquit, (do
Et precibus concedo tuis. Si viuo, profectò
Maiestate mea totus complebitur orbis:

Quam

Quam tamen, & portenta mea, hîc illicq; videntes,
Ac vicibus mihi, iuro iterum, bis quinq; molesti,
Imperioq; meo indociles parére, videbunt
Haud vnquam promissa suis maioribus arua,
Chalebum præter. Cras castra mouete, retroq;
Ite, maris per stagna rubri, ad deserta locorum.
Tam pudet indulsisse diu. Cum murmure questis,
Dic: Viuã haud, rex magnus ait, nisi vestra seque-
Exitus hæc lamenta suus: Quicunq; bis annos (tur
Egressi denos, soluistis in æthera linguas,
Exclusi (ratus ordo meus) fatalibus oris,
Corpora per campos inhumata iacebitis istos,
Dum decies quater annus aget vice Signa fugaci,
Ad numerum, studium arua quibus peragrasse, di-
Progenie scelerata patrum delicta luente: (erum,
Iosua quam Chalebq; decus, non dedecus hosti
Aut prædam, vt meministis, agris deponet in illis.
Dicta fides rata resq; probant. Periêre repentè,
Tellurem explorare dati, at culpare proterui,
Caussaq; communis fremitus indigna, duobus
Inde superstitibus duntaxat: acerba tot omni
Funera plebe gemente, sua & commissa, suosq;
Postridiè affectante locos, licet omine tristi,
Ac nimiùm iam absente Deo, clamaret Aruspex:
Insanire tamen libuit. Sub montibus Arca
Et Mose opperiente, aciem petulantiùs ausos
Inpugnam effudisse, suis Amalecus ab antris,
Et subitis Chananæus adhuc assultibus vrgens,
Velocesq; timore, fugans Hormam vsq;, cecîdit.

BIBLIDOS
Liber octauus.

TVnc Mosi mandare Deus, repetenda suorum
Auribus: Ingressi arua, dabo quæ propria (vobis,
Atq; ouium, siue exta boum, mihi odora, daturi
Ex voto, vel spontè, suis seu fortè calendis; (cæso
Quæ partem decimam æquet Ephi, similam addite
Dona agno, conspersam oleo, vini addite libum
Tantundem, quartã Hin partem. Gemina esto farina
Mactato mensura duci gregis, Hinq; nitentis
Tertia pars olei, viridis pars tertia vini.
Sed triplex cæso esto boui mensura molarum,
Semis & Hin laticis modò dicti vtriusq;: Sacriq;
Pro numero, suus ordo dapum, suus ordo liquorum,
Ritus & hic æternus erit, ciuiq; satoq;
Orbe alio, in tua iura, domos, ac regna vocato.
Iamq; capessentes ea me tribuente, ciborum
Primitias date dona mihi. Præstare quid horum
Obliti, quæ mando, suo cum farre iuuencum
Immundumq; marem flammis adolete piaclum,
Errori veniam per vota merente ministro.
Sons ita simplicitate, vel indigena ille, vel hospes,
(Vtrosuis quoniam vna ligat lex) cæde capellæ
Anniculæ, famuliq; litet prece purus ad aram.
At quauis leuitate nocens, & spontè rebellis,

Depo-

De populo, ob mandata Dei violata, peribit.
Hæc inter vir luce ſacra dum ligna legebat,
Deprenſus per ſenta ſitu loca, ſcilicet auſum
Argueret quæ triſte, fuit lex nulla, tenendus
Carcere, vulgi ante ora ſtetit fratrumq; duorum,
Incertorum animi. Maior dum voce tonantis (cãdus.
Admonitus: Moreretur homo, lapidum imbre ne-
Fit dictis mora nulla. Nouis cùm poſcitur idem:
Fimbria fac veſtrûm cuiuis ſit veſtis in ora
Extrema non vna ſuæ, atq; hyacinthina vitta,
Iuſſorum monimenta: vagæ procul impete mentis,
Turba tuo vt ſis ſancta Deo, miracula rerum
Qui te per numeroſa Phari de carcere duxi.

I. MIRACVLVM.

Omnium penè miraculorum illud dixero maximum: ternum certè, ea propter perfectum. Nam Core, Dathan, Abiran seditiosi, hiatu terræ vnà cum tabernaculis, vxoribus, ac liberis absorbentur. Asseclæ, cœlitus igne delapso, comburuntur. E vulgo, interitum perditorum criminante, hominum quatuordecim millia & septingenti, diuinæ iræ Zelo atteruntur.

ECce autẽ duce Core, Dathan, & toruus Abiran,
Hon etiam, de stirpe Ruben, pluresq́; ducentis
Et quinquaginta, ordo patrum, consurgere contra
Amramidas tumido ore: Iuuat quonã vsq; ferendis
Legibus ignorare modum, & premere omnia fastu
Principe, per plenam antè suo sat numine gentem?
Quos contrà, prolapsus humi, fratrũ occupat al-
Agnoscat quem Ihoua suum, cras nosse licebit.(ter:
Ergò age, Core tuiq́;, litet tunc thuris acerra
Quisq; sua: fueritq́; sacer, quemcunq; docebit
Esse Deus. Vos magna nimis fiducia vestræ
Stirpis habet. Vel id esse parùm, gens sanguine Leui
Creta, putas, quòd lecta Deo, præ plebe, propinquas
Sacratum quòd cura tibi penetrale tueri?
Ac medio hoc modò stare virûm? Stes numẽ vt ipsi
Contra etiam, poscasq́; tibi ius plenius aræ?
Cui furis? aut quo fine moues odia aspera? quis sit
Noster Aron? Ita fatus, eat bonus autor, & adsint
In facinus socij omne, Dathan & acerbus Abiran,
Par fratrum procliue iubet. Quibus affore lentis,

Eq́; Pha-

Eq; Pharo ductos sese, flagnantis egente
Non mellis, non lactis humo, in deserta, necandos,
Vah fatis promissa suis ea scilicet arua,
Vberibus lactis mellisq; fluentia riuis,
Rura vbi, concessa absq; iugo, & vineta colantur,
Ac quibus effodienda nihil nisi lumina restent,
Conquestis: Idem astra tuens, ita detonat ira.
Inuisis offense, Deus minus annue sacris.
Captatus quòd quippe mihi nec asellus eorum,
Nec quisquam minimis iactatus casibus vnquam,
Scis. At tu, tecumq; quibus miscere furorem
Dulce nimis, Core, ante Deum cras state, stet Aron,
A dextra læuaq;, suam sacri ignis acerram
Quisq; tenens. Vix orta dies illuxerat orbi,
Iamq; cohors aduersa, trahens secum agmina vulgi,
Constiterat, fratresq; suo (haud sine lumine cœli)
Quisq; loco. Cùm voce Dei stimulatus vterq;,
His pœnas præsente graues iam morte daturis
Cederet; inflexusq; genu: Fortissime rerum
Quæ spirant, vnúsne suis sons casibus omnes
Inuoluat patieris? ait. Rursumq; nocentum
A laribus monitus, staret plebs tuta, moneret;
Assurgens, procerumq; choro stipatus, & alto
Castra petens inimica sono: Secedite, clamat,
Horrescit quicunq;, nouis accedere fatis.
Ergo vagum sistente pedem circùm vndiq; turba,
Atq; Dathan & fratre, thori cum pignore, cumq;
Coniuge, iuratoq;, suæ per aperta tabernæ, (mi,
Stantibus, à longè augur adhuc: Quòd numinis al-

Non autem meimet, quæ cernitis, omnia factum,
Imperio sim missus (ait) iam iamq; liquebit.
Hos etenim si fortè manet mors, omnibus æqua,
Me Iouæ missum esse, nego. Sin vindice fato,
Sors aliud, quod nolo, feret, viuisq; dehiscet
Terra, suæ scitote reos in numina linguæ.
Finierat nondum: Ecce suis horrescere sensim
Sedibus, ac suprema quati, dubijsq; trementum
Sub pedibus mugire solum; laxare profundos
Terra sinus pronamq; viam graueolentis auerni.
Sicut erant, sorbente cauæ telluris hiatu,
Cum lare cumq; sua re recto in tartara lapsu
Illi descendêre simul, cœlumq; cadentes
Non sibi respexêre fauens, campumq; coire
Desuper, ingemuêre: minor dum rursus hiulcam
Iunxit humum, lucemq; tremor seclusit auerno:
Astantum sed corde metum minùs. Omnibus ira
Diuinæ ante oculos, similem metuentibus haustum,
Quæq; fugæ iam tuta petant, quærentibus: vnà
Præsertim, qui lapsus erat per inane, ducentos
Et quinquaginta igne viros vrente litantes.
Dispersæ patuêre sacri feralis acerræ.
Has iam thuricremas deuota morte iacentum,
Promptior Eleasar discretis vndiq; flammis
Elegit, mandante Deo, gracilesq; tetendit
In lamnas, & nota suam suspendit ad aram
Horrendæ monumenta rei, vt, nisi sanguine cretus
Præsulis, exemploué pari casurus, odores
Nemo bitumineos adolere ferocior ausit.

Ausa tamen, reuehente diem Titane, querelis
Germanos plebs tota duos vrgere, necisq;
Heu tantæ incusare reos, & poscere pœnas.
Qui rabie magis atq; magis gliscente, capessunt
Tuta adyti: texitq; Dei manifesta latentes
Gloria, desererent iam delendum omne, monentis,
Hoc hominum hoc effræne genus. Sed voce iacentem
Ipse iacens quoq; maior humi constante minorem
Increpitat: Mensæ celer ignibus iret acerra
Succensa, Ihouæq; trucem præuerteret iram.
Ipse quidem it, verùm illa nimis iā exarserat antè.
Stat tamen, hinc strages confusas inter & illinc,
Vota ferens, ac thure litans: dum pœna, peremptis
Quattuor, & bis quinq; hominū iam millibus eheu,
Cum septingentis, hesterna à clade, resedit.

II. MIRACVLVM.

E Virgis duodecim, vnica quæ Aaronis nomen præferebat, apparet fruticans simul & fructificans, primatus illius plebeique murmuris indicium. Summo deinde Sacerdoti peculiaria inculcantur quædam, & publica, in tractandis præcipuè Leuitis, sacrorumq; participatione. Rufæ tandem vaccæ sacrificium, quo ritu peragendum, monstratur.

VNde suos referente gradus ad limina Scenæ
Pontifice, his Mosen compellat vocibus vltor.
A tribuum ducibus, tota cum plebe vocatis
In cœtum, bis sex arentes accipe virgas,
Et cuiuis harum, cuiusuis nomen eorum

Distinctis inscribe notis, fratrem adde Leuitis,
Ut referat sua quemq; tribum: Scenaq; sub ipsa
Euentum cognosce rei. Quem namq; creâro,
Primus erit, vel flore suæ satis indice virgæ,
Quo tandem ora, mihi vobisq; molesta, retundam.
Paruerant, ferulisq; datis accesserat Aron
Prætereà, litemq; sequens Aurora diremit.
Introgressus enim penetrale, virere bacillum
Pontificis, sub stirpe Leui, turgescere gemmis
Purpureis & flore nouo, foliisq; bisulcis
Argolicas extare nuces, deprendit, & effert
Numinis interpres, mirantibus omnibus ingens
Prodigium. fustesq; suos sibi habentibus illos.
Id iussus signum plebei murmuris intra

Rettu-

Rettulerat secreta quidem memorabile Moses
Sedandi, ne probra luant iterata rebelles,
Verùm ea subsedêre minùs. Passim inde querelæ
Auditæ: gens tanta locis rarescimus istis:
Qui Scenæ propiora petit, petit ocyùs Vmbras.
Aut (id enim modò restat adhuc) abolebimur omnes?
Illa etiam dicta antè, bibit rursum aure Sacerdos:
Labem adyti tu stirpsq; feret tua. Praua feretis
Si qua, Sacerdotii. Leuitas ferte Sodales,
Coniunctos à stirpe tibi, famulosq; sacrorum
Extra adyti secreta, suis te ritibus intra
(Citra alios) operante mihi, cum prole, per aram,
Ne properet quis fortè suum tractare periclum,
Neu quod honorandis fulmen genti instet ab astris.
Primitias & sacra mihi, tibi dono sacroq;,
Dono sacroq; tuis priuato iure, Tabernam
Hac intra nostram, maribus sine labe, proculq;
Labe domi natabus eas vernisq; fruendas.
Primæuum sanè omne tuum sit, homoq; pecusq;,
Sic tamen, vt redimatur homo dicto ære, pecusq;.
A mense immundũ. Vitulus tener, agnus, & hœdus,
Antè sacer mihi, liber erit: modò sanguine sparsam
Pinguis adeps, mihi gratus odor, fumabit ad aram:
Pulpa tibi cedet cum pectore, dexter & armus.
Hoc inter me teq;, volo pactum esse perenne.
Nil proprij, me præter, habe fatalibus aruis
Quod speres. Decimas Leui gens annue speret,
Dona ministerij rata solaq;, plebe Tabernæ
Contactus horrente meæ, formidine mortis.

Primitias tamen inde mihi frugumq́; meriq́;
Decernat, quasi sacra, tuo modò debita fratri,
Illaq́; nobiliora, dolum citra atq; periclum.
Hæc autem ratio esto Sacri. Fac bucula rufa,
Quæ næuo sine, colla iugo signanda negauit,
Te coram statuatur. Ei deîn guttura cultro
Rumpat, & elicitum iugulo luctante, cruorem
Septenis vicibus digito Conopea versus,
Carnibus exustis cum sanguine, pelle, fimoq;,
Ac cedri ligno, hyssopo, coccoq́; coruscis
Ignibus iniecto, spargat, mersusq́; ter vndis
Tam vestes quàm membra, petat tentoria Flamen
Eleasar, dum soluit equis sol fræna, futurus
Immundus. Nec purus erit, nisi corpore loto
Et cultu, qui molle pecus coniecit in ignes.
Sit mundus, lectos cineres qui fuderit extra
Castra, loco puro seruandos semper, in vsus
Isacidis lustralis aquæ, quia Vacca piaclum
Usta fuit: non mundus erit, nisi lotus, in vndas
Dum fessos sol mergit equos. Ea ciuibus esto
Relligio, hospitibusq́; simul. Qui fortè cadauer
Humanum, osuè, thorumuè, modo quocunq; necati,
Hîc vel ibi, attrectârit, eum sol tertius atq;
Septimus hac lustrabit aqua, septem vsq; diebus
Immundum: hic & inanis erit, cessante priore;
Et cessante vtroq;, nocens memori excidet æuo.
Immundus totidem ille dies quoq;, lumine cassi
Quisquis init scenã: &, quod ibi vas cernitur, omne
Immundum. Quarè iste modus purgaminis esto:

Vir cinerem impollutus eum, quem diximus, vrnæ
Iniicito; viuentis aquæ super indito rorem;
Hyssopum misceto; homines, rem, vasa, penates,
Se demùm cum veste, statis lustrato diebus.
Lustratorum hoc more minùs, fama excidet æuo.

III. MIRACVLVM.

Postquam in Cades ventum, Maria moritur. Populus sitiens, aduersus Deum fremitu, potum extorquet miraculosum, Mose petram feriente, & aquas eliciente, at grauissimè, ob diffidentiam, obiurgato, terrisq; fatalibus excluso. Per Idumen item transitus impeditur, atq; Aaron in monte mortuus, defletur.

INtrârant Sin castra, Cades habitura Mariæ (crū:
Quæ fato est ibi functa suo & tumulata, sepul-
Ac sitiens arebat humus. Cùm vocibus iram
Communem plebs, quanta fuit, patefecit amaris:
Manibus accessisse, Deo cogente, propinquis,
Aut nunquam meliora Pharo sperasse relicta,
Profuerat, quàm nostra siti iumenta locorum
Nosq; per hæc deserta, satis obnoxia nullis,
Non ficubus, non curæ hominum, non mitibus vuis,
Non pomis fluuijsq;, mori. Sic questa, reliquit
Amramiden vtrunq;, Deo coram orsa mouentem
Ista: Preces, gemitusq; truces populi istius audi
Omnipotens, aperiq; tuum ditissime fontem
Iugis aquæ, non hasce magis passure querelas.
Audijt, & vibrante palàm fulgore coruscans;
Mox lituum cape, staq; quies vbi, plebe coacta,

Et cau-

Et cautem vocalis aquas (bibat vnde liquoris
Vulgus egens, bibat vnde pecus) deposce daturam.
Dixit. At ille, Deo coram quæ virga iacebat,
Correpta, & veniente locum properanter in vnum
Plebe, stetit, magnoq; fremens: Sperate, rebelles
Ac faciles violare fidem, si forsan aquarum
Petra bibendarum ista vias pansura scatentes,
Dissiliat, clamore simul, simul ipsa leuato
Iam radio bis saxa ferit. Cùm protinus vndam
Riuus agens torrente, sitim compescuit omnem.
Intereà culpante Deo vehementiùs ambos
Amramidas: Quia vestra fides sanctũ edere nomen
Huic populo cunctata meum est, fatalia nobis
Auspicibus vos ire duces indignor in arua.
Nunc agite, extorquete minis audacibus vndas,
Nil veriti tentare Deum. Tunc flore iuuentæ
Conspicuis aliquot iuuenum mandata tyranno
Augur Idumæo ista dedit portanda: Laborum
Nostrorum iam fama tuas reor impulit aures,
Ab fatis vt noster auus cum prole, feracem
Contigerit, pluresq; Pharon seruârit in annos:
Seruitij dum triste iugum tot secula passis,
Diuinam stimulauit opem, duxq; additus illinc
Egressis. Nunc ecce Cades consedimus, illa
Finibus haud procul vrbe tuis. Proauita petentes
Arua, viæ regione sinas nota ire, precamur,
Per tua, sic vt dextra tibi sit læuaq;, tuti
Sint agri, fontesq;, suis & collibus vuæ.
Hocq; recusanti, celeremq; repentè minanti

Occurſum armorum, ille iterum: Per trita viarum
Ibimus, haud cunctante gradu, preciumq́; paratum
Libatas cuicunq; tuas penſauerit vndas.
Molliri indignatus, ijt contrà hoſtis. At inde
Caſtra mouens, ſublime caput quâ finibus illis
Hor gaudet miſcere polo, ſubſedit Hebræus.
Hîc Moſi mandare Deus: Defunctus Aaron
Officio vitaq́;, ſuas concedat ad vmbras,
Promiſſa cariturus humo, quia turpiter auſus
Viribus indubitare meis, ad murmuris vndas.
Ergo age, montis ad alta pedem ferat auia tecum,
Et patris, exoluentis ibi ſe corpore, cultu
Eleaſar cingatur. Itum eſt, iuſſisq́; peractis
Eſt reditum, cernente oculis, raptiq́; tributim
Ter denos lugente dies noua funera plebe.

IIII. MIRACVLVM.

Impedimentis iterum Iſraëlitæ eluctantur. At laborum pertæſi, contraq́; Deum ac Moſen murmurantes, ignitis multi enecantur ſerpentibus. Alij pœnitentes, ænei ſerpentis intuitu ſeruantur. Motis inde caſtris, hodœporicon inſtituitur, & quædam poſt deuictos hoſtes reſpiratio conceditur.

IAm fama, Hebræam ſenſim procedere gentem,
Agmina per numeroſa, volans circũundiq; reges
Terruerat. Chananæus Arat quoq; certior vnde,
Ac metuens ſibi, cruda viris ad prælia lectis,
Emicat, & hinc inde, fruens Mauorte ſecundo,
Irruit, exuuijsq́; redux exultat ademptis.

At ſubi-

At subigi, sibi turpe putans, promittere vota
Israël. Te, magne Deus, si feceris, huius
Ut populi superator eam duce, fortiter vrbes
Ibo etiam nunc ense minax, nunc igne, per omnes.
Auditæ valuêre preces, minor occidit hostis,
Oppida succubuêre, notam locus obtinet Horma.
Spes ita, Erythræū longè mare versus & Edom,
Certa gerendorum, motis per deuia castris,
Successu meliore, fuit. Sed longa laboris
Tædia confuso inq; Deum sermone querelas
Inq; ducem mouêre nouas: Cur fugimus æquam
Ægyptum, per senta situ deserta terendi?
Panis vbi non vllus, aquæ non fontibus vllæ.
Et stomacho pridem iste cibus fastidia mouit.

Haud

Haud tutò. Nam iusta malos vindicta coërcet.
Dipsadis innumeræ morsu, taboq; per artus
Diffuso, non pauci hominum cecidêre repentè.
Moti alij grauitate luis: Deliquimus, aiunt,
In iustum scelerata Deum teq; ora mouentes.
Vipereum hoc genus ipse leuet, tu (quæsumus) ora.
Oranti data iussa: Graui ductum ære Colubrum,
Intuitis, ictisq;, iube signum esse salutis.
Mos geritur, fit certa salus spectantibus Anguis.
Progressos excepit Oboth primùm: inde perusta
Icabarim tellure, Moab sita versus & Eurum:
Mox celebris torrente Zared: pòst finibus Arnon
Limes Amorrhæis celebrata, trucisq; Moabi,
Nota eadem (cantante Dei victricia libro
Bella) choris: vt magna vadis rubri æquoris egit,
Sic peraget maiora fide, torrentibus Arnon:
Riuorum scopuli se submisêre, staturi
Fortè Moabitarum humeris, & finibus Arnon.
Fons alibi recreauit aquis arentia tristi
Castra siti; datus vnde Deo memorabilis hymnus;
Nascere fons, manaq;, manu baculisq; tremendi
Quem validis fodêre duces. Mathana profectis
Hinc patuit, deìn Nahaliel, & clara Moabi
Valle Bamoth viridi, sublimis ad ima Phasagæ,
Desertum contra. Vnde Sehon captare fauorem
Regis Amorrhæi, misso oratore tetendit
Hebræus: Tua calle suo da peruia quæso
Regna mihi, sine clade soli, sine strage Lyæi,
Et damno sine dulcis aquæ. Frustrà istud: In arma
Ille

Ille suos properata ciens, longo ordine firma
E Iasa, totas effundit in æquora turmas.
Verùm plena ferens in pugnam pectora Iudas,
Non armis solùm, sed & vrbibus, vltor ab Arnon
Vsq; Ieboc Ammonq; latus, quod robore fultum
Præsidij maiore stetit, victum exuit hostem. (des
Hîc igitur (quà nempe Hesebon iacet inclyta, se-
Regis, humum qui Marte Moab possederat omnem;
Vnde melos: Petitote Hesebon, assurgat olympo
Aula Sebon. Egressa globi vis ignea flammis
Ex Hesebon, magni arce Sebon potiore, Moabum
Ar, & per iuga celsa suis cum ciuibus Arnon
Inuoluit. Væ, magne Moab, tibi: Clara peristi
Gens Chamos. Fuga fœda tuos dispersit ephebos,
Vincla tenent inhonesta nurus) post dura viarum
Defessis data prima quies. Hinc tutiùs vrbes
Explorare datum: Florens hinc subdere Iazer,
Et circùm castella: Basan hinc, regna gigantis
Og, vires cumstante Deum contra, agmine frustrà,
Natorum auxilio ille licet confisus, agentis.

V. MIRACVLVM.

Israële per campestria Moab quiescente, Balac sibi & vicinis metuens, accersitum mittit Balaam hariolum. Cui explorandæ voluntatis diuinæ gratia tergiuersanti, in itinere Angelus euaginato gladio obsistit: & mula loquitur. Idem honorificè exceptus, vt Israëli malediceret, benedicit, atq; vaticinatur: contemptimq; dimissus, domum redit.

DEuicti tellure Moab nunc castra sedebant,
Hîc vbi Iordanis trans flumina, turribus altis
Stat Iericho: Cernensq; Balac, patre Sephore natus,
Iam populos iuga ferre duos, hoc ore tetrarchis,
Qui Madian ditione tenent: Sicné ista colonos
Gens omnes, qui (dixit) arant vicina, virentes
More bouis carpentis, adhuc cum stirpibus, herbas,
Atteret: Idcircò veri fatiq; potentem
Alta Beoriden trans ostia, finibus Ammon
Euocat: En, quæ complet humū glomeramine turba,
Aegypto progressa, meis gens imminet agris.
Cùm sed eum successus alat, cui fausta, suaq;
Destituat vice rursus eum, cui dira precaris:
Quæso veni, si fortè tuis, me fortior hostis,

Opprobrijs hinc victus eat. Qui talia dictis
Et donum resecutus ijs: Responsa scietis
Cras cupidi diuina. Sopor defixerat illos,
Huic vigili apparere Deus: Sibi plurimus hospes
Quid vellet? Caussamq; tenens: Conuicia dictum,
Queîs faueo, nolo (inquit) eas. Mihi, numine lauo,
Ire nefas: Vos ite domum vos, rettulit augur
Mane nouo. Submissi alij redeuntibus, ortu
Maiores & honore: Balac, tibi dona daturus
Iam votis maiora tuis, contendit, adesse
Ne cesses. Cesso, ille refert, neq; diuitis auri
Argentiq; licet tribuat plena atria, verbum
Ausim vllum mutare Dei. Sed fallere noctem,
Subijciat si fortè furor meliora, quid obstat?
Recliuem ecce monere Deus: Poscentibus istis
Exurgens accede comes, quæ mando, paratum.
Vix dederant Phœbo astra locum, strataq; profectus
Ipse asina, carpebat iter, stipante ministro
Duntaxat gemino latus. Angelus ecce seueri
Numinis, ad claustra arcta viæ stricto obstitit ense
Fulmineus, quem mula tremens, per deuia fertur,
Inq; viam plagis reuocata, timensq; tenentem
Obiectus laterum, quà vinea distat vtrinq;,
Ad sepem collisit heri femur, acriùs illò
Nunc baculo, nunc calce pecus stimulantis inertis,
Dum collapsa iaceret humi, neq; verberis expers
Nunc etiam, mirisq; modis sua solueret ora:
Quo merito repetita meos heu verbera lumbos
Concidunt? & acerba sui ludibria dudum

Expro-

Exprobrante furenter hero, gladijq; frementes
Intentante minas: Iumentum ego quippe, libenter
Assuetum præbere tibi mea terga, nec vnquam
Imperijs obstare tuis. Nunquam, ille vicissim
Rettulerat, cùm quæ visus hebetabat, adempta
Nube, trucē ad propiora viæ genium ense minisq;,
Quid plagis imbelle pecus lassaret? Adesse
Se, vetitas inhibere vias, ipsumq; ferire,
Cessisset nisi mula loco victura, tuetur
Pronus humi, veniamq; rogans, & non nisi nutu
Ipsius, ire redire volens. Simul iuit, eundi
Vt data dicendiq; fuit, modò iussa, facultas.
  Ergo propinquanti rex vltrò occurit ad Arnon,
Et, quæ te mora iuuit, ait, tam segnis? An hæres,
Quòd merces incerta tibi? Nihil obfuit horum,
Ille refert. Neq; enim vlla queo, nisi numine plenus.
Sic dictis, socium ambo pedem sub tecta ferebant.
  Sole nouo, rex membra thoris vbi mouerat altis,
Mandat oues mox colla darent ferienda bouesq;,
Hospitibus noua dona nouis. Vatesq; vocatus
Linigeri in nemora alta Baal: Septem, inchoat, aras
Esse iube hîc, totidemq; duces gregis, atq; iuuencos.
Appositis, sta, rursus ait, dum numen oberret,
Quodq; loquar tibi, mandet, eā. Properè illud eunti
Adstabat, cum voce, redi, nostro ore locutum.
Qui rediens; & ad alta videns altaria regem
Cum procerum stipante choro, lituumq; prehendens:
Huc adsum, non spontè, sed accersitus, ab Aran
Montana Eoaq;, vagum vt detester Hebræum.

Quinam istud? Detester, habet qui numen amicum?
Ex alto mirabor eum, iam sede potitum,
Nec terris, velut antè, vagum. Numerârit arenas,
Puluereosq; globos, quisquis numerârit Iácob.
Sic obeam, qua morte boni: Sic extima nostra,
Istorum sint æqua, precor. Medioq; precandi
In cursu: quid gryphes equis, quid vulpibus hircos,
Et canibus quid iungat apros? Non vlla rogatus,
Quàm iubeor quæ, testor, ait. Contraria votis
Vota meis testare: Loco quin stamus in illo,
Haud totum vnde videns, dirum execreris Iudam,
Rex infit; comitemq; trahit super alta Phasagæ
Culmina, diuersasq; suis cum cultibus aras
Excitat, & cohibere gradum persuasus ad illas,
Consultum dum numen eat redeatq; Sacerdos,
Audit: Eum ne crede Deum, qui ficta loquatur,
More hominis, vel fata semel sibi condita flectat.
Dixerit ergo, ratumq; neget? Modò prospera dictũ,
Non versum veni. Nescit simulacra deorum
Israël. Vnum illę Deum Regemq; fatetur
Victorem quo regna Phari duce liquit, habente
Rhinoceros quod robur habet. Non nititur ille
Augurijs, non ille nefas rimatur in extis,
Dicturus quondam acta sui memoranda Iehouæ.
Insurget gens more leæ, frontem ardua tollet
Vt leo, nec positura caput, nisi viscere prædæ
Atq; cruore grauis. Rex hic, premat (imperat) ora
Non alio soluenda modo, fortaßè daturus
Mutato diuersa loco. Prospectat eremum

Mont

Mons Phegor: placet iste, prior placet ordo sacrorū:
Non vati prænosse placet primùm omina: visu
Israël modò fixus obit sub monte sedentem,
Per certas hinc inde tribus: stimulisq; calescens
Et radio: Quàm flaua iacent conuallibus arua,
Arboribus quàm propter aquas felicibus horti,
Irriguas educta polo quàm cedrus ad vndas:
Fixa Deo tam pulcra tuor tentoria Iacob.
Ipsius è situla vnda cadet, de semine torrens.
Rex ob Agag cadet, ac deêrit reuerentia sceptro.
Aegypto Deus excit eum. Iam gentibus hostes
Illius deprendo teri, ceu lurida prædæ
Terribilis terit ossa leo. Tibi fausta, beatus
Omnis erit, tibi dirus erit, qui dira precatur.
Tunc manuum crepitante sono, conuersus in irā
Rex: Qui te furor, inquit, agit, peruersa vouentem
Tot vicibus. Iam vade, tui priuandus honore
Augurij. Recludi aliud nil posse, Iehouæ
Quàm mentem, quàm fata, tuis dixi antè, licebit
Immensas des munus opes, ait ille. Sed olim
Fata tamen qua fraude tui violenta monebo
Eludant. Lituumq; tenens perrexit: Olympo
Qui fruor, alloquioq; Dei, qui stamina fati
Euoluo, qui cerno procul ventura, recordor,
E Iacob vt stella suos ostenderit ortus,
Virgaq; prodierit stirpe Israële, Moabi
Percussis ducibus, Sethi excisura nepotes.
Magna Seir succumbet ei, succumbet Idume.
Israël, proh quanta geres? Tu, publica mittet

Qui gentes sub iura, dabis: Te, Amalece, ruente,
Quem video autorem populorum: Teq; , Cinæe,
Sit sedes tibi celsa licet, fidasq; latebris
Et generi. Quonam vsq; ? Tibi dominabitur Assur.
Heu, quæ tum quæ dira tremo ? Per cærula Tybris
Nauibus Hesperios effundet, ad ostia magni
Euphratis calcanda, Palæstiniq; sub armis
Cornua Iordanis frangenda, sua arte caducis.
Dixit. Iterq; suam celer instaurabat ad Aran.

VI. MIRACVLVM.

Præuaricati Israëlis, & cultibus idolatricis libidinibusq; dediti, duces suspenduntur. Eorundem vnus, publicè scortatus, à Phinees confoditur. Millia hominum duodecim pereunt. Sacerdotium posteris Aaronis stabilitur. Tribuum delectus habetur. Lis filiarum Salphaad, de successionis iure, deciditur. Mosi terra promissionis ostenditur: Eiusq; loco Iosua dux populi designatur.

ISraël autem intereà torpescere luxu, (fane:
Et Veneri indulgere, Setim hîc vbi pulcra, pro-
Tum dapibus sacrisq; Beel gaudere vocatus:
Indignante Deo scelus, & mandante, piandum
Suspendendorum cunctorum ad lumina Solis
Supplicio præsente ducum. Mox ergo, feriret
Quisq; , Beel scelerata Phegor dape sacra professos,
Innuit Amramides. Mouit vox ista volentes.
Ante alios rigidæ Zelo pietatis & ira
Infrendens Phinees, vt Midianitidis vsu
Fortè notabiliore, suis coram omnibus, ipso

Mose etiam, flagrare ducem conspexit Hebræum,
Dedecore irritatus eo, raptoq; lupanar
Irrumpens mucrone, Venus qua gaudia parte
Permixtis funesta tulit, perfodit vtrunq;.
Millia bis duodena virûm periêre. Deusq;
Iam melius spondere: meas Eleazare natus,
Haud patiens indigna sua virtute, tremenda
Ne satier clade horum hominum, præuerterit iras.
En priscum nouo fœdus ei stirpiq; nepotum,
Iura Sacerdotiî pactus firmata perennis,
Ob facinus tam forte. Salum, Zambri ista propago,
Deq; tribu Simeonis, & hæc Cozbi, improba Suri
Nata ducis, stent caussa odij belliq; fouendi
Alternis, cum fraude dolos hostiliter ausi,

Sacra per insidiosa Phegor componere vobis.
Quarè age, non retrahente manus Antistite sum-
Mose tuas metitor opes, & idonea bello (mo,
Robora, per sua quasq; tribus, lustrato maniplis,
Perq; domos, quibus acta suæ quinquennia vitæ
Quattuor, ac plura. Ipse mora sine, iussa facessit.
Iamq; suis, per plana Moab, Iordanis ad vndas
Et Iericho propiora, nitens stetit ordo sub armis,
Ante aciem primi ire duces, fortissimus Henoch
Et Phallu (cuius nuper furiosa nepotes
Factio, cum Namuele Dathan Abironq;, ruina
Terrenos subiére sinus) & maximus Hesron,
Et Charmi, cum gente, suo de nomine dicta,
Quisq; sua, stirpisq; Ruben, prob millibus illis,
Quadraginta tribus, septingentisq;, decemq;
Ter, lectis ad bella viris. Simeone propago
Nata subit, Namuel, Iamin, Ioachinq;, Zareq;,
Et Saul, viginti duo millia, bisq; suorum
Ducentes centum. Inde Sephon acerrimus, Aggi,
Suni, Ozni, Her animosus, Arod, Arielq;, vetustus
Queîs adeò iactatur auus Gad, mille virorum
Bis vicies celerum, quingentorumq; coërcent.
Exin Sela, Phares, Zare, Hesron toruus, Hamulq;,
Septuaginta virûm condensato agmine, sexq;
Millia quingentosq; regunt, de semine Iudæ.
Issachari hinc de gente duces, Phua, Thola, Iasubq;
Et Semram, vicena virûm ter millia raptant
Bis duo, tercentumq;. Sared pòst fortis, & Elon,
Atq; Ialeb queîs Zabulo auus, vicena ter arctant
Millia

Millia, quingentosq;. Machir, pluresq;, Iosephi
Haud segnes proaui è natu maiore, nepotes,
Millia quinquaginta duo, generosius agmen,
Et septingentos bellatorum: eq; minore
Suthala cum Bechere, Thoën formosus, Heranq;,
Millia triginta duo quingentosq; fatigant.
Beniaminis succedit iis genus, Asbel, Achiran,
Bela ferox, Suphamq; furens, & Marte probatus
Cum bis vicenis ac quinis millibus Hupham,
Sexcentisq;. Suham, cui Dan sua stirpis origo,
Cum quadringentis, decies sex mille quaterq;
Parte alia propellit. Item, cui conditor Aser,
Iemna, Brie, Iessu, decies quinq; & tria parte
Quadringentorumq; alia. De stirpe supremùm
Nephthalia Iosiel, Guni, & cum Iesere Sellem,
Iam bis vicenis & quinis millibus agmen
Claudebant, centumq; quater. Plebs omnis in armis,
Omnibus his, quos olim Aaron Mosesq; notârant,
Extinctis, præter Nuniden atq; Calebum,
Millia sexcentena virûm, mille, atq; feroces
Cum septingentis ter deni, aptissima pugnæ
Pectora. Queis ducenda, vagis non ampliùs, æqua
Sorte fuit fatalis humus, maióruе minórue,
Pro numero cuiusq; tribus. Experte sed eius
Gente Leui, quæ terna domus ab origine, Gerson,
Ista Caath, Merari illa. Dein, quibus vnus ab ortu
Sanguis erat, Lobni, Hebroni, Moholiq; vicissim,
Et Musi Coreque. Genus quoq; duxit ab ista
Stirpe Caath: quo patre suo bonus extitit Amram.

Unde Aaron, Moses, Lochabed matre, Sororq́;.
Orti Aarone Nadab, Abiu, Eleasarq́; ,Ithamarq́;:
Quorum illi periêre, focis vetito igne litantes,
Millia viginti sexus & terna virilis. (rores,
At Maala, Hegia, Melcha, Noë, Therseque, so-
Extorrres sibi visæ, omnem populum ante steterunt,
Conquestæ: Cur prole carens mare, diraq́; Coræ
Iurgia detestatus, humo (ceu cætera patrum
Corpora) quem deserta tegunt, nos Salphaad autor,
Iure suo priuet, careamus vt omnibus agris?
Amramideq́; vidente minûs, quid spondeat: audit
Quæsitor litem ipse Deus, nec iniqua petentes,
Ferre iubet: populoq́; etiam iura ista referre:
Defuncti, soboles cui mascula nulla, sit hæres
Filia. Qua nulla, sint fratres. His quoq; nullis,
Sint patrui. Patruisq́; procul, sit origine iunctus.
Tu verò hoc cōscensō Abarim de vertice montis,
Subiectas, certasq́; meis, circumspice terras,
Ad tacitos comitum manes & Fratris, iturus,
Ob plebis non pressa, mei spe diuite nutus,
Murmura, Sin sub & arua Cades. Quocūq; vocâris,
Spirituum ter magne Deus, sequor, excipit ille:
Sit modò, quem iam deînde ducem plebs ista sequa-
Occiso ne sicut oues pastore, vagetur. (tur,
Ne nimiùm crucieris, erit, Deus inquit. Alumnus
Iosua, te sistente, mei non numinis expers,
Atq; potens vt honore tuo, sic ore, verendus
Stet populo, monituq́; paret se rebus agendis
Pontificis. Stetit ille statim ad præcepta parato.

VII Mi-

VII. MIRACVLVM.

Sacrificiorum, dierumq; festorum, ac voti, vel exoluendi, vel recantandi, repetitio est. Hanc vltio sequitur de Midianitis. Cuius executoribus, ob fœminas seruatas obiurgatis, lustrandi ritus traditur. Præda deinde recensita, distribuitur, ducibus vltrò ad Dei cultum, munera conferentibus. Ruben demùm & Gad familiæ, possessiones hostibus ereptas, sibi postulant, & impetrant.

CVm rursus noua dicta: Mihi sacra danda, memento:
Anniculos sine labe, die duo quolibet, agnos:
Hunc orto suffimen, eum sed sole cadente,
Quos geminent, vt liba, suo noua sabbata ritu.

At ve-

At verò, quæ tota cadant holocausta calendis,
Balantum dux vnus erit, geminiq; iuuenci,
Et fœtus ouium septem. Farrisq; nitentis
Pallade, tres decimæ maiora ea sacra, duæq;
Altera, duntaxat demùm vna minora cibabit:
Quartaq; pars vini hoc, id tertia diluet, illud
Dimidia hin. Tum ritè caper noxa imbuet aram.
Inprimis, vbi Phase meum Sol actus in orbem,
Reddiderit. Sacra ante alias, planè esto dierum
Septima, nec quocunq; etiam temeranda labore.
Sacra itidem, quæ prima capit libamina frugum.
Sit sacer, à clangore tubæ qui dicitur, ignis:
Certus ei neq; desit honor, non hostia desit
Cum dapibus festoq; mero, non setiger hircus.
Sacra sit eiusdem mensis, qui septimus, actu
Lux decima, & solita pecudum cæde: ipsaq; prorsus
Quindecima, hebdomaden totam. Sic nempe, iuuenci
Vt tredecim, duo lanigeri, septemq; bis agni,
Ac cum cornigero decimæ tres deinde, duæq;
Cum duce balantum, cumq; agno quolibet vna
Farris odorati, cumulent altaria, prima
Luce, pians & praua, caper. Similisq; sequentum
Ritus erit. De strage boum modò demseris vnum
Quottidiè: dum octaua ducem gregis atq; iuuencum
Saltem vnum, septemq; tamen sibi postulet agnos,
Et Cereris Bacchiq; decent quæ munera quemq;:
Exceptis, quæ spontè datis, quæ cætera voto.
Eius erit modus iste: Mihi quicunq; virorum
Sacrârit quodcunq;, fidem dicto addet eidem.

Sic qua, sui quæ degit adhuc sub iure parentis,
Virgo vouens, nomenq; meum testata, sciente
Patre, nec inficiante, dabit promissa: negante,
Non dabit. Haud quoq; nupta dabit, iurata, marito
Inficiante; volente dabit. Dabit omnis, & orba
Et tetrico proiecta viro. Ieiunia verò,
Et rerum quamcunq; famem stipulata sitimq;,
Arbitrio sua vota viri frangetuè, feretuè:
Cunctantis mora si qua, feret planè. Ipsa marito
Fata redempturo inde suis vxoria fatis.
  Nunc igitur furto lusos, vlciscere ferro,
Ac socia solare tuos nece: Dixit. At ipse:
Mille tribus det quæq; viros, in bella, volentis
Vindictam expletura Dei. Bis sena ferorum
Protinus exiliêre, tubas inflante canoras,
Vasaq; prætentante procul sacra, Vindice stupri.
Ac primo incursu flos Midianitidos omnis
Occubuit, gentisq; duces, Euiq;, Recenq;,
Nec non Sur, Hur, Rebe. Sui nec in aëre visus,
Aut lapsus auium, non exta notata per aras,
Non secreta poli, Balaam texêre cadentem.
In prædam venêre nurus, natiq;, pecusq;,
Et, sua quam iumenta trahunt, immensa supellex,
Vrbibus in rapidos iam deficientibus ignes.
  At comitante patrum turba atq; antistite, longè
Obuius Amramides, spolijs vt vidit ouantes,
Voce duces grauiore notat: Proh vulgus in vsus
Fœmineum quos viuit? An hoc didicisse docente
(Per Balaam, quæ plena dolis fallacibus, artem)
Nesci-

Nescitis simulacra deûm? nostriq; Iehouæ
Cultibus irritasse grauem exitialibus iram?
Expertum cadat omne viros. Cadat omne virile,
Inualidum licet illud adhuc. Sua sola puellis
Virginitas det luce frui. Cunctantibus extra
Castra, dies septem vsq; , quibus vel sanguine vola
Dextra madet, cæsiuè nocet tactu, euocet Eos
Tertia lustrandos ac septima donec, & aër
Exuuias, vasa, arma, trabes, vegetabilis afflet.
Eleasar quoq; : Legis (ait) summa ista supernæ:
Captiuum, quod ab igne redit purum, omne metallum,
Flāma domet. Quod flamma vorat, viua expiet vn-
Vestra etiā saga. Et inde pares in castra redite. (da,
Dumq; suo lustrantur ij ritu, ista monetur
Amramides: In partem operæ curæq; receptus
Flamine, concilioq; patrum, percenseat omne
Humanum brutumq; caput, virtute subactum,
Militibus prædam ex æquo tribubusq; : Deoq;
Dona etiam sua, primitias, animam ocyùs vnam
De quingentorum numero, pecorumq; hominumq;,
Pontifice asseruante. Modò hoc, ex sorte gregali
Sacret eorundem sua quinquagesima quæq;
Leuigenis. Mora nulla fuit. Suus omnibus ordo.
Millia captiuarum ouium sexcenta sub hastis,
Septuaginta, & quinq;. Boum ferruginis atræ
Millia septuaginta duo. Vicena ter inde
Millia asellorum mille. Et ter dena duoq;
Agminis intacti. Vnde stetit sua portio cuiq; :
Armorum ducibus non indignantibus, ore

Quin potiùs Mosen hoc compellantibus vltrò:
Adsumus oppresso hoste, tui nos adsumus omnes,
Nec socijs etiam vnus abest. Quid? displicet ingens
Præda. Periscelides igitur, quas quisq; lucratus,
Armillas, torques, lamnas, crinalia, spiras,
Dona Deo votiua damus. Data protinùs auri
Multiplicis pondo, Vate acceptante, bis octo
Millia siclorum septingentiq; sacrorum
Et quinquaginta, ditârunt Fœderis vmbram.
Pascua fœcundæ Galaad Iazerq; fouendo
Armento opportuna, gregi nec iniqua, bubulcus
Vpilioq;, Ruben & Gad, dudum ambo notârant,
Gentis abundantes vtriusq;; sibiq; rogârant
Propria, submissi patribus: Quas cepimus, vrbes
Nemra, Hesebon, Atharoth, Dibon, Roth, Iegbaa,
Eleale, Saba, Nebo, Beon, tradente Iehoua, (Iazer,
Pastores nos atq; pecus nostrum, vbere glebæ
Inuitant: Mereamur ijs, iam sedibus, ipsas
Cis rigui Iordanis aquas, subsistere certis.
Quos Augur resecutus: Eant in prælia vestri,
Sat benè, vos sedeatis, ait. Quæ dira cupido,
Ciuibus insinuare metus, & demere mentem,
Iam fatis quæ certa premunt pede, regna petendi?
An non mortiferam patribus meministis eandem?
Quando Cadisbarne missi, lustrare locorum
Ingenium Vallemq; Botri, telluris amorem
Promissæ excussère suis, & crimine tanto
Offensam meruère Dei, se teste professi,
Non vllum, cui vita decem bis torserit orbes

Anno-

Annorum pluresque, Pharon qui liquerit, arua
Quondam Abrahæ promissa, pio promissa nepoti,
Tacturum, exceptis Iosuaq́; , Calebq́; duobus.
Annorum vnde decem quater extitit error, & istis
Attritus prauorum hominum diuturnus in oris.
Nunc patribus longè vos perniciosior ætas,
Vt cumulum sceleri, sic diuinæ additis iræ,
Communis noua caussa mali. Non impetus, illi
Excipiunt, aut ardor agit nos iste: Per vrbes
Pignore deposito, & gregibus per ouilia, sedes
Fratrib⁹ haud dubias partum, trans scilicet amnē,
Quæsitis læti cis illum, in bella feremur.
Queis Moses: Si certa fides promissa sequetur,
Si Ihoua duce quisq; virûm transiuerit amnem,
Pugnæ auidus, dum terra iugum nostrum induat o-
Iam clemente Deo, iamq́; Israële ferente, (mnis;
Quam petitis, vertetis humum: Sin fallitis, instat
Iam tacito pede pœna. Suas sint ergo per vrbes
Pignora, sit per claustra pecus tutum. Atq; futurū
Pollicitis, hæc ore dedit mandata: Sacerdos,
Nunides, tribuumq́; duces, in bella profectis
Annuerent, sed in arma minùs sociata, negarent
Iam Galaad, quacunq; soli regione colonis.
Dixerat. Et data regna Sehon Ogiq́; duabus,
In partem veniente tribu cessêre Manassæ
Dimidia. Gad ergo, Dibon, Roth, Iegbaa, Iazer,
Cumq́; Sophā Aroër, Atharoth, Bethnemra, Betha-
Surrexêre nouis munitæ ciuibus vrbes, (ram,
Et pecori stabula alta. Ruben verò ardua muris

Nabo, Baalmeon, Saba, Cariatimq́; , Hesebonq́;,
Elealeq́; , alio quæuis cognomine gaudens :
Vt Galaad quoq́;, capta Machir, de stirpe Manassæ,
Atq́; Iair, & dicta Chanath de vindice, Nobe.

OCTAVI LIBRI FINIS.

BIBLIDOS
Liber nonus.

Hic lætis iã parta quies vbi parua, notauit
Dux seriem rerum ipse, suo ceu castra mouentes
Ordine, mandatoq́; Dei, crudelibus oris
Exierint : vt Phase die solenne secundo
Condiderint, spectante Pharo, primæuaq́; fatis
Funera percensente nouis. Sua quippe nocentes
Attigerat vindicta deos quoq́;. Nempe profectis
Prima Socoth occurrit: Ethan, quæ versus eremum,
Altera: Phihairothq́; , Beel quæ tertia Sephon
Prospectat : tum quarta iugis quæ Magdalos extat:
Quinta Marath (calcata freti post stagna) dierum
Hospita vix errore trium: Sexta Elis, aquarum
Palmarumq́; ferax : Rubrum trans septima pontũ
Ora rigens : Octaua magis Sin horrida : Nona

Daphca : dein exilis Alus; Raphidim arida; nuda
Mons Sinai; voti stolidi damnata Sepulcra;
Luco Haseroth vmbrosa; suis & stridula Rethma
Iuniperis; Remnonq; Phares vberrima malis;
Lebna imitans lunare iubar; prestere renidens
Ressa; Celatha; Sepher cliuosus; Harada; Macelothq;
Formidanda Thahath; redolens Thare; optima melle
Methca; Hesmona suo stans robore; vincla volutis
Hospitibus Moseroth; Beneiacan indiga; Gadgad
Vbere mons, pomis Iethébatha diues; Hebrona;
Firma Asiongaber; solidis Sin obsita dumis;
Hor nece Pontificis notus; Salmona quieta;
Phunon; lactis Oboth ditissimus; ardua tollens
Icabarim iuga; Dibongad; contemptior Helmon;
Mons Abarim, Nabo oppositus; quæq; explicat arua
Plana Bethiesimoth; & Abelsatim horrida spinis;
Augur vbi, repetenda suis, exorsa Iehouæ
Audijt hæc: Per stagna vado Iordanis aperto,
Quæ iam vos, me dante, vocat, ducenda per omnes
Sorte tribus agili, atq; domos, vt maxima plures
Excipiat, paucosq; minor, telluris alumnos
Ferro omnes abolete, suis cum cultibus ædes
Monstrificis, & signa deûm, lucosq; vetustos (striu,
Sternite. Non stratum, omne oculis spinæ, ordino, ve-
Ac lumbis stimuli instar erit, semperq; reluctans:
Vt quæ nunc stant forsan ei, vos fata sequantur.
Sic autem metire solum. Quæ prospicit Austrū
Pars, ab Idumæa Sina curuetur ad Eurum,
Quâ Salsum mare, quaq; polo caua brachia pandit
Scor-

Scorpius, in Semna, vsq; Cadesbarne, vltima tangēs
Ruris Adar, gyroq; premens Nili agmen, & ipsum
Oceanum; qui cardo plagæ spectantis Iberos:
Arctoum latus vnde means quoq;, celsa per Emath,
Et Zodadæ Ebronæq; sinus, confinibus Enan (phnes
Desinat. Hinc Sephama ipsa tenens & Rablatha, Da-
Propter aquas, ad regna quibus Sol surgit, & amnē
Meta suum Salsumq; fretum, suprema recurrat.
Audierat, quantusq; datæ foret ambitus oræ,
Sorte tribus versante, sua iam parte duabus
Contentis mediaq;, vagas trans Iordanis vndas,
Rettulerat; cùm fortè virûm quoq; nomina, terras
Qui dirimant, prodente adyto, cognoscit aruspex.
Scilicet Eleasar, Nunides, primaq; gentis
Lumina: Gauisus Iephone genitore, Calebus,
Stirpis Iudææ: Semuel, cui præbuit ortum
Ammiud, de stirpe graui Simeonis: Elidad
Beniamides, Chaselone satus: Solamen Iogli
Danides, Bocci: Hanniel, prognatus Ephodo,
Gente Manassæa: Camuel, Siphtane creatus,
Ephramides: Cui Zabulo auus, Pharnacis alũnus,
Elisaphan: Genus Issachari, sator istius Ozan,
Phaltiel: Aser auus, Selomi pater huius, Abiud:
Nephthalides demùm, Ammiud genitore, Phedaël.
Assignent etiam Leuitis oppida, sedes
Nempe, suburbanosq; lares, & compita mandris,
A muris quæ mille gradus circùm vndiq; distent,
Ac duo procurrant in Solem millia primum,
Occiduum, auersum, medium. Sex insuper horum,

Quæ quadraginta numero tribuantur & octo,
Sint. fugiat non spontè reus quò cædis, asyla,
Cis fluuium terna, & totidem trans, casibus ara
Iure perorandis, ac cœlo teste. Cruentus
Sponte sua, & ratione nocens quacunq;, vel ense,
Vel saxo, præsertim odio ignescente nouisq;
Insidijs, ligneúe, cadat deprensus, amica
Præcipitati vltrice, manu. Non spontè cruentus,
Sed casu, sed dempto odio insidijsq;, vel ipso
Dante magistratu, vitam lucretur, & iram
Actoris cauturus, ea, quam prendit asylum,
Pontificis, sancto vncti oleo, lethum vrbe moretur,
Pòst patriam tutò optet humum. Non ille moratus,
Exulibusq; datos fines egressus, & armis
Pœnæ auido interceptus, iò expirârit inultus.
Hæc vestri quoq; semper ament præscripta minores,
Testibus vt sua caussa fori, non teste probetur;
Insontiq; cruore madens plaga, sonte pietur,
Ac placeat mihi vestra domus sacranda colenti.
Dixerat. Ecce duces Galaad, de stirpe Iosephi,
Auguris ante stetêre pedes, hoc ore: Veremur,
Ne cùm sint mandata tibi data cœlitus, omnis
Iugera sortirêre soli, patrioq; puellas
Iure frui paterére, sator queis Salphaad olim,
Alterius si fortè tribus connubia sperent,
Iacturam translata bonis dos afferat vllam,
Ac sortes confundat, vbi sua iubila, sedes
Alternante vehat vice quinquagesimus annus.
Quos monitu sic ille Dei resecutus: Eodem,

Ne du-

Ne dubitate, eadē ore fremo, atq; ita dulce Iehouæ:
Vincla, suæ modò gentis, ament quæcunq; Sorores,
Ne qua tribus mixtura secet, sed sexus vterq;
Iura thori, cognata sibi, petat, ordinis ergò.
Accessit dicto ipsa fides: Patruelibus inde,
Dote suam sectante tribum, nupsére Puellæ.
Spectabat metas iam quadragesimus annus,
Mensis & vndecimi pellebant astra calendæ,
Orebo cùm monte dies gens aspera Iudæ
Vndenos progressa, Seir per deuia celsi,
Vsq; Cadesbarne, atq; vado transmissa patente
Iordanis, domitoq; Sehon insignis, & Ogo
Regibus, è regione rubri longè æquoris, inter
Vasta Pharan; et lustra Tophel, Haserothq;, Labāq;,
Auri vbi vis immensa, Moab sedisset in aruis,
Detinuit dictis auidas dux talibus aures.
Orebo traxisse moras, diuinitus illic
Retracto præcepta mihi, suffecerit, ite
Nunc, & Amorrhæos, decliuia planaq;, fines,
Quæq; propinqua iacent illis, mare versus & Au- (strum,
Arua Chananæi Libaniq; beata, sub ipsum
Euphratem, captate, fero quæ cuncta, tenendi
Maiorum quò certa fides, quò certa minorum.
At vestri incrementa videns ego tanta (quid? astra
Se vinci numero, ipsa ferunt) maiora fauore
Quæ precor augescente Dei, cùm rebus agendis
Me quererer minùs esse parem, sociosq; rogarem
Imperij, pietate graues meritisq; virorum:
Indultu vestro, esse duces iussi, atq; tribunos,

Officijq; forent memores monui, æqua tribunal
Pressantes vt iura darent, discrimine nullo,
Ciuibus hospitibusq;, Dei vice; iurgia caussæ
Visa sibi perplexa, mihi dirimenda referrent:
Et vitæ quæ plura dedi præcepta regendæ.
Vnde recedentes, vastis errauimus oris,
Montis Amorrhæi per prona, volente Iehoua;
Inq; Cadesbarne: ecce solum, dixi, ecce tot annis
Dulce, capessendumq;, fides sit vt addita fatis,
Ne modò, ne trepidate metu. Cumq; ire placeret,
Lustrarent qui cuncta oculis, aditusq; referrent
Quærendos in regna, viros misi, omnibus illos
Bis sex electos tribubus. Qui monte potiti
Extremo, & Conualle botri, documenta locorum
Prima benignorum, fructus retulére, bonamq;
Quam Deus ostentaret, humum meminêre. Sed ausi
Vocibus indubitare, moras traxistis, in ipsum
Soluentes etiam ora Deum: Septemplice Nilo
Elicuit, quos odit; & huc prædam hostibus vnam
Traxit Amorrhæis. Quas nunc, quòd robore longè,
Quòd numero, quòd summa poli ferientibus astra
Vrbibus, horrificante colunt quas mole gigantes,
Stirps Enacim, superemur, eo sermone gelatis
Cordibus ingeminante metum, calcamus arenas?
Ac trepidos firmaui animos: Insistite fatis,
Quo gradimur ductore, Deus vos turbine rerum
Eximet, vt spectante Pharo, spectastis vt ipsi,
Per loca tot deserta. Tulit vos quippe Iehoua,
More patris, paruum gremio gestantis alumnum,

In cunctis huc vsuq; vijs. Neq; fiditis illo
Sic etiam, signante vias, nunc ignibus & nunc
Nubibus, ac metante locos stata castra tenendi.
Vocem equidem indignatus eam, se teste probauit,
Non vllum, promissa licet maioribus, arua
Istorum intraturum hominum, cum principe nato
Te præter, venerande Caleb. Quid mirer, easdem
Ipse minas, vos propter, adhuc audire coactus?
Tu quoq; nō pede rura premes: Premet illa minister
Nunides successor, ad id stimulandus, humumq;
Sorte capessendam paruis, fandi atq; nefandi
Indoctis discrimen adhuc, quos omine læuo,
Abreptos matrum vberibus, statuistis ituros
Seruitum. Vos ite retrò, in deserta, per æquor.
Pœnituitq; erroris vbi, pugnare paratos,
Ad nutum; & iam summa iugi peteretis, in armis;
Ihoua mihi: Nec eatis, ait, neq; prælia detis,
Hostibus auerso me vestris terga daturi.
Audistis mandata minùs, fastuq; tumentes
Istis ad alta iugi. Sed in obuia protinus istis
Agmina, vos crebro, instar apum, pungentia pilo,
Aq; Seir Hormam vsq;, fugam terrentia vestram:
Vnde, preces vanasq; Deo spernente querelas,
Inuisa regione Cades tot sedimus annis.
Auditi tandem, inde rubrum mare versus, eremū
Contigimus, circumq; Seir, trans tempora, cursum
Fleximus, haud sine mēte Dei, mihi fantis, ad Arctō
Tendendo, montana, sibi quæ vendicat Esau,
Nostrorum stridore pedum inconcussa manerent.

Cùm non ſit, tantum inde ſoli quod auere velimus,
Contineat quantum vna pedis nota. Fonte ciboq;
Utendum empto. Opus omne tuum qui rexit iterq;,
Per nullis adeunda viris deſerta, tot annos,
Nec paſſus, qui deeſſe tibi, pateretur? Is ipſe,
Ex Elath cùm rurſus iter per plana fuiſſet,
Ambita tellure Seir, & prima Moabi
Alberent inculta; nihil cuperemus eorum,
Neu qua pararemus cognatis bella colonis,
Edixit. Nec enim eſſe, velis ſperare quod inde:
Cùm Lothi ſtirps iure ſuo, Ar aret. Illius Emim
Indigenæ quondam, ampla nimis, nec mole gigantû
Inferior, grandiq; Enacim gens credita ſtirpe,
Atq; Moabitis cognomine nota vetuſto.
Horrhæis verò ipſa Seir habitata, recepit
Eſauidas, ſua ſicut humus fatalis, Iacob.
Unde etiam iuſſi ire, Zared acceſſimus amni.
Cùm, nobis deſerta Cades poſtquam, annuus orbes
Ter denos curſu ſol compleuiſſet & octo
Intereà, dum Marte ferox, iurârat vt vltor
Delendum per caſtra Deus, genus omne virorum
Occideret: ſimiliq; modo, confine Moabi
Radentes Ar, clade procul quoq; finibus Ammon
Iremus, nulloq; Lothi quem vendicet vnum
Progenies ſibi ſera, loci terrore, monerer.
Hæc quoq; terrigenis (quos Zomim nuncupat Am-
Monſtra hominû) extinctis debellatisq; Iehouæ, (mô,
Culta olim, aſt habitata nouis loca deînde colonis.
Utq; Horrhæorum ceſſêre nepotibus Eſau:

Sic &

Sic & Heuæorũ,inde Haſerim Gazam vſq;,tulerũt
Cappadoces poſſeſſa. Agedum, torrentibus Arnon
Transmiſſis, quem ſubdo tibi, fer bella Seboni,
Regi Heſebon,domitiq; ſolo conſide reperto.
En iam hodiè, quas pronus equis Sol cernit & ort⁹,
Præuertente tuos aduentus indice fama,
Vt paueant, velut aure pauet, totoq; tremiſcit
Corpore parturiens, terroribus impleo gentes.
Sed miſi, qui dicta duci diuerſa referrent:
Eſauidas imitate bonos, facilemq; Moabum,
Da noto tua calle viæ tranſcurrere regna,
Sic vt me neq; læua vocet, neq; deuia dextra;
Ac panis,fer,vt emptus alat,liquor impleat empt⁹,
Dum ſuperem Iordanis aquas, & debita fatis
Arua petam. Non ille tulit, tibi nempe domandus
Viribus, indurante Deo: Et caligine belli
In furias,in fata ruens, cum prole ſuiſq;
Quam tibi iam tradebat humum minor,ore momor-
Ciuibus,agricoliſq; ſimul cum pignore cæſis, (dit.
Munitas nos, quotquot erant, inuaſimus arces:
In prædam cecidêre pecus grandiſq; ſupellex,
Et quas non ſperâſtis, opes, à diuite lymphis
Inde Aröer,Galaad decliuis ad vſq; nouales:
Intactis, vtcunq; Deus quæ ſalua volebat.
Hinc igitur nobis vicina laceſſere bello
Regna datum: Primumq; auidas certaminis Ogo,
Rege Baſan,ducente acies, mihi Iboua: Timorem
Pone: tuum eſt,quodcunq; trahit,quodcunq; reliq̃
Hoſtis,humũ (velut antè Sebon)morſurus inultam.

Dixit. Et occumbente virûm cum stragibus illo,
Oppida ter vicena, sino castella, quot Argob
Diues habet, turrita, suis & stantia claustris,
Frangentes, simul omne truci damnauimus igni,
Omne neci, non vlla habita ratione, vel æui,
Vel sexus: spolia atq; pecus seruauimus omne.
Ac puncto quasi regna duo possedimus vno,
Trans Iordanis aquas, riguis à fontibus Arnon,
Ad montem, quem celsa Tyrus Sariona, Sanirum
Dicit Amorrhæus, quid & his interiacet, Hermon:
Omne Basan Galaadq́;, sitas per plana tot vrbes,
Vsq; Edrai Selchamq́;, quibus malè polluit Ogus
Ille, Gigantæa solus de stirpe superstes.
Cuius (adhuc ex ære Rhabath quã sustinet Ammon)
In longum, lectica nouem, mensura virilis
Quæ cubiti, in latum comprendit quattuor vlnas.
Iam Ruben, iam sorte sua Gad, iamq; Manassæ
Dimidiata tribus, gaudent. Huic contigit Argob:
Quæq; Basan est dicta priùs, nunc dicitur Hauoth
Villa Iair, Galaadq́; Machir: Pars istius illis,
Vsq; Ieboc, Ammon qui terminus extat, ab Arnon;
Planaq; deserti, cum Iordanis amne, Phasagæ
Radices ad & vsq; fretum Salsum, atq; Cenereth.
Ac memini tunc dicta: Tonans hæc propria vobis
Arua dat, intereaq; domos ac mœnia proli,
Coniugibus, pecoriq;, tribus præeatis in armis
Dum reliquas, delecta manus, similiq; locetis
Sede, reuersuri. Iosuæ quoq; dicta, recordor:
Te reges spectante duos vt munere lucis

Exuit imperijq; Deus: Sic exuet omnes;
Quos bello tu cunq; petes. Ergo acrior ipso
Præsidio certamen ini. Neq; poscere votis
Erubui: Tua, magne Sator, sit quanta potestas,
Te pridē retegente, scio. Nec enim alter olympo est,
Aut terris, qui sceptra tuis gerat æmula, rebus
Et gestis tibi certet. Eam sine, transq; fluentum
Egregios contempler agros, ac frondet in astris
Qui medijs, nitido Libani cognomine, montem.
Vos propter, tulit aura preces, ego numinis iram:
Parce queri, superāsq; gradu iuga summa Phasagæ,
Specta Eurum, Zephyrum, Borean, Austrumq;, cis
Mansurus. Transibit eum dux Iosua, lætus (amnem
Ore tuo, visasq; tibi sorte insidet oras.
In conualle, Phegor contra sic hæsimus ædem.
Nunc age gens præstante sata Israële, fer aures
Præceptis, quæ trado, Dei, queis plena, fruaris
Luce, voluntatiq; tuæ rata regna capessas.
Deme nihil, nihil adde. Beel quæ pœna colentes
Obruerit, sub corde tenes, & munere legis
Seruatæ, seruaris adhuc. Serueris vt olim,
Fac serua seruanda, tibi memorabilis vnde
Surget honos, populosq; loquens te fama per omnes:
En gentem, quæ mente viret, quæ robore pollet,
Quæ numero, dilecta dijs. Dilecta profectò
Ante alias. Quam (testor) enim sua numina curant,
Vt nostrum nos curat, amat, tutatur, & audit?
Quæ ritus, quæ sacra, dies quæ sedula festos,
Quæ leges ac iura tuis habet æqua, colitúe?

Ergo tui memor, iſta colas, & fixa medullis,
Aſſiduè ſeros doceas repetita minores.
Quippe tuis deprenſa oculis, quippe auribus hauſta,
Quando Deo tonitrus agitante, ſuiq; tremendis
Vocibus incutiente metum, ſub monte, tenebras
Flammarumq; globos procul eructante, ſtetiſti,
Ipſe latens medio igne, dedit mandata, decemq;
Præcipuè ſanxit, tabulis inciſa duabus,
Me cultus, me iura, tibi inculcanda, pieq;,
Fatali potieris vbi tellure, tenenda,
Edocuit. Si qua ergo tuæ tibi cura ſalutis,
Illa tene, nullamq; parem reminiſcere lucem,
Quàm quæ tunc illuxit, vbi fas ferre tonantem:
Ne quis te malus error agat, ſimulacra figuris
Siue dei ſacra, ſiue deæ, mortalis, & omnis
Vel pecoris, ſulcantis humum, vel præpetis, auras
Tranantis, vel vermis, humi repentis, amatas
Vel piſcis verrentis aquas, vel deniq; Solis,
Aut Lunæ, ſtellæq;, polo radiantis, in vſum
Humanum, vt magni digneris honore Iehouæ;
Qui ſua te varijs exoluit gaudia vinclis.
Iuris enim nunc non'ne tui es? Mihi iniquior ille,
Te propter, tranſire vadum, terræq; colonum,
Quæ tibi iam patet, eſſe negat: patet iſta ſepulcro,
Oſſibus haud oneroſa meis. Tu vade, memorq;
Pactorum, finxiſſe caue ſub imagine diuos.
Neſcit enim renuitq; parem Ihouæ æmulus ardor.
Auſus, humum hanc maneſq; pios & ſidera teſtor,
Auſa lues, luet auſa nepos, non tempore longo

(Quos

(Quos petis) insessurus agris; ab numinis ira,
Contemptum indignante sui, eijciére vicissim,
Et populos, minuére quibus, dispersus in omnes,
Humana fabricata manu, de marmore, ligno,
Ære, auro, argentoq; coles, expertia sensus
Numina, tum nullius opis. Verùm aspera rerum
Circumstent te quanta, videns, & stulta furoris
Sacrilegi delicta dolens ex corde, petensq;
Experiêre Dei veniam, mentemq; benignam:
Quòd timidi pietate labans, indulgeat ausis,
Teq;, memor voti, nolit cum stirpe recisum.
Secla retrò consulta vide, vel ab orbe creato
Percensens, & vtrunq; polum, num proferat ætas
Exemplũ tale vlla, Deum quòd ab igne loquentem
Audierit gens fortè, velut tibi contigit, alto
Aut cœlo lapsum esse, sibi quò gentibus vnam
Omnibus electam, tot per discrimina rerum,
Signa, notas, portenta, minas, monita, omina, visus,
Prælia, robustamq; manum, extentumq; lacertum
Testaretur, vt ipse, Pharo deducte, notasti,
Certus, eum solum esse Deum, vox cuius ab astris
Te surdum doctura, ruit, terrisq; refulsit
Flamma tibi manifesta: tuos quia pectore toto
Accipiens, dilexit auos; instarq; peculi
Selectos, Phario deduxit ab orbe nepotes
Mirus, vt aduentum ante tuum te fortior omnis
Occiderit, dederitq; suum tibi natio regnum.
Hunc igitur tu crede Deum, qui mitibus horis,
Qui nutu terras, freta, sydera temperat vnus:

Ac quæ, me referente, tibi dat iussa, quietem
Vt nullo turbante, colas data rura, facesse.
Ista recognoscens, trans amnem terna, sub ortum,
Quò fugiat non sponte nocens cæde, optat asyla:
Est qua deserti spacijs porrecta, Rubenis
Et tribui assignata, Bosor; Ramothq; secundum,
In Galaad, Gadiq; tribu; Golanq; Manassæ
In Basan. Lex hæc, ritus hi, iuraq; demùm
Augure retractante, Phari post arua relicta,
Auribus insonuêre cauis, trans Iordanis vndas,
In conualle, Phegor contra, tellure Sebonis,
Regis Amorrhæi, alta Hesebon cui regia, cuiq;
Deuicto, terras genus Israëlis, vt Ogo
Eripuit sua rura Basan, duo regna sub ortu,
Inde Aröer, quam pulsat aquis stagnantibus Arnon,
Ad sacrum collem vsq; Sion, cognominis Hermon,
Desertiq; fretum, decliuis & ima Phasagæ.
Hic rursum in cœtu nota ora resoluit aruspex:
Quæ recolens loquor, aure bibas, auditaq; præstes.
Haud patribus, quos longa dies iam funere carpsit,
Sed nobis superesse datum queis, fœdera sanxit
Orebo concepta Deus, mihi ab igne, liceret
Cùm propiùs tibi ferre pedem minùs, ore locutus
Comminus, vtrorumq; ratus dignum ire sequestrum,
Horrenda sic voce tonans: Ego numen idipsum,
Quo duce seruitium fugisti triste Canopi.
Non alios quoscunq; deos, me præter, habeto.
Nullius effigiem cœlóue, mariue, solóue,
Sculpito adorandam; me numine, cedere laudi

Ignaro alterius, delictaq; patria natis,
Et qui me seris odére nepotibus, vsq;
Ad ternum quartumq; gradum, inculcante; meiq;
Legis & igne meæ captis, in plura fauente
Millia. Non vsu diuinum nomen inani
Fortè profanato: nec enim temerâris inultus.
Sabbata, quæ præcepta tibi, celebrato, diebus
Sex operare; quies operum quæ septima Ihouæ,
Sit tua, sit sobolis, sit vernæ, asiniq;, bouisq;,
Et qui sub trabibus degit tecum hospitis iïsdem,
Te seruum externumq; memor Pharaonis: at illi
Ereptum per mira iugo. Auscultato parenti,
Crescentes data rura tibi culturus in annos.
Non morti dato. Non thalamos violato pudicos.
Non furtum facito. Non incusato querelis
Insontem. Alterius non coniuge, limine, rure,
Mancipio, boue, fœtu, asino gaudeto, nec vllis,
Quas rerum possessor habet. Tibi dicta stupenti
Ista tenes, in monte, faces nebulasq; vomente,
(Non sine voce, mouente animos) inscriptaq; saxo.
Unde tremens, proceresq; trahens, me talibus orsis
Ambisti: Ecce, Dei sit quanta potentia nostri,
Maiestas sit quanta, datum est audire, loquentis
De medio igne; datum non ignorare, loquente
Ipso, hominē haud obiïsse. Metu exanimabor et æstu,
Audiero si vocem iterum. Quis ab igne loquentem
Audiat, excipiatq; Deum mortalis, vt isto
Audio, sustineoq; die: Quin arbiter audes
Tu propiùs conferre gradum, & quæ iusserit, audis,
Atq;

Atq; mihi facienda refers? Cùm vocibus vltrò
Occurrit, plausitq́; Deus; Mens vnde timenti
Me populo hæc, legemq́; meam et mandata verenti,
Ac sibi pignoribusq́; suis fata æqua merenti?
Dic eat, & sua castra petat. Tu stato, rudemq́;
Quæ discis, facienda doce. Disce ergo, docentis
Te nostri præcepta Dei, nec tramite iusso
Exerra, si læua vocet vel deuia dextra,
Ut felix, vt saluus ares tua iugera longùm.
Audi, inq̃. gens chara Deo, & læto excipe plausu,
Quæ tibi, quæ fero iura tuis, ritusq́; tenendos,
Ut crescas, vt lacte petas ac melle fluentes
Possideasq́; locos, fatis donantibus, audi.
Est cœli terræq́; Deus moderator & vndæ
Unus. Eum ex anima, ex animo complectere toto,
Et tota, qua surgis, opum vi. Sensibus imis,
Quæ iussus tibi trado hodiè, præcepta repone,
Atq; iacens, surgens, gradiens, stans, nensq́; sedensq́;
Progeniem meditata doce, defixaq́; semper (que,
Ante oculos, inscribe vola, quasi signa, tuoq́;
Limine, parietibusq́; laris. Tellure potitus
Præcipuè, quam fata Abrahæ, Isaaco, atq; Iacobo
Decreuêre benigna atauis, cùm rexeris vrbes
Haud structas tibi: cumq́; domos habitâris, onustas
Diuitijs, sudore tuo sine: fontis & vndas
Quẽ fodere haud tibi cura, bibes: cùm Pallade col-
Et Baccho excuties, quos nõ tua dextra subegit, (les
Excutias ne fortè Deum, iuga munere cuius
Fugisti Pharia illa, caue satur. Ipse timendus
Unus,

Vnus, & ipse tibi iurandus, & ipse colendus.
Fictitios, queis vota ferunt aliæ vndiq; gentes,
Sperne deos, ne quando furor Ihouæ æmulus, illis
Temiscens, extirpet. Eum ne, suadeo, tentes,
Vt quondam. Quin iussa libens gere, quæq; voluntas
Ipsius sit porrò, vide, cumulandus honorum
Muneribus, terræq; bonis, procul hoste fugato.
Si prolem nouisse tuam iuuet, vnde, vel vsu
Quo data sint ea iura, mone: Iuga dura ferentes
Aegypti, miranda manu per signa potente
Asseruit nos Ihoua, trucis Pharaonis in aula,
Et ductis inde, ista dedit (maioribus olim
Quæ pepigit memor) arua; volens simul, omnia legũ
Iura, suiq; metum, vt nobis benefiat, amemus.
Iamq; dato fatis à mitibus, orbe quieti,
Nulla Pherezæus, Chananæus, Hethæus, Heuæus,
Gergezæus, Amorrhæus, te robore longè
Nobilior numeroq; licet, deuictus aceruo
Stragis, Iëbusæus item, vel fœdera pacis,
Vel thalami alterni, tanquam insidiosa, tibiq;
Ob malè neglectum me funestissima, speret.
Vertendas potiùs vanis cum cultibus aras,
Frangendas statuas, cædendas saltibus vmbras,
Cumq; suis vrenda dijs sacraria, speret.
Namq; tuo gens sancta Deo es, selectaq; cunctis,
Non quia fortè prior numero, sed digna fauore,
Ob quondã iam ad certa patres commercia tractos.
Ipsi operis exempta vacas seruilibus ipsi,
Qui validus, fideiq; memor, sua iussa secutis

Indulget, per mille gradus, & digna rependit
Commeritis. Quin ergo tenes, quæ mando, retentet
Ipsa etiam vt tibi pacta Deus, te diligat, & te
Multiplicet, fœtumq; tuum, armentiq;, gregisq;,
Ac vini, frumenti, olei, telluris inauret.
Præ populis tollére aliis, nec semine forsan
Aut hominū aut pecudum sterili testabere quicquā;
Languores, quibus ipsa sibi Pharos excidit, omnes
Hostibus incutiente Deo, tibi Marte terendis
Nil miserante, nec vlla sui pestem vsq;, colente
Numina, vel potiora suis licet, arma pauente.
Signa Pharo dominata, Dei virtute, manuq;
Præualida, studiisq; fugæ tibi visa, recursent.
Quos horres, eadē ipsa manent, vel bella crabronū,
Delendos; modò pone metum, duce fretus olympo,
Quo partes sectante tuas, gens occidet omnis,
At sensim, ne bella paret tibi turba ferarum.
Colla ducū tumefacta premens pede, nomina tolles;
Exures simulacra deûm, nil diuite captus
Materia, quod & ista refert, anathemate diro,
Ne res fœda Deo fias, illius auarus.
O felix, dignate meis hortatibus aures,
His etenim viues, his multiplicabere, lætus
Sede noua, exiliiq; memor, tot adire, tot annis,
Te casus adigentis, vt indubitata pateret
Mens tua, nec simulata metu reuerentia legum.
Insolitum tibi Manna cibus, neq; futilis index,
Pane quòd haud solo, tacito sed robore verbi,
Emergentis ab ore Dei viuentis, alaris.

Non

Non veſtis tibi trita fuit, non vincula plantæ;
Ceu breuibus ſua mater aues inſurgere pinnis,
Ceu teneros pietate parens, & moribus annos
Erudit, hortaturq; ſequi virtutis amorem:
Doctus ita es peragenda Dei præcepta timendi,
Ac vitæ melioris iter, terræq; petendæ,
Quæ riuis, quæ diues aquis, quæ fontibus vndat
Per cliuos, per plana, potens largo vbere glebæ,
Granati, ficus, olei, mellisq;, meriq;,
Luxuriaq; dapum, craſſi nec egena metalli,
Vt grates, his vſus, agas, mandataq; ſerues,
Ne ſatur, armentiue, gregis, laris, vrbis, agelli,
Argenti, auri, omnisq; rei ditantis, abundans
Intumeas, ſpernasq; Deum, qui triſtibus oris
Expediens longoq; iugo, per deuia rerum,
Qua draco, ſeps, iaculus, dipſas, crocodilus adurunt
Flatibus, & vapor imbris egens, te rexit: acuta
Elicuit qui caute lacum: cœleſte ſupernis
Nec notum, qui Manna pluit, qui ferre labores
Te voluit tot, vt iræ minor, viresq; ſtuderes
Acceptum ſibi ferre tuas, vt gratia pacti
Stet patribus iurata ſui: qui verterit idem,
Aduentum ante tuum populos euertit vt omnes,
Te, caſum ſcio, mente deos vecorde ſequentem
Incertos, legiq; ſuæ parere negantem.
En hodiè in Iordane, ſinus pandente, ſecundum
Exemplum cape, ſicca pedum veſtigia ponis,
Irruptum cœlo ſurgentes mœnibus vrbes,
Et victum procera viros ob membra tremendos:

Sed ponis præeunte Deo, qui feruidus ardor
Ad cædem tibi ſternit iter, promiſſa daturus:
Ne domitis tumefactus ijs, virtute triumphes
Fortè tua (quæ nulla fuit) vel laude ſuperba
Iuſticiæ; cùm morte ſuæ impietatis abundè
Hæ gentes commiſſa luant, certamq; tonantis
Exhibeant promiſſa fidem. Non ergo, quòd inſons,
Iſta tibi data regna putes, cùm prædita duro
Ingenio ſis turba. Feras, reminiſcar, vt inde
Digreſſu à primo, cœleſtem moueris iram.
Teſtis adhuc Orebus erit, tibi dira minatus.
Huc tabulas, quibus ipſe Deus ſua ſcita duabus,
Quæ terrente animos modò promulgârat ab igne,
Sculpſerat, acceptatum ieram, preſſiq; cacumen
Quadraginta diebus, inops vndæq; cibiq;.
Acceptis tandem, iſta meas vox impulit aures:
Hinc age mox decurre, tibi deducta Canopo,
Quod dixti, neglexit iter gens, numine facto.
Heu duræ ceruicis eam ſine, nomine terræ
Nubila ſuccedente, teram, tu magna futurus.
Fumifero de monte volans, ductoq; per artem
Te vitulo peccaſſe videns, quid? & indice noſtro
Monſtratam liquiſſe viam, ſtimulante dolore
Ante tuos proiecta pedes, ah marmora fregi.
Nec piguit, remeare iugum, procumbere vultu
Tot noctes, tot, vt antè, dies ſine fonte ciboq;,
Ac meritæ veniam lacrymis vitamq; precari
Stulticiæ. Nec enim ira mihi quid tanta pararet
Ignotum. Rata vota tuli, fratremq; periclo

Eri-

Eripui. Nec vestra manu violare peperci
Numina. Correptus, contritus, & ignibus vstus,
Quæ de monte cadebat, aquæ cinis incidit Apis.
Murmura prætereo, tot & ausa nefanda, Deiq;
Contemptum, suadentis opes legione vagante
Hostiles tentare, datis & fidere terris.
Quid moror? imperij immemores, ac credere tardos,
Ex qua vos noui inde die, semperq; rebelles
Arguerim licet, ora tamen proiectus & ambas
Ante Deum cum voce manus, ita sæpè rogaui:
More boni quos patris amas, ostenta redemptos
Quos per prodigiosa, Pharo deducis iniqua,
Parce tuis, bone Ihoua. Memor constanter auorum,
Non culpa moueare, nec asperitate nepotum,
Cauturus, trahis vnde tuos, conuicia gentis:
Pollicitis quia facta suis nequit addere victus,
Odit, & hinc exciuit eos, deserta necandos
Per loca: qui tua turba sumus, deducta potenter.
Orantem subit ille: Dola duo saxa: dolaui.
Fac arcam compage Setim: feci. Affer, & infer
Quæ tabulis iterata nouis cælauero verba.
Attuleram: notat ipse decem, quæ montis ab æstu,
Staretis cùm plebs humeris condensa, notârat:
Datq; mihi. Data, monte tuli, capsaq; locaui.
Ex Beroth, tellure Iacan, tunc agmine rapto,
Sedimus in Mosera, ossa cubant vbi frigida summi
Pontificis, sumpsitq; patris cum munere vittas
Eleasar. Placuêre vices, nunc vbere Gadgad,
Nunc fluuijs & amata suis Iethébatha riuis.

Cessit onus Leui & amplus honos vbi, fœderis arcâ
Gestandi, Ihouæq; preces & sacra ferendi.
Vnde minùs, quod speret, habet de sedibus, hæres
Participans data dona Deo. Qui lentus in ira
Tunc etiam, mihi: Vade, tuis moderator ad arua,
Quæ patribus promissa, dabo. Quis munera dantis
Respuat? aut neget ire vijs, quas pandit? amantem
Ex animo non rursus amet, metuatq; colendum?
Nec, quæ dat, mandata paret, mercede mouendus?
Ille licet det iura polo, fulgentia spectet
Sub pedibus licet astra: patrum tamē actus amore
Atq; tui, charæ sibi gentis, & omnibus oris
Prælatæ, quod cernis, eò inuitandus, vt arctans
Duriciem ceruicis eam, præputia ponas
Pectoris, haud fastidit humum, Deus ille deorum,
Et dominans, nutuq; mouens hæc cuncta tremendo.
Qui non illaqueatus, homo velut, adstupet auro;
Sed viduis orbisq;, Midis & egentibus, æquum
Defendit, gentilis amans, quem vestit alitq;,
Exemplum tibi, Memphis eras qui mobilis hospes,
Vnus adorandus, tua laus, iurandus & vnus
Ille, animas patrum qui septuaginta profectas
Ad Nili arua, refert plures radiantibus astris.
Et dubitas, quæ mandat, adhuc differre? Reuolue
Pignoribus non nota tuis, non visa Iehouæ
Acta, triumphantesq; manus: Vt mira tyranno,
Vt regnis, aciebus, equis, & curribus, oræ
Niliacæ ostentârit; Aquis vt nostra prementes
Terga, Thetis reuoluta viros simul hauserit omnes.

Vt loca per deserta quies pigra, atq; laborum
Nos series immensa, locos versârit ad istos.
Vtq; Dathan cũ fratre, Deum contra arma mouen-
Inciderint, Erebo mergente, nocentib⁹ vmbris.(tes,
Hæc oculis manifesta tuis, vt dicta secutus,
Introëas, teneasq́, tibi quæ debita, terram
Sospes, abundantem mellis lactisq; liquore.
Non ea, sicut biulca Pharos, sine nubibus vber,
Non rigidi secura poli, nec in arua refusis
Gurgitibus contenta: Sed hîc montosa, sed illic
Plana, sed effusi cœlo imbris & indiga Cori,
Quem menses vtrunq;, Deo tribuente, per omnes,
Vsus vbi deposcit, habet. Nec egebit vtroq;.
Tuq;, tuis præcepta tenens infixa medullis,
Farra manu robusta metes; tibi bacca vel vuæ
Aut oleæ, pede trita, dabit præloq; sapores;
Ac pecori detonsus ager fœnum. Iste negabit
Vt gramen, sic germen, aquas & olympus iniquus,
Te lapides venerante deos, ideoq; cadente.
Præstiterit, quæ dico, animis manibusq́; tenere
Atq; oculis, quasi signa, tuos, seu sedibus astes,
Seu sedeas, seu forsan eas, iaceasúe, docenda,
Et valuis scribenda, data vt tellure moreris,
Ac stirpis genus omne sequens, dum pendulus orbi
Incumbet polus: atq; tenens ea, cladibus hostes
Contundas, sternente Deo. Vestigia gressus
Torquebis quocunq;, locus tibi seruiet omnis.
Libanus, Euphrates, desertum, littus Iberum
Imperij tibi limes erunt. Terrente Iehoua,

Tota tibi trepidabit humus. Nunc elige, primum
Quod placeat: malisne, sequens præcepta, beari?
An fugiens, frangi atq; mori? Quorũ illud, in aruis
Te sidente tuis tandem, & statuente, GariZim:
Istud Hebal, trans amnis aquas, qui Thetyn Iberam
Atq; Chananæi spectant campestria, montes,
Galgalis è regione, locus quæ vallis, habebit.
Iam fluuius dat ad illa viam, sed alacribus isto
Dat monitu, qui sæpè tuas deliniit aures,
Marte suis vt victor agros cultoribus omnes
Depopules: Vt amore Dei, quos inscia suasit
Relligio, indignere deos, indignaq; cultu
Diuino, simulacra cremes, pereuntibus orbe
Nominibus, densisq; ruas cum frondibus aras:
Vt, fuerit qui sorte sacer, sedesq; Iehouæ
Lecta, tribu quacunq;, locum sine fine frequentes.
Hîc flammis des exta: preces hîc, cymbia, thura,
Primitias, decimasq; feras, hîc munera vota:
Hîc cælo spectante, procul cuiusq; remoto
Arbitrio, procul hoste, tua cum prole, ministro,
Leuitaq;, lares tecum sociante, negetur
Cùm propriis, epuleris ouans: Et carnis amore
Tactus, bonos si fortè tuis à mœnibus ædis
Distet, ouis nunc ense, bouis nunc guttura rumpas,
Nunc pecudis, sine lege, domi, seu labe notatæ,
Seu nulla; abstinuisse velis (quoniam ille, refundit
Quem iecur, his animæ instar habet) modò sanguinis
Hunc sitiens impunè bibat sine terra profanũ, (esu:
Ara sacrum. Sic iussa gerens vt cuncta, nepoti

Secula per numerosa, tuo mereare fauorem,
Et cultum execrere, quibus prior incola natos
Ausus (atrox horresco nefas) mactare, deorum.
Suadenti, prædicta licet vel visa secundans
Fatilego sors firmet, eum, ne crede (probatur
Hoc, tua quàm stet certa fides) verùm eripe vitam,
Quòd petat, immemorem esse Dei, quo flumina Nili
Auspice, quo soluente iugum famulare relinquis.
Suadenti quoq; (quisquis is est, vel sanguine iunctus,
Vel coniunx, vel amicus) eum, ne fide, sed audax
Fata para lapidesq;, tibi quibus ossa caputq;
Obtritus vulgoq;, cadat, furialiter ausus
Te sceleris docuisse vias, dubiumq; Iebouam,
Quo duce fugimus arua Phari, ne tale quid vnquā
Israël tremefacte, velis. Quid? Fama vagetur
Si qua, superstitiosa suis quòd cultibus vrbem
Gens aliquam accierit, furtim progressa, tuarum:
Impietatis & esse ream rimaris, adacta
Protinus obsidione premas, ac milite portis
Immisso, des stragem hominum pecorumq;: plateis
Gaza etiam aggesta, igne ruens trahat illa ruinam,
Et iaceat cinis; inde domum libamina prædæ,
Detestabilioris opes, te nulla ferente,
Vt creturus, amére Deo. Certè instar amandus
Natorum, non scinde genas, non velle capillos,
Luctu humilis. Gens sis vt ei, prior omnibus Orbis,
Displiceant immunda tibi. Quod ruminat herbam,
Et pede quod bifido est, vt ouis, bos, capra, pygargus,
Caprea, ceruus, oryx, dama, alce, bubalus, vrus,

Ora iuuet. Non ora iuuet, quod ruminat, vnguis
At solidi, ceu doctus onus graue ferre camelus,
Et lepus, & gaudens errare cuniculus antris:
Susq;, licet dissecta pedes, insuetaq; pasto
Antè cibo, pasci. Ora iuuent, quibus vnda natatur,
Squamigeri, vacuusq; quibus discurritur aër,
Plumipedes. Non ora iuuent, regina volucrum,
Accipiter, miluus, fuluis haliæctus alis,
Vultur, onocrotalus, cygnus, gryphs, galgulus, ibis,
Porphyrion, nisus, coruus, pica, ardea, coccyx,
Struthio, nyctimene, bubo, larus, vpupa, mergus,
Cum colubris virides quæ lenta ciconia ranas
Dilaniat, ductumq; tenet quæ vespere nomen;
Atq; volans, quod repit humi: demũ omne cadauer.
Vescatur tamen hospes eo. Non hœdus aheno
Despumet, quem mater alit. De fertilis anni
Frugibus ac liquidis decimas, de bobus & agnis
Primitias esurus, edas stata munera templo.
Has longum si tardet iter, vende, atq; profectus
Numinis ad delubra, alijs muta æra, domoq;
In partem veniente dapum, lætare: secundas
Et, te seiungente, tulit quas tertius annus,
Fer, decimas Leuita legat, vidua, orbus, & hospes:
Fortunæ quò, quicquid agas, te riuus inauret.
Tum requiem, sacer ille Deo, tibi septimus annus,
Iusticiumq; ferat. Ciuem tunc, atq; propinquum
Sanguine, siue loco, non posces debita, posces
Externum. Vt ditére, procul mendicus inopsq;
Sit. Tu mutua nulla petes, dabis omnibus vnus

Gentibus, ac iuga nulla ferens, dominabere victis.
Eripiat si casus opes (vt sæpè futurum,
Sorte agitante humana, scio) cuicunq; tuorum,
Haud egeat, te corde fero nimis, atq; negante
Mutua quæ rogat ille, redit qui septimus, anni
Ob legem: ne dira precans tibi forsitan, obsit.
Emptus, sex annis quicunq: vocauit Hebræus
Te dominum, vel Hebræa, vocet te deinde patronũ:
Seruitio nec inanis, vti tu munere lætus,
Exeat. Haud exire tui dignatus amore,
Ac ruptam subula, ante domum, stignosior aurem,
Obsequio tibi semper eat. Sacrum esto Iehouæ
Primæuum, mas omne, pecus: non arua iuuencus,
Non ferrum experiatur ouis; daps annua templo,
Manca, domi; absq; cruore tamen: socialiter omni
Immundo mundoq; thoris epulante quietis.

NONI LIBRI
FINIS.

BIBLIDOS
Liber decimus.

PRæcipuè, decorante nouis ſua iugera Veri
Frugibus, ad quæ Ihoua colet loca, Phaſe celebra,
Nocturnæ memor inde fugæ, ſolenne, licenti
Nunc ouium, nunc cæde boum, ſeptem vſq; diebus,
Fermento ſine, fata viæ tot acerba notante,
Relliquijsq; dapum: Sed non in qualibet vrbe,
Nimirum iam Sole diem mutante tenebris,
Tempore quo tua terga fugæ data. Veſcere cocto
Sex luces; requiemq; vehit quæ ſeptima Ihouæ,
Sancta vacet. Cùm ſeptem ierint à meſſe peractæ
Hebdomadæ, noua feſta litans ſucceſſibus anni,
Atq; tui memor vſq;, domus, Leuita, miniſter,
Aduena, pupus, & orba viro, fac ſacra frequentem:
Ac demùm, ſpumauit vbi vindemia labris,
Scenarum quæ ritè (dies ſeptem illa) nouabis,
Læticia certante fremens: vt copia cornu
Ad plenum tibi manet agris opulenta benigno,
Quodq; facis, ſuccedat opus. Tria feſta quotannis,
Paſchatis, Hebdomadûmq;, Tabernarumq;, reuiſat
Mas omnis, nec inanis: Humus cum fœnore quicquid
Grata ſuo perſoluit hero, donum inferat aræ.
Qui leges, qui iura viri dent æqua per vrbes,
Perq; tribus ſint, nulla hominũ grauitate, nec auri
(Aſſueto plerunq; bonas quoq;, ducere mentes)

Curuan-

Curuandi: doleatq; rei mala, labe carentis
Iusta, sit vt cuiuis merces sua, caussa triumphet.
Non lucus, non vmbra tibi texatur ad aram,
Effigies non vlla domi. Qui victima taurus,
Siue bidens, cadit ense, cadat sine labe piamen.
Quem, vel quam vesana virûm nuruûmq; coëgit
Mens, diuos ambire nothos, aut sydera cœli,
Caussa mali, reus ausa luat, summotus ab vrbe,
Blasphemum feriente caput lapidum imbre frequen-
Nemo supplicium vitæ det teste sub vno: (tum.
Sub gemino ternoq; nocens det, vulneris ictum
Teste manu intentante, suum deîn plebe rotante,
Vt parcat fortuna tibi. Si conterat anceps
Non vnum facilè vna forum lis, caussaq; caussæ
Non cedat, non lepra lepræ, variantibus illinc
Cordibus inde, tribunal adi, consulta petitum
Sede, coli qua Ihoua cupit: censorq; Sacerdos
Quæ dictat, facturus abi. Securus eorum,
Iudice decernente, necem spera, omne periclum,
Quod genti pariturus eras, cauturus, adactæ
Exemplo sapuisse tuo. Fatalibus aruis
Iam gaudens; ac reddat ijs qui iura, dat istis
Gentibus iste velut, dat vt illis ille, creando
Sollicitus de rege, Deus quem munere sortis
Prælatum externo esse volet, submissus honora.
Is celeres non cogat equos, non arma, ruinam
Ægypto meditatus: iter quia vertere retrò
Fata vetant. Non, quem tacitum bibat ossibus imis,
Colligat è thalami socijs vxorius, ignem.

Non

Non studio teneatur opum. Solij auctus honore,
Exemplar Legis Leuitas poscat, idemq;
Descriptum, dum viuit, amet relegatq;, tenendi
Et propugnandi vsq; memor, Ihouæq; timendi.
Non, grauis ac longus populo metus, vnus in aula
Respiciat ius omne suum, cunctosq; minores,
Seriùs imperij nato indulturus habenas.
Gens Leui contenta sacris, non vlla profana
Expetat. Huic bouis armus, ouisúe, et viscera cedant,
Huic fruges hornæ, hornum oleum, & cum vellere
Huic, ipso dignante Deo, solius ad aram (mustum.
Cura ministerij. Leuites, tactus amore
Quem legit sibi Ihoua, loci, concessa frequentet
Sacra gradu, sociasq; dapes, cum parte paterna.
Compositus iam pace, deos prudentior horre
Indigenas. Non nata, tuus non transeat ignes
Lustrales natus. Non elice semina rerum
Cum caussis abstrusa polo. Qui fulminis ignes,
Qui vanas explorat aues, qui somnia captat,
Quiq; Deum vel mente gerit, vel quærit in extis,
Et sacra qui nocturna mouens interrogat vmbras,
Esto procul, res fœda Deo, funestaq; genti
Ingressum nunc ante tuum quæ tollitur, omni.
Tu potiùs sape, quemq; tua de gente prophetam,
Ore mihi & virtute parem, Deus eliget, audi
Optatum sub monte, faces tenebrasq; vomente,
Atq; tibi incutiente metum, gemitumq;: Loquentem
Audieróne impunè Deum? tuleroq; coruscum
Flammarum fumiq; globis, victurus? Vt ille

Dicta probans, mihi: Cũcta parem tibi, rettulit, olim
De medio legabo tui vatem, ore potentem
Mandatoq; meo. Sed & huic parére negantem
Vlciscar. Qui fata, meo sine numine, vates
Afflatus quocunq; deûm stimulante nothorum,
Euoluit, cadat ille. Meóne sit ore locutus
Compositoue, incertus habe signum istud: Agantur,
An minùs, hæc quæ certa, meo sub nomine, dixit.
Tres, interuallo æquali, medioq; plagarum,
Designa, quò cæde nocens confugerit, vrbes.
Hic alium qui forte sua demiserit Orco
Ignarus, non antè odio, non arte petitum,
Sed, cadunt dum ligna, manum fugiente securi
Percussum, simul arma, minas, iramq; sequentis
Vindicis, elabetur, & integritate retundet.
Tum patribus promissa, tibi tandem omnia dante
Arua Deo (modò cuncta libens præcepta sequaris,
Ac me quod monstratur iter pandente salutis)
Fac vt asylorum numerus duplicetur, & insons
Nemo, scelus citrà, damnetur crimine mortis,
Ne madeat tua cæde manus. Sed sanguinis autor
Insidijs & fraude, licet quod adeptus asylum,
Auulsus iure inde tamen Senioribus vrbis,
Cognatum vlciscente manu, comes occidat vmbris,
Et populo, qui labe vacat, commune piaclum.
Limes, agro quem fixit auus, stet terminus aruis.
Testandi ius haud stet (erunt quæ iurgia cunq;)
Vnius, sed in ore trium, sed in ore duorum.
Lædentem & læsum confictо crimine, stantes

Ante

Ante Deum seseq;, simul tunc iuris & aræ
Custodes, vtrinq; regent, ac lite soluta,
Quo reus afficiendus erat iam nomine pœnæ,
Actorem afficiant vanum, probriq; repertor
Fraude sua ipse cadens, alijs documenta relinquat
Omninò: Et pro vita animam, pro lumine lumen,
Aurem pro secta auricula, pro dente molarem,
Crus pro crure, manuq; manum sua talio poscat.
Obuia cui fers arma, videns grauioribus hostem
Instructum longè esse, tuis, animosior aude,
Confisus præsente Deo, quo tela sequentis
Fugisti ductore Phari. Summusq; Sacerdos (met:
Stans aciem structam ante, animos his vocibus ar-
Israël, propiore gradu dum ferris in hostes
Oppositos, fac corde etiam propiore feraris.
Ne trepida, ne cede loco, sed prospera cædis
Innumeræ quà rumpit iter fortuna, secutus
Irrue: victoremq; pedem cum laude reflectes.
Per cuneos quoq; voce duces ingente ferantur:
Quisquis ades, cui structa domus, sed dedita nondū,
Astat, eas, dedasq;, cadens ne Marte, relinquas
Consecrandam alij. Quisquis, non publica gustu,
Cui nuper sata vitis, ades, ne munere cæsi
Fungatur diuersus, eas. Connubia quisquis
Pactus, ades, capturus eas, ne gaudeat alter.
Quisquis ades, quem degenerem timor arguit, obstet
Ne promptis imbellis, eas. Tum quisq; cohortes
Centurio feruente suas exuscitet ira.
Quam bello petis, antè fidem da fœderis vrbi.

Qua gaudens, tendensq́; manus, & mœnia laxans,
Accipiat seruata iugum, pendatq́; tributum.
Indignata, morasq́; pati obsidione, parata,
Pulsetur, dum capta, viris pereuntibus ense,
Seruitum ductis nuribus cum prole, rapina
Hostiles ditante manus, procumbat in ignes.
Sit casu longinqua pari, neq; debita fato;
Debita, sexum vtrunq; trahat secum, icta Iehoua,
Ne stanti, doceare deos, cultusq́; sinistros.
Oppugnans, quæ poma ferunt circùm, adde securim
Arboribus minùs. Illæ etenim modò robora ligni
Cruda, rebellantum nequeunt augere cateruas:
Adde, ferunt quæ nulla, alijs tamen vsibus aptæ,
Et faciles ad danda, suos contra, arma, ministræ.
Ignoto si fortè vijs autore cadauer
Proiectum videatur, agri interualla Senatus
Egressus metitor: & huic quæ proxima, tollat
Vrbs, nondum cui colla iugo signata, iuuencam:
Ac positæ scruposa aliqua conualle, domantum
Quæ cultu & semente vacat, rorantia ferro,
Leuitis ad sacra inibi peragenda ministris,
Colla secet: deîn ossa penes stans frigida cæsi,
Atq; lauans palmas, vacca super, ore precetur:
Hoc oculoq́; manuq; mea ignorante cadauer,
Tu populo mitesce tuo Deus, alme redemptor,
Immeritum ne culpa trahat. Sic illa reatu
Libera, sic tu liber eris, præcepta facessens.
A domito reduci hoste tibi, si fortè caterua
In capta qua puella sui, aspiramine formæ,

Quoq; nitet vultu ante alias, immittat amorem
Atq; thori; deducta domum, detonsa capillos,
Assuetis induta togam pro cultibus, vngues
Circumcisa, sedensq; fleat fac mense parentes,
In thalamum ventura tuum. Despecta, recedat
Libertate noua consolatura pudorem.
E gemina, quarum illa placens, hæc dignior ira,
Coniuge, primæuus qui natus, filius huius,
Præ nato illius, quod sperat, id occupet hæres,
Iure suo, duplex. Monitis parére parentum
Asper, & ingenij duri, reus omnis agatur
Nequitiæ, & ceruice patri protractus ad aures
Iudicis, accusetur: Opum iactura mearum
Degener hic, discinctus, & attenuator, amorq;
Perditus, ad meliora modo neq; flexilis vllo,
Cur fruitur tam luce diu? Plebi occidat ictu
Saxorum, exemplaris eum sectantibus horror.
Ob meritum quodcunq;, cruci suffixus, & exors
Iam vitæ, ne noctis equi sub nubila spectent
Pendentem (maledictus enim, & teterrima labes
Telluris) mandetur humo. Non erret amici
Te pecus inueniente vagum: ignotumq;, requirat
Dum dominus, per septa foue. Sic omne repertum
Redde: tene, sub morte iacens: attolle caducum.
Fœminea vir veste, viri fuge fœmina cingi:
Ne res sis odiosa Deo. Visum arbore nidum
Siue solo, quem prona fouet cum pignore mater
Aut ouis, vtroq; caue spoliare: Relicto
Hoc præda, volet illa leues elapsa sub auras.

Celsa struis cùm tecta, necem cauturus, ab alto
Præcipitem lapsu fabrum suffulciat asser
Suppositus. Non vlla alio vineta virescant
Semine, ne sanctus pariter sit fructus vterq;.
Non asino tauroq; simul nitatur aratrum.
Panniculis lana & lino non vtere textis.
Quattuor extremus vinclis stringatur amictus.
Vxorem ducente, minùs sed amante marito,
Damnaq;, cùm libandus hymen, caussante pudoris,
Signa socer socrusq; ferens ad iudicis vrnam,
Atq; palàm sinuosa, probans integra, proteruum
Ad mulctam centum siclorum & verbera cogant,
Mansurum semper generum. Rea criminis vxor,
Mœnibus & patris acta domo, quam cognita furto
Polluit, expurgante scelus lapidum occubet imbre.
Occubet impura cum mœcha prensus adulter.
Virgine, dedecoris preciosior occubet emptor,
Cum sponsa: Hæc, quia voce stuprum non prodidit,
Quòd soluendam alij, Zonam prurigine rupit. (ille,
Viuat, agro vim passa, nefas pensante salaci.
Hoc, quoniam celante iugi frondentis ab vmbra
Excipit, obtruncatq; velut, nil tale timentem,
Latro viatorem, decus expugnare puellæ
Proruit: Illa, quòd arua vagans per deuia, nulli
Auditam clamauit opem. Sed passa, nec vlli
Sponsa, suam cui fortè volens nolensúe litauit
Ceston, ei dum vita, dicet, de iure, patriq;
Siclorum quinquaginta pro crimine mulctam
Impetret. Vt suus extet honos, reuerentia lecto

Et patrio sua, nemo velit vir esse nouercæ.
Ut templo sua, nemo spado sacra semiuir intret
Limina, nemo nothus, decimum ad genus vsq; : Per
Nemo Moabites Ammonitesq;, negatum (æuum
Ob panem laticemq;, Pharo demente profectis:
Et Balaam ob vatem, conductum ad iurgia, fatis
In melius conuersa tuis. Non fœdera tecum
Ille colat. Colat arcta, gradu tibi iunctus, Idumus
Ægyptiq; alienigenæ quondam hospes, alumnus:
Accedatq; tuis generatio tertia sacris.
Labe vaces, miscenda ferens in prælia dextram.
Castris egrediatur, iners certamine Martis
Nocturni, rediturus, aqua sub vespere lotus.
Egrediatur ijs, cui fortè molestior aluus,
Non ligno sine; scrobsq; tegat repletus oletum:
Ne, penetrat qui castra, tuos vt deleat hostes,
Te modò confligente, Deum fœtore repellas.
Suffugium qui verna sibi te transfuga legit,
Non reuocandus hero, quam vult sedem eligat vr-
Non lupa, non scortator in Israële feratur. (bem.
Non reditus aut lucra thori referantur ad ædem,
Vota licet, quia fœda Deo. Sine fœnore ciui
Mutua des, alijsq; neges sine fœnore frugum
Aut æris, ditandus ijs quæ suspicis, aruis.
Persoluas promissa Deo, dilata ferenti
Duriùs, & promissa minùs, minùs vlla volenti.
Vicinis teneras carpens de vitibus vuas,
Vescere, quo libet vsq;, foràs nihil effer. Aristas
Sic etiam, per læta means sata, carpe, volaq;

Attere, sed non falce seca. Soluendus amore
Coniugis vlteriore, notam quam propter, inerti
Quem secum ferat illa thoro dimissa, repulsam
Fac breue quod testetur opus. Possessa marito
Atq; iterum despecta alij, deiectáue rapto,
Haud redeat, te digna viro: quia fœda; Deoq;
Sordida, ne maculetur humus, tibi tradita fatis,
Coniugio lætare nouo, & solue annua, belli
Atq; onerum immunis, quæ publica. Saxa molarum
Infima cum summis, nunquam tibi pignora dentur.
Vna salus dantis. Gentilem fraude, vel arte
Furatus, qui vendit, onus terræ occubet vmbris.
Ne turpet te lepra rubens, veneranda capesse
Iussa Sacerdotum, Mariæ memor. Aera, datumúe
A debente petens pignus, pete culminis extra
Limen. Egentis habes si quod, Solem ante cadentem
Redde, suo vt strato ipse cubans, & gratus, amicū
Conciliet tibi numen. Opus, mercede peractum,
Affice, ne requiem vmbra vehit cùm sera, laborum
Lætior, esuriensq;, tuus, siue exterus ille,
Duriciem culpante tuam sordesq; querela
Arguat, omnipotensq; suam tibi nutriat iram.
Non nati luat ausa parens, non ausa parentis
Natus. Eat, quas quisq; suo sibi quæsiit actu,
In pœnas, moriturus. Opem miser aduena speret
Orbatusq; tuam. Non figas atq; refigas
Muneribus leges. Viduam quoq; pignore palla
Non spolies, eguisse memor te, duraq; quondam
Mutauisse noua iuga libertate. Maniplum

Obli-

Oblitus, cùm falce cadit seges, aduena tollat,
Pupillusúe, vel orba viro, patiaris, vt omne
Quod facis, haud malè cedat opus. Patiaris, oliuæ
Relliquias vitisq; legat, legat arboris idem.
Lite forum exercente, reus tremat ora seueri
Iudicis, & delicta luat: Seruetur at insons
Actor. Et ille merens, coràm ferat aspera tergo
Verbera. Sed medicina modum haud excedat &
Viginti bis; ne redeat laceratior artus. (ictus
Non necte ora, gemit cui frugibus area, tauro.
Germani, sine prole animam exhalantis in auras,
Germanus ducat viduam; nomenq; sepultum,
Quo primogenitus lætabitur, asserat æuo.
Detrectante fidem, mulier ius sueta reposcat
Pacta, querens: Spreta me, nominis iste grauatur
Ducere cognati suscepto semine famam.
Et stantis, viduumq; thorum, velut antè, negantis
De pede detracta solea, sputoq; per ora
Iniecto, fremet: Ista, placet queis buccina famæ
Degeneris, notet ista viros infamia cunctos:
Nudatiq; pedem domus omnibus audiet annis.
Rixa viris alterna sonet si fortè duobus,
Atq; suo succurrat, opem latura, femurq;
Apprendat superantis eum, dextra excidat vxor.
Non maior, neq; libra minor, maiusùe minusùe
Sit pondus, modiusq; tibi: sit iustus & æquus.
Fraudem etenim Deus atq; dolum rectissimus odit.
A tergo quàm castra Amalec extrema, viaq;
Et longa defessa fame, vexauerit armis,

Nil veritus magni arma Dei; iam ſede potitus
Volue memor, damnumq́; datis vlciſcere damnis,
Nomen & inuiſum fac edax obliteret ætas.
Primitijs hîc delatis ad templa caniſtro,
Fare, Sacerdotem ante pium ſtans: Numine coram
Profiteor, quòd rura colam fatalia ciuis:
Ac munus cumulante ſacris altaribus illo,
Continua: Vexante Syro, Nili arua tepentis
Maiores petiêre mei, non agmine magno;
Sed preſſi, gens magna, iugo, Ibouæq́; vocantes
Auxilium ſenſêre, manu per ſigna potente,
Hos ad agros, qui lacte ſcatent, qui melle, reducti.
Vnde fero, quas terra dedit mihi ſedula, fruges.
Hoc dicto, oblatoq́;, tuis epulare vocatis.
Frugum etiam complêris vbi decimam, atq; recur-
Tertius annus, vt hoſpes ijs ſaturetur, vt orbus, (ret
Vt Vidua, vt Leuita, ſines, ita vocibus orans:
Sacra domo, quæ danda, tuli memor, inde nec edi
Immundus lugenſúe, dedi nihil inde ſepulcro.
Ergo adyto cernenda tuo, cernenda ſedili,
Placatus cape dona, Deus, populoq́; ſoloq́;,
Quod teneo te dante, faue. Viden, iſta faceſſas
Vt præcepta hodiè, ore canas vt temporis acta
Præteriti grauia, vtq́; habeat ſibi grande peculi
Momentum proprij, ille iubet, Deus ille deorum.
Iuſſaq́; quò magis iſta queas ſeruare ſub imis
Pectoribus, ſuperâris vbi pede cœrula ſicco
Iordanis vada, montis Hebal inſculpe politis
Marmoribus, manifeſta ſuis ea cuncta legenti

Cuiq; notis : rudibusq; struens altare columnis,
Nec tactis ferro, adde super libamen & exta,
Tum conuiuare ante Deum. Prosperrima verò
Qui dicant, stent inde iube super alta Garizim
Culmina, sex, Simeon, Leui, crinitus Iudas,
Et cum Beniamine Issacharus, mitisq; Iosephus.
Hinc tumulo stent collis Hebal, qui tristia dicant,
Ruben, Gad, Aser, Dan, Zabulo, Nepthaliusq;,
Leuitis clamore nemus complentibus omne:
Effingens, inuisa Deo, simulacra deorum,
Artificis solerte manu, statuensq; sacello,
Sit dirus. Sit dirus, amen respondeat Echo
Publica. Non patrem, non matrē quisquis honorat,
Sit dirus. Sit dirus, amen respondeat Echo.
Limite qui moto vicinos transilit agros,
Sit dirus. Sit dirus, amen respondeat Echo.
Tiresiam quisquis fallit regione viarum,
Sit dirus. Sit dirus, amen respondeat Echo.
Iusticiæ captus qui præfert arbiter aurum,
Sit dirus. Sit dirus, amen respondeat Echo.
Incæstante thorum patrium qui prurit amore,
Sit dirus. Sit dirus, amen respondeat Echo.
Qui sequitur pecudes, naturæ fœdere rupto,
Sit dirus. Sit dirus, amen respondeat Echo.
Integræ germanæ qui tentat vincla sororis,
Sit dirus. Sit dirus, amen respondeat Echo.
Cui noctes socrus fert incæstata nefandas,
Sit dirus. Sit dirus, amen respondeat Echo.
Quisquis legitimæ fallit connubia tædæ,

Sit dirus. Sit dirus, amen respondeat Echo.
Insidijs odijsq; caput qui iustius vrget,
Sit dirus. Sit dirus, amen respondeat Echo.
Munere corruptus, cædis qui dicitur autor,
Sit dirus. Sit dirus, amen respondeat Echo.
Hæc Legis qui non audit præcepta, nec implet,
Sit dirus. Sit dirus, amen respondeat Echo.
At monitis plenus, populis prior omnibus ibis:
Ingredière beatus, & egrediére beatus.
Florea fortunatus eris per rura, per vrbes.
Embryo fortunatus erit pecorumq; tuusq;.
Fortunatum erit omne, nouat quod amicior æstas.
Horrea distendet messis, diuturnior annis.
Feruebit tua testa mero, feruente labore.
Molitus tibi bella, via cùm venerit vna;
Per septem, terrente Deo, diffugerit hostis.
Gens Iboua dilecta, alijs metuéris, abundans
Quem coniux, & vterq; parit grex, terraq;, fœtu.
Thesauros reserante suos cœlo, imber & hortos
Arentes, cùm tempus erit, satiabit, & agros.
Conduplicabis opes cumulante labore, rogandus,
Ipse rogaturus nunquam tu, mutua gentes.
Celsa caput tu, maior ijs, sub sydera tollens;
Colla premes aliena, premet tua subdita nemo.
Imperium perferre negans, & deuius æquo,
Atq; superstitionis amans, seruabere diris
Casibus. Infelix fueris vel in vrbe, vel agro;
Deficiet, plenum antè, penu; vacua horrea stabũt;
Solibus exuretur humus; numerosus abortus

Nunc thalamum, nunc soluet haram: funestior illuc
Inde feres referesq; pedem: conabere nisu
Irrita: Conficière fame: Cruciábere morbis
Et lue: Constringére gelu: Liquaberis æstu,
Dum pereas sensim. Astra tibi sint ænea: tellus
Ferrea: quiq; obnubet eam, sit pulueris imber.
Hostibus obijciére tuis, atq; obuius vna,
Mille vijs dans terga, plagas spargéris in omnes,
Ac pasces inhumatus aues impunè, ferasq;.
Vlcus aret scabiesq; cutem, & prurigine Nili,
Illuuies ficosa nates, desitq; medentis
Auxilium. Qualis dubia irremeabile dextra
Lucis inops, explorat iter, baculoq;: tenente
Sole diem medium tu non deprensa retentes
Suspenso ancipitiq; gradu vestigia talis,
Sic visus hebetante Deo, mentemq; tenebris
Inuoluente tuam furijsq;. Venena nocentum
Linguarum suffusa bibas. Sit nullus, anhelo
Et presso, qui portet opem. Laudem optet adulter
De thalami consorte tui. Tibi sumptibus alter
Nec consanguineus constructa palatia magnis
Insideat. Socijs intexas vitibus vlmos,
Verùm alij musta inde fluant, quæ libera potet.
Te cæsus bos ante cadat, peregrina rapina.
Prædam asinum vicinus agat grassator, ouesq;.
Seruitum vel natus eat, vel vulnere cæsus,
Hostilem mucronem, oculos patris ante, cruentet.
Plena metus sint cuncta tibi loca: torpeat armis
Dextra. Soli sata læta tui metat hostis. Herili

Assue-

Assuescas dare colla iugo. Cum rege, regendo
Quem sumsti tibi, captus humũ, quæ distat, arabis,
Et saxô lignoq; deos venerabere, mundi
Ludibrium. Conferta manu iactabis in agros
Semina: rara resecta leges, rodente cicada.
Vermibus attenuata cibus vineta patebunt.
Effœtus feruebit ager, morientibus herbis,
Arebunt oleæ: Stabit sine frondibus arbor:
Tempestas truncabit olus, grando horrida fructus:
Prata vorans rubigo teret: tepor ebibet amnes.
Suppresso mandata tibi dabit aduena maior.
Ipse caput, tu truncus eris. Ditabitur ipse
Vsura succoq; tuo. Moror: agmine facto
Te series immensa premet, sensusq; malorum,
Dum pessum consumptus eas, in crimina semper
Cereus, incertosq; deos, ritusq; profanos.
Angebunt te dira nimis portenta, tuosq;
Semper, ob abiectos monitus, ob tædia rerum
Et, quibus accumularis, opum. Frigebis, egebis,
Esuries sitiesq;, tua procul vrbe, sub hoste
Finibus irrumpente tuis, ceu regia præpes
Aut hœdo, aut lepori super incidit vnguibus vncis:
Vox cuius non vlla tuæ sit consona linguæ.
Ipse procax, nec honore senis, nec inermibus annis,
Aut sexu motus, metet obuia quæq; feraces
Sternet agros, pecudesq; trahet, vinetaq; cædet,
Ac flammis tua tecta dabit. Cum mœnibus vrbes,
Fidebas quibus antè, ruent. Tu segnior intus,
Natorum, stimulante fame, laxabis in artus

Ora. Tener, turgensq; epulis, & mollior agno,
Heu cibus inuidiosus erit. Quem glutiat vxor
Ipsa; tuis rapiet, sua viscera, faucibus armum.
Mollicie modò docta pedes vix ferre, negabit
Mandendum patri, rabiosa puerpera fœtum,
Atq; secundinas diuellens dente cruentas,
Illuuiemq; vteri ore bibens. Nisi feceris omne,
Quod Ihouæ lex scripta iubet, nisi nomen ad eius
Horrendum augustumq; tremes, grauioribus (ipso
Aegypti reuocante dies) nec nomine certo
Expressis numerisue modo, luctabere fatis,
Dum minuáre, poli antè licet numerosior astris.
Vtq; priùs tibi fata Deus meliora peractis
Iungendo, generisq; tui incrementa per æuum
Augendo, fuit ipse sibi gratatus: agendo
Te sic in casus porrò gratabitur omnes.
In gentes spargéris, inops à cardine mundi
Ad Boreæ Cauriq; domos, vbi numina primis
Patribus ignorata, coles. Sine sede quieta,
Huc illuc rapiére vagus, serasq; fatisces
In lacrymas, miserosq; metus, animiq; tumultus.
Optabis pro nocte diem, pro luce tenebras,
Longa animā sub morte trahens. Reuehére carinis,
Ad iam non adeunda Phari pede rura: Sub hirto
Stabis ibi mangone, tuo nec emêris ab hoste,
Mancipio (quia triste nefas) abiectior omni.
Quin igitur sapis. Ecce nouum tibi sancio fœdus
Et priscum, firmante Deo. Qui gesserit aula
Res quantas Pharia, reminiscere, visaq; coràm

Signa.

Signa. Vides quippe, atq; sapis sat doctus, & audis.
Ecquid humo, quæ tetra situ, dum sedimus annos
Tot, nobis dirupta fuit toga? Calceus ecquid
Tritus? & haud, vbi copia, fame defecimus ecquid?
Ecquid, vbi non vappa, siti? Sine numine Ihouæ
Nolo putes, ductore vijs quo tendimus istis,
Quæq; Sebon Ogusq; priùs, nunc culta tenemus.
O memori, moneo, ista diu stet gratia pacti.
Stas equidem plebs ante Deum, stat turba Senatus,
Stat doctor, stat quæq; tribus, cum prole parentes
Statis; & hos qui sponte tua colis aduena cœtus,
Quiq; operam mercede locas. Ah stemus alacres
Fœderibus monitisq; Dei, quæ firma retentat
Ipse, priùs testatus auis se numen, & vnam
Nos gentem, quæ chara sibi. Neq; iura nouantur
Hæc nobis modò, lucis adhuc qui vescimur aura:
Venturis sed, & hisce locus quos summouet oris.
Stet nobis ante ora, Phari præpinguis vt agros
Linquendo, populosq; per & tot regna vagando,
Viderimus, dementârit quàm perdita gentes
Relligio, quàm mirus honor, fabricata colendi
Numina, seu ligno, seu marmore, siue metallo.
Cui vestrum, vt sua sacra negans, certissima Ihouæ
Prodigijs, probet illa, furor iam tantus, & vndans
Felle iecur? Si fors quis eo lymphante calescis,
I saltem, spretoq; Deo tibi somnia finge:
Laturusné sit ille sui ludibria, cernes.
Non vires sic ira tenax collegerit vnquam.
Heu ferient caput ista tuum mala cuncta, libello

Quæ

Quæ dixi, rodetq; dies rubigine nomen.
Atq; nepos, aliusq; , videns ea dira, solumq;
Exustum flagrante polo, tot & aspera rerum,
Quæ Sodomā afflixêre minùs, fontemq; Gomorrhā,
Et Seboin, Adamamq;, Dei proh diruta Zelo
Oppida, nec referenda, nec exertura quid herbæ
Ampliùs; hoc & inane chaos miratus, abundè
Audiat: Ab secura Deum, quia tempsit ab oris
Niliacis gens ista ducem, proauitaq; pacta
Deseruit, simulacra colens aliena: ruinæ
Subiacet, accensamq; tremit magè vindicis iram,
Et laris & patriæ exul egens. Hoc turbine fati,
Alternas per eunte vices, communiter actus,
Ac serò transacta gemens cum prole, recessum
Sis vltra Zephyriq; licet summotus, & Euri:
Gentibus eliciere tamen simul, arua Iehouæ
Auxilijs ad auita redux, & crebrior isto,
Nunc quo tendis iter, numero. Præcordia, discas
Vt iussa ire via, circuncidêre, tuiq; ,
Cladibus in validos retrosilientibus hostes.
Voce Dei tu plenus, ages præcepta, beatus
Ter quater, vbertate soli communis, & alui.
Plena renascetur fortuna, Deusq; nepotes
Respiciet, respexit auos quo lumine priscos,
Delicias curasq; suas, mandata verentes
Nimirum Legemq; datam, cum simplice ritu.
Viribus haud maiora tuis ea, fixaue cœlo,
Atq; ideò culpanda: Quis ô nostrûm, inde petitum,
Ascendens, animis, oculis, & digna docebit

Auribus?Haud etiā illa freti trans stagna,quereris
Vt meritò:Quisnam ibit eò nostrū?inde quis vltrò
Discenda & facienda,feret?Sed et ore, quod optas,
Circunfers & corde tuo; vitamq; bonumq;,
Ac mortem prauumq;, Deum vt vereare, viisq;
Quas debes ingressus, ames mandata tremasq;,
Victurus, pacante,petis quæ rura,quiete:
Indignans, & vana colens errore proteruo
Numina, reijcieris ijs, mittendus ad vmbras:
Teste,iterum quem iuro, polo terraq;. Quid ergo
Est, certæ quòd damna velis præferre saluti,
Nec parére Deo Zebaoth? Qui vita, tuorum
Qui tenor, & sublimis honos,numerusq; dierum,
Patribus indubitata,tibi dabit arua colenda.
Sic iterum plebem ille docens iterumq; monebat:
Bis vitæ duodena meæ quinquennia claudens
En hodiè, impatiensq; pedem ferre atq; referre,
Qui mihi: Non transibis,ait iam sæpiùs,amnem,
Mansurus cis, deinde ducem tibi linquo Iehouam
Et Iosuam,victuq;, Sebonis ad instar & Ogi,
Missorum sub auerna, leues denuncio gentes,
Quas belli sors vna trahat lacrymabilis omnes.
I modò, depositoq; metu spem feruidus, vrge,
Præside sat benè tutus eo,nec desice ceptis
Iosua,tu qui dignus ijs assumeris vnus:
Ac postquam,præeunte Deo, fatalibus aruis
Institeris,sortire domos ac mœnia vulgo.
Hæc vbi dicta, simulq; forent signata papyro,
Patribus & famulis placiti portantibus arcam
Fœde-

Fœderis, aſſeruanda dedit: Septem ordine lapſis,
Vociferans, rebus vectante videlicet anno
Ocia, quando Deum ante, loco præſtante, ſub vmbra,
Feſta coles omnis genialia ſexus & ætas,
In cœtu mandata legas diſcenda frequenti,
Atq; metu ſeruanda Dei, ſeroq; nepoti
Inculcanda, reget fragiles dum ſpiritus artus.
Fans ita, cum ductore nouo in penetrale vocatus,
Quandoquidem ſuprema ſuæ necis hora propinquet,
Conſtitit, ac manifeſta Dei ſimul ecce, ſub ipſum
Gloria veſtibulum, prærupta nube, coruſci,
Orantisq;: Vrgente patrum veſtigia ſanctos
Ad manes te, turba nothos peruerſa reſumpto
Ingenio colet iſta deos, & fœderis icti
Immemor, improbitate meam ſtimulauerit iram.
Vnde etiam deſerta mihi, iactataq; rebus
Aduerſis, ſeſe proiectam certa, queretur,
At fruſtrâ. Ob delicta, forem quia vocibus obdam.
Ergo nota, quem dicto, nepos & concinat hymnum
Aſſiduè, ſeſe pignus meq; inter. Et iſti,
(Quæ patribus promiſſa, ſero, quæ nectare manat)
Inductum tandem noſtro quid numine terræ
Profuerit? cùm plenus opum, rerumq;, dapumq;,
Dignaturus honore meo ſit ſaxa trabesq;.
Eſto. Malis quoq; quando ſuis luctabitur ipſe,
Hæc ſtabunt monimenta mei. Nam præſcio caſus,
Et cordis ſecreta tuor. Sed Ioſua vires
Accipe, ſiſtendiq; ſuis ius ſedibus iſtos,
Præſidio nixure meo. Vix dicta notârat

Amra-

Amramides, tribuiq; Leui seruanda probârat,
Cùm proceres plebemq; ciens, postquam ore rigentē
Ceruicem exprobrasset eis, petulantia questus
Iurgia se viuo, peioraq; fassus adempto,
Ac cœli terræq; fidem testatus abundè,
Tum dextra tranquilla iubens, ita voce suprema
Occinuit: Quæ iussa loquor, cognoscite cœli;
Et terræ ad cygnæa mei verba oris adeste:
Ceu grando doctrina sonet mea; roris ad instar
Eloquium, humectantis agros, cadat; imbris &, her-
Tingentis; lapsæq; super noua gramina stillæ. (bas
Nomen enim voco grande Dei, plenissima cuius
Sunt opera, & bona iura, viæ; quas vndiq; fidi,
Et iusti, rectiq;, nocens cur deseris ætas?
Cur pensas bona (stulta) malis? cur præmia reddis,
Quòd genuit te, vestit, alit, regit, atq; tuetur,
Ista patri? Pete secla retrò, seriemq; require
Annorum, & scitare patrem; discesq;, quòd inde
Dispersis, à turre Babel discorde, per orbem
Gentibus, ipse suo quamuis concluserit agro,
Hebræamq; sibi secreuerit omnibus vnam,
Vt propriam. Quid? Plena metu & deserta tenentē,
In loca fertiliora, minùs dignam, ipse vocauit,
Atq; sui pupillam oculi, docuitq;, tulitq;.
Molliùs haud, maternus vbi tepor oua resoluit,
Et sensim excusso saliit noua germine proles,
Nunc fouet implumem, nunc succrescentibus alis
Nitentem, celso producit in aëra nido,
Insolitaq; subire via docet armiger ales.

Vnus ei dux ipse fuit, dedit vnus & ipse
Arua, soli vbertate sui cedentia nullis:
Sudat vbi petra melle, oleo durissima cautes;
Lac largum poscuntur oues, armenta butyrum,
Et fœtus adipem. Sed ijs onerata, meroq;
Ebria, crassa, teresq;, dijs & dedita fictis,
Desciuit factore suo, meruitq; salute
Proiecta exitium, & spreto Omnipotente, litauit
Dæmonibus, quos nescit auus: Genitorq; videret
Ac ferret Deus? Absit, ait, detestor alumnos
Degeneres, oculisq; meis dedignor, in iram
Versus, ea leuitate, suæ pœnam vsq; datura
Stulticiæ. Quæ flamma animis exarsit, auerno
Impingenda, soli montisq; frequentis aduret
Fundamenta. Grauabo mali genus omne, pharetræ
Grande renodatos absumam pondus in arcus.
Membra dabunt lanianda feris auibusq;, pepercit
Fortè quibus ieiuna fames. Foris ense, pauore
Intus, anus, vir, alumna, puer, lactensq;, senexq;
Concidet, ac matrona; sua cum stirpe, vererer
Ni probra insidiosa mihi intolerabilis hostis,
Esse suum iactantis opus, non numinis illud.
Et rationis inops, casus gens nosse futuros,
Hæret adhuc? ignara, viros quòd mille feroces
Vnicus, & bini quòd millia dena fugârint,
Me trepidos addente metus, ad summa coactis,
Qui plures ignoro deos, qui discrepo vanis
Iudicijs, qui muto bonis vineta Gomorrhæ
Et Sodomæ, qui felle botros, qui mella veneno.

Hæc curæ decreta meæ: mihi debita soli
Vltio, quæ stat iam ante pedes: tamen illa merenti
Mitior, & data fræna sciens moderarier iræ.
Ast vbinam, spes tanta, dij, quibus exta vorabas
Sacra, quibus libata foco quoq; vina bibebas?
Quid seram cunctantur opem? Tandemne putabis,
Me præter, non esse Deum? qui tempora vitæ
Adijcio, demoq; ; neco qui morte, vocoq;.
Et cui non mea dextra tremor? Quam sicubi cœlo
Tendo (potest quis) in omne Deum me glorior æuū.
Mucronem cùm stringo meum, pauet hostis acutum.
Purpureo madet ille, madent mea tela cruore.
Quin populū gens omnis, amat quē Iboua, celebras,
Quòd veniā mereatur, atrox dum plectitur hostis?
Quarè age, nūc mihi dicta, tuis admitte medullis,
Et sobolem repetita doce, seruataq; comple,
Nec frustrà, præcepta, puta; præcepta sed omni,
Quæ faciens, Iordanis aret data rura superstes.
Finierat. Cùm voce Dei præsente monetur:
Celsi Abarim conscende iugum, cui Nebo cohæret,
Prospectus Ierìcho vnde patens, in & arua Moabi;
Ac Chanaā vestiga oculo, hinc ventur⁹ ad vmbras,
Frater vt ex Hor monte; mihi diffisus vterq;,
Et mala dans exempla suis, ad murmuris vndas:
Vestiga saltem (inquam) oculo. Nec enim ibis ad illā.
Ergo mori iam certus, aue lacrymantibus istud
Reddidit: E Sinai, eq; Seir Deus ortus, & alto
Colle Pharan, secumq; trahens multa agmina diuū,
Flammanti dextra Legem prætendit atrocem:

Ille hominum, quos fecit, amās. Benè subiacet, eius
Qui genua ad miserata cadit, bona iura docendus,
Quæ docui vos cuncta, meos. O terq; beatus
Et quater, hæc quicunq; dehinc in regna vocatur.
Viue Ruben, numeroq; minus caput exere magno.
Vota Deum in non cassa vocans, socieris Iuda,
Quos bello tutare, tuis. Cultura, probato
Ad fremitus concordis aquas, Aarone profecta,
Quanta Leui tua? Digna suum certè illa parentem
Et fratrem ignorante: tuam libantis ad aram
Munere, succensóq; Deus capiaris odore,
Quoq; diu iam fulget, eam digneris honore,
Citra odium inuidiamq;. Tibi dilectus amore
Beniaminus flagrante, colens & tecta quieta,
Pendeat à ceruice tua. Cumuleris, Ioseph,
Fratrum par illustre, Ephraim, pulcerq; Manasse,
Muneribus terræ, cœli, rorisq;, lociq;
Quicquid vbiq; coronat humum largo vbere rerū,
Atq; fauore, mihi dumo ex ardente locuti.
Tu fratres sacer ante tuos, tu more iuuenci
Luxurians, cornu tu Rhinocerotis adunco
Terribilis, gentes agitabis ad vltima mundi.
Egressu lætare tuo; bone Zabulo: tecum
Issacharus quoq; pace fruens, adsciscat amicos,
Nec sit eo pietate prior sacrisq; litandis.
Lac quasi, stagna refusa maris sugetis vterq;
Sidonij, baccasq; rubra quæretis in alga.
Fusus humi ceu terga leo villosa resoluit,
Gad tollens sublime caput, pollensq; lacerto

Et

Et lætus sceptro, socijs augebit honorem
Artibus, officijsq; fori. Dan, exerit vngues
Vt catulus, fuluiq; graues patris horret in armos,
Haud locuples tellure Basan, in regna labora.
Diues opum, freta puppe secans, calidā excute Zonā,
Nephthalides. Nec honore minor tu fratribus, Aser,
Formosos oleo vnge pedes, auro indue suras,
Loricam circunda humeris, tege casside vultus,
Bellatorq; leui consiste tremendus in hasta.
Vt tibi erat iuuenile decus, sic cruda senectus.
Quo robur præbente, viges, Deus astra gubernat
Vnus: eoq; mouente, volant caua nubila cœlo:
Vnde, sua ceu sede, videt quæ subtus, & hostes
Clade tuos ingente domat. Placidæ ocia vitæ
Israël securus ages. Tibi prodiga fruges
Fundet humus, tibi vina; tibi rorabit Olympus.
Quam gentem assimilâro tibi? cui sola salutis
Anchora, cui clypei cælamen, & ensis honoris,
Ihoua potens, cui colla dabunt calcanda tyranni.
Dixit. Et aduersi iuga montis in ardua nixus,
Quo Galaad, Danvsq;, patet, quē Nephthalis omnē,
Quemq; Iosephiadæ tractum insedêre, sub Austrum
Oceanumq;, & amœna rosas palmasq; vireta
Dilatant Ierichuntis vbi, Segor vsq; notauit
Desuper, ostendente Deo, iurataq; magnis
Hæc atauis, nunc certa etiam affirmante nepoti
Arua, oculis spectet quæ, non adeunda. Relinquat
Hic vitam. Dedit ille simul, conualle Moabi,
E Phagor regione, locum agnoscente sepulcri

Nemine, cōponente manu Omnipotentis humatus,
Lucis vbi duodena suæ bis lustra peregit,
Dentibus haud motis, nec caligantibus vnquam
Luminibus: fletusq; suis, triginta diebus.
At nouus impleuit Nunidæ spiritus artus,
Auguris imposita dextra; plebesq; volenti
Prompta ducem ceruice tulit, mandataq; gessit.
Non tamen Amramidæ vlla parē vatē edidit ætas,
Cui voces audire Dei, cui reddere coràm,
Tot signis tantisq;, datum, quot quantaq; regem
Ac gentem afflixère Phari, Israële vidente.

DECIMI LIBRI
FINIS.

LIPSIÆ,

IMPRIMEBAT MICHAEL
LANTZENBERGER.

Anno M. DC.

Calagiü

Probidos.

1600.